

Beleids- en begrotingstoelichting
Omgeving en Natuur

I. INHOUDSTAFEL

I. INHOUDSTAFEL	2
II. INLEIDING DOOR DE MINISTER	9
III. SAMENVATTING	10
IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE DOELSTELLINGEN	11
1. TRANSVERSALE, HORIZONTALE DOELSTELLINGEN	11
2. OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	15
V. BELEIDSVELD OMGEVING EN NATUUR	15
1. OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE OMGEVINGSDOELSTELLINGEN	15
1.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	15
SD 1. EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK	15
SD 2. GEÏNTEGREERDE BEPALINGEN EN UITVOEREN VAN OMGEVINGSBELEID	15
SD 3. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT	16
SD 4. ONDERBOUWD OMGEVINGSBELEID	16
SD 5. VEREENVOUDIGING VAN PROCEDURES	16
SD 6. EEN STERKE OMGEVINGSADMINISTRATIE	16
1.2. BUDGETTAIR KADER	17
2. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU 17	
2.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	17
SD 1. OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM	17
OD 1. BELEIDSONDERSTEUNEND OMGEVINGSONDERZOEK OP BELEIDSDOMEINNIVEAU AFSTEMMEN EN VERSTERKEN.....	17
SD 2. BRV-PROCES MET QUICK WINS	18
SD 3. BOUWSHIFT REALISEREN	19
OD 1. SLIM RUIMTEGEBRUIK OP DE JUISTE PLAATS.....	19
OD 2. ONDERSTEUNENDE REGELGEVING EN INNOVATIE AANPAK.....	19
OD 3. DE OMGEVINGSKWALITEIT GEÏNTEGREERD EN INNOVATIEF VERBETEREN 20	
SD 4. ROBUUSTE OPEN RUIMTE	22
OD 1. VERSTERKING VAN DE RUGGENGRAAT VAN DE OPEN RUIMTE.....	22
OD 2. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE PROJECTEN REALISEREN VIA HET PROGRAMMA LANDINRICHTING EN RUILVERKAVELING.....	22
OD 3. VLAAMSE INVESTERINGSAGENDA DIE OPENRUIMTEDOELSTELLINGEN ONDERSTEUNT.....	23
OD 4. GRONDBELEID IN FUNCTIE VAN HET BEWAREN VAN OPEN RUIMTE.....	23

SD 5. EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING	24
OD 1. GEINTEGREERDE GEBIEDSONTWIKKELING MET GEBIEDSCOALITIES	24
OD 2. KOPPELEN VAN MOBILITEIT EN OMGEVING/RUIMTE IN VERVOERREGIO'S	24
OD 3. T.OP – INTEGRALE AANPAK VAN COMPLEXE GEBIEDEN	24
OD 4. GEBRUIKERS ALS PARTNERS VOOR EEN KWALITEITSVOL BEHEER VAN DE LEEFOMGEVING	26
OD 5. MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK VERZEKEREN DOOR SENSIBILISERING BEVOLKINGSLAGEN	26
SD 6. HINDER	26
SD 7. DUURZAAMHEIDSTRANSITIES	27
2.2. BUDGETTAIR KADER	28
2.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S). 30	
2.2.2. DAB's	39
2.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG	47
2.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT	47
3. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING	51
3.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	51
SD 1. NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM	51
OD 1. DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID	51
OD 2. EEN COHERENT INSTRUMENTENPAKKET DAT GEÏNTEGREERD WORDT INGEZET	53
OD 3. BUNDELING VAN MIDDELEN DIE REALISATIE OP TERREIN VERZEKEREN VIA HET BRV-FONDS	53
OD 4. FINANCIERING VAN HET OMGEVINGSBELEID	53
OD 5. DE OMGEVINGSVERGUNNING VEREENVOUDIGEN	54
OD 6. EEN MEER GEÏNTEGREERDE EN MAATGERICHTE OMGEVINGSBESLUITVORMING	54
OD 7. IEDEREEN VIP: PROACTIEVE EN OPLOSSINGSGERICHTE ADMINISTRATIE	54
OD 8. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT.....	54
OD 9. WE HERZIEN HET INSTRUMENT ERKENNINGEN	55
OD 10. INZETTEN OP EEN VEREENVOUDIGDE EN KWALITATIEVE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE.....	55
OD 11. HERZIEN EN VEREENVOUDIGEN VAN DE OMGEVINGSREGLEMENTERING ..	55
SD 2. HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID	56
OD 1. VERDER BOUWEN AAN EEN VOLWAARDIGE OMGEVINGSHANDHAVING.....	56
OD 2. NEERZETTEN VAN EEN INNOVATIEVE OMGEVINGSHANDHAVING	57

OD 3. VERSTERKEN VAN EEN PROACTIEVE EN RISICOGEBASEERDE OMGEVINGSHANDHAVING.....	57
OD 4. INZETTEN OP EEN TRANSPARANTE EN OPLOSSINGSGERICHTE OMGEVINGSHANDHAVING.....	58
OD 5. KWALITATIEF RAPPORTEREN OVER EN EVALUEREN VAN OMGEVINGSHANDHAVING.....	58
3.2. BUDGETTAIR KADER	58
3.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) 60	
3.2.2. DAB's	68
3.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG.....	73
3.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT	73
4. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT AFVAL EN MATERIALEN.....	73
4.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	73
SD 1. DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN	73
OD 1. VLAANDEREN ALS PARTNER EN REGELGEVER IN DE TRANSITIE CIRCULAIRE ECONOMIE	73
OD 2. MATERIAALBEWUST BOUWEN EN VERBOUWEN.....	74
OD 3. VERSTERKEN VAN ASBESTAFBOUWBELEID.....	75
OD 4. VERZEKEREN VAN WAARDEBEHOUD VOOR BIOMASSA	76
OD 5. MATERIAALIMPACT VAN PRODUCTKETENS VERLAGEN	76
OD 6. VERMINDEREN VAN RESTAFVAL DOOR CIRCULAIR MATERIALENBEHEER.....	77
OD 7. RAPPORTAGE, DATAMINING EN DIGITALE ONTSLUITING I.K.V. AFVAL- EN MATERIALENBELEID	78
4.2. BUDGETTAIR KADER	78
4.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) 79	
4.2.2. DAB's	80
4.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG.....	82
4.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT	91
5. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT BODEM EN ONDERGROND.....	91
5.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	91
SD 1. EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID	91
OD 1. NAAR VEERKRACHTIGE BODEMS IN VLAANDEREN	91
OD 2. EROSIE MAXIMAAL VOORKOMEN	92
SD 2. HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG	92
OD 1. BODEMKWALITEIT GARANDEREN VIA BODEMSANERING	92
OD 2. BODEMKWALITEIT VERSTERKEN VIA BODEMZORG.....	93
OD 3. DIGITALE ONTSLUITING EN KOPERSGARANTIE BIJ OVERDRACHT GRONDEN	94

SD 3. VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND	95
OD 1. HET DUURZAAM OMGAAN MET DELFSTOFFEN EN BODEMMATERIALEN	95
OD 2. KENNIS EN DUURZAAM BEHEER VAN DE (DIEPE) ONDERGROND EN HET GEBRUIK VAN DIEPE AARDWARMTE	95
5.2. BUDGETTAIR KADER	96
5.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) 97	
5.2.2. DAB's	98
5.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG	100
5.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT	105
6. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT LUCHT	105
6.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	105
SD 1. WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT	105
OD 1. VERSTERKING VLAAMS BELEID ROND LUCHTKWALITEIT	105
OD 2. AFVLAKKING VAN DE GROEI VAN HET WEGVERKEER.....	106
OD 3. VERDERE VERGROENING VAN VOERTUIGENPARK	106
OD 4. EMISSIEFRAUDE BIJ VOERTUIGEN AANPAKKEN	106
OD 5. LAGE EN ULTRALAGE-EMISSIEZONES VERDER UITROLLEN IN STEDELIJKE GEBIEDEN	107
OD 6. VERMINDERING LUCHTVERONTREINIGING VAN HOUTVERBRANDING	107
OD 7. EMISSIES IN DE INDUSTRIE EN LANDBOUW VERMINDEREN	107
SD 2. ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING	107
OD 1. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR HOUTVERBRANDING	107
OD 2. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR VERKEERSGERICHTE MAATREGELEN	107
OD 3. VERMINDEREN EMISSIES LANDBOUW	108
OD 4. KWETSBAARHEIDSANALYSES UITVOEREN EN ONDERSTEUNING LOKAAL KLIMAATADAPTATIEBELEID ONDERSTEUNEN VIA KLIMAATPORTAAL	108
6.2. BUDGETTAIR KADER	108
6.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) 109	
6.2.2. DAB's	109
6.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG	109
VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)	109
6.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT	110
7. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT WATER	110
7.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	112
SD 1. MONITOREN OM TE WETEN	112

OD 1. DIGITALE KWANTUMSPRONG MAKEN VOOR DE MEETNETTEN WATER	
112	
OD 2. UITBOUWEN VAN EEN OPEN STANDAARD DATAPLATFORM.....	112
OD 3. OPTIMALISEREN LABOWERKING VLAAMSE OVERHEID	113
SD 2. DATA & KENNIS AANBIEDEN OM SAMEN GERICHT ACTIES TE KUNNEN NEMEN	113
OD 1. OPSTAP ZETTEN NAAR EEN WATER DATA INFRASTRUCTUUR (WDI) VOOR VLAANDEREN VOOR MULTI-USERGEBRUIK	113
OD 2. ONDERSTEUNEN KLIMAATADAPTATIEBELEID BIJ LOKALE BESTUREN VIA VERDERE UITBOUW VAN HET KLIMAATPORTAAL	113
OD 3. GRONDWATERDATA ONTSLUITEN IN FUNCTIE VAN VRAAGSTELLING	113
SD 3. PLANNEN MAKEN EN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM	114
OD 1. GEÏNTEGREERD EN GEBIEDSGERICHT UITVOEREN EN OPMAKEN VAN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN EN MAATREGELENPROGRAMMA	114
OD 2. KLIMAATADAPTATIE PLANMATIG ONDERBOUWEN	115
OD 3. UITVOEREN VAN HET EERSTE VLAAMSE WATERSCHAARSTE- EN DROOGTERISICOBEBEHEERPLAN	115
OD 4. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE LANDBOUW.....	115
OD 5. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE INDUSTRIE	116
OD 6. ACTUALISEREN WATERTOETSKAARTEN	116
SD 4. NAAR EEN EFFICIËNTE EN EFFECTIEVE INZET VAN MIDDELEN IN DE WATERSECTOR	116
OD 1. RESPONSABILISEREN VAN ACTOREN.....	116
OD 2. INZETTEN HEFFINGEN ALS BELEIDSINSTRUMENT	116
OD 3. OPVOLGEN BETAALBAARHEID VAN DE WATERFACTUUR.....	116
OD 4. VERSTERKEN TOEZICHT OP LEVERINGSZEKERHEID DRINKWATER.....	116
OD 5. VERSTERKEN VAN HET LANDSCHAP VAN WATEROPERATOREN	117
SD 5. ACTIEF OP HET TERREIN OM IMPACT TE VERGROTEN	117
OD 1. INZETTEN OP GEBIEDSGERICHTE PROJECTWERKING	117
OD 2. OPTIMALISEREN WATERBEHEER VAN DE ONBEVAARBARE WATERLOPEN	117
OD 3. VERZEKEREN VAN EEN 24/7 MILIEU-INCIDENTENWERKING	118
OD 4. ONDERBOUWEN SEDIMENTBELEID EN INZETTEN OP SLIBRUIMING	118
SD 6. VERSTERKEN VAN DE NETWERKORGANISATIE ROND WATER	119
OD 1. EVOLUEREN NAAR EEN EFFICIËNTERE GOVERNANCE	119
OD 2. ZORGEN VOOR SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID.....	119
OD 3. BEWERKSTELLIGEN GEDRAGSVERANDERING	119
OD 4. VERSTERKEN BELEIDSRELEVANT WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	119
SD 7. DE NUTRIËNTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW	120
OD 1. ONDERLINGE AFSTEMMING VLAAMS LANDBOUWBELEID, MAP EN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN	120

OD 2. HERORIËTERING ADVISERING BEMESTING EN BEGELEIDING BIJ LAND- EN TUINBOUWERS	120
OD 3. HANDHAVING MESTBELEID VERSTERKEN DOOR EFFICIËNTERE CONTROLEMETHODES EN INNOVATIE	120
7.2. BUDGETTAIR KADER	121
7.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) 122	
7.2.2. DAB's	124
7.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG	129
7.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT	131
8. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT NATUUR EN BIODIVERSITEIT	132
8.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	132
SD 1. EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, OVERAL EN DICHTBIJ VOOR IEDEREEN	132
OD 1. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN NATURA 2000-BELEID.....	132
OD 2. MEER NATUUR EN BOS VOOR DE AANPAK VAN DE KLIMAATVERANDERING 134	
OD 3. NATUUR OVERAL – DOOR VERWEVING EN VERBINDING, DOOR BLAUWGROENE NETWERKEN EN ECOSYSTEEMDIENSTEN.....	135
OD 4. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE WERKING VOOR NATUUR EN LANDSCHAP.....	137
OD 5. WE VERSTERKEN HET NATUURLIJKE KARAKTER VAN DE KUST	137
OD 6. SPECIFIEKE AANDACHT VOOR GROEN IN DE VLAAMSE RAND.....	138
SD 2. DOELTREFFEND SOORTENBELEID EN -BEHEER	139
SD 3. WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING	141
SD 4. WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID	141
OD 1. NATUUR EN BIODIVERSITEIT ALS ONDERDEEL VAN KLIMAATADAPTATIE- EN MITIGATIEBELEID	141
OD 2. VERSTERKEN VAN DE KENNIS VOOR EEN DOELTREFFEND BEHEER VAN INVASIEVE UITHEEMSE SOORTEN	142
OD 3. KENNIS OVER DE NATUUR IN AGRO-ECOSYSTEMEN VERBREDEN OM HET BEHEER VAN DE OPEN RUIMTE TE VERBETEREN	142
OD 4. ONDERZOEKEN VAN NATUUR IN DE STAD OM DE LEEFBAARHEID TE VERGROTEN	143
OD 6. KENNIS OM HET BIODIVERSITEITSBELEID EN -BEHEER TE OPTIMALISEREN 143	
8.2. BUDGETTAIR KADER	144
8.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) 145	
8.2.2. DAB's	156

8.2.3.	OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG	160
8.2.4.	OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT	163
9.	INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT PLATTELANDSBELEID	166
9.1.	STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	166
SD 1.	EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID DE PLATTELANDSUITDAGINGEN	166
OD 1.	HET VLAAMS PLATTELANDSBELEID IS INGEBED IN HET EUROPESE PLATTELANDSBELEID	166
OD 2.	INNOVATIEF EN DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP IN EEN CIRCULAIRE ECONOMIE	166
OD 3.	LEEFBARE EN LEVENDIGE DORPEN, VERBONDEN MET ELKAAR EN MET HET PLATTELAND	166
OD 4.	LANDSCHAPSKWALITEIT EN -ONDERHOUD	167
9.2.	BUDGETTAIR KADER	167
9.2.1.	DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) 167	
9.2.2.	DAB MINAFONDS	167
9.2.3.	OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT	169
VI.	APPARAATSKREDIETEN	170
VII.	LIJST MET AFKORTINGEN	180
VIII.	BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'	183

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

Deze beleids- en begrotingstoelichting (BBT) blikt vooruit naar de beleids- en begrotingsprestaties van 2024 voor het beleidsveld Omgeving en Natuur. Het jaar 2024 is een verkiezingsjaar. De laatste maanden voor het einde van de legislatuur staan volop in het teken van de verwezenlijking van mijn beleidsinitiatieven.

Ik blijf uitvoering geven aan de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie PFAS/PFOS. Ik werk aan de verdere digitale ontsluiting en actualisatie van bodeminformatie en zet ik in op de opvolging van de onderzoeks- en saneringsplicht van PFAS-locaties met voormalige brandweeroefenterreinen of bij grotere brandincidenten. Ik maak ook de sprong naar een ruimer beleid rond zeer zorgwekkende stoffen. Samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, zet ik ook in op de verdere uitrol van de Hub Zeer Zorgwekkende Stoffen waarbinnen de kennis en expertise vanuit verschillende administraties wordt samengevoegd. In 2024 zal er een eerste Vlaamse lijst van zeer zorgwekkende stoffen beschikbaar zijn. Om te vermijden dat er zich in de toekomst nog situaties voordoen waarbij de overheid niet op de hoogte is van onaanvaardbare uitstoot door bedrijven van zeer zorgwekkende stoffen naar de omgeving neem ik in 2024 de nodige maatregelen, zowel op vlak van regelgeving als op vlak van onderzoek.

Een Expertpanel is opgezet om het Bodemdecreet onder de loep te nemen in functie van blijvende uitdagingen zoals het beheer van restverontreiniging, diffuse verontreiniging en zeer zorgwekkende stoffen.

Ook de uitbreiding en bescherming van onze natuur blijft een belangrijk speerpunt van mijn beleid. Op basis van het advies van een commissie van experts heeft de Vlaamse Regering in het najaar van 2023 vier Nationale Parken en vijf landschapsparken erkend. Deze krijgen vervolgens een structurele financiering en kunnen van start gaan vanaf 2024.

Ik ga ook onverminderd door met de uitvoering van het bosuitbreidingsplan waarvan de verschillende sporen nu op kruissnelheid zijn. Momenteel bebossen we aan een snelheid van meer dan 500 ha per jaar. En bovendien wordt er geen verdere achterstand opgebouwd in de boscompensatie. Dat is ongezien de voorbije decennia.

Om ons in Vlaanderen te wapenen tegen droogte, hitte, overstromingen en verlies aan biodiversiteit werk ik in het kader van het Vlaams Klimaatadaptatieplan aan natuuroplissingen die zorgen voor meer groenblauwe infrastructuur tot in onze stads- en dorpskernen. Ik voorzie in 2024 voor bijna 5 miljoen euro aan bijkomende investeringen voor groenblauwe infrastructuur in de bebouwde omgeving. In 2024 zal Vlaanderen mee het Belgisch EU-voorzitterschap vormgeven.

Vlaanderen is internationaal een koploperregio inzake circulaire economie. De Europese Green Deal, het EU-Actieplan Circulaire Economie en de daarin aangekondigde initiatieven vormen een belangrijke hefboom om de circulaire economie in Vlaanderen verder vorm te geven. Samen met mijn collega bevoegd voor het innovatiebeleid, versterk ik ook het onderzoeks- en innovatiebeleid richting circulaire economie. Via samenwerking met onderwijs- en opleidingscentra en de inzet van circulaire hubs die een link leggen tussen sociale en circulaire economie, zet ik mij in voor een just transition. Ik zorg ervoor dat iedereen voorbereid wordt voor de jobs en vaardigheden in een circulaire economie.

In 2024 zal Vlaanderen mee het Belgisch EU-voorzitterschap vormgeven. Als EU-voorzitter zullen we ook een belangrijke leidende rol vervullen voor de EU in diverse multilaterale processen voor klimaat, biodiversiteit, plastics, chemische stoffen, bossen en luchtvervuiling. Het voorzitterschap biedt ook de mogelijkheid om eigen Vlaamse prioriteiten in de kijker te zetten zoals de transitie naar circulaire economie,

klimaatadaptatie en een gericht beleid rond zeer zorgwekkende stoffen. Over deze prioriteiten en over andere thema's zullen we evenementen organiseren om binnen de EU inzichten te verwerven en te verspreiden en om de nodige beleidsinitiatieven aan te wakkeren.

III. SAMENVATTING

Deze beleids- en begrotingstoelichting (BBT) heeft betrekking op alle activiteiten en begrotingskredieten van het beleidsdomein Omgeving binnen de bevoegdheden van het beleidsveld Omgeving en Natuur.

Voor elk inhoudelijk structurelement (ISE) van het beleidsveld Omgeving en Natuur worden de strategische en operationele doelstellingen geconcretiseerd in een planning voor 2024. Daarnaast wordt ook per inhoudelijk structurelement het budgettaire kader beschreven. Deze BBT omvat geen rapportering. De rapportering wordt opgenomen in de BBT bij de begrotingsuitvoering.

In de volgende tabel vindt u het overzicht terug van de totaliteit van de begrotingskredieten die in deze BBT aan bod komen.

TOTAAL - OMGEVING EN NATUUR, excl. apparaatsuitgaven

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	1.317	15.256	0	722.157	752.138
Bijstelling BO 2024	242	-1.823	0	-9.363	-29.867
BO 2024	1.559	13.433	0	712.794	722.271

(duizend euro)

PROGRAMMA QC - OMGEVING EN NATUUR

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	1.317	15.256	0	722.157	752.138
Bijstelling BO 2024	242	-1.823	0	-9.363	-29.867
BO 2024	1.559	13.433	0	712.794	722.271

Het beleidsveld Omgeving en Natuur omvat slechts 1 begrotingsprogramma Omgeving en Natuur met begrotingscode QC. Deze 1-op-1 opzet zorgt voor een transparant overzicht van de budgetten binnen dit beleidsveld.

De apparaatskredieten binnen programma QA die ingezet worden voor de activiteiten binnen het beleidsveld Omgeving en Klimaat, worden afzonderlijk besproken onder deel V Apparaatskredieten van deze BBT.

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE DOELSTELLINGEN

1. TRANSVERSALE, HORIZONTALE DOELSTELLINGEN

Het beleidsveld Omgeving en Natuur omvat verschillende maatschappelijk belangrijke, transversale opdrachten. Ik neem in dit kader mijn verantwoordelijkheid en vervul ook een sturende en coördinerende rol ten aanzien van de beleidsvelden binnen het beleidsdomein Omgeving, de sectoren, de maatschappelijke actoren en burgers. Voor de bevoegdheid Omgeving werd het (transversaal) Luchtbeleidsplan 2030 door de Vlaamse Regering Vastgesteld. Ik werk vanuit mijn bevoegdheden ook verder aan de realisatie van de doelstellingen van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan, en de zeven transitieprioriteiten uit de vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO 4).

1. Luchtbeleidsplan 2030

Het Vlaams Luchtbeleidsplan 2030 werd door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 25 oktober 2019. Dit plan bevat doelstellingen op de korte, middellange (2030) en lange (2050) termijn met een uitgebreid pakket aan maatregelen om de luchtverontreiniging in Vlaanderen aan te pakken om zo de impact van luchtverontreiniging op onze gezondheid en het leefmilieu verder te verminderen. Het omgevingsbeleid geeft op verschillende manieren uitvoering aan de maatregelen. Onderstaande tabel geeft weer waar verder in deze toelichting maatregelen staan beschreven die in 2024 zullen worden uitgevoerd. Daarnaast zal ik in 2024 starten met de voorbereidingen van een geactualiseerd plan, gebaseerd op de voortgangsrapporten 2021 en 2023 en rekening houdend met de nieuwe advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie en de nieuwe richtlijn luchtkwaliteit waarover de onderhandelingen begin 2024 worden afgerond onder het Europees voorzitterschap van België.

Maatregelen Luchtbeleidsplan 2021-2030 met trekker dOMG	Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur of de BBT Energie en Klimaat
Via uitvoering van het ruimtelijke beleid creëren we de condities om de vervoersvraag te beheersen en de blootstelling aan luchtverontreiniging te verminderen	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 2 BRV-proces met quick wins ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 3 Bouwshift realiseren
We realiseren in samenwerking met de vervoerregio's een duurzame modal shift	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu SD 5 OD2 Koppelen van mobiliteit en omgeving/ruimte in vervoerregio's
We verminderen de impact van grote infrastructuren in en rond stedelijke gebieden en we nemen weloverwogen keuzes rond verkeer genererende projecten	Overkoepelende strategische doelstellingen – SD2 Geïntegreerde bepalingen en uitvoeren omgevingsbeleid ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu – SD 5 OD 1 Geïntegreerde gebiedsontwikkeling met gebiedscoalities.
We brengen de BREF-conclusies in lijn met de stand der techniek en we zetten ze tijdig om in het VLAREM	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium

Aanpakken hinder huishoudelijke houtverwarming	ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu - SD 6 Hinder
We passen inzichten uit de gedragswetenschappen toe en we ontwikkelen interventies op basis van gedragswetenschappen en rollen deze uit	Overkoepelende strategische doelstellingen – SD1 Betrokkenheid van burger en maatschappij ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu – SD5 OD5 Maatschappelijk draagvlak verzekeren door sensibilisering bevolkingslagen
We ondersteunen lokale overheden in hun beleid	Overkoepelende strategische doelstellingen – SD5 Een bovenlokaal omgevingsbeleid verbonden met de samenleving
We zetten in op een versterking van de handhaving	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 2 Handhaving als sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid
We werken efficiënt en effectief samen bij uitvoering van bestaande instrumenten en versterken het omgevingsinstrumentarium	ISE Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving – SD 1 Naar een samenhangend omgevingsinstrumentarium
We verankeren kennis over luchtverontreiniging	ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu SD 1 Omgeving als kennis en expertisecentrum
We verwerven meer kennis over de relatie tussen binnenlucht en buitenlucht	ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu SD 1 Omgeving als kennis en expertisecentrum
Maatregelen Luchtbeleidsplan 2021-2030 met trekker VLM	Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur of de BBT Energie en Klimaat
We verminderen de NH3-uitstoot uit varkensstallen en pluimveestallen met een luchtwasser	ISE Lucht – SD1 OD 7 Emissies in de industrie en landbouw verminderen
We verminderen de NH3-uitstoot uit de toediening van dierlijke mest en kunstmest	ISE Water – SD7 Nutriëntenverliezen vanuit de Land- en Tuinbouw ISE Lucht – SD1 OD 7 Emissies in de industrie en landbouw verminderen
Maatregelen Luchtbeleidsplan 2021-2030 met trekker VMM	Doelstelling in de BBT Omgeving en Natuur of de BBT Energie en Klimaat
We realiseren in samenwerking met de vervoerregio's een duurzame modal shift	ISE Lucht – SD1 OD 2 Afvlakking van de groei van het wegverkeer
We verminderen de impact van grote infrastructuren in en rond stedelijke gebieden en we nemen weloverwogen	ISE Lucht – SD1 OD 2 Afvlakking van de groei van het wegverkeer

keuzes rond verkeer genererende projecten	
We vergroenen het voertuigenpark	ISE Lucht – SD1 OD 3 Verdere vergroening van het voertuigenpark
We stimuleren innovatie om oplossingen te ontwikkelen voor vrachtvervoer	ISE Lucht – SD1 OD 3 Verdere vergroening van het voertuigenpark
We versterken het beleid om emissiefraude door eigenaars te voorkomen en remediëren	ISE Lucht – SD1 OD 4 Emissiefraude bij voertuigen aanpakken
We stimuleren het gebruik van lage- en ultralage-emissiezones in stedelijke gebieden	ISE Lucht – SD1 OD 5 Lage en ultralage emissiezones verder uitrollen in stedelijke gebieden
We zorgen voor een verdere vermindering van de emissies van stookinstallaties	ISE Lucht – SD1 OD 6 Vermindering luchtverontreiniging van houtverbranding
We zetten de sectorale aanpak voor de vermindering van de emissies van NO _x , SO _x , PM2,5 en NH ₃ verder	ISE Lucht – SD1 OD 7 Emissies in de industrie en landbouw verminderen
We sluiten een Green Deal af rond de emissies van de huishoudelijke houtverbranding	ISE Lucht – SD1 OD 6 Vermindering luchtverontreiniging van houtverbranding
We stimuleren de uitfasering van oude en vervuilende stooktoestellen	ISE Lucht – SD1 OD 6 Vermindering luchtverontreiniging van houtverbranding
We werken verder aan een verbetering van de emissie-inventaris	ISE Lucht – SD2 Onderbouwen (lokaal) luchtbeleid via innovatieve milieumonitoring
We verwerven beter inzicht in de luchtkwaliteit in street canyons	ISE Lucht – SD2 Onderbouwen (lokaal) luchtbeleid via innovatieve milieumonitoring
Maatregelen Luchtbeleidsplan 2021-2030 met trekker VEKA	Doelstelling in de BBT Energie en Klimaat
We verminderen de emissies van fossiele brandstoffen in het kader van het klimaat- en energiebeleid	

2. Vlaams Actieplan Armoedebestrijding

Het **VAPA 2020-2024** werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 25 september 2020. Ik heb onder meer volgende acties in het VAPA ingeschreven om vanuit Omgeving bij te dragen aan de preventie en de bestrijding van armoede:

Actie 7.1.6 Opvolging betaalbaarheidsrisico integrale waterfactuur met bijzondere aandacht voor mensen in armoede

Ik vraag de WaterRegulator om de prijs voor kraanwater te toetsen aan de inkomensverdeling van gezinnen. Zie verder ook ISE Water SD 4 OD 3.

Actie 7.5.3 Opvolging uitrol digitale meters met aandacht voor mensen in armoede

In 2023 werden in het samenwerkingsproject tussen VMM en Samenlevingsopbouw een aantal beleidsaanbevelingen geformuleerd om het potentieel van digitale meters specifiek voor mensen in armoede ten volle te benutten.

In 2024 volg ik verder op of en op welke manier de aanbevelingen die voortvloeien uit dit samenwerkingsproject opgevolgd worden.

Actie 7.5.4 Opvolging van het algemeen waterverkoopreglement met aandacht voor mensen in armoede

In 2024 volg ik de toepassing van het algemeen waterverkoopreglement verder op.

Actie 7.5.5. Uitwerken kader voor universele toegang tot water

Het nieuwe Drinkwaterbesluit moet de toegang tot drinkwater verbeteren, bijvoorbeeld voor kwetsbare groepen en via tappunten op openbare plaatsen. In 2024 werk ik samen met de betrokken partners om hier optimaal invulling aan te geven.

3. Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan

Operatie Proper wordt verdergezet. De oproep voor schooljaar 2023-2024 is ondertussen reeds gelanceerd.

De educatieve materialen en andere educatieve instrumenten (vb. zenuwspiralen) binnen het aanbod van **Mooimakers** worden ook in 2024 behouden.

Wat betreft de aanpak van **snoeproutes** zijn de voorbeelden van aanpak voor de lokale besturen ter inspiratie in onze kenniswijzer terug te vinden, maar hier zal niet specifiek vanuit Mooimakers op ingezet worden. Indien een lokaal bestuur/school dit wenst aan te pakken kan dit altijd.

2. OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

V. BELEIDSVELD OMGEVING EN NATUUR

Het beleidsveld Omgeving en Natuur omvat 8 inhoudelijke structuurelementen (ISE), met begrotingscodes D tot en met O. Alle ISE maken deel uit van eenzelfde begrotingsprogramma QC. Deze '1-op-1' opzet zorgt voor een transparant overzicht van de taken en budgetten binnen dit beleidsveld.

De ISE van het beleidsveld Omgeving en Natuur zijn:

- Omgevingsbeleid ruimte en milieu (begrotingscode N)
- Thema-overschrijdend instrumentarium Omgeving (begrotingscode O)
- Afval en materialen (begrotingscode J)
- Bodem en ondergrond (begrotingscode E)
- Lucht (begrotingscode H)
- Water (begrotingscode D)
- Natuur en biodiversiteit (begrotingscode F)
- Plattelandsbeleid (begrotingscode G)

1. OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE OMGEVINGSDOELSTELLINGEN

1.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Ik betrek burgers bij de omgevingsuitdagingen waarvoor we als maatschappij staan. Dit doe ik door partnerschappen aan te gaan met lokale besturen, middenveld en bedrijven en burgers te betrekken bij terreinrealisaties, bijvoorbeeld in het kader van gebiedsontwikkeling of de Blue Deal. Ik werk verder aan kennisdeling door onder meer interactieve netwerkmomenten te organiseren en toelichtingen en lezingen te geven over de omgevingsthema's, en de instrumenten die we inzetten om tot een kwaliteitsvolle leefomgeving te komen. Voor de projecten 'groenblauwe parels' worden zoveel mogelijk mensen betrokken en geïnformeerd. De ontharding en vergroening zal gebeuren op een mix van terreinen van onderwijsinstellingen, jeugdbewegingen, bedrijven, zorginstellingen, sportterreinen en op terreinen in woonwijken en buurten. Zo geven we terug ruimte aan water en natuur. Dit wordt verder toegelicht onder ISE Instrumentarium SD 1 OD 3.

SD 2. GEÏNTEGREERDE BEPALINGEN EN UITVOEREN VAN OMGEVINGSBELEID

Samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken zet ik sterk in op begeleidende gebiedsprogramma's bij een aantal grote (infrastructuur)projecten. Hiermee benutten we kansen om bij deze projecten ook meteen de omgevingskwaliteit en bijgevolg ook het draagvlak voor de projecten te vergroten. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Antwerpse infrastructuurprojecten (Toekomstverbond en Saneringsverbond) en de Limburgse Noord-zuidverbinding, werken aan de Ring rond Brussel, verschillende Sigmaprojecten, N60 (Rond Ronse), het Seine-Schelde project met Rivierherstel Leie, Ik zet hierbij ook instrumenten en middelen in om via quick-wins de meerwaarde van een gezamenlijke en geïntegreerde aanpak ook op korte termijn op het terrein waar te maken. Vanuit mijn

bevoegdheden volg ik de bestaande complexe projecten verder actief op. Dit wordt verder toegelicht onder ISE Omgevingsbeleid SD 5 OD 1 en SD 5 OD 3.

SD 3. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT

Het ontsluiten van data in gestructureerde en 'koppelbare' vorm zorgt voor een belangrijk potentieel zowel m.b.t. efficiëntieverbetering als m.b.t. de kwaliteit van genomen beslissingen. De evolutie naar een digitale, data-gedreven werking is een lange termijndoelstelling bij alle betrokken overheidspartners. Daarom werk ik aan een lange termijn visienota en stappenplan voor een nieuwe werking 'Omgevingsinformatie Vlaanderen' (voorheen kruispuntbank Omgeving), dewelke de informatie- en datauitwisseling rond omgevingsthema's binnen het beleidsdomein en met maatschappelijke partners structureler moet inrichten en versterken. Daarnaast zet ik in op het gebruik van gemeenschappelijke data binnen het beleidsdomein Omgeving, onder meer bij scenarioberekeningen rond omgevingseffecten. Ik investeer daarnaast in onderzoek naar digital twin technologie voor het in kaart brengen van omgevingseffecten. Ik zet in op het delen van kennis en expertise rond de toepassing van data en technologieën ten behoeve van omgevingsuitdagingen, zoals in het kader van biodiversiteit en water.

SD 4. ONDERBOUWD OMGEVINGSBELEID

Ik zorg verder voor een sterk wetenschappelijk onderbouwd omgevingsbeleid. Deze onderbouwing omvat een geheel van monitoring (dataverzameling), studies in kader van beleidsvoorbereiding en -evaluatie, wetenschappelijk en verkennend onderzoek, rapportage en ontwikkeling van innovatieve producten en systemen. Het beleidsondersteunend omgevingsonderzoek wordt verder afgestemd op niveau van het beleidsdomein. Dit wordt verder toegelicht onder ISE Omgevingsbeleid SD1 OD1.

Op basis van onderzoek ga ik na hoe de verdere optimalisatie van de wetenschappelijke onderbouwing van het Omgevingsbeleid structureel kan gebeuren. Inzake omgevingsrapportage geef ik verdere invulling aan het aangepast DABM-kader waarbij een maximaal geïntegreerde rapportering van ruimte en milieu mogelijk wordt. Inzake informatiebeheer ga ik de impact na van nieuwe Europese RIE-regelgeving die meer milieudatagaring en publieke ontsluiting, zoals voor stoffenbalansen, vergunningsdata, zelfcontrole of handhavingsdata, verplicht tegen 2025.

SD 5. VEREENVOUDIGING VAN PROCEDURES

Ik rond in 2024 de goedkeuringsprocedure van de wijziging van het omgevingsvergunningsdecreet af en zorg ik voor de implementatie van het wijzigingsdecreet met betrekking tot de modernisering van milieueffectrapportage. Ik neem hierbij het omgevingsbesluit als nieuw instrument op in het omgevingsvergunningsdecreet. Dit is een beslissing over een omgevingsvergunning in combinatie met een planologische herbestemming van een projectgebied via een ruimtelijk uitvoeringsplan.

zie hiervoor ook ISE Instrumentarium Omgeving SD 1 OD 5, OD 6 en OD 10,

SD 6. EEN STERKE OMGEVINGSADMINISTRATIE

Een sterke omgevingsadministratie gaat uit van een optimale samenwerking, zowel intern, als met andere entiteiten op Vlaams niveau, als met overige partners. Waar nodig worden

opdrachten en de verschillende rollen verduidelijkt en tracht ik de samenwerking tussen de verschillende administraties te verbeteren. De focus ligt op complementariteit en efficiëntie en het verzekeren van de continuïteit en kwaliteit van de reguliere processen. Ik versterk deze complementariteit en efficiëntie door het stroomlijnen van digitale werking en dienstverlening en de uitwisseling van data en informatie. Ieder bestuursniveau heeft eigen taken. Binnen de context van co-bestuur wordt door mijn administratie ingezet op kennisborging, -ontwikkeling, en -uitwisseling. De advisering houdt geen indeplaatsstelling in, maar is gericht op de Vlaamse beleidsdoelstellingen en –klemtonen. Ik maak werk van een versterking van omgevingsadvisering. Lokale besturen worden ondersteund bvb. via best practices en dergelijke, dewelke ook digitaal worden aangeboden, via websites en sociale media maar ook via interactieve tools en de MER-toets.

Ik werk verder aan een versterking van de omgevingshandhaving op basis van de het kaderdecreet Vlaamse handhaving en de aanbevelingen van de systeemaudit handhaving en van de onderzoekscommissie PFOS/PFAS. Ik structureerde deze werkzaamheden in een project stroomlijning omgevingshandhaving, zie hiervoor ISE Instrumentarium SD 2 OD 1.

Samen met mijn collega bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, zet ik in 2024 ook verder in op de verdere uitrol van de Hub Zeer Zorgwekkende Stoffen waarbinnen de kennis en expertise vanuit verschillende administraties wordt samengevoegd, zie hiervoor ISE Omgevingsbeleid SD 1 OD 1.

1.2. BUDGETTAIR KADER

De overkoepelende strategische omgevingsdoelstellingen worden in hoofdzaak ingevuld met de inzet van de personeelsleden van het coördinerende departement Omgeving (zie verder deel Apparaatskredieten).

Voor SD1 (een omgevingsbeleid voor en met betrokkenheid van burger en maatschappij, met het oog op het verhogen van het maatschappelijk draagvlak) en SD3 (omgeving is digitaal en data-gedreven by default) zijn er ook (beperkte) flankerende budgetten voorzien. Deze worden verder besproken onder ISE Thema-overschrijdend instrumentarium.

2. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU

2.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM

OD 1. BELEIDSONDERSTEUNEND OMGEVINGSONDERZOEK OP BELEIDSDOMEINNIVEAU AFSTEMMEN EN VERSTERKEN

Een **strategische onderzoeksagenda** voor het departement Omgeving wordt in 2024 opgemaakt. Mijn administratie levert een insteek voor een strategische onderzoeksagenda voor het volledige beleidsdomein Omgeving ten behoeve van de nieuwe legislatuur. Deze zorgt voor een betere afstemming van het onderzoek, evaluatie en monitoring uit de verschillende entiteiten.

Lopende onderzoeksagenda's worden desgevallend afgestemd en afgewerkt. Ik communiceer alle afgewerkte onderzoeken en resultaten en maak de data zo open als mogelijk.

Ik hecht veel belang aan de **doorwerking van evaluatieopdrachten** op ons instrumentarium, onder andere in het kader van ontharding en erosie. Ik geef uitvoering aan het vijfjarig werkprogramma Omgevingsrapportage.

Ik zorg voor de verdere uitrol van de **hub zeer zorgwekkende stoffen**, zoals aanbevolen door de onderzoekscommissie PFAS-PFOS. Criteria voor identificatie van ZZS en voor het stellen van prioriteiten binnen deze lijst zullen vastgelegd worden. Een eerste Vlaamse lijst van ZZS zal in 2024 beschikbaar zijn. De afstemming, coördinatie en programmering van onderzoek en monitoring inzake zeer zorgwekkende stoffen wordt als concrete opdracht opgenomen binnen mijn administratie in nauwe samenwerking met het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. In het kader van databeheer en -ontsluiting voorzie ik de verdere uitbouw van de PFAS-verkenner in de Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV) (zie ISE bodem en ondergrond SD 3 OD 1 en 2 in verband met DOV). Vanuit de hub ZZS zal in het tweede kwartaal van 2024 geïntegreerd gerapporteerd worden over de acties in uitvoering van de visie ZZS, over het PFAS-actieplan en de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie.

Ik zorg voor de verdere uitrol van de 5de cyclus van het **Vlaams Humaan biomonitoringprogramma** waarbij ik 300 Vlaamse jongeren rekruteer. Zowel humane als milieustalen worden genomen en vragenlijsten ingevuld. Ik verbreed het programma verder tot een integrale exposoom-benadering waarbij zowel invloeden van de fysieke omgeving, van de sociale omgeving als invloeden van persoonlijk gedrag worden onderzocht. Deze cyclus kadert in het Europese humane biomonitoringprogramma dat binnen het Europese Partnerschap PARC wordt opgestart zodat de Vlaamse expertise ook Europees wordt gevalideerd en geoptimaliseerd.

In uitvoering van het **Statistisch Meerjarenprogramma** van Statistiek Vlaanderen reikt mijn administratie de afgesproken statistieken en data aan met betrekking tot een brede waaier van omgevingsthema's.

Door in te zetten op een aantal nieuwe beleidsuitdagingen, bevestig ik de **verbreding van het wetenschappelijk onderzoek**. Ik zet de ontwikkeling van het **Vlaams Biodiversiteitsportaal** ook in 2024 verder, waarbij in de eerste plaats de publiek beschikbare biodiversiteitsdata, inclusief die uit het eigen beleidsdomein Omgeving wordt ontsloten. Dit portaal moet het mogelijk maken alle beschikbare biodiversiteitsdata op één plaats te verzamelen en aan te bieden, wat een sterk verbeterd gebruiksgemak betekent voor de eindgebruiker, zowel binnen het beleid als de brede maatschappij.

Als kennis- en expertisecentrum neemt mijn administratie in 2024 deel aan onderzoeks- en kennisdelingsactiviteiten binnen **internationale projecten en netwerken**.

SD 2. BRV-PROCES MET QUICK WINS

In functie van de uitrol van de ruimtelijke beleidsplannen die opgemaakt worden op de drie bestuursniveaus, ondersteun ik **regiowerking**.

Naast een sterke interbestuurlijke samenwerking zet ik ook in op **partnerschappen met maatschappelijke actoren** en wil ik hen ondersteunen om het belang van de bouwshift uit te dragen en mee te werken aan de realisatie ervan. Ik doe dit niet alleen voor de bouwshift, maar ook in het kader van klimaatadaptatie. Via de transitieprioriteit 'Omgeving voor de toekomst', zet ik samen met diverse actoren hierop in. Via de bouwagenda werk ik samen met de bouw- en vastgoedsector. Om de ruimtelijke professional te ondersteunen

met de nodige kennis en inspiratie blijf ik vakverenigingen subsidiëren zoals de Vereniging voor Ruimtelijke Planners en vernieuw ik de samenwerkingsovereenkomst met het Infopunt Publieke Ruimte. Ook voer ik de samenwerkingsovereenkomst met het Netwerk Architecten Vlaanderen verder uit om met goede voorbeeldpraktijken te tonen hoe ruimtelijk rendement en kwaliteit hand in hand gaan.

SD 3. BOUWSHIFT REALISEREN

OD 1. SLIM RUIMTEGEBRUIK OP DE JUISTE PLAATS

De term bouwshift impliceert een verandering, zowel inzake de locatie waar we bouwen als in de wijze waarop. Ik zet dan ook in op beide pistes met een aantal acties die variëren naar partners, onderwerp of aanpak. Het doel blijft om de bouwshift verder te versnellen, te faciliteren en te ondersteunen.

Binnen de geïntegreerde gebiedsgerichte werkingen zet ik dan ook in op het thema van de bouwshift, met zowel het vrijwaren van de open ruimte als kwalitatieve verdichting.

In 2024 verspreid ik een leidraad vooroverleg, tot stand gekomen in samenwerking met mijn collega bevoegd voor Binnenlands Bestuur en in een breed participatief traject, die lokale besturen en initiatiefnemers kan inspireren. Met de inzet op een constructief en vruchtbaar vooroverleg, proberen we de eigenlijke formele procedures zo vlot mogelijk te laten verlopen door alle betrokken partijen al van tevoren bij elkaar te brengen. Dit vooroverleg komt niet in de plaats van het vergunningstraject.

Verder bouwend op de pilootwerking BRV, en kaderend binnen de VSDO transitieprioriteit 'Omgeving voor de Toekomst', onderzoek ik hoe we een boost kunnen geven aan de herontwikkeling van goed ontsloten toplocaties, de zogenaamde '**strategisch collectieve vervoersknopen**'. Ook wil ik samenwerken met pilootgemeenten om beleidsmatige handvaten te ontwikkelen die helpen **sociale rechtvaardigheid** beter mee te nemen in de beleidsontwikkeling rond de bouwshift, en ga ik rond **gemengde economische zones** aan de slag om er een kwaliteitssprong te kunnen maken.

In samenwerking met Stedenbeleid verruim ik de aanpak om lokale besturen ondersteuning te bieden in een (pro-)actieve regie bij grote verdichtingsprojecten door hen een **expertenpool** ter beschikking te stellen. Op deze manier versterken kleinere steden hun bestuurskracht, verbeteren de projecten die voorgesteld worden maar wordt toch iedereen gerespecteerd in hun (bestuurlijke) autonomie.

Slim ruimtegebruik op de juiste plaats impliceert ook het juiste landgebruik vanuit het oogpunt van **koolstofopslag** en de invloed op onze koolstofvoorraden. Daarom geef ik, wat LULUCF (*Land Use, Land Use Change and Forestry*) betreft, mijn administratie de opdracht een actieplan op te stellen. Zie ook ISE Bodem en Ondergrond SD 1 OD 1 en ISE Natuur en Biodiversiteit SD 1 OD 2.

OD 2. ONDERSTEUNENDE REGELGEVING EN INNOVATIE AANPAK

In 2024 zet ik verder in op het **informereren van alle omgevingsprofessionals** over wijzigingen aan de regelgeving. Tijdens deze initiatieven wordt niet enkel gewezen op de wijzigende regelgeving, maar wordt ook opnieuw de noodzaak van de ruimtelijke omslag benadrukt.

Om te voldoen aan de Europese ambities inzake **hernieuwbare energie**, zetten we in Vlaanderen in op versnellingszones voor verschillende types installaties en de benodigde

netinfrastructuur. Conform de afspraken uit het VEKP wordt er gewerkt aan een rechtszeker kader voor hernieuwbare energieproductie, onder andere op landbouwbedrijven. In 2024 zet ik in op de omzetting van de Europese richtlijn en het onderzoeken van potentiële zones, als basis voor eventuele versnellingszones.

Hierbij aansluitend onderzoek ik ook hoe we de repowering van goed gelegen windturbineparken beter en efficiënter kunnen aanpakken.

OD 3. DE OMGEVINGSKWALITEIT GEÏNTEGREERD EN INNOVATIEF VERBETEREN

Ik ijver voor kwaliteitsvolle buurten en wijken, en investeer daarom verder in good practices, handleidingen, leidraden, kaders en andere hulpmiddelen die kunnen zorgen voor een kwaliteitsinjectie van de fysieke leefomgeving. Ik doe dit steeds met de tien kernkwaliteiten van het BRV als uitgangspunt, en met een focus op oplossingen en hefboomen die de transitie naar een klimaatadaptieve, groene, gezonde, aangename en sociaal inclusieve omgeving in een bebouwde context kunnen versnellen.

Het in 2023 afgeronde onderzoek naar **slimme verdichtingsvoorwaarden** doet in dit verband een reeks beleidsaanbevelingen die ertoe kunnen bijdragen dat het ruimtelijk rendement kan worden verhoogd op goed gelegen plekken binnen het bestaande ruimtebeslag zonder daarbij te moeten inboeten op een gezonde en kwaliteitsvolle leefomgeving. Ik ga na of en hoe deze beleidsaanbevelingen geïmplementeerd kunnen worden.

Ik subsidieer in het kader van het Vlaams **adaptatieplan pilootgemeenten** die concrete knelpunten en projecten op het terrein opschalen naar een structurele beleidsmatige aanpak gemeentebreed. We testen we de verkenningsresultaten rond de inzet van het ruimtelijk instrumentarium uit in de praktijk .

Om ons in Vlaanderen te wapenen tegen droogte, hitte, overstromingen en verlies aan biodiversiteit werk ik in het kader van het Vlaams Klimaatadaptatieplan en de Blue Deal aan natuuroplossingen die zorgen voor **meer groenblauwe infrastructuur** tot in onze stads- en dorpskernen.

In uitvoering van het Vlaams Klimaatadaptatieplan werk ik ook aan het **klimaatbestendig ontwerpen, inrichten en (ver)bouwen van de leefomgeving** via de opstart van een Green Deal klimaatbestendige Ruimte en het ondersteunen van het gebruik van tools zoals de klimaatadaptatietools van Klimaatportaal Vlaanderen (zie hiervoor SD 7), het Groenblauwpeil. Op deze wijze stimuleer ik onder meer onthardingsinitiatieven.

De uitvoering van de Blue Deal is volop bezig met het eerste zichtbaar resultaat op het terrein. Met de **'groenblauwe parels'** realiseren we ontharding en vergroening op scholen, jeugdbewegingen, bedrijven, zorginstellingen, sportterreinen en in woonwijken.

Ik evalueer de resultaten en integreer de opgedane kennis in het klimaatportaal Vlaanderen en in tools die ontwikkeld worden in kader van het Vlaams Klimaatadaptatieplan.

Op schaalniveau van een wijk toon ik hoe geïntegreerd een ruimtelijke transformatie kan aangepakt worden en welke winsten dit oplevert. De resultaten uit het **leertraject 'verkavelingswijken in transformatie'** wil ik verspreiden om hier nog meer op in te zetten.

Ik laat state-of-the-art **sensor-gebaseerde meetnetten** uitbouwen om de blootstelling aan straling continu te kunnen monitoren en dit zowel voor radiofrequente straling (RF,

afkomstig van GSM-antennes) als voor extreem laag frequente straling (ELF, afkomstig van hoogspanning). Hierbij besteed ik extra aandacht aan ontsluiting en visualisatie van data voor verschillende betrokken stakeholders en het brede publiek.

Ik voer verder **onderzoek naar blootstelling aan andere RF-stralingsbronnen** zoals long range (LoRa) antennes, digitale meters, etc. Op basis van deze monitoring en dit onderzoek kan het departement Omgeving burgers, lokale besturen en andere actoren op een wetenschappelijk onderbouwde wijze informeren over de algemene stralingsblootstelling in Vlaanderen.

Verder laat ik ook **innovatieve meetinstrumenten** ontwikkelen, zodat we proactief kunnen inspelen op nieuwe beleidsuitdagingen waarover nog kennisleemten bestaan zoals microplastics. Er wordt internationaal al veel wetenschappelijk onderzoek naar microplastics gedaan. Toch weten we nog heel weinig over wat de schadelijke gevolgen voor mens en milieu precies zijn. In dit kader start ik een **haalbaarheidsstudie naar het meten van microplastics via humane biomonitoring** zodat de blootstelling van de Vlaamse bevolking aan microplastics kan gemonitord worden.

De impact van **geluidsblootstelling op de gezondheid** blijft een belangrijk aandachtspunt. Ik rol, in samenwerking met het "Programma Innovatieve Overheidsopdrachten", een proeftuin uit om het omgevingsgeluid in Vlaanderen en de appreciatie van de geluidsomgeving in kaart te brengen. Dat gebeurt steeds binnen het Europees kader inzake geluidsomgeving. Ook in het Vlaams Humaan Biomonitoringprogramma besteed ik extra aandacht aan de gezondheidsimpact van geluid waarbij de inzichten uit het PIO-programma worden toegepast.

Ik stap tevens mee in 'De Oorzaak', een citizen science project waarmee het maatschappelijk verhaal rond **geluidsbeleving en geluidskwaliteit in een stedelijke omgeving** in kaart wordt gebracht met een grootschalig burgeronderzoek. Het project omvat het opzetten van een hybride netwerk van deels hoogkwalitatieve en deels door burgers geplaatste goedkopere geluidssensoren in stedelijke omgevingen en anderzijds het uitvoeren van herhaalde enquêtes bij burgers in Vlaanderen. Op die manier wordt een uitgebreide dataset opgebouwd van zowel objectieve als subjectieve aspecten van geluidsbeleving, geluidshinder en slaapverstoring, en van de mogelijke gezondheidsimpact en leefomgevingskwaliteit van de bewoners. Deze data kan ook een nuttige aanvulling zijn bij de opmaak van nieuwe geluidsbelastingsskaarten in kader van het geluidsactieplan. Uiteraard gebeurt dat steeds binnen de contouren die vanuit Europa worden geschetst inzake geluid en geluidsimpact en -overlast.

Naast geluid heeft ook **nachtelijk kunstmatig licht** een belangrijke impact op menselijke gezondheid. Ik zoek naar manieren om kunstmatige verlichting beter af te stellen zodat verlichting enkel schijnt waar en wanneer nodig. Via grondige afweging voor plaatsing en actieve dim- en doofprogramma's verminder ik de lichthinder in functie van menselijke gezondheid en biodiversiteit.

Het belang van een **gezonde binnenhuiskwaliteit** staat sinds COVID buiten kijf. De verschillende onderzoeken die ik in dit kader reeds uitvoerde tonen dit ook duidelijk aan. Net als bij de andere milieucompartmenten zoals buitenlucht, bodem en water is het belangrijk dat de kwaliteit ervan wordt opgevolgd en waar nodig door gepast beleid wordt verbeterd. In dit kader worden binnenhuismetingen structureel opgenomen in het Vlaams Humaan Biomonitoringprogramma met specifieke aandacht voor zeer zorgwekkende stoffen.

SD 4. ROBUUSTE OPEN RUIMTE

OD 1. VERSTERKING VAN DE RUGGENGRAAT VAN DE OPEN RUIMTE

Ik zet in 2024 verder in op gebiedsgerichte geïntegreerde ruimtelijke planningsprocessen in de open ruimte via de uitvoering van het programma voor de **afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS)**. Via de ruimtelijke uitvoeringsplannen van het AGNAS-programma voer ik de noodzakelijke herbestemmingen door voor bijkomende natuur- en bosgebieden, de kwalitatieve versterking van de agrarische structuur, het Geactualiseerde Sigmaplan, het project Rivierherstel Leievallei, het programma Meer Bos en de Blue Deal. In 2024 ligt de focus o.a. op het verderzetten van de planningsprocessen voor de valleien van de Kleine Nete, Grote Nete, Leie, Durme en Moervaart, de Herkenrodebossen en de Hoge Kempen. Ik stem het AGNAS-programma verder af op de Vlaamse investeringsagenda voor de open ruimte (OD3).

Ik maak werk van multifunctionele openruimtelandschappen met landbouw, bos en gemengd openruimtegebruik, die de robuuste natuurgebieden verbinden, en betrek daarbij ook diverse actoren met belangen in de open ruimte via het **Open Ruimte Platform**. Het Platform bestaat uit een samenwerking tussen verschillende beleidsdomeinen, bestuursniveaus, kennisinstellingen en middenveldorganisaties en beoogt innovatie en versnelling op het terrein door het stimuleren van lokale acties. Het bestaat onder meer uit verschillende programma's die elk voor een specifiek transversaal thema de realisaties op het terrein versnellen. Zeven programma's zijn volop in uitvoering en worden verder uitgerold in 2024: Water-Land-Schap, proeftuinen droogte, Landschapsparken, 'Vlaanderen breekt uit!', voedsellandschappen, Grondzaken en Luwteoases. Water-Land-Schap geeft daarbij uitvoering aan de Blue Deal en het Vlaams Klimaatadaptatieplan en is onderdeel van het plan Vlaamse Veerkracht en het Europese relanceplan. In het kader van Water-Land-Schap investeren nu 29 gebiedscoalities en 8 systeeminnovators in een versterkt watersysteem, een duurzame landbouw en een biodivers landschap. In 2024 geef ik vier van deze water-land-schapscoalities de mogelijkheid om de aanbevelingen van het expertenadvies Weerbaar Waterland toe te passen binnen hun werkingsgebied. Ik wil daaruit leren om de aanpak verder te veralgemenen.

OD 2. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE PROJECTEN REALISEREN VIA HET PROGRAMMA LANDINRICHTING EN RUILVERKAVELING

In de programma's van landinrichting, ruilverkaveling en natuurinrichting blijf ik inzetten op maatregelen voor de versterking van de open ruimte. Deze projecten lopen over meerdere jaren.

Met **landinrichting** voer ik vooral realisaties uit voor versterking van open ruimte in meer randstedelijke omgeving, in de projecten de Wijers, Maasvallei, Schelde en Rupel, Plateau van Moorsel, Vlaamse Rand inclusief Land van Teirlinck, Gentse Kanaalzone en Vinderhoutse bossen, Moervaartvallei, Oudlandpolder, Zwin en Brugse Rand. Hierbij zet ik actief in op ontharding, biodiversiteit en groenblauwe dooradering. Ik voer in nauw overleg met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken het recent ingestelde landinrichtingsproject Vlaamse Ardennen uit dat de aanleg van de nieuwe omleidingsweg Rond Ronse zal begeleiden en het draagvlak ervan gevoelig kan versterken door kwalitatieve openruimtedoelen in de onmiddellijke omgeving te realiseren. Daarnaast realiseer ik in samenspraak met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken, een volwaardig openruimteluik bij belangrijke infrastructuurprojecten met impact op de open ruimte (naast N60 gaat het om A11, R0, LSO/RSO, Natuurcompensaties Zeebrugge, Sigma, Noord-Zuid Limburg en circa 500 ha watergebonden, terrestrische natuur via

Rivierherstel Leie). Hierdoor neemt het draagvlak voor deze projecten gevoelig toe en wordt de omgevingskwaliteit versterkt.

Met **natuurinrichting** focus ik op de realisatie van prioritaire instandhoudingsdoelstellingen (IHD-doelen) (zie ook ISE Natuur en Biodiversiteit SD 1 OD 1).

Binnen deze projectenportefeuille zet ik bovendien in op **extra anti-droogtmaatregelen** in uitvoering van het Blue Deal plan, het relanceplan Vlaamse Veerkracht en het Europese relanceplan.

Verder realiseer ik er, in uitvoering van het Bosplan, **extra bosuitbreiding**.

Als concrete uitvoering van bouwshift zal ik op de Vlaamse Regering de definitieve aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden agenderen, van zodra de uitvoeringsbesluiten van de nieuwe planschaderegeling een feit is en na het doorlopen van het openbaar onderzoek..

OD 3. VLAAMSE INVESTERINGSAGENDA DIE OPENRUIMTEDOELSTELLINGEN ONDERSTEUNT

Naast de Vlaamse afstemming voor de versterking van lokaal initiatief via onder andere het Open Ruimte Platform (zie SD 4 OD 1), zorg ik ook voor een **gedeelde gebiedsgerichte investeringsagenda voor de open ruimte** via de Programmacommissie Landinrichting. De Programmacommissie Landinrichting formuleerde bij aanvang van deze legislatuur een advies over het landinrichtingsbeleid en over de opstart van nieuwe landinrichtingsprojecten. Dit vormt voor mij de basis om nieuwe landinrichtingsprojecten en vervolgpjecten op ingestelde projecten voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Ik zal deze investeringsagenda actualiseren en hanteren als basis voor de prioritering van inzet van mensen, middelen en specifieke instrumenten.

OD 4. GRONDBELEID IN FUNCTIE VAN HET BEWAREN VAN OPEN RUIMTE

Via een 25-tal **lokale grondenbanken** verwerf ik gronden voor de realisatie van strategische water-, natuur- en infrastructuurdoelen en creëer ik gelijktijdig nieuwe toekomstmogelijkheden voor de betrokken landbouwers. Daarnaast zet de **Vlaamse Grondenbank** in op een meer proactieve aankoop van strategische gronden in de open ruimte, rekening houdend met actief landbouwgebruik. Een onderdeel van het **flankerend beleid IHD-PAS** is de grondenbank die erop gericht is om landbouwers met gronden in habitatrictlijngebieden uit te ruilen zodat ik de instandhoudingsdoelstellingen kan realiseren. Hierin investeer ik in 2024 fors om een belangrijke doorstart te maken met het stikstofsaneringsplan en om de voortgang met de realisatie van de Europese instandhoudingsdoelstellingen blijvend te verzekeren. Ook in 2024 wordt de **grondenbank Blue Deal**, die werd opgezet binnen het relanceplan Vlaamse Veerkracht en het Vlaams Klimaatadaptatieplan, ingezet om gericht gronden te kopen om onze watersystemen te versterken en zo de droogte of wateroverlast tegen te gaan. Bovendien blijf ik investeren in de **grondenbank bebossing** om de vooropgestelde bebossingsdoelstellingen te halen. Ik zet tot slot experimenten op voor toegang tot grond voor **lokale voedselproductie** waarbij ik niet alleen duurzame landbouwproductie, maar ook een klimaatrobuuste en natuurlijke omgeving realiseer in enkele pilotgebieden. Hiermee ondersteun ik de noodzakelijke landbouwtransitie.

SD 5. EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING

OD 1. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSONTWIKKELING MET GEBIEDSCOALITIES

Ik blijf bijzonder inzetten op diverse vormen van gebiedsgerichte samenwerking als motor voor kwalitatieve en effectieve realisaties op terrein en het behalen van Vlaamse en Europese doelstellingen.

Ik geef het samenspel van de Vlaamse gebiedsgerichte werking met de **structurele vaste regiowerking** (zie BRV) het komende jaar verder in de praktijk vorm.

Ik zet actief in op **geïntegreerde gebiedsontwikkeling** in gebieden als de Kustzone, Antwerpse regio, Brusselse regio, Zuid-West-Vlaanderen, Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA, met o.a. Poort West Limburg) en de Denderregio en de uitvoering van het AGNAS-programma. Samen met Vlaamse en lokale partners pak ik er via gezamenlijke gebiedsprogramma's complexe gebiedsopgaven aan en voer gedeelde ambities uit.

Ook bij **complexe projecten en planprocessen** geef ik verder vorm aan de uitvoering van de overeengekomen gebiedsprogramma's en gebiedsdeals om samenwerking en afspraken rond gezamenlijke actie in een gebied te bekomen. Ik engageer me om voor de lopende complexe projecten te voorzien in de nodige financiering voor uitvoering van de gebiedsprogramma's die gekoppeld zijn aan de besluitvorming. Specifiek gaat het dan over de projectbesluiten voor de Noord-zuid Limburg en Extra Containercapaciteit haven van Antwerpen. Zo steun ik de bestaande gebiedscoalities en maak ik het streven waar om het geïntegreerd karakter van de besluitvorming van complexe projecten te versterken.

In andere gebieden zoals de regio's rond Mechelen, Gent, Leuven, Centraal Limburg of in een andere aantal riviervalleien (Demer, Schelde, Kleine Nete, Zenne...) zal ik **bovenlokale gebiedscoalities** blijven ondersteunen om mee vorm te geven aan het Vlaamse omgevingsbeleid. Ik doe dit vanuit een sterk lokaal verankerd partnerschap zodat ook de bestuurskracht van de lokale overheden via gebiedsontwikkeling versterkt wordt en lokale acties met een bovenlokale relevantie kunnen worden gerealiseerd. Ik ondersteun vanuit een geïntegreerd perspectief eveneens de verschillende **lokale gebiedscoalities**, alsook de thematisch prioritaire gebiedscoalities zoals de geselecteerde Vlaamse parken en de vervoerregio's. etc.

OD 2. KOPPELEN VAN MOBILITEIT EN OMGEVING/RUIMTE IN VERVOERREGIO'S

In 2024 zullen de **regionale mobiliteitsplannen** verder finaal vorm krijgen.

Vanuit de opgebouwde samenwerking tussen omgeving en mobiliteit in de **vervoerregio's** bekijk ik samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken, waar hefboomen liggen voor een versterkte geïntegreerde werking rond mobiliteits- en omgevingsuitdagingen en hoe we dit pragmatisch kunnen uitrollen. Een van de elementen die we bekijken is hoe we investeringen in mobiliteitsinfrastructuur nog beter kunnen benutten voor het afstemmen op de realisatie van de omgevingsdoelstellingen.

OD 3. T.OP – INTEGRALE AANPAK VAN COMPLEXE GEBIEDEN

In een aantal complexe gebieden met grote uitdagingen en waar een interbestuurlijke samenwerking tussen diverse Vlaamse of regionale administraties en lokale overheden de enige sleutel tot een succesvolle uitvoering is, neem ik uitdrukkelijk een regierol op in kernpartnerschap met de provincies en vanuit ruimtelijke of integrerende bevoegdheid.

In 2024 zet ik door op de inkanteling en verankering van de T.OP-werking in de **Kustzone** door een samenwerkingsstructuur op te richten die een integrale benadering van de klimaatbestendige ontwikkeling van de hele kuststreek mogelijk maakt. Dit zal gebeuren flankerend aan het traject van 'Kustvisie', dat wordt getrokken door mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken. Hierbij worden diverse deelaspecten opgenomen zoals een flankerende toekomstvisie voor de havens, een overkoepelende beheervisie van de duinen en stranden, en een overkoepelende, systemische visie voor de kustzone. Dit gebeurt steeds vanuit een kustbrede samenwerking en het uitgangspunt dat klimaatverandering niet stopt aan de kust (onder andere afwatering van het hinterland). Een aantal van de huidige taken van T.OP Kustzone kunnen binnen deze op te richten structuur een structureel/permanent en gemandateerd karakter krijgen, wat de doelmatigheid verder onderschrijft.

T.OP Dender vormt ondertussen het solide kader voor een gezamenlijke uitvoering op terrein van complexe opdrachten rond waterveiligheid, klimaatadaptatie en bouwshift. In 2024 leg ik samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken, het strategisch plan voor aan de collega-ministers om het overstromingsrisico in de Dendervallei drastisch te verminderen en hierbij de leefomgevingskwaliteit te verhogen. Dit plan bestaat uit een geïntegreerde ontwikkelingsvisie voor de 90 km lange Dendervallei, en een gebiedsprogramma van noodzakelijke acties om uitvoering te geven aan die visie. Ik zal opdracht geven aan mijn administratie om het gebiedsprogramma mee uit te voeren. Ondertussen blijf ik samen met de lokale gebiedscoalities investeren in het groenblauw netwerk op de Denderflanken om maximaal het water op te houden aan de bron en de sponswerking van het Denderlandschap op korte termijn te versterken. In vijf deelgebieden waaronder bijvoorbeeld de Markvallei, creëer ik hiervoor maximaal synergie met de Blue Deal, het Vlaams Klimaatadaptatieplan, het Vlaams Stikstof saneringsplan, en Bosuitbreidingsplan, om ontharding en de ontwikkeling van natte natuur en bosuitbreiding te stimuleren met telkens Vlaamse investeringsprojecten en voorbeeld stellende lokale projecten. Daarnaast stimuleer ik in 2024 de opstart van lokale pilootprojecten in het Denderbekken die de bouwshift in praktijk brengen en terwijl ook ruimte voor water, natuur of energie creëren.

Voor **T.OP Noordrand**, waar het intergewestelijk samenwerken centraal staat, zie ik als belangrijke mijlpalen in 2024 het opleveren van het GRUP voor de Navo-site in samenwerking met een eigen initiatief aan Brusselse zijde, bijzondere aandacht voor het Openruimtenetwerk in de zuidrand met het opzetten van een nieuwe opdrachtcentrale, het bespreekbaar maken van belangrijke dossiers binnen het Intergewestelijk Forum en verkennend onderzoek om te komen tot een gebiedsprogramma voor de Vlaamse Rand. Om de samenwerking te ondersteunen zet ik bijkomend in op een vernieuwde website om een éénduidige, heldere communicatie te bewerkstelligen en kennis te delen.

Ook binnen de **Vlaamse Rand** zet ik samen met de partners en collega's bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken, voor Economie en voor de Vlaamse Rand, verder in op samenhang en afstemming om de omgevingskwaliteit van de Vlaamse Rand rond Brussel te bevorderen. We maken werk van een proactief en actiegericht gebiedsprogramma, waarbij grootschalige investeringen zoals 'werken aan de Ring', als hefboom worden opgenomen. We gaan aan de slag in een aantal prioritaire gebieden, waaronder de regio rond de luchthaven, de Brabantse Wouden, de bedrijvige Zennevallei, de poort naar Oostende en de poort naar het Pajottenland. Voor de hele Vlaamse Rand worden hefboomplekken bepaald om een positief investeringsklimaat gericht te ondersteunen.

Via het intergewestelijk samenwerken en de ambities die ik mee vorm geef voor de Vlaamse Rand, maak ik werk van ruimtelijke transformatieopgaven die typerend zijn voor de Vlaamse Rand, zoals: het versterken van het groenblauw openruimtenetwerk,

bijkomende toegankelijke groen- en natuurgebieden, de omgeving rond infrastructuur in transitie, (her)ontwikkeling en opwaarderen van economische gebieden, verhoogd ruimtelijk rendement rond knooppunten, en een goede samenwerking en ruimtelijke samenhang met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

OD 4. GEBRUIKERS ALS PARTNERS VOOR EEN KWALITEITSVOL BEHEER VAN DE LEEFOMGEVING

Ik sluit **beheerovereenkomsten** met landbouwers en begeleid de uitvoering hiervan. Dit gebeurt in die gebieden waar de beheerovereenkomsten het meest bijdragen aan de versterking van de biodiversiteit in landbouwgebied.

OD 5. MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK VERZEKEREN DOOR SENSIBILISERING BEVOLKINGSLAGEN

Met **Duurzaam Educatiepunt**, het expertisecentrum rond duurzaamheidseducatie van de Vlaamse overheid, geef ik uitvoering aan drie educatieve programma's (MOS, Ecocampus en NME).

Met ongeveer 2.500 geregistreerde MOS-scholen doet bijna de helft van de scholen in Vlaanderen een beroep op het aanbod van het **programma MOS**: duurzame scholen, straffe scholen. Ook in 2024 kunnen scholen blijven rekenen op ondersteuning om van hun school een duurzame leef- en leeromgeving te maken.

Samen met de Vlaamse universiteiten en hogescholen bouw ik in 2024 het professionaliseringsaanbod duurzaamheidseducatie verder uit. Ik voorzie verder in **trajectbegeleiding binnen het hoger onderwijs** voor de integratie van duurzaamheid in de curricula. Ik rol in een nauw samenwerkingsverband met de hogescholen en universiteiten de **Future Proef Award** uit om eindproeven te belonen die inzetten op een duurzame toekomst.

De **Centra Duurzaam Educatiepunt** zet ik verder in als proeftuin voor innovatieve educatie voor duurzame ontwikkeling en professionalisering van de onderwijs- en NME-/EDO-sector. Jong en oud kunnen er beleven hoe leuk, gezond én belangrijk natuur en een goede leefomgeving zijn. In 2024 is de grondige renovatie van De Vroente, Duurzaam Educatiepunt in Kalmthout afgerond.

Met de campagne **Week van de Bij** wil ik jong en oud, privé of professioneel, aanzetten tot actie voor onze (wilde) bijen en bestuivers.

SD 6. HINDER

Met milieuvoorwaarden, maar ook met ruimtelijke en stedenbouwkundige ingrepen kunnen heel wat hindersituaties worden voorkomen. Ik besteed aandacht aan de hinderproblematiek in alle beslissingen die ik neem rond specifieke projecten en gebiedsontwikkelingen, zet in op **Beste Beschikbare Technieken (BBT)** zo nodig ook BBT+ maatregelen, en werk ook mee aan de opmaak van guidances die lokale hinderproblemen moeten voorkomen.

Ik laat een eidevaluatie opmaken van de uitvoering van de aflopende geluidsactieplannen, en samen met de geactualiseerde geluidsbelastingkaarten vormt dit de basis voor **nieuwe geluidsactieplannen**, die ik in uitvoering van de Europese richtlijn omgevingslawaai laat opmaken in samenwerking met alle betrokken instanties en autoriteiten. In 2024 zal

iedereen feedback kunnen geven op de ontwerpversies tijdens de daartoe voorziene publieke raadpleging.

In 2024 zal ik ook inzetten op de verdere uitbouw van het **geluidmeetnet**. Dit geluidmeetnet laat toe omgevingslawaai te monitoren op strategisch gekozen locaties, en in combinatie met een netwerk van low-cost sensoren kan het in de toekomst ook meer gebiedsdekkende analyses toelaten.

Ik maak verder ook werk van de uitwerking van de **lichthinder-gerelateerde acties** die voorzien werden in het door mij gelanceerde Vlaams actieplan wilde bestuivers.

Eind 2023 werd het **6^e leefomgevingsonderzoek** uitgevoerd. De resultaten ervan worden in 2024 geanalyseerd en zullen inzicht geven in de hinderbeleving van de Vlaming en maken een evaluatie van het hinderbeleid mogelijk.

Ook in 2024 zet ik in op het sensibiliseren van burgers, lokale besturen en vrederechter inzake houtstook om hinder ten gevolge van houtstook tot een minimum te herleiden.

SD 7. DUURZAAMHEIDSTRANSITIES

Deze actiegerichte versnelling om de bouwshift te realiseren, Vlaanderen klimaatbestendig te maken en de biodiversiteit te herstellen wil ik blijvend ondersteunen via een **realisatiegerichte projectoproep**. We kiezen voor een nieuwe focus waarbij we partners willen ondersteunen op vlak van kennisontwikkeling, participatie, innovatie en realisaties in het kader van de drie speerpunten van de transitieprioriteit.

Ik werk toe naar de ondertekening van verschillende nieuwe **Green Deals**. Hierbij zoek ik actief naar verbreding zowel qua sectoren als qua thema's en werk daarvoor nauw samen met de collega's die vanuit hun bevoegdheden gevat worden.

Door de bestaande Europese kaders rond verduurzaming van bedrijven (zoals oa. de taxonomiewetgeving, de verplichte duurzaamheidsrapportering en de waardeketen aanpak), werk ik verder samen met mijn collega bevoegd voor Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw om onze **bedrijven** te ondersteunen in deze transitie. Daartoe onderzoek ik de **impact die deze EU duurzaamheidswetgeving** op onze kmo's en economie.

Ik bekijk daarbij ook de mogelijkheden om ondersteuning te kunnen bieden aan werknemers die bijdragen aan dit succesvol verduurzamen van de bedrijfsvoering van hun organisaties. Daartoe onderzoek ik de drempels waar zij tegenaan lopen en welke competenties en tools ze nodig hebben om hiermee om te gaan. Onder andere via het Duurzaam Educatiepunt (zie SD 4 OD 4) is er een opportuniteit om deze nodige basis **competenties** aan te leren.

Ik ondersteun ook de uitvoering van de Vlaamse eiwitstrategie 2030 van collega-minister bevoegd voor economie en landbouw waaronder het werken aan het bereiken van de doelstellingen rond het verduurzamen van de dierlijke productie. Wat betreft de ontwikkeling van een geïntegreerd, duurzaam, circulair Vlaams voedingsbeleid draag ik vanuit mijn bevoegdheid bij aan de voedseldeals die worden opgezet. Zo neem ik een actief trekkende rol op in de voedseldeals rond voedselomgeving, agro-ecologie en lokale voedselstrategieën en ben betrokken bij andere voedseldeals. Via LEADER ondersteun ik lokale plattelandsgemeenten om met lokale en korte keten voedselproductie aan de slag te gaan. Binnen de werking van Vlaanderen Circulair, die ik samen met mijn collega bevoegd voor Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw coördineer, geef

ik mee vorm aan de uitwerking van de werkagenda circulaire voedselketen (getrokken door het Departement Landbouw & Visserij).

Ik ondersteun de **Provinciale Steunpunten Duurzaam Wonen en Bouwen** om hieraan bij te dragen via adviesverlening, kennisopbouw- en deling en de inzet van hun provinciaal netwerk. Ik heb hierbij extra aandacht voor het faciliteren van een efficiënte adviesverlening in samenspraak met de woon-en energieloketten zodat in de actuele context zoveel mogelijk Vlamingen en lokale besturen gebruik kunnen maken van gepast, onafhankelijk, kwalitatief en integraal duurzaam bouwadvies.

Binnen het **initiatief 'verduurzamen (ver)bouwproces'** van de transitieprioriteit 'omgeving voor de toekomst' focus ik op de systeemverandering die noodzakelijk is in het (ver)bouwproces en de noden van de sleutelactoren: van vastgoedmakelaar en architect, tot aannemer etc. Ik onderzoek in dit kader hoe deze sleutelactoren het best ondersteund worden om de bouw- en verbouwingsprojecten te verduurzamen.

In 2024 voorzie ik in de verdere uitbouw van het **Klimaatportaal**. Hierbij wordt het gebruiksgemak van de projecttool verhoogd door een invoermodule van digitale projectontwerpen. Bovendien zal ik lokale overheden ondersteunen in het gebruik van deze klimaatadaptatietools. Zie hiervoor verder ISE lucht SD 2 OD 4 en ISE water SD 2 OD 2.

Verder zet ik in op de uitwerking, verspreiding en continue **verbetering van innovatieve instrumenten** zoals een objectief kader ter beoordeling van biodiversiteit in bouwprojecten, het groenblauw peil en de duurzaamheidsmeter wijken, ... Waar mogelijk voeden we instrumenten zoals Gro, Woningpas, Gebouwenpas met omgevingsthema's.

2.2. BUDGETTAIR KADER

De beleidskredieten onder dit ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu (N) hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de werkingsuitgaven van VLM voor:
 - de beleidsondersteunende werking toe te wijzen aan dit ISE (inclusief de lonen);
 - vergoedingen (inclusief beheerovereenkomsten) ingevolge gebiedsgerichte verscherpingen in uitvoering van het mestdecreet en ingevolge het plattelandsontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen;
 - gebruikersschade en kapitaalschade;
 - ruilverkaveling, landinrichting en de grondenbanken;
- de uitgaven van het departement Omgeving voor:
 - beleidsondersteunend onderzoek en voor kennisopbouw, basisdata, monitoring rond omgevingskwaliteit, gezondheid, ruimtelijke ontwikkeling, bodem, ondergrond...;
 - het opmaken van omgevingsbeleid en het realiseren van een betere gezondheid en beheersen van risico's (omgevingsveiligheid, opmaken en uitvoeren van geluidsactieplannen);
 - de afstemming tussen ruimtelijk beleid en mobiliteitsbeleid (o.a. regionale mobiliteitsplannen van de vervoersregio's);
 - gebiedsontwikkeling en ondersteuning van gebiedsgerichte samenwerking tussen Vlaamse en lokale beleidsactoren en andere belanghebbenden;
 - het stimuleren van een transitie richting een groene economie;
 - de beleidsondersteuning inzake ruilverkaveling en landinrichting;
 - de werking van het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen;
 - de werking van het BRV-Fonds, inclusief de (gewestelijke) planschade- en planbatendossiers ter realisatie van de bouwshift, het financieren van het Bouwshiftfonds voor lokale overheden, het beleid rond leegstand en de uitgaven in het kader van het Vlaamse ruimtelijke beleid.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2024.

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

OMGEVINGSBELEID VOOR RUIMTE EN MILIEU, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2023	evolutie	BO 2024	BA 2023	evolutie	BO 2024
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	12.507	-2.740	9.767	16.501	-1.987	14.514
Toelagen (interne stromen (IS))	100.219	-16.684	83.535	100.927	-18.322	82.605
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	595	-339	256	595	-339	256
Totaal	113.321	-19.763	93.558	118.023	-20.648	97.375
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Binnen het ISE N Omgevingsbeleid ruimte en milieu van de uitgavenbegroting worden in VAK voor 2024 in totaal circa 93,6 miljoen euro aan uitgaven begroot. Dit betreft zowel WT-uitgaven (9,8 miljoen euro), als interne stromen (70 miljoen euro naar VLM en 13,5 miljoen euro naar het BRV-fonds), als ESR-neutrale participaties (0,25 miljoen binnen het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen). De VEK-budgetten volgen grosso modo de VAK-budgetten.

De WT-uitgaven omvatten enerzijds kredieten onder het beheer van het Departement Omgeving, die worden ingezet voor de hoger omschreven departementale doelstellingen via de begrotingsartikels QB0-1QCE2NA-WT t.e.m. QB0-1QCE2ND-WT. Deze kredieten verminderen met meer dan 2,5 miljoen euro, voornamelijk in het kader van de compensaties vanuit artikel QB0-1QCE2ND-WT (reguliere leegstandssubsidies) naar de financiering van de nationale parken bij ANB en de landschapsparken bij VLM.

Wat de toelagen betreft, vermindert de toelage aan het BRV-fonds voor de financiering van de compensatieregeling in watergevoelige openruimtegebieden (signaalgebieden) met 1,5 miljoen euro in uitvoering van het regeerakkoord (zie QB0-1QCE2NX-IS).

De IS-stroom naar VLM betreft circa 70 miljoen euro. VLM oefent haar taken uit binnen 4 verschillende ISE (Plattelandsbeleid, Water, Natuur en biodiversiteit en Omgevingsbeleid ruimte en milieu). De financiering van de taken die VLM uitvoert, verloopt voornamelijk via toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS, dat in de begroting conform de instructies integraal werden toegewezen aan (en besproken bij) het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid ruimte en milieu.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2024.

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

2.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S).

ONTVANGSTEN

QB0-9QCEANA-OW - VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit ontvangstenartikel worden de inkomsten geïnd van de retributies die moeten betaald worden door de aanvragers van conformiteitsattesten voor zendantennes. Met deze inkomsten zullen de uitgaven gefinancierd worden in het kader van diverse taken binnen het departement Omgeving m.b.t. de normering van zendantennes (o.a. kosten m.b.t. de beoordeling van aanvragen van conformiteitsattesten, ICT aanpassingen om aanvragen van conformiteitsattesten te verwerken, expertadvies en onderzoek nodig voor de beoordeling van aanvragen voor een attest, gezondheidsonderzoek en technische ontwikkelingen, het opstellen en bijhouden van een kadaster en het regelen van het online betalingsverkeer voor het innen van de retributies).

De inkomsten op dit artikel zijn gelinkt aan de uitgaven op artikel QB0-1QCE2NA-WT.

Kredietevolutie:

	AO	TO	LO
BA 2023	440	0	0
Bijstellingen BO 2024	154	0	0
BO 2024	594	0	0

(duizend euro)

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De ontvangsten worden bijgesteld in lijn met de uitvoering van de vorige jaren.

QB0-9QCETNI-OP - ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat enerzijds de ontvangsten ingevolge de terugbetaling van de terugvorderbare voorschotten die aan de VLM werden verleend in het kader van de

ruilverkavelingsprojecten en anderzijds ook de ontvangst van financiële zekerheden voor diepegeothermieprojecten.

Het totaal bedrag van deze financiële zekerheden moet volledig beschikbaar blijven in het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke rijkdommen, voor het geval dat de vergunninghouders in gebreke zouden blijven en het Vlaams Gewest zelf de kosten zal moeten dragen voor het veilig afsluiten van de boorgaten of voor schade door bodembeweging. Indien bij de beëindiging van de betrokken diepeaardwarmtewinningen wordt vastgesteld dat de financiële zekerheden niet aangewend moesten worden door het Vlaams Gewest, dan moeten de respectieve bedragen volledig terugbetaald worden aan de betrokken vergunninghouder.

Voor het globale Fonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QB0-1QCE4NI-PA, QB0-1QCE4NY-IS en QB0-1QCE4NI-WT) gekoppeld aan de raming van de toegewezen ontvangsten (QB0-9QCETNI-OW en dit artikel).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	125	0
Bijstellingen BO 2024	0	325	0
BO 2024	0	450	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De toegewezen ontvangsten 2024 worden bij BO 2024 geraamd op 450 keuro.

Er wordt verondersteld dat er in 2024 voor twee nieuwe diepe-aardwarmteprojecten een toegewezen ontvangst zal zijn ten bate van artikel QB0-1QCE4NI-WT in uitvoering van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond. Er wordt momenteel een aanvraag voorbereid voor projecten te Herentals en Wielsbeke. Aangezien er wellicht in de loop van 2024 voor deze projecten een opsporingsvergunning voor aardwarmte zal worden verleend, wordt het totaal bedrag van de door de vergunninghouder te stellen financiële zekerheid voor het veilig afsluiten van de boorgaten, voor de verwijdering van opgetrokken gebouwen en installaties op andermans bezette gronden en voor schade door bodembeweging geraamd per project op een bedrag van 175 keuro in 2024. In totaal gaat het dus om 350 keuro.

Eveneens zijn er op dit artikel voor 100 keuro terugbetalingen voorzien van voorschotten na doorverkopen gronden uit stopgezette ruilverkavelingen.

QB0-9QCETNI-OW - ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft hoofdzakelijk de toegewezen ontvangsten m.b.t. intresten op het kostenaandeel ten laste van de grondeigenaars in ruilverkavelingsprojecten en de toegewezen ontvangsten m.b.t. pachttopbrengsten van de gronden aangekocht met terugvorderbare voorschotten in ruilverkavelingsprojecten. Voorts zijn er nog andere toegewezen ontvangsten in het kader van de ruilverkavelingsprojecten, onder meer ingevolge positieve eindsaldo's van rekeningen van ontbonden ruilverkavelingscomités en toegewezen ontvangsten ingevolge teveel uitbetaalde voorschotten op subsidies in het kader van ruilverkaveling of landinrichting.

Voor het globale Fonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QB0-1QCE4NI-PA, QB0-1QCE4NY-IS en QB0-1QCE4NI-WT) gekoppeld aan de raming van de toegewezen ontvangsten (QB0-9QCETNI-OP en dit artikel).

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	AO	TO	LO
BA 2023	0	210	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	210	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De toegewezen ontvangsten blijven onveranderd ten opzichte van BA 2023.

UITGAVEN

QB0-1QCE2NA-WT - VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Vanuit dit artikel financiert het Departement Omgeving uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het aanpakken van bronnen van hinder. Meer concreet omvat dit artikel de uitgaven voor het Vlaams humaan biomonitoringsprogramma, beleidsvoorbereidend onderzoek, monitoring en evaluatie rond omgeving en gezondheid - inclusief het samenwerkingsakkoord milieu en gezondheid (NEHAP), uitgaven ter normering van zendantennes, de subsidiëring van sonometers en een aantal andere specifieke uitgaven met betrekking tot hinder.

De uitgaven op dit artikel zijn gelinkt aan de ontvangsten op artikel QB0-9QCEANA-OW.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2023	1.207	1.207
<i>Index</i>	20	20
<i>Compensaties</i>	0	25
<i>Andere bijstellingen</i>	154	154
BO 2024	1.381	1.406

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:**(duizend euro)**

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE2NW-IS	0	25	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	0	25	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Extra recurrente ontvangsten op QB0-9QCEANA-OW.	154	154	Omzetting van extra recurrente ontvangsten op QB0-9QCEANA-OW (retributies zendantennes) naar beleid
TOTAAL	154	154	

QB0-1QCE2NB-WT - ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat de kredieten nodig om de gebiedswerking en projectwerking tot uitvoering te kunnen brengen. Deze bevat onderstaande deelrubrieken:

- uitgaven verbonden aan diverse goedkeuringsprocedures voor ruimtelijke uitvoeringsplannen;
- ondersteuning van organisaties die bijdragen tot de doorwerking van de opties van het ruimtelijk beleid
- uitgaven in kader van beleidsplanning;
- uitgaven voor MER-studies, veiligheidsrapporten en masterplannen i.f.v. gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen en voor opdrachten i.f.v. gebiedswerking, gebiedsprogramma's, ontwerp onderzoek, complexe projecten, strategisch milieuonderzoek en de aanpak hiervan, instrumentenafweging en -afstemming in kader van concrete processen, vervoerregio's en de relatie externe veiligheid en ruimtelijke ontwikkelingen. Vanuit de kenniscentra wordt er ingezet op de ontwikkeling en het testen van selectiemethodieken, codes van goede praktijk onderzoek van hinder en milderende maatregelen en leidraden en dit voor de aspecten milieuhygiëne, milieueffectenrapportage, veiligheidsrapportage, erkenningen en bodem. De beleidsuitvoering omvat ook nieuwe concepten in functie van klimaatadaptatie en ecosysteemdiensten die gebiedsgerichte experimenten en financiële engagementen vragen.
- ondersteuning van de strategische projecten; hierbij verstaan we de subsidiering van de strategische projecten in het kader van projectcoördinatie en in het kader van verwervingen.

Kredietevolucie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	5.289	6.146
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	232	232
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	5.521	6.378

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE2OU-IS	169	169	Terugdraai tijdelijke versterking VITO-referentietaken
Van QB0-1QCE2ND-WT	63	63	Versterking budget ruimtelijke uitvoeringsplannen
TOTAAL	232	232	

QB0-1QCE2NC-WT - OMGEVING ALS KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

De kredieten op dit artikel worden ingezet voor het verder uitbouwen van een kennis- en expertisecentrum inzake ruimtelijk- en omgevingsbeleid. Door het verzamelen van informatie vergroot de kennis en het inzicht met betrekking tot de ruimtelijke- en omgevingsimpact van maatschappelijke uitdagingen, tendensen, beleid en beleidsintenties, en te hanteren methodologie. Dit gebeurt door het opzetten van een meerjarige onderzoeksagenda (eveneens in samenspraak met andere partners) en door deelname aan gewestelijke, intergewestelijke en internationale onderzoeksprogramma's. Naast het ontwikkelen en uitvoeren van beleidsrelevant onderzoek met als doel de beleidsvoorbereiding is er vanuit deze begrotingspost eveneens ondersteuning voor monitoring en beleidsevaluatie.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	1.598	2.072
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	118
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	1.598	2.190

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE2NW-IS	0	118	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	0	118	

QB0-1QCE2ND-WT - EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Onder dit artikel vinden we volgende uitgaven terug:

- werkingsuitgaven met betrekking tot het omgevingsbeleid voor wat betreft organisatieondersteuning en organisatiebeheer;
- subsidies aan publieke en private partners voor het informeren en verder uitvoeren van het ruimtelijk beleid en voor gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen;
- het verder opbouwen van lerende netwerken o.a. vanuit de platformen georganiseerd in het kader van het Atrium Lerend Netwerk.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	4.371	7.034
<i>Index</i>	36	36
<i>Compensaties</i>	-3.182	-2.572
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	1.225	4.498

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting

Naar QB0-1QCE2NB-WT	-63	-63	Versterking budget ruimtelijke uitvoeringsprojecten
Naar QB0-1QCE2OA-WT	-305	-305	Compensatie voor kredietbehoefte op het budget voor staalnames bij handhaving
Naar SA0-1SAX2ZZ-WT	-25	-25	Compensatie naar CCVO
Naar SA0-1SNA2IB-WT	-100	-100	Compensatie naar Internationale nieuwsdienst Vlaanderen
Naar SA0-1SAX2ZZ-LO	-1.396	-1.396	Compensatie naar CCVO en DKBUZA
Naar HB0-1HAX2ZZ-LO	-200	-200	Compensatie naar Departement CJM
Naar QBX-3QCE2NJ-WT	-66	-66	Compensatie voor financiering erkende landschapsparken bij VLM
Naar QDX-3QCE2FA-WT	-1.027	-417	Compensatie voor financiering parken bij ANB
TOTAAL	-3.182	-2.572	

QB0-1QCE2NJ-PA - ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit ESR-neutrale begrotingsartikel kunnen aanvullende terugvorderbare voorschotten aan de VLM verleend worden, om de VLM in staat te stellen haar recht van voorkoop in de ruilverkavelingsprojecten effectief uit te oefenen.

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie.

QB0-1QCE2NJ-WT - ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de rechtstreekse uitgaven van het Departement Omgeving gefinancierd voor het beheer van de grondeigendommen die via ruilverkavelingen werden verworven.

Kredietevolutie:

	VAK	VEK
BA 2023	42	42
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	42	42

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

QB0-1QCE2NW-IS - HOGER ONDERWIJS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financierde het departement Omgeving in de jaren 2020 en 2021 de uitgaven voor het Steunpunt Milieu en Gezondheid (vanaf 2022 worden deze uitgaven aangerekend op artikel QB0-1QCE2NA-WT onder de noemer 'Vlaams humaan biomonitoringsprogramma'). In 2021 werd op dit artikel tevens het project HBM-3M gefinancierd.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	143
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	-143
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE2NC-WT	0	-118	Bijstelling na analyse vereffeningsskalender
Van QB0-1QCE2NA-WT	0	-25	Bijstelling na analyse vereffeningsskalender
TOTAAL	0	-143	

QB0-1QCE2NX-IS - DAB BRV-FONDS**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit artikel betrof t.e.m. 2022 de toelage vanuit de uitgavenbegroting aan de DAB Grondfonds. Vanaf 2023 werd de DAB Grondfonds omgevormd tot de DAB BRV-fonds.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	31.617	31.617
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-18.117	-18.117
BO 2024	13.500	13.500

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Terugdraai saldo vernieuwingsfonds	-16.617	-16.617	Terugdraai eenmalige toelage ter inkanteling saldo Vernieuwingsfonds in het BRV-fonds
Terugdraaien RA: omgeving - signaalgebieden	-1.500	-1.500	uitvoering van het regeerakkoord wordt de toelage voor de uitbetaling van planschade in

			signaalgebieden vanaf 2024 verminderd tot 13,5 miljoen euro
TOTAAL	-18.117	-18.117	

QB0-1QCE2NY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VLM een werkingstoelage en een investeringstoelage van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken, en haar specifieke taken op het vlak van ruilverkaveling, landinrichting, het decreet natuurbehoud, het Mestdecreet, geïntegreerd plattelandsbeleid, grondbeleid van het eigen beleidsdomein en het decreet Vlaamse Grondenbank. Daarnaast worden er ook toelages toegekend vanuit dit artikel voor de voorbereiding en technische uitgaven bij ruilverkaveling en de uitvoering van landinrichtingsprojecten.

Kredietevolucie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	68.602	69.167
<i>Index</i>	1.112	1.112
<i>Compensaties</i>	609	14
<i>Andere bijstellingen</i>	-315	-1.215
BO 2024	70.008	69.078

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van CB0-1CFG2EA-WT	14	14	Terugdraai bijdrage voor Orafin
Van QBX-3QCE2NY-IS	595	0	Compensatie voor structureel tekort loonkredieten
TOTAAL	609	14	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Efficiëntie en kerntaken - Personeelsbesparing 2024	-260	-260	Het budget wordt verminderd met 260 keuro uitvoering van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid
Bijstelling na analyse vereffeningskalender	0	-900	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
Efficiëntie en kerntaken - Besparing apparaat 2024 (niet loon)	-55	-55	Het budget wordt verminderd met 55 keuro uitvoering van de generieke besparing op het werkingsapparaat van de Vlaamse Overheid
TOTAAL	-315	-1.215	

QB0-1QCE4NI-PA - ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit ESR-neutrale begrotingsartikel maakt deel uit van het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen en betreft het luik aan fondsuitgaven dat aangewend wordt voor het verlenen van terugvorderbare voorschotten aan de VLM, om de VLM in staat te stellen haar recht van voorkoop in de ruilverkavelingsprojecten effectief uit te oefenen.

Voor het globale Fonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QB0-1QCE4NI-PA, QB0-1QCE4NY-IS en QB0-1QCE4NI-WT) gekoppeld aan de raming van de toegewezen ontvangsten (QB0-9QCETNI-OP en QB0-9QCETNI-OW).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	595	595
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-339	-339
BO 2024	256	256

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Actualisatie budget op basis van de projectplanning	-339	-339	Het krediet wordt aangepast conform de behoefte bij VLM aan terugvorderbare voorschotten.
TOTAAL	-339	-339	

QB0-1QCE4NI-WT - ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - FONDS VOOR LANDINRICHTING EN NATUURLIJKE RIJKDOMMEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel wordt voorzien om in voorkomend geval eerder ontvangen financiële zekerheden terug te betalen aan de projectuitvoerders van diepegeothermieprojecten. Deze zekerheden dienen gesteld te worden door de vergunninghouder in kader van een opsporingsvergunning voor aardwarmte.

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie. Geen terugbetalingen van financiële zekerheden in 2024.

QB0-1QCE4NY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van het Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen en betreft het luik aan fondsuitgaven dat aangewend wordt voor de financiering van saldi ten laste van het Vlaamse Gewest bij de ontbinding van ruilverkavelingscomités en de subsidiëring van ruilverkavelingswerken. Het variabel krediet van dit artikel vloeit voort uit het begrotingsartikel van de middelenbegroting (QB0-9QCETNI-OW).

Voor het globale Fonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QB0-1QCE4NI-PA, QB0-1QCE4NY-IS en QB0-1QCE4NI-WT) gekoppeld aan de raming van de toegewezen ontvangsten (QB0-9QCETNI-OP en QB0-9QCETNI-OW).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	0
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	27	27
BO 2024	27	27

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling Fonds voor Landinrichting en natuurlijke rijkdommen	27	27	Uitbetaling saldi ten laste van het Vlaamse Gewest bij de ontbinding van ruilverkavelingscomités en de subsidiëring van ruilverkavelingswerken
TOTAAL	27	27	

2.2.2. DAB's

DAB BRV-FONDS

ONTVANGSTEN

QBZ-2QCEAND-OW - EEN BOVENLOKAAL OMGEVINGSBELEID VERBONDEN MET DE SAMENLEVING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit nieuwe artikel omvat de toekomstige ontvangsten in het BRV-fonds die voortkomen uit beslissingen tot opleggen van financiële lasten in het kader van vergunningsverlening.

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie.

QBZ-2QCEANF-OW - HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID VOOR RUIMTE EN MILIEU

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat de ontvangsten in het BRV-fonds die in hoofdzaak voortkomen uit beslissingen tot opleggen van bestuurlijke transactie en geldboetes, ontvangsten uit gerechtelijke handhaving na vonnis of arrest en uit minnelijke schikkingen in uitvoering Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	2.269	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	2.269	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

QBZ-2QCEANG-OI - ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - PLANBATEN EN PLANSCHADE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel komen de ontvangsten uit de planbatenheffing, zoals geïnd door Vlabel, binnen in het BRV-fonds. Omwille van de specificiteit van de planbatenheffing die geen wekerende heffing is en die pas moet worden betaald na een startfeit, kan op zich pas post factum worden ingeschat welke de ingekohierde bedragen en welke de inningen zijn. Om die reden wordt het gemiddelde van de laatste drie jaar aan werkelijk geïnde heffingen gebudgetteerd.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	3.193	0	0
Bijstellingen BO 2024	-613	0	0
BO 2024	2.580	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Op basis van het gemiddelde van de laatste drie jaar aan werkelijk geïnde heffingen worden de planbaten geactualiseerd (-613 keuro).

QBZ-2QCEANL-OW - ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - UITVOEREN EN ONDERSTEUNEN VAN INVESTERINGSPROJECTEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten in Vlaanderen worden opgenomen in een inventaris die jaarlijks wordt bijgewerkt. De heffing moet worden betaald in het kalenderjaar dat volgt op de derde registratie in de inventaris. Deze heffingen komen vanaf 2023 terecht in het BRV-Fonds (voorheen in het Vernieuwingsfonds). Vanuit dit fonds wordt dan steun gegeven aan projecten die leegstaande sites nieuw leven willen inblazen (via artikel QBZ-3QCE2NL-WT).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	4.200	0	0

Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	4.200	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

QBZ-2QCEANO-OI - RUBICONFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

In 2023 werd het Rubiconfonds via dit artikel ingekanteld in het BRV-fonds.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2023	59.191	0	0
Bijstellingen BO 2024	-59.191	0	0
BO 2024	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie.

UITGAVEN

QBZ-3QCE2NF-WT - HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID VOOR RUIMTE EN MILIEU

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel van de DAB BRV-fonds worden de kredieten voor de juridische afhandeling van inspectiedossiers inzake ruimtelijke ordening voorzien.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	2.335	2.335
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	2.335	2.335

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QBZ-3QCE2NG-WT - ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - PLANBATEN EN PLANSCHADE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel van de DAB BRV-fonds worden de kredieten voor de behandeling en uitbetaling van planschadedossiers voorzien.

Kredietevolucie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	25.184	20.184
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-2.113	-1.358
BO 2024	23.071	18.826

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijkomend VEK voor uitbetaling gewestelijke planschade	0	1.667	Er wordt vanuit het Vlaams Klimaatfonds VEK voorzien voor de uitbetaling van gewestelijke planschadedossiers.
Bijstelling VEK na analyse van de vereffeningskalender	0	-912	Er wordt geraamd dat er 912 keuro minder VEK nodig is voor uitbetaling gewestelijke planschade
Aanpassing ifv. verlaagde raming planbaten	-613	-613	De uitgaven voor planschade worden aangepast overeenkomstig de ontvangsten op artikel QBZ-2QCEANG-OI
Tabel NBR: Terugdraaien RA: omgeving - signaalgebieden	-1.500	-1.500	In uitvoering van het regeerakkoord wordt de toelage voor uitbetaling planschade in signaalgebieden vanaf 2024 beperkt tot 13,5 miljoen eruo
TOTAAL	-2.113	-1.358	

QBZ-3QCE2NH-IS - AGENTSCHAP BINNENLANDS BESTUUR

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel van de DAB BRV-fonds vertrekt de interne stroom naar het Agentschap Binnenlands Bestuur voor de financiering van het Bouwshiftfonds voor lokale overheden, en dit ter uitbetaling van planschadedossiers. Er wordt elk jaar een budget ter beschikking gesteld van 100 miljoen euro VAK voor uitbetaling planschade binnen het BRV-fonds, waarvan 95 miljoen euro voor het Bouwshiftfonds Lokale overheden (Tabel NBR: Bouwshiftfonds) op dit artikel en 5 miljoen euro op artikel QBZ-3QCE2NG-WT. De financiering van deze 100 miljoen verloopt via het Vlaams Klimaatfonds.

Kredietevolucie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	95.000	0

<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	31.666
BO 2024	95.000	31.666

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

			(duizend euro)
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Voorzien van het nodige VEK voor uitbetaling planschades	0	31.666	Vanuit het Klimaatfonds wordt er in totaal 31.666 keuro VEK ter beschikking gesteld voor de uitbetaling van planschade via het Bouwshiftfonds Lokale overheden
TOTAAL	0	31.666	

QBZ-3QCE2NL-WT - ZORGEN VOOR DE REALISATIE VAN EEN BOUWSHIFT EN EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE - UITVOEREN EN ONDERSTEUNEN VAN INVESTERINGSPROJECTEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten in Vlaanderen worden opgenomen in een inventaris die jaarlijks wordt bijgewerkt. De heffing moet worden betaald in het kalenderjaar dat volgt op de derde registratie in de inventaris. Deze heffingen komen terecht in het BRV-fonds. Vanuit dit artikel wordt dan steun gegeven aan projecten die leegstaande sites nieuw leven willen inblazen en aan projecten gericht op circulair ruimtegebruik.

Kredietevolutie:

			(duizend euro)
	VAK	VEK	
BA 2023	4.800	13.055	
<i>Index</i>	0	0	
<i>Compensaties</i>	0	0	
<i>Andere bijstellingen</i>	8.255	0	
BO 2024	13.055	13.055	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

			(duizend euro)
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Voorzien van restbedrag aan onbelast saldo Vernieuwingsfonds	8.255	0	Op het moment van inkanteling van het Vernieuwingsfonds in het BRV-fonds (BO 2023) was er nog een onbelast saldo binnen het fonds van 8.255 keuro VAK/VEK. Het nog beschikbare saldo wordt elk jaar op dit artikel ter beschikking gesteld voor de

			aanrekening van nieuwe leegstandsubsidies.
TOTAAL	8.255	0	

QBZ-3QCE2NY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel worden de uitbetalingen van gewestelijke planschadedossiers geconcretiseerd. Deze uitbetalingen verlopen immers via de Landcommissies van de VLM. Het budget wordt bij concrete uitbetalingsdossiers herschikt vanuit artikel QBZ-3QCE2NG-WT.

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie.

DAB MINAFONDS

ONTVANGSTEN

Niet van toepassing.

UITGAVEN

QBX-3QCE2NA-WT - VIA BIJKOMENDE INSPANNINGEN BRONNEN VAN HINDER AANPAKKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het Departement Omgeving uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de leefkwaliteit voor het thema hinder. Meer concreet omvat dit artikel uitgaven voor beleidsvoorbereidend onderzoek, uitwerking en implementatie van maatregelen en beleidsinstrumenten in verband met milieuhinder en leefomgevingskwaliteit.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	179	268
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	179	268

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

QBX-3QCE2NJ-WT - ZORGEN VOOR EEN ROBUUSTE OPEN RUIMTE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden in hoofdzaak door VLM de vergoedingen (beheerovereenkomsten) gefinancierd ingevolge het plattelands-ontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen.

De beheerovereenkomsten worden zowel met Vlaamse als Europese middelen gefinancierd. De VLM sluit beheerovereenkomsten met de landbouwers voor het vrijwillig uitvoeren van agromilieumaatregelen. De landbouwers ontvangen voor het uitvoeren van deze agromilieumaatregelen jaarlijks een vergoeding. De landbouwer kan, onder begeleiding van de bedrijfsplanner, beheerovereenkomsten met diverse doelstellingen sluiten. Met het sluiten van beheerovereenkomsten wordt uitvoering gegeven aan de Vlaamse beleidsdoelstellingen en -prioriteiten, bepaald door de Vlaamse Regering, en dit in uitvoering van het Europees plattelandsontwikkelingsbeleid.

Inzake VAK wordt voor 2024 11.617 keuro voorzien. Inzake VEK wordt voor 2024 10.435 keuro voorzien. Dit betreft het in 2024 uit te betalen bedrag met betrekking tot de beheerovereenkomsten met in rekening te brengen startdatum. Daarnaast worden ook middelen voorzien voor herberekeningen, innovatieve beheerovereenkomsten en technische bijstand.

Daarnaast worden er via dit artikel door het departement ook subsidies verleend aan provincies, gemeenten, publiekrechtelijke rechtspersonen, privaatrechtelijke rechtspersonen en natuurlijke personen voor de uitvoering van landinrichtingsplannen (369 keuro VAK en 750 keuro VEK).

In het Regeerakkoord 2019-2024 voorzag de Vlaamse Regering de oprichting van Landschapsparken en Nationale Parken Vlaanderen. Om de gebiedscoalities die de oprichting van deze parken gaan realiseren te ondersteunen, voorzag de Vlaamse Regering bij het regeerakkoord een budget van 2 miljoen euro voor de Nationale parken en Landschapsparken samen. Met het label Landschapsparken beoogt de Vlaamse Regering een erkenning van kwaliteitsvolle gebieden waardoor kansen worden gecreëerd voor de landschapsontwikkeling en de realisatie van ambitieuze landschapsdoelstellingen in deze gebieden zonder dat er bijkomende restricties worden opgelegd. Lokale partners worden overtuigd om deel uit te nemen aan een coalitie op maat van het gebied. De Vlaamse Overheid selecteert de gebiedscoalities met de meest ambitieuze en best realiseerbare doelstellingen. De geselecteerde coalities worden ondersteund voor hun werking en hun projecten. Voor 2024 wordt 2.445 keuro VAK en 2.894 keuro VEK voorzien.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	12.686	15.083
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	1.745	-136
<i>Andere bijstellingen</i>	0	-868
BO 2024	14.431	14.079

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QBX-3QCE2FY-IS	0	-1.600	Bijstelling na analyse van de vereffeningskalenders
Van QG0-1QGG2CB-WT	94	94	Compensatie vanuit Onroerend Erfgoed voor landschapsparken bij VLM
Van QBX-3QCE2NY-IS	281	0	Compensatie vanuit dOMG voor landschapsparken bij VLM
Van QB0-1QCE2ND-WT	66	66	Compensatie vanuit dOMG voor landschapsparken bij VLM

Van QDX-3QCE2FA-WT	1.210	1.210	Compensatie vanuit parkenbudget ANB voor landschapsparken bij VLM
Van QDX-3QCE2FA-WT	94	94	Doorstorten deelcompensatie vanuit Toerisme naar VLM voor landschapsparken (bijdrage integraal ontvangen bij ANB voor parkenbeheer)
TOTAAL	1.745	-136	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling na analyse van de vereffeningsskalender	0	-868	Bijstelling na analyse van de vereffeningsskalender
TOTAAL	0	-868	

QBX-3QCE2NR-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM) - GEBRUIKERSCHADE EN KAPITAALSCHADE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel ontvangt VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINA-fonds voor de uitbetaling van kapitaalschade en gebruikersschade. Dit is de schade die de eigenaar/gebruiker van een grond ondervindt als gevolg van: een bestemmingswijziging van "landbouw" naar "natuur", "bos" of "overig groen"; het in een plan opnemen van een overdruk die de economische aanwending van landbouwgrond beïnvloedt; het opleggen van een erfdienstbaarheid die de economische aanwending van landbouwgrond beïnvloedt. Het krediet dient om de aanvragers voor deze schade te vergoeden en verloopt via de VLM-begroting via deze interne stroom.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	1.075	275
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	1.075	275

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QBX-3QCE2NY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel ontvangt VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB Minafonds voor uitgaven in het kader van ruilverkavelingsprojecten en grondverwerving buffergebieden.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	3.886	7.061
<i>Index</i>	0	0

<i>Compensaties</i>	-876	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	-595
BO 2024	3.010	6.466

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QBX-3QCE2NJ-WT	-281	0	Compensatie dOMG voor financiering landschapsparken bij VLM
Naar QB0-1QCE2NY-IS	-595	0	Compensatie voor versterking personeelsbudget bij VLM
TOTAAL	-876	0	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling na analyse vereffeningsskalender	0	-595	Bijstelling na analyse vereffeningsskalender
TOTAAL	0	-595	

2.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

Niet van toepassing.

2.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken.

VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE G Plattelandsbeleid, ISE F Natuur en Biodiversiteit en ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS. Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE N "Omgevingsbeleid ruimte en milieu" ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in deze BBT.

ISE N OMGEVINGSBELEID RUIMTE EN MILIEU

Ter realisatie van de doelstellingen en uitdagingen voor dit ISE worden in de VLM begroting 187.849 keuro VAK en 129.081 keuro VEK voorzien. Deze planning brengt een intering van 1.958 keuro op de gevormde overgedragen saldi met zich mee.

ONTVANGSTEN

Het begrotingsartikel QB0-1QCE4NI-PA, een variabel krediet ter financiering van het recht van voorkoop in de ruilverkaveling (terugvorderbaar voorschot) wordt bij ontvangst door de VLM op een OL-artikel aangerekend. De raming bij het departement voor de ontvangst bij de VLM is begroot op 256 keuro (-339 keuro t.o.v. BA2023).

Vanuit de toepassing van het boekhoudschema dienaangaande wordt een ontvangst van 3.800 keuro (-547 keuro t.o.v. BA2023) geraamd als opbrengst van voorschotten en dit in het kader van diverse grondenbanken.

De ontvangsten van de hypothecaire debiteuren ruilverkaveling en ontvangsten vanuit de verkoop van domeingoederen van de VLM via gemak van betaling worden op 178 keuro berekend.

De inkomsten uit verkoop van goederen en diensten worden geraamd op 1.936 keuro (+ 325 keuro t.o.v. BA2023) wegens de huidige geraamde inkomsten uit verkopen en allerlei landbouweconomische studies en niet instrument gebonden opdrachten die de VLM uitvoert voor derden. De opbrengst op het toezicht op de ruilverkavelingswerken wordt geraamd op 400 keuro (+150 keuro t.o.v. BA2023). Vanuit verzekeringsmaatschappijen wordt 40 keuro verwacht en de raming van inkomsten uit projecten met Europese cofinanciering bedraagt 879 keuro (-129 keuro t.o.v. BA2023). De VLM verwacht in 2024 voor 30 keuro ontvangsten uit verkoop van voertuigen en afgeschreven laptops en pc's.

Vanuit de toepassing van het boekhoudschema dienaangaande wordt een ontvangst van 214 keuro geraamd als opbrengst uit doorrekenen van kosten en dit in het kader van diverse grondenbanken (-385 keuro t.o.v. BA2023).

De inkomsten uit rentes (gemak van betaling bij verkoop domeingoederen en ruilverkaveling) worden op 24 keuro geraamd. De verwachte inkomsten uit pachten worden geraamd op 449 keuro.

Er worden bij BO2024 76 keuro inkomsten verwacht uit recuperaties bij bedrijven ikv inrichtingswerken (+ 39 keuro t.o.v. BA2023). De raming van de inkomst uit het EIP-project met Europese financiering is 2.215 keuro. De VLM verwacht 27 keuro aan inkomensoverdrachten uit openbare besturen. Er worden ook voor 140 keuro recuperaties verwacht vanuit Europa als bijdrage in inrichtingswerken (-120 keuro t.o.v. BA2023).

De bijdrage van de provincies, de gemeenten en andere openbare besturen in de inrichtingswerken werd berekend op 5.070 keuro.

De geraamde opbrengsten uit de verkoop van gronden bedragen 2.715 keuro (+1.288 keuro t.o.v. BA2023).

De VLM verkrijgt zijn werkingstoelage via begrotingsartikel QB0-1QCE2NY-IS. De VLM beschikt in 2024 over een werkingstoelage van 63.477 keuro t.o.v. 61.724 keuro bij BA2023. Zie hiervoor de bespreking van dit artikel QB0-1QCE2NY-IS.

Vanuit het Departement Omgeving worden de inkomende werkkredieten voor studies in de ruilverkaveling voorzien. Het budget voor de voorbereiding en de ecologische monitoring van ruilverkavelingsprojecten bedraagt 0 keuro VAK en VEK.

De investeringstoelage aan de VLM bedraagt 1.671 keuro VAK en VEK. Deze verloopt tevens via begrotingsartikel QB0-1QCE2NY-IS.

Via begrotingsartikel QB0-1QCE2NY-IS bedraagt het budget voor de subsidiëring van landinrichtingswerken die door de Vlaamse Landmaatschappij worden uitgevoerd 4.830 keuro VAK en 3.900 keuro VEK.

Dienst Dierenwelzijn voorziet via begrotingsartikel QB0-1QFD2MY-IS in een toelage van 15 keuro VEK aan de VLM ikv een samenwerkingsakkoord.

Via begrotingsartikel QB0-1QCE4NY-IS kan een variabel krediet worden aangewend voor de subsidiëring van ruilverkavelingswerken. De raming van de kredietbehoefte bedraagt 27 keuro en is gelijk aan de raming van de toegewezen ontvangsten (Fonds voor Landinrichting en Natuurlijke Rijkdommen). Bij BA2023 was 0 keuro voorzien.

Er werd vanuit Onroerend Erfgoed via een compensatie naar de VLM-toelage voorzien in een bedrag van 30 keuro VAK en VEK voor beheerovereenkomsten onroerend erfgoed.

Via begrotingsartikel MD0-1MHH2RW-IS wordt vanuit Agentschap Wegen en Verkeer in een toelage van 1.074 keuro VAK en VEK aan de VLM voorzien, en dit voor diverse ruilverkavelings- en landinrichtingsprojecten.

Via begrotingsartikel MB0-1MIH2VX-IS wordt vanuit Agentschap Maritieme Toegang in een toelage van 73 keuro VAK en VEK aan de VLM voorzien, en dit voor diverse inrichtingsprojecten.

Via begrotingsartikel SJ0-1SMX2GY-IS wordt vanuit Agentschap Binnenlands bestuur in een toelage van 95.000 keuro VAK en 31.666 VEK aan de VLM voorzien, en dit voor lokale planschade ihkv de bouwshift.

Er wordt voor gebruikersschade uitgegaan van een VAK van 875 keuro en 75 keuro VEK, constant t.o.v. BA2023. Voor kapitaalschade wordt eveneens uitgegaan van constant beleid t.o.v. BA2023, nl. 200 keuro VAK en VEK. Deze toelagen aan de VLM verlopen via artikel QBX-3QCE2NR-IS.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2NY-IS verloopt de toelage aan de VLM voor grondverwerving buffergebieden. Dit artikel omvat het budget voor de verwerving van de woningen en bedrijfszetels die gelegen zijn in het Seveso-buffergebied te Overdam (Gent) ingevolge beslissing van de Vlaamse Regering van 21 april 2006. Ook de afbraak, na verwerving van de woningen en bedrijfszetels in het gebied worden met voornoemde budget gefinancierd. Op basis van bovenvermelde beslissing van de Vlaamse Regering werd in het verleden reeds voldoende VAK voorzien. Het VAK voor 2024 blijft bijgevolg op 0 keuro. Het VEK wordt op 1.000 keuro gebracht. Eveneens via dit artikel komt de toelage aan de VLM voor technische uitgaven met betrekking tot de toepassing van de wetten op de ruilverkaveling van landeigendommen, eventueel door toekenning van voorschotten. Voor de subsidiëring van ruilverkavelingswerken wordt er 3.010 keuro VAK voorzien. Het VEK bedraagt 5.466 keuro.

UITGAVEN

Aan uitgavenzijde worden de loonkredieten voor BO2024 geactualiseerd op 61.036 keuro VAK en VEK (+ 1.447 keuro t.o.v. BA2023), rekening houdend met de indexering, de opstap 2024 van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid en de bijstelling ten gevolge de structurele tekorten op de loonkredieten.

Ter spijzing van het landinrichtingsfonds verwacht de VLM in 2024 om 310 keuro (+100 keuro t.o.v. BA2023) door te storten aan het departement aan geïnde pachten op gronden aangekocht in het kader van de ruilverkaveling en geïnde intrest door het toestaan van gemak van betaling in de ruilverkaveling voor het voldoen van de nadelige saldi. Ook teveel ontvangen subsidies voor inrichtingswerken, positieve saldi ten gevolge van ontbinding van ruilverkavelingscomités en terugbetaling van verkregen voorschotten maken deel uit van het geraamde bedrag. Op basis van het toe te passen boekhoudschema dienaangaande wordt verwacht dat er 79 keuro VAK en VEK aan terugbetalingen van voorschotten zullen gebeuren, in diverse grondenbanken (-477 keuro t.o.v. BA2023).

De werkingsuitgaven, zowel voor huisvestingskosten, bureau- en werkingskosten, reis-verblijfs-, verplaatsings-, en representatiekosten, kosten voertuigen, presentiegelden, studies en huur bedragen 7.029 keuro VAK en VEK (+306 keuro t.o.v. BA2023).

De werkingsuitgaven in het kader van de projectwerking bedragen 2.398 keuro VAK en 3.267 keuro VEK. Bij BO2024 worden de uitgaven aan "batige saldi" en voor de bestaande stimuli en flankerende maatregelen in het kader van grondenbankwerking geraamd op 534 keuro VAK en VEK. Er worden bij BO2024 126 keuro VAK en VEK overdrachten aan provincies, gemeenten en anderel lokale besturen voorzien in het kader van het omgevingsbeleid voor ruimte en milieu. In het kader van het EIP-project en andere Europese projecten dienen in 2024 590 keuro doorstortingen te gebeuren aan EU-partners, overheden en niet-overheden. In het kader van RUP's is er 1.075 keuro VAK en 275 keuro VEK voorzien voor gebruikers- en kapitaalschade (decreet grond- en pandenbeleid). Het krediet voor aankopen gronden en aanverwante kosten binnen dit ISE wordt op basis van actualisatiegegevens en de diverse begrote inkomsten van de diverse partners op 9.001 keuro VAK en VEK gebracht. Voor de inrichtingswerken wordt bij BO2024 een bedrag van

8.970 keuro VAK en 13.467 keuro VEK geraamd op basis van geactualiseerde gegevens binnen dit ISE.

Er worden middelen voor de aankoop of vervanging van voertuigen voorzien ten belope van 163 keuro VAK en VEK en investeringen in informatica, kantoormateriaal en meubilair worden geraamd op 1.508 keuro VAK en VEK (- 347 keuro t.o.v BA2023). Deze laatste twee uitgavenposten sporen samen met de investeringstoelage van de VLM. Voor de beheerovereenkomsten in samenwerking met Onroerend Erfgoed wordt 30 keuro VAK en VEK aan te betalen vergoedingen voorzien.

Voor het te betalen van de vergoedingen planschade wordt 95.000 keuro VAK en 31.666 keuro VEK voorzien, vanuit de middelen komende uit het ABB, ter financiering van de Vlaamse tussenkomst in de planschadevergoedingen op lokaal niveau.

3.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

OD 1. DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID

Ik zet in op een doelgerichte participatie en inbreng in de bovengewestelijke fora. Uitgangspunten daarvoor zijn een hoge bescherming van een kwaliteitsvolle, schone en gezonde leefomgeving met aandacht voor biodiversiteit en klimaat, een duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen en een gezonde economie.

Ik zorg in de eerste helft van 2024 voor een degelijke invulling van het **EU-voorzitterschap** door België. Het Belgisch voorzitterschap is het laatste van de huidige EU-legislatuur. De Raad Milieu zal dan ook veel wetgevende dossiers dienen af te handelen. Ik zorg daarom voor een sterke ondersteuning vanuit Vlaanderen. Als EU-voorzitter zullen we ook een belangrijke leidende rol vervullen voor de EU in diverse multilaterale processen voor klimaat, biodiversiteit, plastics, chemische stoffen, bossen en luchtvervuiling. Het voorzitterschap biedt ook de mogelijkheid om eigen Vlaamse prioriteiten in de kijker te zetten zoals de transitie naar circulaire economie, klimaatadaptatie (incl. een Blue Deal op Europees niveau) en een gericht beleid rond zeer zorgwekkende stoffen (o.a. PFAS). Over deze prioriteiten en over andere thema's zullen we evenementen organiseren om binnen de EU inzichten te verwerven en te verspreiden en om de nodige beleidsinitiatieven aan te wakkeren.

De ontwikkeling van een nieuw, ambitieus internationaal verdrag over **plasticvervuiling** krijgt mijn steun.

In uitvoering van Agenda 2030 inzake duurzame ontwikkeling en in het kader van internationale klimaat- en biodiversiteitsfinanciering ondersteun ik verder het samenbrengen en inzetten van Vlaamse expertise van overheid, ondernemingen en organisaties in **internationale projectwerking**. Daarbij vormen capaciteitsversterking, stimuleren van partnerschappen en overdracht van expertise en gepaste technologie in sectoren als water, klimaat, natuur en biodiversiteit, de rode draden.

Ik investeer verder in interregionale samenwerking en zet een actief buurlandenbeleid voort.

Het Vlaamse omgevingsbeleid wordt in sterke mate beïnvloed door de dynamiek op EU-niveau. Ik volg de vele beleidsvoorstellen, o.a. in het kader van de **EU Green Deal** verder met aandacht op. De haalbaarheid en impact ervan zal ik grondig evalueren.

Ik zal de EU-initiatieven over de certificatie van koolstofopslag, F-gassen en uitstoot van voertuigen en de voorbereiding van de EU-klimaatdoelstellingen voor 2040 met bijzondere aandacht opvolgen.

De nieuwe regeling van pesticidgebruik en het actieplan over bestuivers zal de **biodiversiteit** ten goede komen (zie ook ISE Natuur en Biodiversiteit SD 1 OD 1 en SD 2). Ik blijf de vooruitgang volgen van de **EU Bosstrategie 2030** met o.a. de optimalisatie van de monitoring van bossen.

Ik pleit voor een Europese Blue Deal voor de integrale aanpak van de uitdagingen rond waterschaarste en waterkwaliteit.

Binnen het EU-actieplan rond **circulaire economie** zie ik veel mogelijkheden voor preventie, hergebruik en recycling in de wetgevingsvoorstellen rond afvaltransport, verpakkingen, voertuigwrakken en afvalbeleid voor textiel en voeding. De verordening over het ecologisch ontwerp van duurzame producten maakt een meer preventieve en integrale aanpak mogelijk.

Het beleidspakket rond **zero pollution** biedt mogelijkheden voor een level playing field rond de aanpak van o.a. PFAS. Ik zorg voor kennisuitwisseling en samenwerking met andere lidstaten die met dezelfde uitdagingen worden geconfronteerd. Ik zal blijven aandringen op een kordaat Europees beleid inzake zeer zorgwekkende **stoffen** en ik neem daarvoor alle relevante lopende EU-processen te baat en tijdens het EU-voorzitterschap zal er een Europees evenement over doorgaan. Ik bepleit de correcte toepassing van het principe "de vervuiler betaalt" waarbij ik o.a. streef naar een Europees kader voor een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid van vezel- en asbestcement enerzijds, en PFAS-verontreiniging anderzijds. De ontwerpwetgeving over bodem biedt mogelijkheden voor een gelijk speelveld voor bodembeheer en bodemsanering. Ook via andere EU ontwerpwetgeving kunnen we schadelijke milieuverontreiniging verder reduceren en op een efficiënte, geharmoniseerde wijze aanpakken op EU-niveau. Zo is dit het geval inzake industriële emissies en het Industriële emissies portaal, en verder inzake luchtkwaliteit, stedelijk afvalwater, kwik, prioritaire stoffen in water en microplastics.

Ik blijf, samen met mijn collega-minister bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken, aandacht besteden aan de opportuniteiten voor de integratie van omgevingsdoelstellingen bij nieuwe initiatieven rond het **verduurzamen van het transport** zoals het nieuwe pakket voor vergroening van het transport waaronder een nieuw EU-kader voor de berekening van de emissies van vervoer.

Ook blijft de integratie van omgevingsdoelstellingen in de landbouw en de, voedselproductie- en consumptie, zoals die ook ontwikkeld worden onder het **EU Farm to Fork-actieplan**, een belangrijk aandachtspunt. Hierbij zal ik deelnemen aan de standpuntbepaling over de wetgevende voorstellen rond duurzame voedselsystemen, de certificatie van koolstofopslag het duurzaam gebruik van pesticiden, de nieuwe genomische technieken, ...

Ik zal erop toezien dat de uitvoering en bijstelling van het **meerjarige EU-financieringskader** voldoende coherent is met de doelstellingen rond groene transitie. Ik volg aandachtig de evaluatie van het principe "de vervuiler betaalt" en onderzoek nieuwe mogelijkheden voor aansprakelijkheden van schade door milieuverontreiniging. Ik organiseer ook de screening **van milieuschadelijke subsidies**, die kan zorgen voor een optimalisatie van de inzet van overheidsmiddelen. Ik zorg voor de passende opvolging van de bevindingen in de lopende **Environmental Implementation Review (EIR)** en van de tussentijdse evaluatie van het achtste **milieuactieprogramma van de EU**.

Ik zie erop toe dat de stroomlijning van vergunningen die door diverse EU-wetgevingen (o.a. RePowerEU, de critical materials act en de Net Zero Industry act bezorgen) wordt beoogd, vanuit optiek van het Vlaamse systeem van omgevingsvergunningen een optimale vorm kan krijgen.

OD 2. EEN COHERENT INSTRUMENTENPAKKET DAT GEÏNTEGREERD WORDT INGEZET

Ik zorg voor de opvolging van de inwerkingtreding van het **instrumentendecreet** en de bijhorende uitvoeringsbesluiten, via beleidsfora en informatie en “veel gestelde vragen” op de website van het Departement Omgeving.

Met de resultaten van de opdracht over het instrument **regiodeal**, ga ik concreet aan de slag bij de verdere uitvoering van de regiowerking in het BRV-proces (zie ook ISE omgevingsbeleid SD 2). Deze resultaten omtrent convenantwerking neem ik verder ook breder mee in de toepassing van het omgevingsinstrumentarium.

De aandacht voor **doelregelgeving** bij de uitrol van nieuwe en evaluatie van bestaande regelgeving blijft hoog. Zo wordt dit verder bekeken in de case van waterstoftankstations (Vlarem II).

Ten gevolge van het **decreet betreffende de woonreservegebieden** kan een gemeente één of meerdere woonreservegebieden vrijgeven voor ontwikkeling.

Samen met de lokale besturen en de minister bevoegd voor Financiën en Begroting, kijk ik of er consensus kan gevonden worden voor een hervorming van de regelgeving, de processen en procedures voor de activering van **leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimten**. Speerpunten van deze hervorming zijn een duidelijkere rolverdeling en betere (interbestuurlijke) samenwerking, een grotere effectiviteit van het instrumentarium, volledige en correcte inventarisatie, en een doorgedreven digitalisering.

Prioritaire aandacht gaat nog steeds naar (geïntegreerde) projecten die de ruimtelijke ontsnippering van de kustduingordel, het herstel van open ruimte, landschap en natuur door ontharding, de ontwikkeling van ecologische en ruimtelijke verbindingen tussen natuurkernen, natuuruitbreiding en een duurzaam en natuurvriendelijk waterbeheer als hoofddoelstellingen hebben. Waar nodig maken we daarvoor Gewestelijke RUP's of doen we aan natuur- en landinrichting. Dit zijn instrumenten die voor de realisatie hiervan kunnen ingezet worden.

OD 3. BUNDELING VAN MIDDELEN DIE REALISATIE OP TERREIN VERZEKEREN VIA HET BRV-FONDS

Het BRV-fonds is opgericht en vindt haar basis in de regelgeving en in de begrotingsstructuur. Een financieel meerjarenprogramma voor de uitvoering van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen wordt hiermee dus mogelijk gemaakt.

Een eerste concrete stap hierin is de operationalisering van het zogenaamde **Lokaal Bouwshiftfonds**, dat ik samen met mijn collega bevoegd voor binnenlands bestuur op de Vlaamse regering zal brengen. Hiermee voorzien we de lokale besturen van een belangrijke financiële incentive voor de uitvoering van de bouwshift-opgave.

OD 4. FINANCIERING VAN HET OMGEVINGSBELEID

Eind 2023 wordt een nieuwe **decretale basis voor de subsidiëring van omgevingsverenigingen en voor éénmalige subsidies** via projectoproepen goedgekeurd. In 2024 leg ik het uitvoeringsbesluit voor de erkenning en subsidiëring van omgevingsverenigingen en het uitvoeringsbesluit voor éénmalige subsidies via projectoproepen ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voor. Met deze regelgevende basis breng ik deze subsidies in overeenstemming met de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën en prioriteiten van het omgevingsbeleid.

OD 5. DE OMGEVINGSVERGUNNING VEREENVOUDIGEN

Ik rond de goedkeuringsprocedure van de wijziging van het omgevingsvergunningsdecreet af en volg de parlementaire procedure op. Het decreet werkt een oplossingsgerichte modulaire vergunningsprocedure uit.

OD 6. EEN MEER GEÏNTEGREERDE EN MAATGERICHTE OMGEVINGSBESLUITVORMING

Ik neem het omgevingsbesluit als nieuw instrument op in het omgevingsvergunningsdecreet. Dit is een beslissing over een omgevingsvergunning in combinatie met een planologische herbestemming van een projectgebied via een ruimtelijk uitvoeringsplan. Ik zal de goedkeuringsprocedure in 2024 afronden (zie SD 1 OD 5).

OD 7. IEDEREEN VIP: PROACTIEVE EN OPLOSSINGSGERICHTE ADMINISTRATIE

Het departement zal verder haar rol als facilitator blijven vervullen. Zij zal ook in 2024 een begeleiding op maat blijven geven voor belangrijke investeringsprojecten in Vlaanderen binnen de contouren van een brownfieldconvenant, voor strategische projecten, voor grote stadsontwikkelingsprojecten, voor projecten van hernieuwbare energie, voor infrastructuurprojecten, etc.

Daarnaast blijf ik sterk inzetten op de samenwerking met VLAIO voor de economische speerpuntprojecten, en met FIT.

OD 8. OMGEVING IS DIGITAAL EN DATA-GEDREVEN BY DEFAULT

Binnen het beleidsdomein zetten we o.a. in op het beschikbaar maken van datasets (ook via IOT) in het kader van onze strategische doelstellingen en dringende noden. Dat doen we in samenwerking met Digitaal Vlaanderen en private partners en via een koppeling met het VO-datanutsbedrijf.

In samenwerking met Digitaal Vlaanderen realiseer ik het Vastgoed Informatie Platform waarbij het uitwisselen van informatie in functie van vastgoedtransacties verder wordt geautomatiseerd. Met het oog hierop werk ik aan de verdere uitbouw van centrale registers zoals de vergunningen-en plannenregisters.

Ik zorg ervoor dat, mede naar aanleiding van de PAS en PFAS-problematiek, datastromen worden geoptimaliseerd, data beter worden gedeeld tussen alle betrokken entiteiten, data en informatie op een gebruiksvriendelijke manier worden aangeboden op maat van elke betrokken doelgroep. Data m.b.t. de toestand van de verschillende milieucompartimenten, bronnen van verontreiniging en activiteiten en fenomenen die verdere verspreiding kunnen veroorzaken wordt ontsloten via DOV, gelijklopend met de werkzaamheden van de werkgroep datahandling van de PFAS inhoudelijke expertengroep.

Ik zorg voor een verdere digitalisering van de omgevingsvergunning in het Omgevingsloket. Verder zal blijvend ingezet worden op de verbetering van de gebruiksvriendelijkheid van het Omgevingsloket en inzageloket. Ook voer ik de nodige aanpassingen uit zodat het Omgevingsloket in overeenstemming blijft met de constant wijzigende regelgeving. Ook zet ik data en digitalisering in als hefboomen voor de modernisering van de milieueffectrapportage: een mer screeningtool voor een efficiëntere mer screening, een mer platform voor uitwisseling van informatie en het delen van kennis met experts en kennisinstellingen.

De nieuwe verordening **industriële emissies portaal** (IEP), dit is de vervanger van de Pollutant Release and Transfer Register-Verordening, samen met de herziening van de **Richtlijn Industriële Emissies** (RIE) resulteert in nieuwe bepalingen om relevante data van industriële installaties te publiceren en te centraliseren. Ik start in 2024 met de implementatie van de digitale aspecten van de IEP en de RIE (zie ook OD 11).

Ik stop de versnipperde inzet van budgetten in oppervlakte-monitoring en zorg voor een basislaag earthmonitoring van Vlaanderen die beschikbaar is voor het beleidsdomein (en daarbuiten) voor toepassing in de monitoring en de handhaving van het beleid.

OD 9. WE HERZIEN HET INSTRUMENT ERKENNINGEN

Op basis van een globale strategie voor de erkenningen leefmilieu binnen het beleidsdomein zorg ik in 2024 voor de goedkeuring van een ontwerpbesluit tot wijziging van het VLAREL. Uitgangspunten daarbij zijn het behoud van het bestaande beschermingsniveau, het creëren van een gelijk speelveld met de andere gewesten en de omliggende landen en het verminderen van de planlasten voor de betrokken professionelen. Enkel daar waar de Vlaamse overheid door haar specifieke taken en expertise een meerwaarde betekent voor de erkenningsregeling, wordt het erkenningsstelsel behouden.

OD 10. INZETTEN OP EEN VEREENVOUDIGDE EN KWALITATIEVE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

In 2024 zorg ik voor implementatie van het **wijzigingsdecreet** met betrekking tot de modernisering van milieueffectrapportage. De besluiten die hier uitvoering aan geven doorlopen het regelgevend traject met oog op inwerkingtreding in 2024. Met deze regelgeving vereenvoudig ik tal van procedurele aspecten inzake m.e.r. en optimaliseer ik het erkenningensysteem voor MER-deskundigen en -coördinatoren in het Vlaams Reglement inzake Erkenningen met betrekking tot het Leefmilieu (VLAREL).

Het **Vlaams Expertisecentrum MER** zal ik verder uitbouwen en versterken. Ik begin met de uitbouw van het digitaal kennisplatform van het Vlaams Expertisecentrum MER in 2024. , Ik evalueer de **geïntegreerd plan-MER-procedure** in RUP's en onderzoek hoe we ook deze procedure kunnen moderniseren, rekening houdend met de principes uit het wijzigingsdecreet m.e.r.

OD 11. HERZIEN EN VEREENVOUDIGEN VAN DE OMGEVINGSREGLEMENTERING

Voortbouwend op de werkzaamheden die in 2023 reeds liepen, maak ik in 2024 verder werk van:

- o de uitrol van verschillende onderdelen van de omgevingsregelgeving in het kader van de **Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)**; aanpassingen aan de omgevingsregelgeving voor wat de grondwatergerelateerde aspecten betreft voortvloeiend uit de Blue Deal; de definitieve goedkeuring van een ontwerpbesluit tot wijziging **VLAREM** wat betreft kunststofgranulaat, brandstoffen en brandbare vloeistoffen, de opslag van gevaarlijke producten en particuliere stookolietanks; een wijzigingsbesluit met betrekking tot omlopen van motorvoertuigen/vaartuigen

Tevens ga ik verder met de evaluatie van de regelgeving in verband met emissies van **gevaarlijke stoffen, zoals PFAS**. De uitgewerkte vangnetbepaling, in lijn met het voorzorgsprincipe, ter verduidelijking van de algemene voorwaarden van titel II van het VLAREM voor emissies naar water, leg ik begin 2024 voor ter definitieve goedkeuring aan

de Vlaamse Regering. Ik onderzoek hoe voor (potentieel) gevaarlijke stoffen die in de omgeving terecht kunnen komen een registerplicht geïmplementeerd kan worden. Ik actualiseer de meetmethoden, inclusief deze voor PFAS in water en lucht.

In 2024 zet ik in op een milieutechnisch kader voor **resomatie** van overleden personen, een proces waarbij de stoffelijke resten worden opgelost in heet water

In navolging van de uitbreiding van het CDNI-Verdrag met bepalingen inzake het **ontgassen** van schepen, maak ik in 2024 werk van een vergunningskader voor het ontgassen van schepen voor zowel vaste als mobiele/verplaatsbare installaties.

In functie van beleidsontwikkelingen duid ik aan welke **nieuwe BBT-studies en onderzoeksprojecten** prioritair zijn om de milieuvorwaarden actueel te houden aan de stand ter techniek met het oog op voorkoming en beperking van onaanvaardbare hinder en risico's.

In 2024 maak ik werk van de implementatie van de **Europese BBT-conclusies** voor de sectoren textielindustrie, afgasbehandeling in de chemische sector, slachthuizen en smederijen en gieterijen in VLAREM III.

SD 2. HANDHAVING ALS SLUITSTUK VAN EEN SLAGKRACHTIG OMGEVINGSBELEID

OD 1. VERDER BOUWEN AAN EEN VOLWAARDIGE OMGEVINGSHANDHAVING.

Het **Omgevingshandhavingsprogramma** is in werking sedert 15 maart 2023. Dit Omgevingshandhavingsprogramma geeft, met de keuze om naar meer integratie en afstemming op het vlak van handhavingsprioriteiten toe te werken en om gewestelijke handhavingsprioriteiten geïntegreerd uit te voeren in Vlaanderen, invulling aan het engagement in de beleidsnota Omgeving 2019-2024 om binnen de eigen bevoegdheden van een transversale en integrerende benadering een absoluut speerpunt te maken. Ik voer het Omgevingshandhavingsprogramma in 2024 verder uit, deels samen en deels afgestemd met de uitvoering van aanbevelingen van de systeemaudit inzake handhaving en van de Parlementaire Onderzoekscommissie PFAS/PFOS en met de uitrol van het kaderdecreet Vlaamse handhaving. Op gewestelijk niveau structureerde ik de werkzaamheden in een **project stroomlijning omgevingshandhaving**, zodat ze door de gewestelijke inspectiediensten en handhavers van het beleidsdomein Omgeving maximaal geïntegreerd worden uitgevoerd.

Ik zorg ervoor dat het **kaderdecreet Vlaamse handhaving** en het bijbehorende implementatiedecreet voor Omgeving operationeel worden gemaakt met een implementatiebesluit dat de inwerkingtreding voorziet medio 2025 zodat alle gewestelijke, lokale en federale handhavingsactoren de noodzakelijke tijd krijgen om hun interne systemen, werkmethodes, onderlinge werkafspraken, opleidingen en communicatie naar de buitenwereld hierop aan te passen en een vlotte inwerkingtreding kunnen garanderen.

Ik zie erop toe dat bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving aanvullend aan elkaar worden ingezet en dat van de nieuwe mogelijkheden tot **bestuurlijke vervolging** optimaal gebruik wordt gemaakt. Ik blijf daarbij ook verder inzetten op een consequent **bestuurlijk boetebeleid**.

Ik versterk de relatie tussen uitvoering en beleid en zal waar juridisch mogelijk zorgen voor een **goede doorstroming van relevante informatie** vanuit de handhavingsvaststellingen naar vergunningverlenende overheden en naar het

omgevingsbeleid onder meer via het project stroomlijning omgevingshandhaving en de Kruispuntbank Omgeving.

De recente inzet van de **ambtshalve uitvoering bij ruimtelijke ordening** is een succes gebleken gezien er naast de daadwerkelijke uitvoering in een aantal dossiers, er in verschillende andere dossiers toch nog een vrijwillig herstel is tussen gekomen na een allerlaatste verwittiging. Ik sta volledig achter deze aanpak.

OD 2. NEERZETTEN VAN EEN INNOVATIEVE OMGEVINGSHANDHAVING

Ik zet verder in op de aanpassing van de regelgeving zodat **remote sensing-technieken** met drones en satellietbeelden ruimer kunnen worden ingezet op het terrein. Uiteraard steeds met respect voor privacy van burgers. Ik laat de Omgevingsinspectie verkennen hoe illegale activiteiten gericht kunnen gedetecteerd worden in een data- en score-gedreven proefproject Gatekeeper. Ik zorg tegelijk ook voor een doorgedreven digitalisering van het handhavingslandschap door aan te sluiten bij het **Vlaams Handhavingsplatform**, zodat al de handhavingsdocumenten op termijn gedigitaliseerd worden en gestructureerd raadpleegbaar zijn voor de betrokken diensten. Dit zal de digitale gegevensuitwisseling tussen de handhavingsactoren versterken.

Ik ontwikkel innoverende instrumenten van **nalevingsbevordering** en zet ze in via projecten op maat... Zelfcontrole in al zijn vormen is hierin een belangrijk deelaspect.

Ik werk mee aan het ontwikkelen, implementeren en opvolgen van (nieuwe) **internationale en Europese visies en strategieën** m.b.t. het omgevingshandhavingsbeleid, waar het verbeteren van de naleving van bestaande Europese milieuregelgeving hoog op de agenda staat. Ik draag bij aan de concrete implementatie van het actieplan van de Europese Commissie inzake Environmental Compliance Assurance en neem actief deel aan het Europees IMPEL-netwerk.

OD 3. VERSTERKEN VAN EEN PROACTIEVE EN RISICOGEBASEERDE OMGEVINGSHANDHAVING

Ik werk verder aan een macro-risicoanalyse voor het volledige bevoegdheidspakket omgeving. In functie hiervan identificeer ik de relevante data voor de via plichtanalyse geïdentificeerde risico's.

Ik zie erop toe dat de gewestelijke actoren maximaal afgestemd inzetten op de gewestelijke handhavingsprioriteiten en dat ze hiertoe kiezen voor een gebalanceerde inzet van de **drie handhavingsstrategieën**: nalevingsbevordering, nalevingstoezicht, en herstel en bestraffing met bijzondere aandacht voor de **gewestelijke prioriteiten** van het Omgevingshandhavingsprogramma.

Ik zorg ervoor dat aan inspectie-opdrachten op een risicogerichte, weloverwogen en gedragen wijze invulling wordt gegeven om de kwaliteit van onze leefomgeving te blijven bewaken. Deze werkwijze blijft ook in 2024 een belangrijk uitgangspunt voor de verdere opvolging van onder andere PAS, ZZS en Blue Deal, maar ook in de bredere handhavingscontext voor routinematige handhaving als signaalfunctie door aanwezigheid op het terrein, reactieve handhaving en proactieve risicogebaseerde handhaving.

OD 4. INZETTEN OP EEN TRANSPARANTE EN OPLOSSINGSGERICHTE OMGEVINGSHANDHAVING

Ik focus op oplossingsgerichte handhaving door een gerichte en afgestemde inzet van het handhavingsinstrumentarium. Ik ontwikkel **criteria** om te bepalen in welke gevallen een **onmiddellijke inzet van de dwingende instrumenten** noodzakelijk is, zeker voor wat betreft de gewestelijke handhavingsprioriteiten. Ik zie erop toe dat de handhavingsactoren een neutrale, onafhankelijke en tijdige afhandeling van hun dossiers verzekeren.

OD 5. KWALITATIEF RAPPORTEREN OVER EN EVALUEREN VAN OMGEVINGSHANDHAVING

De jaarlijkse data inzake **omgevingshandhavingsuitvoering** worden ook in 2024 ontsloten via de online interactieve tool. De tool zal worden uitgebreid met een meerjarenanalyse. Met de terugstroom van informatie uit het Vlaams Handhavingsplatform naar de handhavingsactoren zorg ik voor het verbeteren van de effectiviteit en efficiëntie van de Omgevingshandhaving op het terrein.

Daarnaast publiceer ik het tweede periodieke **Omgevingshandhavingsrapport** waarin een kwantitatieve en kwalitatieve analyse en evaluatie over het uitgevoerde omgevingshandhavingsbeleid in 2022-2024 wordt opgenomen.

Het **opvolgingssysteem van het Omgevingshandhavingsprogramma** wordt verder uitgebouwd. De ontwikkeling, verzameling en verwerking van de noodzakelijke data voor de monitoring wordt verder gefaseerd uitgevoerd.

3.2. BUDGETTAIR KADER

De beleidskredieten onder dit ISE Thema-overschrijdend instrumentarium Omgeving hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de beleidsuitgaven van het departement Omgeving gericht op de uitbouw van een doeltreffend omgevingsbeleid en -instrumentarium ;
- internationale beleidsuitgaven en het honoreren van internationale verdragen en samenwerkingsakkoorden (departement Omgeving);
- het ondersteunen van onze partners met het oog op het vergroenen van onze maatschappij en economie (departement Omgeving);
- de financiering van de referentietaken bij VITO en ILVO.
- de werking van het Vlarelfonds, het Fonds voor EU-financiering en het Omgevingsfonds.
- de beleidsenveloppes die ter verdere herverdeling aan het beleidsdomein Omgeving toegekend worden voor de Blue Deal, investeringen in klimaatadaptatie, bestrijding van PFAS, asbest en Zeer Zorgwekkende Stoffen en uitbouw circulaire economie.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2024.

THEMA-OVERSCHRIJDEND INSTRUMENTARIUM OMGEVING, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2023	evolutie	BO 2024	BA 2023	evolutie	BO 2024
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen	37.421	-12.936	24.485	37.404	-11.885	25.519

(LO), provisies (PR))						
Toelagen (interne stromen (IS))	395.235	22.787	418.022	419.486	2.044	421.530
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	432.656	9.851	442.507	456.890	-9.841	447.049
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Binnen het ISE O Thema-overschrijdend instrumentarium omgeving van de uitgavenbegroting worden in VAK zowel WT-uitgaven begroot (22,5 miljoen euro, of -13 miljoen euro t.o.v. BA2023), als LO-uitgaven (2 miljoen), als de toelagen aan de DAB Minafonds, ILVO en VITO (418 miljoen euro, of +22,8 miljoen). De VEK-budgetten volgen grosso modo de VAK-budgetten.

De WT-uitgaven betreffen enerzijds reguliere kredieten onder het beheer van het departement Omgeving, die worden ingezet voor de hoger omschreven departementale doelstellingen (binnen ISE O) via de begrotingsartikels QB0-1QCE20A-WT t.e.m. QB0-1QCE20C-WT. Deze kredieten blijven in grote lijnen constant behalve wat betreft de terugdraai van het eenmalig in 2023 voorziene extra budget ter compensatie van de energiekosten binnen het beleidsdomein (-13,9 miljoen euro). Belangrijkste uitgavenposten zijn hierbij de reguliere uitgaven voor IT, het omgevingsvergunningenloket en het Omgevingsinformatiesysteem (5 miljoen euro), 2,1 miljoen euro voor werkingskosten inzake handhaving en 7,5 miljoen euro voor de ondersteuning van milieu- en natuurverenigingen voor personeelsleden in een ex-DAC-statuuat en in kader van de regeling omtrent de VIA-akkoorden. De WT-uitgaven bevatten anderzijds ook alle uitgaven binnen de begrotingsfondsen onder het beheer van het departement. Concreet gaat het over het Vlarelfonds (1,4 miljoen euro of +0.3 miljoen euro) en het Omgevingsfonds (0,9 miljoen euro cf. BA2023).

De LO-uitgaven dienen voor projectgerelateerde personeelskosten en bedragen circa 2 miljoen euro (cf. BA2023).

De IS-toelagen binnen ISE O zijn de toelage voor de uitvoering van referentietaken aan ILVO (0,7 miljoen euro cf. BA2023) en VITO (3,8 miljoen euro cf. BA2023), en de toelage aan de DAB Minafonds. De MINA-toelage (zie QB0-1QCE20X-IS) wordt bepaald door de VEK-behoefte binnen het fonds (VAK volgt VEK bij de toelage) en neemt toe (+3,4 miljoen euro) voornamelijk ingevolge volgende meest belangrijke bewegingen:

- bij extra recurrent budget voor de Blue Deal tegen droogte en wateroverlast (+5 miljoen euro VAK/VEK);
- extra recurrent budget voor de bestrijding van asbest, PFAS en Zeer Zorgwekkende Stoffen en voor circulaire economie (+10 miljoen VAK/VEK);
- extra recurrent budget voor de doelstelling van 20.000 bijkomende hectare natuur onder effectief beheer (+1.250 keuro VAK/VEK);
- extra recurrent budget voor de doelstelling van 4.000 bijkomende hectare bos deze legislatuur (+4.000 keuro VAK/VEK);
- toelageverhoging richting de drinkwatermaatschappijen (+18 miljoen euro VEK)
- terugdraai eenmalig VEK bij BA2023 voor de Blue Deal (-30 miljoen euro VEK)

- Analyse vereffeningskalender van de subsidies voor gemeentelijke rioleringen (-4,8 miljoen VEK).

Voor de meer gedetailleerde bespreking van deze budgetten wordt verwezen naar de bespreking van de desbetreffende artikels verder in de BBT.

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan we niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

3.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S) ONTVANGSTEN

QB0-9QCEAOA-OW - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Er worden in 2024 diverse kleine verkoopopbrengsten verwacht op dit artikel. Deze zijn te linken aan de beleidsprocessen van het Departement Omgeving. Daarnaast worden de ontvangsten in het kader van EU-cofinanciering dan ook via dit ontvangstenartikel ingeschreven.

Kredietevolutie:

	AO	TO	LO
BA 2023	362	0	0
Bijstellingen BO 2024	88	0	0
BO 2024	450	0	0

(duizend euro)

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De te verwachten ontvangsten voor projecten met EU-cofinanciering stijgen met 88 keuro ten opzichte van BA 2023.

QB0-9QCETOD-OW - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID: FONDS EU-COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van het Fonds voor de uitvoering van EU-projecten. Concreet zal dit artikel gebruikt worden ter correcte ESR-matige boeking van EU-cofinancieringsmiddelen voor de uitvoering van impulsprojecten binnen het Departement Omgeving. In combinatie met artikel QB0-1QCE4OD-WT wordt de ESR-neutraliteit verzekerd van deze projectuitgaven.

Kredietevolutie:

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie.

**QB0-9QCETOE-OW - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM:
VLARELFONDS**

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het "Fonds voor de behandeling van de erkenningsaanvragen en de uitoefening van het toezicht op de erkenningen met betrekking tot het leefmilieu", kortweg het Vlarelfonds, worden inkomsten geboekt via de betaling van retributies voor erkenningsaanvragen en toezicht op erkenningen leefmilieu. Dit artikel is gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QCE4OE-WT.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2023	0	637	0
Bijstellingen BO 2024	0	363	0
BO 2024	0	1.000	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De inkomsten aan retributies worden geschat op 1.000 keuro voor 2024. Dit bedrag ligt hoger dan 2023 (+363 keuro). Het retributiesysteem werd gewijzigd vanaf 2020 naar jaarlijkse i.p.v. vijfjaarlijkse betaling. Dit leidde de eerste jaren tot lagere inkomsten wegens de overgangsregeling: bedrijven, technici en deskundigen die in de periode 2016-2019 een vijfjaarlijkse toezichtsretributie betaald hebben, starten pas in de periode 2021-2024 met het betalen van de jaarlijkse retributie. Hierdoor stabiliseren de inkomsten vanaf 2024.

**QB0-9QCETOF-OW - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM:
OMGEVINGSFONDS**

Korte inhoud begrotingsartikel:

Bij het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning werd het Omgevingsfonds opgericht. Het Omgevingsfonds startte op 23/02/2017 in het kader van de inwerkingtreding van het uitvoeringsbesluit bij het Omgevingsdecreet. Dit fonds wordt in hoofdzaak gespijsd door de retributies voor dossierkosten bij de aanvraag van omgevingsvergunningen en de GGO-dossiërtaksen. Dit artikel is gelinkt aan uitgavenartikel QB0-1QCE4OF-WT.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2023	0	470	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	470	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

UITGAVEN

QB0-1QCE20A-LO - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de personeelskosten begroot van personeelsleden werkzaam binnen het Departement Omgeving aan specifieke (door de Vlareg goedgekeurde) projecten zoals Milieuzorg op School, Natuur en Milieueducatie en Ecocampus.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	1.931	1.931
<i>Index</i>	39	39
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	1.970	1.970

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QB0-1QCE20A-WT - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit begrotingsartikel financiert het Departement Omgeving een groot aantal diverse beleidsondersteunende en -uitvoerende uitgaven, die passen in de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het werken met eenvoudige en doeltreffende instrumenten binnen het omgevingsbeleid, en het doen doorwerken van het omgevingsbeleid in andere beleidsvelden en sectoren (bv. kennisdeling over Maatschappelijk Verantwoorde Overheidsopdrachten (MVOO), uitbreiding van de MVI-tool in samenwerking met Nederland en het Klimaatplan Vlaamse Overheid). Belangrijkste uitgavenposten zijn hierbij de reguliere uitgaven voor IT, het omgevingsvergunningenloket en het Omgevingsinformatiesysteem (samen 5 miljoen euro) en de uitgaven in het kader van de handhaving (2 miljoen euro).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	23.015	23.015
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	372	1.423
<i>Andere bijstellingen</i>	-13.925	-13.925
BO 2024	9.462	10.513

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE20U-IS	0	1.051	Bijstelling na analyse vereffeningskalenders

Van QB0-1QCE2ND-WT	305	305	Compensatie voor kredietbehoefte staalnames handhaving
Van QE0-1QEE2KB-WT	67	67	Bijdrage VEKA aan meerkost IMJV ikv. uitbreiding deelformulier energie
TOTAAL	372	1.423	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
EU-projecten	-25	-25	Bijstelling in functie van uitgaven voor EU-gecofinancierde projecten.
Terugdraaien PB BO 2023: compensatie energiekost Omgeving	-13.900	-13.900	Terugdraai eenmalig krediet BO2023 voor het opvangen van de meerkosten van energie in het beleidsdomein.
TOTAAL	-13.925	-13.925	

QB0-1QCE2OB-WT - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het Departement Omgeving de Vlaamse bijdragen aan internationale (milieu)verdragen en samenwerkingsakkoorden, internationale klimaatfinancieringsverplichtingen en ook specifieke werkingskosten in het kader van het internationaal beleid. Zo kan Vlaanderen doelgericht participeren aan het internationale en Europese beleid en draagt Vlaanderen stipt en correct bij tot de afspraken die gemaakt worden en werden op internationale, Europese, Belgische of bilaterale fora inzake omgevings- en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's).

Kredietevolutive:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	769	752
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	769	752

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

QB0-1QCE2OC-WT - EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGER EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de uitgaven van het Departement Omgeving gefinancierd die vnl. betrekking hebben op externe partnerschappen om de betrokkenheid van burger en maatschappij bij het omgevingsbeleid te verhogen, met het oog op het verhogen van het maatschappelijk draagvlak.

In het kader van de uitvoering van de Vlaamse Interprofessionele Akkoorden (VIA 3 – VIA 6) is er een budget voorzien op dit artikel. Voor de sector Leefmilieu bestaat dit uit een verhoging van de eindejaarspremie tot een volwaardige dertiende maand en uit een uitbreidingstewerkstelling. Daarnaast gaan de VIA6-middelen voor koopkracht naar een lineaire loonsverhoging van 1,1% voor alle arbeidsovereenkomsten in organisaties die een werkingssubsidie ontvangen. Aanvullend wordt de loonkost voor werknemers uit de leefmilieusector met een ex-DAC-statuuat ook gefinancierd vanuit dit artikel. In totaal gaat het om een budget van 7.476 keuro VAK.

Vanuit dit artikel wordt 1.538 keuro voorzien voor de terugbetaling van de loonkosten voor gedetacheerde leerkrachten en docenten en 704 keuro voor de begeleiders bij de provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie van het programma 'MOS – duurzame scholen, straffe scholen'. Deze middelen worden toegewezen aan ISE Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu, OD5 Maatschappelijk draagvlak verzekeren door sensibilisering bevolkingslagen.

Daarnaast wordt 300 keuro voorzien voor de vzw Milieuboot.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	9.803	9.803
<i>Index</i>	215	215
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	10.018	10.018

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

QB0-1QCE2OS-IS - AGENTSCHAP PLANTENTUIN MEISE

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt het Agentschap Plantentuin Meise een toelage van het departement Omgeving ter financiering van de engagementen inzake internationale klimaatfinanciering voor de uitvoering van 2 projecten in DR Congo.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	312
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	-312
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QB0-1QAX2ZZ-WT	0	-312	Bijstelling na analyse vereffeningskalenders
TOTAAL	0	-312	

QB0-1QCE20T-IS - EIGEN VERMOGEN INSTITUUT VOOR LANDBOUW EN VISSERIJONDERZOEK (EV ILVO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt het Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek (ILVO) een toelage van het Departement Omgeving ter financiering van een aantal referentietaken op het vlak van leefmilieu.

De referentietaken hebben tot doel om technisch-wetenschappelijke kennis maximaal te valoriseren ten behoeve van het beleidsdomein Omgeving, specifieke kennishiaten bij het beleidsdomein Omgeving in te vullen en alle relevante onderzoeksresultaten en kennis in binnen- en buitenland te rapporteren naar het beleidsdomein Omgeving. Algemeen worden er twee referentietaken onderscheiden: de technisch-wetenschappelijke ondersteuning inzake luchtmissies bij landbouwactiviteiten en de technisch wetenschappelijke ondersteuning inzake duurzame productietechnieken in de landbouw.

Ook in het kader van de engagementen inzake internationale klimaatfinanciering kan ILVO vanuit dit artikel een toelage ontvangen.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	680	776
<i>Index</i>	23	23
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	-96
BO 2024	703	703

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling na analyse vereffeningskalender	0	-96	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	0	-96	

QB0-1QCE20U-IS - VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt het VITO een aanvullende toelage van het departement Omgeving ter financiering van een aantal referentietaken op het vlak van omgevingsbeleid, van de engagementen inzake internationale klimaatfinanciering door de uitvoering van projecten in ontwikkelingslanden en van ondersteunende taken in het kader van specifieke oproepen internationale klimaatfinancieringsprojecten.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	3.718	8.277
<i>Index</i>	142	142
<i>Compensaties</i>	-69	-1.120
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0

BO 2024	3.791	7.299
----------------	-------	-------

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QB0-1QCE2NB-WT	-169	-169	Terugdraai restsaldo tweemaalige compensatie bij BA2022
Van QB0-1QCE2OA-WT	0	-1.051	Bijstelling na analyse vereffeningskalenders
Van QBX-3QCE2EV-IS	100	100	Versterking referentietoekening beleidsondersteuning bodembeleid vanuit OVAM
TOTAAL	-69	-1.120	

QB0-1QCE2OX-IS - DAB FONDS VOOR PREVENTIE EN SANERING INZAKE MILIEU EN NATUUR (DAB MINAFONDS)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de DAB Minafonds een aanvullende toelage ter financiering van haar uitgaven. Dankzij deze toelage wordt het totaal aan VEK-uitgaven binnen de DAB Minafonds gedekt door het totaal aan middelen aan ontvangstenzijde.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	390.837	410.121
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	1.637	1.027
<i>Andere bijstellingen</i>	25.884	7.210
BO 2024	418.358	418.358

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE2ND-WT	1.027	417	Financiering parken ANB (zie QDX-3QCE2FA-WT)
Van QB0-1QCE2ND-WT	66	66	Compensatie LS/NP
Van SA0-1SQE5WY-IS	524	524	Nationale parken
Naar HB0-1HBA2AA-WT	-25	-25	Uitvoering gecoördineerd vrijwilligersbeleid
Van SA0-1SQE2WY-IS	50	50	Na TB: Van TVL naar MINA
Van QB0-1QCE2DW-IS	22	22	Werkingsstoelage drinkwatermaatschappijen (zie QBX-3QCE2DC-WT)
Van QD0-1QCE2FA-WT	573	573	Financiering parken ANB (zie QDX-3QCE2FA-WT)

Naar QF0-1QAG2ZZ-LO	-600	-600	Compensatie ter versterking van personeelsbudget bij Wonen
TOTAAL	1.637	1.027	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Blue Deal	5.000	5.000	Tabel NBR: recurrent
Omgeving: bijkomende natuur	1.250	1.250	Tabel NBR: recurrent
Omgeving: bijkomend bos	4.000	4.000	Tabel NBR: recurrent
Asbest, ZZS, PFAS, CE	10.000	10.000	Tabel NBR: recurrent
Extra investeringen in klimaatadaptatie	25.000	25.000	Tabel NBR: er wordt 25 miljoen euro VEK voorzien (en 50 miljoen euro VAK)
Omgeving: Waterkwaliteitsdoelstellingen: investeringen via Aquafin	1.500	1.500	Tabel NBR: recurrent
Terugdraaien PB BO 2023: Blue Deal (droogte/wateroverlast)	-30.000	-30.000	Tabel NBR: terugdraai 2023 Blue Deal
Gelijkstellen (technisch) VAK aan het VEK	18.674	0	VEK bepaalt de toelage, het VAK volgt het VEK.
Sluitpost MINAfonds	-11.164	-11.164	Totaal VEK uitgavenzijde MINAfonds moet gelijk zijn aan het totaal van de ontvangsten van het MINAfonds
MINA index BO 2024	1.624	1.624	Indexatie kredieten op de DAB MINAfonds
TOTAAL	25.884	7.210	

QB0-1QCE40D-WT - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID: FONDS EU-COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van het Fonds voor de uitvoering van EU-projecten. Concreet zal dit artikel gebruikt worden ter correcte ESR-matige en ESR-neutrale boeking van EU-cofinancieringsuitgaven voor Omgevingsgebonden projecten door het departement Omgeving. Deze uitgaven zijn ESR-neutraal t.o.v. de gerelateerde ESR-ontvangsten op artikel QB0-9QCETOD-OW.

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie. Voor 2024 worden geen uitgaven voorzien.

QB0-1QCE40E-WT - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: VLARELFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het "Fonds voor de behandeling van de erkenningsaanvragen en de uitoefening van het toezicht op de erkenningen met betrekking tot het leefmilieu", kortweg het VLAREL-Fonds,

worden uitgaven aangerekend ter ondersteuning van het beleid inzake erkenningen leefmilieu en de bijhorende controles. De financiering van het fonds verloopt via ontvangstenartikel QB0-9QCEAOE-OW.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	997	997
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	363	363
BO 2024	1.360	1.360

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)			
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Omzetting extra ontvangsten op artikel QB0-9QCEAOE-OW	363	363	Verwerking aan uitgavenzijde Vlarel-Fonds van verhoging geraamde ontvangsten
TOTAAL	363	363	

QB0-1QCE40F-WT - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM: OMGEVINGSFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op het Omgevingsfonds worden uitgaven aangerekend ter ondersteuning van de beleidskosten die verband houden met de voorbereiding, organisatie en uitvoering van het decreet betreffende de omgevingsvergunning. De inkomsten van 2023 op het Omgevingsfonds (artikel QB0-9QCETOF-OW) worden ESR-neutraal integraal ingezet voor een flankerend beleid en digitalisering in het beleidsdomein Omgeving. Tevens noodzakelijk om de concrete noden aan verdere ontwikkeling in te willigen (bv Modernisering MER).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	906	906
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	906	906

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

3.2.2. DAB's

DAB MINAFONDS

ONTVANGSTEN

QBX-2QCEAOA-OW - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel komt in hoofdzaak het dividend binnen dat de NV Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) uitbetaald aan het Vlaams Gewest voor haar 100% aandeelhouderschap in de NV Aquafin (4 miljoen euro). Daarnaast zijn er ook nog ontvangsten uit de inning van milieuboetes (3,5 miljoen euro) en een aantal kleine diverse ontvangsten.

Kredietevolutie:

	AO	TO	LO
BA 2023	7.855	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	7.855	0	0

(duizend euro)

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

UITGAVEN

QBX-3QCE2OA-WT - NAAR EEN SAMENHANGEND OMGEVINGSINSTRUMENTARIUM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden specifieke beleidsgelateerde werkingskosten van het Departement Omgeving aangerekend. Concreet gaat het over kosten voorzien voor procedures en gerechtskosten en schadevergoedingen aan derden (800 keuro), studies inzake beleidsvoorbereiding, -evaluatie en -opvolging die een bijdrage leveren aan een effectiever, efficiënter en/of zuiniger milieubeleid en specifieke ad hoc beleidsuitgaven voor het Departement Omgeving (1.104 keuro).

Daarnaast worden er op dit artikel ook in 2024 significante bijkomende beleidsenveloppen voorzien voor de Blue Deal en de bestrijding van schadelijke stoffen. Hierbij is het de bedoeling om in 2024 via herschikking deze budgetten te doen landen bij de (nog te bepalen) entiteiten.

Concreet stijgt het budget voor extra investeringen in klimaatadaptatie met 50 miljoen euro VAK en 25 miljoen euro VEK. Daarnaast wordt recurrent 10 miljoen euro VAK en VEK aan nieuw beleid toegevoegd ter bestrijding van asbest, zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en PFAS en ter ondersteuning van circulaire economie.

Bij de begrotingsopmaak 2023 werd binnen dit artikel reeds extra 100 miljoen euro VAK en 65 miljoen euro VEK voorzien voor het beheer van de droogte- en wateroverlast in het kader van de Blue Deal. Bij de begrotingsopmaak 2024 wordt in hetzelfde kader nog 50 miljoen euro VAK en 30 miljoen euro VEK ingeschreven, zodat in 2023 en 2024 samen in totaal een eenmalig budget van 150 miljoen euro VAK en 95 miljoen euro VEK voorzien werd. Tot slot wordt in het kader van de Blue Deal op hetzelfde artikel bijkomend recurrent 5 miljoen euro VAK en VEK toegevoegd.

Tot slot werd in het kader van de Samenwerkingsovereenkomst met 3M in 2022 100 miljoen euro ontvangen binnen het MINA-fonds. Een deel van deze ontvangsten (60 miljoen euro) werd in 2023 omgezet in uitgaven binnen de beleidsdomeinen Omgeving, WVG en

MOW volgens de beleidsdomeinoverschrijdende afspraken. Bij begrotingsopmaak 2024 wordt verder gevolg gegeven aan dit afsprakenkader. Vanuit het Minafonds (QBX-3QCE2ZZ-IS) wordt 13,1 miljoen euro VAK en 2,5 miljoen euro VEK overgedragen aan het beleidsdomein WVG (GB0-9GDFTJA-OI) en 6,5 miljoen euro VAK en 5,4 miljoen euro VEK aan het beleidsdomein MOW (MB0-9MIHAVV-OI). Binnen het beleidsdomein Omgeving zelf wordt op dit artikel QBX-3QCE20A-WT 2,4 miljoen euro VAK en 3,9 miljoen euro VEK voorzien in het kader van PFAS-uitgaven.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	128.639	79.954
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	-1.500
<i>Andere bijstellingen</i>	-9.378	806
BO 2024	119.261	79.260

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QBX-3QCE20C-WT	0	-1.500	Vereffening subsidie Zwijndrecht vanuit 3M middelen
TOTAAL	0	-1.500	

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Tabel NBR: Omgeving: asbest, PFAS, Zeer Zorgwekkende Stoffen, circulaire economie	10.000	10.000	Er wordt recurrent een extra budget voorzien ter bestrijding van asbest, ZZS en PFAS, en ter ondersteuning van circulaire economie
Voorziene saldo 3M- middelen OMG	2.357	3.944	Toewijzing van het restsaldo van de 100 miljoen 3M- middelen aan het beleidsdomein OMG
Terugdraai 3M-middelen BA2023	-26.791	-13.194	Terugdraai van de ontvangsten uit de dading met 3M
Recuperatie ontvangsten PIO-project	56	56	Recuperatie aan uitgavenzijde van de MINA-ontvangsten uit het PIO-project
Tabel NBR: Omgeving: Blue Deal	5.000	5.000	Extra recurrente investerings in Blue Deal
Tabel NBR: Extra investerings in klimaatadaptatie	50.000	25.000	Extra eenmalige investerings in klimaatadaptatie
Tabel NBR: Terugdraaien BO 2023: Blue Deal	-50.000	-30.000	Het budget voor uitgaven Blue Deal, zoals eenmalig voorzien in 2023, wordt teruggedraaid.
TOTAAL	-9.378	806	

QBX-3QCE2OB-WT - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het Departement Omgeving allerlei uitgaven en projecten gerelateerd aan het internationale omgevingsbeleid. Zo kan Vlaanderen doelgericht participeren aan het internationale en Europese beleid en draagt Vlaanderen bij tot de realisatie van de op internationale, Europese, Belgische of bilaterale fora onderschreven omgevings- en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) met aandacht voor capaciteitsopbouw, technologietransfer en inzet en valorisatie van Vlaamse expertise.

De middelen op dit artikel worden in hoofdzaak ingezet ter subsidiëring van projecten in het buitenland die gerapporteerd worden in het kader van ontwikkelingsrelevantie (OESO-DAC), internationale klimaat- en biodiversiteitsfinanciering (UNFCCC en UNCBD) en duurzame ontwikkeling (SDG's), zoals via het Vlaams Partnerschap Water voor Ontwikkeling.

Kredietevolutie:

	VAK	VEK
BA 2023	604	672
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	50	50
BO 2024	654	722

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Van SA0-1SQE2WY-IS	50	50	Er wordt 50 keuro VAK/VEK bijgedragen vanuit het beleidsveld Toerisme aan het dossier "IUCN Regional Forum"
TOTAAL	50	50	

QBX-3QCE20C-WT - EEN OMGEVINGSBELEID VOOR EN MET BETROKKENHEID VAN BURGERS EN MAATSCHAPPIJ, MET HET OOG OP HET VERHOGEN VAN HET MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de uitgaven van het Departement Omgeving gefinancierd die betrekking hebben op het versterken en verankeren van het omgevingsbewustzijn in de verschillende geledingen van de Vlaamse samenleving. Ook het beleidsondersteunend onderzoek, monitoring en evaluatie m.b.t. het thema groene economie worden via dit artikel gefinancierd.

Er wordt een budget van 973 keuro voorzien voor investeringen voor de werking van de centra Duurzaam Educatiepunt en voor natuurtechnische milieubouwprojecten en ontsnipperingsprojecten i.k.v. VAPEO (acute knelpunten of opportuniteiten en andere concrete projecten nader te bepalen). Deze uitgaven zijn gekoppeld aan doelstelling OD5 Maatschappelijk draagvlak verzekeren door sensibilisering bevolkingslagen onder ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu, en aan OD3 Natuur overall – door verweving en

verbinding, door blauwgroene netwerken en ecosysteemdiensten onder ISE natuur en biodiversiteit.

Daarnaast voorziet het artikel in werkingskosten (660 keuro) voor de centra Duurzaam Educatiepunt, voor de werking m.b.t. educatie voor duurzame ontwikkeling (MOS, Ecocampus en NME-programma), Week van de Bij, ontsnippering (o.a. monitoring ontsnipperingsmaatregelen), duurzaam en natuurinclusief bouwen (o.a. promotie label natuurinclusief werken, promotie beoordelingskader natuurinclusief bouwen, overheidsopdracht vernieuwing in uitwerking van instrument duurzaamheidsmeter wijken) en voor empowering en draagvlak van verschillende doelgroepen rond ruimte, milieu en klimaat (o.a. ontwikkeling tools). Dit is gekoppeld aan doelstelling OD 5 Maatschappelijk draagvlak verzekeren door sensibilisering bevolkingslagen onder ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu.

Vanuit dit artikel worden ook uitgaven gefinancierd voor bepaalde doelstellingen die beschreven staan in SD 7 'Duurzaamheidstransities' van ISE Omgevingsbeleid ruimte en milieu. Voor de beleidsvoorbereiding, monitoring en evaluatie m.b.t. groene economie (o.a. uitrol transparantiebenchmark en ontwikkeling digitale tool; studie impact Europese duurzaamheidsregelgeving op KMO's in Vlaanderen), Green Deals en milieuverantwoorde voedingspatronen (o.a. eiwitshift narratief testen en ontplooiën; monitoring uitrollen eiwitshift) is een budget van 220 keuro voorzien.

Voor de thema's voeding en groene economie blijkt alsmaar meer het belang van het naar buiten treden als overheid. Hierbij worden stakeholders tegemoet getreden en worden met hen samenwerkingen opgezet, zoals de Green Deals. Hiervoor is 80 keuro voorzien. Voor het project Milieuzorg op School wordt 105 keuro voorzien.

Voor de uitvoering van de overkoepelende strategische doelstelling SD1 Een omgevingsbeleid voor en met betrokkenheid van burger en maatschappij, met het oog op het verhogen van het maatschappelijk draagvlak, worden vanuit dit artikel 9.221 keuro VAK voorzien voor de subsidiëring van de milieu- en natuurverenigingen in het kader van het decreet inzake de erkenning en subsidiëring van de milieu- en natuurverenigingen.

Voor de financiering van projectoproepen gelinkt aan de beleidsprioriteiten 2024 (o.a. rond Green Deals, vergroening/ontharding en oproep "landbouw-natuur: op zoek naar een win-win") wordt het restbudget voorzien.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	11.348	12.349
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-1.624	1.174
<i>Andere bijstellingen</i>	1.624	1.624
BO 2024	11.348	15.147

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QDX-3QCE2FA-WT	-677	-677	Compensatie voor Nationale parken ANB vanuit de MINA index (Tabel NBR)

Naar QDX-3QCE2FA-WT	-500	-500	Compensatie voor bestrijding wildziektes bij ANB vanuit de MINA index (Tabel NBR)
Van QBX-3QCE2OA-WT	0	1.500	Compensatie voor vereffening subsidie Zwijndrecht vanuit de 3M-middelen
Van QBX-3QCE2DA-WT	0	1.298	Bijstelling na analyse vereffeningsskalenders
Naar QC0-1QCE2FF-WT	-35	-35	Compensatie voor de Vogelatlas (INBO) vanuit de MINA index (Tabel NBR)
Naar QC0-1QCE2FF-WT	-8	-8	Compensatie voor Secretariaat IUS (INBO) vanuit de MINA index (Tabel NBR)
Naar HB0-1HBA2AA-WT	-25	-25	Compensatie in kader van BVR rond gecoördineerd vrijwilligersbeleid (omgeving) vanuit de MINA index (Tabel NBR)
Naar SA0-1SAX2ZZ-LO	-229	-229	Compensatie naar Buitenlandse Zaken vanuit de MINA index (Tabel NBR)
Naar QF0-1QAG2ZZ-LO	-150	-150	Compensatie naar Wonen
TOTAAL	-1.624	1.174	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Extra MINA-index o.b.v. inflatievooruitzichten Federaal Planbureau	1.624	1.624	Op dit artikel wordt de gezamenlijke index op de kredieten van het MINA-fonds toegekend (en herverdeeld).
TOTAAL	1.624	1.624	

3.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

Niet van toepassing.

3.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

Niet van toepassing.

4. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT AFVAL EN MATERIALEN

4.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

OD 1. VLAANDEREN ALS PARTNER EN REGELGEVER IN DE TRANSITIE CIRCULAIRE ECONOMIE

Vlaanderen Circulair is opgericht als centraal platform voor de circulaire economie in Vlaanderen om de verworven kennis door onderzoek en experiment te verankeren in het beleid met nieuwe businessmodellen en economische kansen. Thema's zijn gebundeld in werkagenda's waarbij per werkagenda een wisselwerking werd opgezet met transversale hefboomen die cruciaal zijn voor de transitie naar een circulaire economie. In 2024 toon ik

de Vlaamse circulaire economie in de praktijk. Ik gebruik leerlessen uit de diverse projecten en zorg ervoor dat knelpunten verder effectief aangepakt worden via de hefboomwerking. Door een mix aan beleidsinstrumenten krijgen de circulaire projecten meer kansen om op te schalen. Via kennisdeling rond de praktijk, de juiste tools en instrumenten zorg ik ervoor dat meer ondernemingen en organisaties inzetten op ecodesign, hergebruik en recyclage. Voorbeelden zijn de ontwerptool Ecolizer of the Ecodesign-awards. Daarnaast zorg ik ervoor dat ze aan de slag gaan met circulaire businessmodellen (huren en delen, herstel en onderhoud, refurbishment). Via de hefboom Innoveren en Ondernemen werk ik samen met het beleidsdomein EWI om het uitgebreide VLAIO-instrumentarium en -netwerk hiertoe aan te wenden.

Samen met mijn collega bevoegd voor het innovatiebeleid, versterk ik ook het **onderzoeks- en innovatiebeleid** richting circulaire economie. Dat doen we via ons klassiek instrumentarium en via de middelen voor CE die voorzien zijn binnen het kader 'Vlaamse Veerkracht'. In 2024 zal het Steunpunt CE-Center verder inzetten op de versterking van de CE Monitor en werkt het mee aan inzichten rond materialenstromen, circulaire businessmodellen, gedragsinzichten en juridische knelpunten. De Vlaamse onderzoeksinstituten zetten zich krachtig in om ook in het onderzoek rond de circulaire economie een koploper te zijn. Via samenwerking met onderwijs- en opleidingscentra, die opleidingen en trainingen organiseren, het Europees 'Circular Ambassadors Program' van Vlaanderen Circulair, en de inzet van circulaire hubs die een link leggen tussen sociale en circulaire economie, werken we aan een just transition.

Vlaanderen neemt als koploperregio inzake circulaire economie ook **internationaal en Europees** een voortrekkersrol op. Ik zet strategisch in op bilaterale partnerschappen met relevante buurlanden en regio's. De Europese Green Deal, het EU-Actieplan Circulaire Economie en de daarin aangekondigde initiatieven vormen een belangrijke hefboom om de circulaire economie in Vlaanderen en de EU verder vorm te geven. In de eerste helft van 2024 neemt België de belangrijke rol op van voorzitter van de Raad van de Europese Unie. Ik zorg ervoor dat we vanuit Vlaanderen partnerschappen ontwikkelen om een aantal belangrijke dossiers (kaderrichtlijn afval, bodemrichtlijn, ...) die voor deze legislatuur nog op de Europese tafel liggen mee vorm te geven. Via de bijdrage aan de Belgische raadsconclusies CE blik ik al vooruit naar de volgende Europese beleidsperiode en spoor ik Europa aan om een ambitieus beleid te ontwikkelen rond de circulaire economie. Vlaanderen neemt de coördinatie op zich van een Conferentie CE, in het kader van het Belgisch Voorzitterschap. De Conferentie is een unieke kans om Europese partners samen te brengen rond diverse deelthema's zoals concretere beleidskaders en monitoring van de circulaire economie, circulair aankopen, repair, circulair bouwen, ... Met diverse praktijkvoorbeelden komt Vlaanderen naar buiten als één van de koplopers in de circulaire economie. Ik organiseer een Europese werksessie rond wenselijke beleidsontwikkelingen in de kaderrichtlijn afval, evenals de netwerkevents van het Common Forum en Ensor. In de tweede helft van 2024 zorg ik ervoor dat een goede planning en organisatiestructuur is opgemaakt voor de opvolging van het grote pakket aan implementatieregelgeving in uitvoering van de EU Green Deal dat nog uitgewerkt moet worden.

Een onderdeel van het relanceplan Vlaamse Veerkracht betreft het project '**Vlaanderen als recyclagehub**' (VV125). Alle middelen zijn toegekend en de projecten zijn van start gegaan.

OD 2. MATERIAALBEWUST BOUWEN EN VERBOUWEN

Ik stimuleer bij de bouwsector een drastische ommezwaai naar materiaalbewust en veranderingsgericht (ver)bouwen via het **preventieprogramma 'Op weg naar Circulair Bouwen'**.

Tegen 2030 wil ik 95% van de steenachtige en 70% van de niet-steenachtige materialen uit bouwwerken hergebruiken of recyclen. Daarvoor treedt vanaf 1 april 2024 een nieuw kader voor de sortering van **bouw- en sloopafval** op de werf in werking. Fracties die niet beantwoorden aan de resultaatsvoorschriften moet worden nagesorteerd zodat ze wel maximaal kunnen gerecycleerd worden. Samen met de sectororganisaties zorg ik voor voldoende communicatie in de sector. Om het sorteren kwaliteitsvol te laten verlopen, werk ik een KBS voor het sorteren van bouw- en sloopafval uit. Om de kwaliteit te waarborgen van materialen die als bouwstof worden ingezet, implementeer ik een nieuw eenheidsreglement (EHR) bouwstof.

Als tweede pijler in het nieuwe preventieprogramma streef ik ernaar om tegen 2030 25% van de bouwwerken (nieuwbouw of renovatie) te laten ontwerpen en te (ver)bouwen volgens de principes van circulair bouwen. Om de ecologische voetafdruk van gebouwen en infrastructuurwerken te verlagen, houd ik rekening met hun volledige levenscyclus. Ik bekijk daarbij hoe een tool als **TOTEM** (tool to optimise the total environmental impact of materials) kan worden ingezet bij de implementatie van de nieuwe EPB-richtlijn. Ik onderzoek ook hoe de recent ontwikkelde gids voor **veranderingsgericht bouwen** kan ingezet worden bij brownfieldontwikkeling. Een van de voornaamste instrumenten om materiaaldata over gebouwen en infrastructuur te capteren is een bouwwerkpaspoort. Ik laat in 2024 een haalbaarheidsstudie uitvoeren naar een dataplatform dat toelaat bouwwerkpaspoorten van bestaande bouwwerkpaspoortmakers te importeren om de gegevens nadien verder te kunnen ontsluiten.

Het gehele preventieprogramma is een belangrijke bouwsteen van de Werkagenda Circulair Bouwen, en is dan ook constant in wisselwerking ermee. Aan de hand van leerlessen en knelpunten gecapteerd uit de diverse initiatieven (proeftuin, call, living labs ...) geef ik verder inhoud aan de **Werkagenda Circulair Bouwen** van Vlaanderen Circulair. In 2024 wordt daarbij prioriteit gegeven aan bouwwerkpaspoort en TOTEM, onderzoek naar afbouw van storende stoffen voor recyclage en hergebruik, optimale samenwerking binnen de bouwketen, communicatie en sensibilisering.

OD 3. VERSTERKEN VAN ASBESTAFBOUWBELEID

Ik voorzie in 2024 een versterkt en doelgericht asbestafbouwbeleid op basis van het geactualiseerde Actieplan Asbestafbouw dat nog deze legislatuur aan de Vlaamse regering wordt voorgelegd. Vanaf 2024 operationaliseren we dit plan waarbij het asbestattest een centrale plaats inneemt. Een kwalitatief asbestattest vormt de kern van het asbestafbouwbeleid. Tegen 2032 moet iedere eigenaar van een gebouw ouder dan 2001 over een kwalitatief **asbestattest** beschikken, ook wanneer er geen overdracht doorgaat. Het asbestattest maakt gebouweigenaren bewust over de aanwezige risico's op asbestvezelblootstelling en geeft aan welke asbestmaterialen best verwijderd worden (zonder zeer destructief te moeten zijn wanneer geen ingrijpende bouw- of heropbouwwerken worden uitgevoerd) om een gebouw asbestveilig te maken. Ik zorg voor de nodige communicatiecampagnes die de waarde van het generieke asbestattest extra onder de aandacht brengen. Ik verken, in samenwerking met mijn collega voor binnenlands bestuur, de mogelijkheden bij de lokale besturen om dit lokaal ook mee uit te dragen naar burgers, bijvoorbeeld via lokale groepsaankopen voor de opmaak van een asbestattest.

Daarnaast versterken we het asbestafbouwbeleid in realisatie ook via een koppeling aan andere Vlaamse beleidsdoelstellingen die zich richten op de **renovatie** van verouderd patrimonium, zoals Woningkwaliteit en de (energie)renovatie van gebouwen. Dit in lijn met het Vlaams Energie- en Klimaatplan.

Ik bestendig de **ondersteuning** van het asbestveilig maken van gebouwen bij de prioritaire doelgroepen in het asbestafbouwbeleid (relancemaatregelen VV04 en VV05), met bijzondere aandacht jeugd(beweging)infrastructuur. Ik zorg dat iedere inwoner gebruik kan blijven maken van een voordelige inzameling van asbestcement afval aan huis.

OD 4. VERZEKEREN VAN WAARDEBEHOUD VOOR BIOMASSA

Ik voer in nauwe samenwerking met de Vlaamse Minister van Landbouw en de betrokken publieke en private trekkers en partners de acties uit van het **Actieplan voedselverlies en biomassa(rest)stromen Circulair 2021-2025**, o.a. preventie- en valorisatieacties uit in de hele voedselketen. Ik voorzie het komende jaar bijkomende middelen om te focussen op huishoudens als belangrijkste doelgroep met het oog op een Europese doelstelling rond voedselafval. In uitvoering van de Kaderrichtlijn Afval en het Lokaal Materialenplan rollen we de inzameling van **bioafval** uit. Ik volg de lokale besturen en intercommunales met en zonder uitstelregeling van nabij op, werk met hen samen, en zorg voor (financiële) ondersteuning om de nodige inzamel- en verwerkingscapaciteit te creëren.

Ik bespreek met de betrokken stakeholders hoe we de sorteerregels voor een betere recycleerbaarheid van **houtafval** in de praktijk uitrollen. Ik faciliteer waar mogelijk het gebruik van natuurbeheerresten als circulaire, biogebaseerde bouwmaterialen, of als alternatief voor veen in potgrondproductie, in uitvoering van de overeenkomst tussen de OVAM en de potgrondproducenten.

Ik werk in 2024 een gedragen wetgevend voorstel uit voor de aanpassing van het **normenkader** voor afvalstoffen die worden gebruikt in of als bodemverbeteraar/meststof. Daarbij wordt de toetsingswaarde voor PFAS in deze afvalstoffen herzien en meegenomen als norm in dit wetgevend voorstel.

OD 5. MATERIAALIMPACT VAN PRODUCTKETENS VERLAGEN

Producten moeten slimmer worden ontworpen, zodat ze langer meegaan en makkelijker herstelbaar, herbruikbaar en recycleerbaar zijn. Om zulk circulair ontwerp aan te moedigen vullen we onze generieke inzet via sensibilisering aan met een productgericht beleid. Ik haak daarbij in op opportuniteiten die zich op Europees en federaal vlak voordoen. In 2024 implementeer ik de nieuwe EU-verordening voor **ecodesign ESPR** en help ik mee aan de ontwikkeling van het productpaspoort. Binnen het Intrabelgisch platform zet ik in op werkgroep "ecodesign, productnormering, keten sluiten en nieuwe businessmodellen".

Inzake de **uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV)** kan het uitvoerend werk voorbereid worden met een uitvoerend ISA voor de stromen AEEA, afvalolie en matrassen. Voor de stroom textiel zet ik in 2024 eveneens het voorbereidende werk richting een uitvoerend ISA verder, daarbij rekening houdend met het herzieningsvoorstel voor de Kaderrichtlijn Afval dat eveneens een UPV textiel invoert. Ik implementeer de Verordening Batterijen; ik volg de werkzaamheden voor een nieuwe Verordening Afgedankte Voertuigen op. In uitvoering van de SUP richtlijn bereid ik de invoering van de UPV Vistuing voor tegen 1 januari 2025 en sluit ik in 2024 een aanvaardingsplichtconvenant af met de betrokken sectoren.

Ik volg de ontwikkelingen in het kader van de nieuwe Verordening **Verpakkingen** verder op. De Green Deal Anders Verpakt loopt af medio 2024. We evalueren de resultaten en zetten waar mogelijk verdere stappen naar wettelijke verankering. De proefprojecten met betrekking tot de invoering van een digitaal statiegeldsysteem volgen we verder op, evenals de evoluties in de ons omringende landen conform de conceptnota van 23 december 2022. In uitvoering van de SUP richtlijn begeleiden we de evenementensector richting meer herbruikbare recipiënten, en starten we de voorbereiding voor de horeca.

Samen met private partners en lokale besturen blijf ik in 2024 het actieplan **Kunststoffen** uitvoeren, met onder meer financiering vanuit het LIFE-project C-MARTLIFE. Focuspunten voor 2024 zijn de afzet van kunststofrecyclaten stimuleren, zorgwekkende stoffen en microplastics en pelletverliezen. Voor dat laatste haken we aan bij het Europese Initiative on Microplastic Pollution en het VN-verdrag tegen plastic vervuiling.

Ik blijf in 2024 ook de Werkagenda's voor Chemie & Kunststoffen en de Vlaamse Maakindustrie ondersteunen. Ik volg de geselecteerde projecten binnen de recyclagehub verder op (VV125). Wat de Werkagenda Chemie & Kunststoffen betreft, leg ik de klemtoon op verbinding maken tussen de afvalsector en kunststofproducenten, living labs voor nieuwe businessmodellen en heldere wetgeving. Ik leg hierbij ook de link met de Green Deal Duurzame zorg.

Ik zet ook in op de uitvoering van een project rond **zorgwekkende stoffen** dat nagaat hoe veilige materiaalkringlopen kunnen worden gerealiseerd. In 2024 zet ik de meetcampagne voor het bepalen van zorgwekkende stoffen in afvalstromen (zoals kunststoffen, textiel, rubbers...) verder. Dit moet resulteren in een voorstel voor wettelijk kader rond beheer van afvalstoffen met zorgwekkende stoffen.

OD 6. VERMINDEREN VAN RESTAFVAL DOOR CIRCULAIR MATERIALENBEHEER

Afval vermijden is de beste strategie en daarom besteedt het Lokaal Materialenplan (LMP) hier meer aandacht aan met een hele reeks aan geplande acties. Het plan stelt een doelstelling voorop van nog slechts 100 kg restafval per inwoner tegen 2030. Met deze vernieuwde focus zet ik in 2024 het maatwerk voor de **lokale besturen** verder via visitaties en samenwerkingsverbanden.

Bijkomend moet het **bedrijfsrestafval** dalen met 30% tegen 2030 ten opzichte van de periode 2018-2020. Ik intensifieer hiervoor de controle op de regels voor inzameling van restafval bij bedrijven én de controles op bronsortering. Ik bereid de invoering van gewichtsdiftarisering op bedrijfsafval voor, met verplichting vanaf 2025.

Ik zet de **strijd tegen zwerfvuil** verder. In de uitvoering van de EU Richtlijn Single Use Plastics (SUP) zorgen we middels hogervermeld Interregionaal Samenwerkingsakkoord (zie ook OD 5) ervoor dat producenten van de relevante sectoren (verpakkingen, kauwgom, tabak, ballonnen en vochtige doekjes) de zwerfviilkosten van hun producten dragen.

Ik zorg voor continuïteit in het beleid tegen zwerfvuil en sluikstorten met gepaste beleidsmaatregelen met het oog op de realisatie van de doelstellingen in het Lokaal Materialenplan, namelijk de totale hoeveelheid opgeruimd zwerfvuil op de grond tegen 2030 laten dalen met minstens 20% ten opzichte van 2023. Mooimakers zal verder inzetten op de zes-pijler aanpak (preventie, communicatie, participatie, omgeving, infrastructuur en handhaving). De voornaamste acties situeren zich in de ondersteuning van de lokale

besturen op allerlei vlakken, zowel door het delen van expertise, het geven van opleidingen, het ter beschikking stellen van de kennisdatabank als op financieel en materieel vlak in de aanpak van zwerfvuil (coachingtrajecten, projecten zwerfvuil en sluikstort, opruimmateriaal, communicatiemateriaal, week van de handhaving, ...). Daarnaast blijf ik inzetten op de sensibilisering van burgers via doelgerichte communicatiecampagnes. Scholen en jeugdverenigingen activeer ik via Operatie Proper. Recente proefprojecten gaven indicaties dat een gerichte combinatie van handhaving en communicatie tot synergie leidt en ik test dit verder uit.

Een circulaire economie betekent ook dat Vlaanderen zich moet voorbereiden op een gefaseerde afbouw van **afvalverbranding**. Overeenkomstig het Lokaal Materialenplan en het Vlaams Energie- en Klimaatplan kan de CO₂-emissie in de afvalverbrandingssector hierdoor met 25% gereduceerd worden tegen 2030. Ik stem het vergunningenbeleid hierop af en ontwikkel hiervoor een **set van criteria**. Het afvalaanbod in de regio, de bezettingsgraad van de installatie en het potentieel om de geproduceerde energie maximaal (en zo hoogwaardig mogelijk) af te zetten in de onmiddellijke omgeving van de installatie zijn belangrijke criteria, die reeds in kaart werden gebracht in de Dynamische EnergieAtlas. Daarnaast moet ook rekening gehouden worden met een aantal nevencriteria, bijv. de ligging t.o.v. de CO₂-backbone (of eventuele lokale CCU/CCS mogelijkheden), de mobiliteitsaspecten en de milieu- en energieperformantie van de installatie.

OD 7. RAPPORTAGE, DATAMINING EN DIGITALE ONTSLUITING I.K.V. AFVAL- EN MATERIALENBELEID

Ik heroriënteer de manier van **data-inzameling over afvalstoffen**, door te focussen op transparantie, de administratieve lasten te doen dalen en het verzamelen en verwerken van gegevens maximaal te automatiseren. Het relanceplan Vlaamse Veerkracht voorziet hiertoe in VV070 de stapsgewijze uitbouw van **MATIS (Materialeninformatiesysteem)**. Na de ontwikkeling van modules voor het opvragen van gegevens bij lokale besturen, IHM's en verwerkers, zet ik in 2024 in op het ontsluiten van de ingezamelde gegevens naar de betrokkenen en automatiseer ik de kwaliteitscontrole van de gegevens.

Voor **digitale identificatieformulieren** ligt de focus in 2024 op het beschikken over voldoende systemen die deze digitale formulieren kunnen afleveren en de interoperabiliteit tussen de systemen. Ik bekijk hoe we met de ingezamelde gegevens de handhaving kunnen verbeteren of efficiënter laten verlopen, met respect voor de vertrouwelijkheid van persoonsgegevens en commerciële gegevens.

In 2024 heroriënteer ik het **Symbioseplatform** naar hergebruik in verschillende materiaalketens, met bijzondere aandacht voor biomassa-reststromen, bouwmaterialen en textiel. Ter ondersteuning van het volledige afval- en materialenbeleid gebeurt onderzoek om datahiaten op te vullen en nieuwe indicatoren voor afval- en materialenbeleid te ontwikkelen met bijzonder aandacht voor de hogere R-strategieën (repair, remanufacturing en refurbishment). Ik voer een update van de bestaande CE-monitor uit.

4.2. BUDGETTAIR KADER

De beleidskredieten onder dit ISE Afval en Materialen hebben betrekking op:

- de middelen onder het beheer van OVAM, zowel op de OVAM-begroting als op de DAB MINAfonds.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2023.

AFVAL EN MATERIALEN, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2023	evolutie	BO 2024	BA 2023	evolutie	BO 2024
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	0	0	0	0	0	0
Toelagen (interne stromen (IS))	24.392	688	25.080	24.392	688	25.080
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	24.392	688	25.080	24.392	688	25.080
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

OVAM oefent haar activiteiten uit binnen 2 verschillende inhoudelijke structurelementen: ISE J Afval en materialen en ISE E Bodem en ondergrond. De financiering van de taken die de OVAM uitvoert, verloopt voornamelijk via artikel QB0-1QCE2JV-IS (werkings- en investeringsdotatie OVAM van 25 miljoen euro). Deze dotaties worden in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen OVAM: ISE J Afval en materialen. Dit betekent dus niet dat al deze middelen integraal ingezet worden voor deze ISE. Bij de bespreking van de OVAM-begroting worden deze middelen wel afgezonderd (zie verder).

Ten opzichte van de BA 2023 blijven deze middelen (abstractie makend van de indexatie) nagenoeg constant.

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

4.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

ONTVANGSTEN

Niet van toepassing.

UITGAVEN

QB0-1QCE2JV-IS - OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ (OVAM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de OVAM een werkingsdotatie en een investeringsdotatie van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken, en haar specifieke taken op het vlak van het afval-, bodem- en materialenbeleid.

Kredietevolutie:

	VAK	VEK
BA 2023	24.392	24.392
<i>Index</i>	893	893
<i>Compensaties</i>	32	32
<i>Andere bijstellingen</i>	-237	-237
BO 2024	25.080	25.080

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van CB0-1CBX2AC-PR	18	18	Correctie op provisie Actieplan Energie-Efficiëntie
Van SH0-1SAA2ZZ-WT	14	14	Terugdraai eenmalige "rugzakjes" in kader van inkanteling bij Facilitair Bedrijf
TOTAAL	32	32	

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Efficiëntie en kerntaken - Besparing apparaat 2024 (niet loon)	-29	-29	Het budget wordt verminderd met 29 keuro als gevolg van generieke besparing op de werkingskredieten van het apparaat van de Vlaamse Overheid.
Efficiëntie en kerntaken - Personeelsbesparing 2024	-208	-208	Het budget wordt verminderd met 208 keuro als gevolg van van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid
TOTAAL	-237	-237	

4.2.2. DAB's

DAB MINAFONDS

ONTVANGSTEN

QBX-2QCEAJA-OW - DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de inkomsten uit de afvalheffingen bij OVAM begroot. Op grond van het samenwerkingsakkoord betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval 2008 moet FOST Plus daarnaast vanaf 2009 jaarlijks, na indexering, 62 eurocent per inwoner aan het Vlaamse Gewest ter beschikking stellen voor het beleid rond verpakkingsafval. Op basis van een werkprogramma wordt het deelbedrag bepaald dat gestort wordt in het MINA-fonds. Pas wanneer dit bedrag gestort wordt door Fost Plus, kunnen de middelen hiervoor aangewend worden en kunnen de middelen ingezet worden door de OVAM voor investeringssubsidies aan lokale overheden (OD 6).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	68.154	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	68.154	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

UITGAVEN

QBX-3QCE2JA-WT - DEMATERIALISEREN EN HET SLUITEN VAN MATERIAALKRINGLOPEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit begrotingsartikel van de DAB Minafonds financiert OVAM uitgaven gericht op de uitvoering van het afvalstoffen- en materialenbeleid.

Meer in detail worden volgende uitgaven voorzien op dit begrotingsartikel:

Subsidies aan de 31 erkende kringloopcentra worden toegekend op basis van het subsidiebesluit van 20 mei 2005. De subsidie per kringloopcentrum wordt berekend op basis van het aantal kilo hergebruikte goederen (theoretisch hergebruik) en rekening houdend met de grootte en het aantal inwoners dat in het verzorgingsgebied van elk kringloopcentrum ligt. Het vastleggings- en vereffeningskrediet blijft in 2024 ongewijzigd op 808 keuro (OD 6).

De Vlaamse overheid verleent via de OVAM subsidies aan lokale besturen voor investeringen en projecten die de doelstellingen van het afval- en materialenbeleid en het asbestafbouwbeleid ondersteunen.

Deze ondersteuning vormt een hefboom bij de realisatie van het verhogen van afvalrecyclage door betere selectieve inzameling, het verlagen van het aandeel huishoudelijk afval, het verlagen van de hoeveelheid zwerfvuil en het realiseren van een asbestveilig Vlaanderen 2040.

De procedures voorzien in dit besluit (ontwerp- en betalingsfase) en het feit dat de betalingsaanvragen ingediend moeten worden door de lokale besturen via de OVAM, geven aanleiding tot een gespreide uitbetaling van subsidies.

Deze middelen dienen voor de subsidies voor investeringen in diftar huis-aan-huis, gewichtsdihtaruitrusting op recyclageparken, afvalbakken en andere recipiënten ter voorkoming van zwerfvuil en camera-installaties en afvalzuigers ter ondersteuning van het zwerfvuil- en sluikestortbeleid.

In 2024 wordt 2.677 keuro (inclusief vrijgave van 500 keuro bijdrage Fost+) aan vastleggingskrediet en 8.995 keuro aan vereffeningskrediet voorzien voor subsidies aan lokale besturen (OD 6).

Voor projecten en subsidies in het kader van circulaire economie wordt in 2024 2.000 keuro aan vastleggingskrediet en 1.682 keuro aan vereffeningskrediet voorzien. Hiermee worden

initiatieven van bedrijven en organisaties ondersteund voor projecten circulaire economie (OD 1).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	6.209	12.209
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-724	-724
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	5.485	11.485

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)			
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QBX-3QCE2EV-IS	-724	-724	724 keuro wordt verschoven van lokale afvalsubsidies lokale besturen naar GFT subsidies lokale besturen
TOTAAL	-724	-724	

4.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ (OVAM)

ONTVANGSTEN

QJ0-BQCEAJA-OW - VERKOOP VAN GOEDEREN EN DIENSTEN AAN BEDRIJVEN - AFVAL EN MATERIALEN

Bijstelling van de raming ESR1611 +3.901 keuro:

- Bijstelling van inkomsten asbestattesten: + 2.820 keuro

Vanaf 23 november 2022 moet elke eigenaar van een toegankelijke constructie ouder dan 2001 bij overdracht over een asbestattest beschikken. Naast deze transactiegebonden asbestattesten moeten eigenaars van een toegankelijke constructie ouder dan 2001 zich in regel stellen om uiterlijk tegen 2032 over een asbestattest te beschikken. Deze asbestattesten komen bovenop de aantallen afgeleverd voor overdracht. Vermits het totaal aantal unieke asbestattesten geraamd is op 3,2 miljoen is een wiskundige spreiding van het niet-transactiegedreven saldo over de jaren 2023 tot 2036 een theoretisch gegeven. De effectieve aantallen op jaarbasis is onzeker.

Gelet op het voorgaande bevinden de inkomsten uit de aflevering van asbestattesten zich in een vork tussen het minimale transactiegedreven aantal en het maximale aantal met een bijkomend jaarlijks aantal asbestattesten volgens de theoretische wiskundige verdeling uit het aandeel actualisatie en vooral het aandeel "vrijwillig" opgemaakte asbestattesten om te voldoen aan de mijlpaal.

Voor 2024 worden de inkomsten ingeschat op een realistisch gemiddeld scenario: 7.500 keuro of +2.820 keuro t.o.v. BO2023. Deze inkomsten worden aangewend om uitvoering te geven aan de sectorprotocollen die gericht zijn op het ontzorgen van de verschillende doelgroepen, voor de financiering van de werkingskosten met als belangrijkste kostenposten de IT-kosten en de werking van het asbestattest (certificatie-systeem) en het personeel verbonden aan de invoering van het asbestattest.

- Bijstelling van de raming ontvangsten van terugvordering lonen: +836 keuro

De OVAM ontvangt middelen van Fost Plus voor een duurzaam evenementenbeleid en een beleid voor netheid in Vlaanderen. Vlaanderen Mooi is een samenwerking tussen de OVAM, het verpakkend bedrijfsleven (Fost Plus) en de lokale besturen (VVSG). Samen pakken we al enkele jaren het zwerfvuil in Vlaanderen grondig aan. Vlaanderen Mooi organiseert onder meer de acties en de campagnes van de Mooimakers. Met Bebat werd een overeenkomst getekend voor de financiering van medewerker materiaalstroomopvolger. Deze ontvangsten worden geactualiseerd: +381 keuro lonen.

Om het instrument handhaving meer in te zetten is er beslist om gewestelijke ambtenaren in te zetten in kader van de GAS-wetgeving. Er is voorzien dat er 30 handhavers zwerfvuil bij de OVAM zullen tewerkgesteld worden. Ze zullen ter plaatse als GAS-vaststeller controles uitvoeren (ook 's avonds en in het weekend), in samenwerking met de gemeenten en lokale politie. Dit project wordt gefinancierd gedurende 3 jaar vanuit Fost Plus. In BO2024 wordt 1.865 keuro inkomsten of +455 keuro t.o.v. BO2023 voor de financiering van deze medewerkers voorzien samen met 300 keuro voor algemene werkingskosten.

Er worden middelen beschikbaar gesteld voor de Green Deal Anders Verpakt vanuit de reserves van het budget halve euro Fost Plus. Dit geld wordt gebruikt deels voor de organisatie van de Green Deal en deels voor de financiering van projecten. De concrete verdeling van de middelen is bepaald door de initiatiefnemers van de Green Deal, namelijk OVAM, Comeos, Fevia, Detic en Vil en hiervoor is een financieringsovereenkomst opgemaakt. Specifiek voor de OVAM is binnen deze middelen 1 VTE voorzien voor de OVAM voor een periode van 4 jaar (30/6/2025).

- Er wordt 245 keuro extra inkomsten voorzien vanuit van het budget halve euro Fost Plus voor de verhoging van de bijdrage aan het IVC voor de financiering van bijkomende studie zwerfvuil.

Bijstelling van de raming ontvangsten gedetacheerd personeel ESR1612: +139 keuro lonen

FINANCIERING - EU - AFVAL EN MATERIALEN

Bijstelling van de raming ontvangsten ESR3910 -144 keuro:

In 2020 werd een nieuw EU-project opgestart C-Martlife. Het C-MARTLIFE project heeft als doel het Vlaamse afvalbeleid tot uitvoering te brengen, met een bijzondere focus op het uitvoeringsplan kunststoffen. Centraal in het project staat het verminderen van de hoeveelheid restafval - huishoudelijk en gelijkgesteld bedrijfsmatig afval – en zwerfvuil door een circulair materiaalgebruik te realiseren. C-martlife is een EU-LIFE project dat voor 60% gesubsidieerd wordt. Het loopt van april 2020 tot eind 2027. OVAM is lead-partner, samen met nog 6 partners uit overheid- en non-profitsector. Hierin is een totaal bedrag van 10.825 keuro EU-subsidies voorzien. Het aandeel van OVAM in deze subsidies bedraagt 8.187 keuro.

Binnen het projectbudget is voor de OVAM een budget voorzien van 13.646 keuro. Hier worden 60% subsidies op gegeven, wat betekent dat de OVAM nog steeds 40%, zijnde 5.458 keuro, zelf moet bijdragen. Het gaat voornamelijk over een groot deel loonkosten en expertise/communicatie en onderzoekskosten. Er worden ook een aantal nieuwe medewerkers aangeworven, die exclusief voor het project werken. De eigen bijdrage wordt gedekt door de inzet van de bestaande OVAM-medewerkers, waarvoor loonkosten obv de gewerkte tijd voor het project worden geclaimd.

Voor 2024 wordt 1.432 keuro subsidies voorzien of -132 keuro t.o.v. BA2023: C-martlife: actie rond data (o.m. MATIS ontwikkeling): de programmatie en data-analyse die in 2023 verder werd uitgewerkt wordt dit jaar voor het project gefinaliseerd rond de datatoepassingen. In 2024 worden nog een aantal studies afgewerkt die vorig jaar

opgestart werden en zijn er wat kleinere communicatie-acties gepland waaronder een communicatie-actie rond de Green Deal Anders Verpakt.

Het in 2022 opgestarte Circular Ambassador Program als opleidingsprogramma ter ondersteuning en facilitering van de kennis over de Circulaire Economie krijgt nogmaals een vervolg. Verder worden studies uitgevoerd rond het monitoren en gegevensinzameling kunststofstromen, recyclage en sorteertechnieken van plastics en de circulaire aanpak van kunststofafval in de bouwsector.

Er worden enkele nieuwe EU-projecten opgestart: Regiogreentex, Karma en CEO: overdrachten voor loonkosten, reiskosten en expertise +153 keuro.

Regiogreentex: dit project onder het Horizon subsidieprogramma wordt 3 jaar georganiseerd rond de (oplossingen voor de) valkuilen die momenteel bestaan bij de implementatie van een systemisch circulaire economisch model binnen de textielindustrie in de EU. OVAM neemt deel als partner (voornamelijk personeelskosten).

Karma: dit betreft een Interreg-Europe project voor 3 jaar rond circulaire economie in de bouwsector met als nadruk de sub-regionale en lokale initiatieven en samenwerking. OVAM neemt deel als partner (voornamelijk personeelskosten), de stad Hamburg leidt dit project.

CEO: Circular Economy Office: Ovam neemt deel als partner (voornamelijk personeelskosten) in dit Interreg Project North Sea Region met een looptijd van 3 jaar. Thema is het circulair kantoormeubilair (interieur) en de focus ligt op de opschaling van de experimenten zodat het voor deze sector mainstream kan worden. Meer specifiek gaat het over het verder bouwen op het huidige aflopende EU-project ProCirc voor wat betreft circulair aankopen en op de businessmodellen waar andere Vlaamse partners al mee hebben geëxperimenteerd. Maar ook ecodesign en skills/opleidingen komen aan bod.

Enkele EU-projecten lopen af in 2023, de inkomsten uit de lopende EU-projecten worden geactualiseerd: -165 keuro.

QJ0-BQCEAJX-OI - OVERDRACHTEN UIT HET MINA-FONDS - FUNCTIONEEL AFVAL

De dotatie wordt aangepast -576 keuro:

- compensatie van QBX-3QCE2JA-WT +724 keuro voor studies en onderzoeken m.b.t. afval en materialenbeheer
- verschuiving binnen QBX-3QCE2EV-IS naar het luik bodem en saneringen -1.300 van databank asbest naar sectorprotocollen asbestverwijdering

QJ0-BQCEAZZ-OI - OVERDRACHTEN UIT DE DEPARTEMENTELE BEGROTING - QB0-1QCE2JV-IS

De werkingsdotatie stijgt met 688 keuro:

- De toekenning van de automatisch berekende index op de loonkredieten en de werkingskredieten (die een uitzondering hebben op de niet-indexatie van de werkingsmiddelen in de huidige legislatuur) die de jaarlijkse GZI volgen: +893 keuro.
- Het budget wordt verminderd met -208 keuro als gevolg van de opstap 2024 van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid en met -29 keuro ingevolge de opstap 2024 van de generieke besparing op het werkingsapparaat van de Vlaamse Overheid.
- Terugdraaien compensatie van begrotingsartikel SH0-1SAA2ZZ-WT overdracht 4 VTE van OVAM naar het Facilitair Bedrijf ikv inkanteling vastgoed – terugzetten rugzakje eenmalig: +14 keuro

- Terugdraaien afroming in het kader van de uitvoering van het Actieplan Energie-efficiëntie +18 keuro

QJ0-BQCEAZZ-OG - OVERGEDRAGEN OVERSCHOT VORIGE BOEKJAREN

Het saldo wordt aangepast aan het over te dragen saldo van de begrotingsaanpassing 2023.

UITGAVEN

QJ0-AQCE2JA-WT - WERKING EN TOELAGEN - AFVAL EN MATERIALEN

EU – AFVAL EN MATERIALEN:

Voor de EU-projecten deel expertise en onderzoeken wordt 891 keuro voorzien: het budget daalt met 139 keuro waarvan 132 keuro EU-project C-martlife. (zie ontvangsten Financiering EU- Afval en materialen).

WE VERSTERKEN ONZE INTER- NATIONALE WERKING VOOR EEN DUURZAAM AFVAL-, MATERIALEN- EN BODEMBEHEER BINNEN EEN CIRCULAIRE ECONOMIE

Het budget voor internationale werking bedraagt 107 keuro VAK/VEK: geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

Circulaire economie overstijgt de geografische grenzen. Vlaanderen kan de overgang niet alleen verwezenlijken, dus het is noodzakelijk dat we ons beleid ook een nadrukkelijke internationale dimensie geven. Daarom nemen we internationaal en Europees een voortrekkersrol. We steunen een ambitieuze agenda om de overgang naar een circulaire economie Europees en internationaal verder uit te dragen. De Europese Commissie heeft bovendien zelf ambitieuze plannen in de vorm van de Europese Green Deal en een breed Actieplan Circulaire Economie. De ambities in deze plannen zijn opnieuw bevestigd in de herstelmaatregelen van de EU naar aanleiding van Covid-19, en maken zodoende integraal onderdeel uit van de Europese Faciliteit voor Herstel en Veerkracht. Daarom is samenwerking met de Europese regelgever essentieel.

Op Europees of internationaal niveau willen we mee de juridische en socio-economische voorwaarden verbeteren voor het halen van de OVAM-beleidsdoelstellingen, met een bijzondere aandacht voor de overgang naar een circulaire economie in Vlaanderen en Europa.

Dit doen we op drie manieren:

- via klassieke beleidsbeïnvloeding in Europese en internationale kernprocessen zoals het EU Actieplan Circulaire Economie, EU Voorzitterschap, het Verdrag van Bazel, verschillende Europese Richtlijnen inzake afvalstoffen en de totstandkoming van de Soil Health Law;
- via internationale samenwerking met het oog op kennisopbouw;
- door de Europese projectwerking uit te breiden met oog op innovatie en kennisopbouw.

WE BOUWEN RISICOVOLLE ASBESTHOUDENDE MATERIALEN AF TEGEN 2040

Voor asbestveilig Vlaanderen wordt een budget van 11.030 keuro VAK en 13.150 keuro VEK voorzien.

Het budget stijgt met 2.120 keuro t.o.v. BA2023:

- Vanuit de extra inkomsten asbestattesten wordt 2.720 keuro toegevoegd.
- Compensatie neutralisatie koppen -600 keuro

We schatten in dat over heel Vlaanderen gebouwen en infrastructuur ouder dan 2001 nog zo'n 2,3 miljoen ton aan asbesthoudende toepassingen bevatten. Dit vormt niet enkel een gevaar voor de volksgezondheid, maar is eveneens een obstakel voor de renovaties die nodig zijn om de energie-efficiëntie van gebouwen en woningen te verbeteren en om tot een circulaire bouwpraktijk te komen.

De OVAM voorziet een actief asbestafbouwbeleid conform de acties in mijlpalen in het actieplan asbestafbouw. We voorzien hierbij de nodige ondersteuning voor handhaving. De OVAM heeft zelf geen toezichtsbevoegdheid voor asbestovertredingen maar ondersteunt de lokale toezichthouders door het aanbieden van asbestopleidingen, het voorzien van leidraden en het voorzien van tweedelijns-ondersteuning en -advies.

Vanaf november 2022 informeren we kopers over de aanwezigheid van asbest bij de aankoop van een woning. Dit doen we via asbestattesten. De bedoeling is dat deze attesten verplicht worden om op die manier elke koper te beschermen.

We voeren het actieplan asbestafbouw verder uit met prioriteit voor de meest kwetsbare doelgroepen en met het accent op ontzorging. Sectorprotocollen voor scholen, sociale huisvesting, landbouw en zorgvoorzieningen en subsidies voor asbestprojecten georganiseerd door lokale besturen om asbestafbouw voor burgers veilig, betaalbaar en makkelijker te maken. Binnen de ondersteuning van lokale besturen besteden we bovendien extra aandacht aan jeugd(beweging)infrastructuur. Na evaluatie van de voortgang van het asbestafbouwbeleid in 2023, zetten we onze schouders onder een geactualiseerd actieplan in 2024.

WE DEMATERIALISEREN MAATSCHAPPELIJKE BEHOEFTE EN SLUITEN MATERIAALKRINGLOPEN ZODAT HET VERBRUIK VAN PRIMAIRE GRONDSTOFFEN DAALT

Er wordt een budget van 4.338 keuro VAK en 4.462 keuro VEK voorzien.

Het budget daalt met 394 keuro t.o.v. BA2023:

- 1° -compensatie van QBX-3QCE2JA-WT +724 keuro voor studies en onderzoeken m.b.t. afval en materialenbeheer (ESR1211)
- 2° -de recuperatie eigen ontvangsten budget Mooimakers bij BA2023 valt weg in 2024: - 1.363 keuro (ESR1211)
- 3° -extra inkomsten +245 keuro voorzien vanuit van het budget halve euro Fost Plus voor de verhoging van de bijdrage aan het IVC voor de financiering van bijkomende studie zwerfvuil (ESR3132)

De huidige lineaire economie heeft een negatieve impact op de uitstoot van broeikasgassen en op de grondstoffenvoorraden. De circulaire economie kan een oplossing bieden. Enerzijds gaan we op zoek naar manieren om onze maatschappelijke behoeften in te vullen met minder en efficiënter gebruik van materialen doorheen de hele keten. Anderzijds stimuleren we het sluiten van de productieketen. Dat wil zeggen dat we de waarde van de materialen die zich reeds in de keten bevinden zo min mogelijk verloren laten gaan (bv. door recyclage, hergebruik, etc.).

De focus ligt hierbij op volgende doelstellingen:

Het primair materiaalgebruik in de bouw daalt door circulair ontwerp en hoogwaardige valorisatie van bouw- en sloopafval.

We stimuleren bij de bouwsector een drastische ommezwaai naar materiaalbewust en veranderings- gericht (ver)bouwen. We implementeren daarom samen met de sector het preventieprogramma 'Op weg naar Circulair Bouwen 2022-2030'. We zorgen voor maximale transparantie en kwaliteitsgarantie van de verschillende afvalstromen in de bouw door middel selectieve sloop en sloopopvolging. Hiervoor voorzien we de nodige

instrumenten voor een betere gescheiden inzameling of (na)sortering zoals het eenheidsreglement / kwaliteitsborgingsysteem voor gerecycleerde granulaten.

Daarnaast stimuleren we via de TOTEM-tool een accurate en gebruiksvriendelijke bepaling van de materiaalimpact van gebouwen en infrastructuurwerken en kunnen we de ecologische voetafdruk van gebouwen verlagen. We onderzoeken de definiëring van een materialenpaspoort en materialenpeil om de milieu- impact van materialen in een gebouw te bepalen en gebouwen te kunnen vergelijken. We zorgen ervoor dat data over materialen vlot kunnen worden gekoppeld aan nieuwe technieken, om preventie en herstellingen gericht uit te voeren.

Het goedgekeurde beleidsprogramma "op weg naar Circulair bouwen" vergt bijkomend studiewerk op verschillende vlakken (gebouwenpaspoort, TOTEM berekening, ...). Bovendien wordt bij de herziening van de Europese Energy Performance of Buildings Directive (EPBD) wellicht een nieuwe verplichting rond het doorrekenen van de levenscyclusimpact van CO₂ wordt opgenomen. Deze verplichting zou logischerwijs ingevuld kunnen worden dmv de TOTEM-tool, maar vergt eveneens bijkomende inspanningen.

De hoeveelheid restafval afkomstig van consumptiegoederen daalt door meer preventie, hergebruik en selectieve inzameling.

Tegen 2030 moeten we de selectieve inzameling van afval met het oog op recyclage doen toenemen van 69% tot 77,5%. Tegen 2030 moeten we minstens 50% van de recycleerbare fractie van huishoudelijk en bedrijfsafval bijkomend recycleren. Dit willen we realiseren door afvalpreventie, een betere selectieve inzameling en recyclagetrajecten voor prioritaire stromen via het nieuwe 'Lokaal Materialenplan' als opvolger van het vorige uitvoeringsplan voor huishoudelijk en gelijkaardig bedrijfsafval. Er liggen belangrijke opportuniteiten in de stromen organisch-biologisch afval, kunststoffen, papier en karton en textiel.

We voorzien ook de nodige handhaving en ondersteuning op maat voor het lokale niveau (o.a. via samenwerkings- verbanden, visitaties, lerend netwerk en proefprojecten) en aan bedrijven om het bedrijfsrestafval te verminderen, zodat het interessanter of gemakkelijker is om recycleerbare stromen selectief in te zamelen dan om gemengd restafval aan te bieden.

De overgang naar een duurzamer, circulair voedsel- en biomassasysteem vraagt dat we grondstoffen en producten zo hoogwaardig mogelijk inzetten en dat we geen voedsel verspillen. We voeren samen met de sector het actieplan 'voedselverlies en biomassa(rest)stromen 2021-2025' uit.

Om biomassareststromen zo hoogwaardig mogelijk in te kunnen zetten, moeten we eerst een efficiënte selectieve inzameling installeren. Tegen 1 januari 2024 zijn, in uitvoering van de Europese verplichtingen, de nodige maatregelen van kracht om in heel Vlaanderen zo veel mogelijk keukenafval en voedselresten te weren uit het huishoudelijk en bedrijfsrestafval. Dit is ook een belangrijke maatregel om de recyclagedoelstellingen en klimaatambities in 2030 te kunnen halen. We voorzien dit reeds in bepaalde sectoren en bereiden de uitrol naar gezinnen en kleine bedrijven voor.

Voor verpakkingen voert de Vlaamse regering alle afspraken in het Verpakkingsplan 2.0 uit. Tegen 2025 moeten alle verpakkingen die op de markt komen herbruikbaar, recycleerbaar of composteerbaar zijn. Voor verpakkingen evalueren we de proefprojecten rond een digitaal statiegeldsysteem conform de conceptnota van 23 december 2022.

We onderzoeken de uitbreiding van de regelgeving rond het gebruik van herbruikbaar catering-materiaal zodat ze bijdraagt tot een effectieve vermindering van het gebruik van eenmalige drankrecipiënten en voedselverpakkingen. De Green Deal Anders Verpakt tussen overheid en distributie vermindert het gebruik van eenmalige verpakkingen en stimuleert herbruikbare verpakkingen.

Via het Interregionaal Samenwerkingsakkoord (ISA) UPV en Zwerfvuil voeren we een meer uniform beleid over heel België. Dit kader voorziet op termijn ook in de invoering van nieuwe UPV stromen, zoals voor textiel en meubels.

Daarnaast blijven we inhaken op opportuniteiten die zich op federaal en Europees vlak voordoen, voornamelijk – maar niet enkel – rond productgroepen vermeld in de kaderrichtlijn Afvalstoffen en het Europese Actieplan Circulaire Economie. Complementair zal ook vanuit het Europese project C-Martlife budget worden ingezet om te komen tot een betere selectieve inzameling en recyclage, voor onderzoek naar specifieke productstromen en het verminderen van de hoeveelheid zwerfvuil.

Milieuverantwoorde productie en gebruik van gerecycleerde grondstoffen stijgt

Producten moeten slimmer worden ontworpen, zodat ze langer meegaan en makkelijker herstelbaar, herbruikbaar en recycleerbaar zijn. Om zulk circulair ontwerp aan te moedigen brengen we de mogelijkheden van een aantal instrumenten in kaart: productnormering, labeling, garantieregeling en UPV.

De krachtlijnen uit het actieplan 'kunststoffen' worden verder uitgerold zodat we komen tot een efficiënter gebruik van kunststoffen, meer selectieve inzameling, meer recyclage en meer afzet voor recyclaten. Om de afzet van kunststofrecyclaten te bevorderen gaan we de mogelijkheden na voor een verplichte recycled content in specifieke producten.

We pleiten voor extra investeringen in de nodige sorteer- en recyclagecapaciteit. Zo is de Recyclagehub een toonaangevend project uit het relanceplan Vlaamse Veerkracht. De goedgekeurde investeringsprojecten zijn inmiddels van start gegaan; deze moeten afgerond zijn tegen medio 2026.

Het Symbioseplatform is een tool waarop bedrijven actief informatie over hun reststromen met elkaar kunnen delen, en vervolgens zulke stromen kunnen verkopen of uitwisselen. Het platform creëert zo win-win situaties waarbij waardevolle materialen een nieuwe toepassing vinden in plaats van bij het afval terecht te komen, en bedrijven toegang krijgen tot een goedkopere en milieuvriendelijkere bron van grondstoffen.

Milieuverantwoorde verwerking van afvalstoffen is gegarandeerd

De milieuheffingen hielpen de afgelopen decennia het gedrag van burgers en bedrijven zodanig te sturen dat de hoeveelheid restafval gedaald en recyclage verhoogd is. Daarom zetten we de huidige beleidslijn verder. Samen met de betrokken sectoren wordt een traject gestart om de milieuheffingen te optimaliseren en te vereenvoudigen waar mogelijk. De afvalverwerkingscapaciteit in Vlaanderen stemmen we af op maat van de circulaire economie. Een circulaire economie betekent dat Vlaanderen zich moet voorbereiden op een gefaseerde afbouw van afvalverbranding. We ontwikkelen daartoe een set van criteria als basis voor de evaluatie van afvalverbrandingsinstallaties.

De talloze producten die we dagelijks gebruiken worden vervaardigd met chemische stoffen, bestaan uit chemische stoffen of zijn behandeld met chemische stoffen. Een meetcampagne zal ons een idee gaan geven van het gehalte aan bepaalde POP's (persistente organisch verontreinigende stoffen) in een aantal specifieke afvalstoffen. Daarnaast zal er een OVAM-beleidsvisie worden op gemaakt over hoe het sluiten van materiaalkringlopen en het bereiken van een niet-toxisch leefmilieu kunnen samengaan. Deze visie dient voorts afgestemd te worden met de werkzaamheden die volgend jaar zullen opgestart worden voor de uitwerking van een Vlaamse beleidsnota Zorgwekkende stoffen.

De hoeveelheid zwerfvuil daalt

We voeren de strijd tegen zwerfvuil op door lokale besturen en producenten te mobiliseren voor meer preventie en handhaving.

In de uitvoering van de EU Richtlijn Single Use Plastics zorgen we er via het Interregionaal Samenwerkingsakkoord Zwerfvuil voor dat producenten de kost op zich nemen voor de gescheiden inzameling en recyclage en de opruimkosten van zwerfvuil.

Ook via de Mooimakers (samenwerking OVAM, Fost Plus en VVSG) zetten we het beleid tegen zwerfvuil en sluikestorten verder met gepaste extra beleidsmaatregelen. Daarbij leren we maximaal uit de opgedane ervaringen en heroriënteren we de werking van de Mooimakers meer richting handhaving en preventie.

In het kader van de SUP-richtlijn zullen door de IVC bijkomende studies naar zwerfvuil worden uitgevoerd; studies die eerder door de gewesten werden uitgevoerd. Het gaat dan

meer concreet om studiewerk naar de kosten voor beheer en opruiming van het zwerfvuil, en een fractietelling waaruit het aandeel van de verschillende producten (verpakkingen, kauwgom, ...) in het zwerfvuil kan worden afgeleid. Om die reden wordt de werkingsbijdrage van de IVC verhoogd.

WE DIGITALISEREN ELKE DIENSTVERLENING TEGEN 2030

Het budget voor het digitaliseren van de dienstverlening tegen 2030 bedraagt 852 keuro VAK/VEK : geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

Een kwaliteitsvolle ICT- en informatiestrategie is cruciaal voor een optimale dienstverlening en om het eigen beleid te monitoren. We onderbouwen ons beleid met data en delen onze inzichten met onze stakeholders. Daarnaast gebruiken we de beschikbare technologieën om onze interne werking te stroomlijnen.

Tegen 2024 is het digitale data-inzamelingsstelsel voor afval-, materialen- en grondstromen operationeel

We heroriënteren de manier van data-inzameling van afvalstoffen, door te focussen op transparantie, de administratieve lasten te doen dalen en het verzamelen en verwerken van gegevens maximaal te automatiseren. We bouwen hiertoe stapsgewijs het MATIS (materialeninformatiesysteem) uit. Tegen 2030 beogen we hier een centraal systeem mee dat de OVAM aan de hand van kwaliteitsvolle real time gegevens inzicht biedt in de materiaalstromen (inclusief productieplaats, bestemming en gebruikstoepassing) tussen Vlaamse lokale besturen, bedrijven en hun klanten binnen en buiten Vlaanderen.

Verder ontwikkelen we indicatoren voor verschillende thema's zoals bouw, productketens, voeding,... in het kader van circulaire economie, en we bundelen deze in de CE-monitor. Verder zullen de reeds beschikbare data rond bodem in relatie met water, ruimte en asbest de basis vormen voor het verder samenbrengen van andere data voor de monitoring van de bodemkwaliteit en de uitbouw van bodemzorg.

De OVAM ontsluit haar afval- en materialeninformatie digitaal

Via de digitale ontsluiting van data en ontwikkeling van tools ondersteunen en sensibiliseren we burgers, lokale besturen en bedrijven. Denk maar aan het asbestattest, Cirkeltips, de benchmarktool voor lokale besturen en het Vlaams Symbioseplatform.

Onze dossierbehandeling loopt digitaal tegen 2024

Deze legislatuur maken we werk van de digitalisering van onze advisering bij omgevingsvergunningen, afleveren van kennisgevingen voor grensoverschrijdend transport van afvalstoffen, beheer van ambtshalve opdrachten, beheer van het grondinformatieregister en informatiebeheer in het algemeen.

WE IMPLEMENTEREN DE COMMUNICATIESTRATEGIE 2020-2025 EN MAKEN ZO DIENSTVERLENING EN INFORMATIE ACTIEF BEKEND, SENSIBILISEREN ROND DE KERNTHEMA'S EN CREËREN DRAAGVLAK VOOR AMBITIEUS BELEID

Het budget voor de communicatiestrategie 2020-2025 bedraagt 200 keuro VAK/VEK : geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

Communicatie is een belangrijk onderdeel van het functioneren van onze organisatie, om de maatschappelijke meerwaarde van OVAM voor Vlaanderen te maximaliseren. Dit doen we op de volgende manier:

- We maken onze dienstverlening bekend (tools, producten, richtlijnen, sorteerboodschappen, ...) zodat we iedereen bereiken die er baat bij heeft.
- Onze communicatie dient daarnaast om burgers, bedrijven en andere organisaties te sensibiliseren en te informeren over onze kernthema's.
- Tot slot creëren we draagvlak voor nieuw en ambitieus beleid op 'onze' thema's met specifieke communicatie-acties en -campagnes.

Via het koepelconcept 'Omdat het samen werkt' verbinden we acties van de OVAM en partners om zo draagvlak te creëren.

TRANSITIE NAAR EEN CIRCULAIRE ECONOMIE IN VLAANDEREN

Het budget voor de transitie naar een circulaire economie in Vlaanderen bedraagt 2.000 keuro VAK/VEK : geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

De overgang van een lineaire naar een circulaire economie komt tegemoet aan een aantal uitdagingen: zo veel mogelijk natuurlijk kapitaal behouden en herstellen, bijdragen aan een oplossing voor de klimaatverandering, bedrijven een duurzame toekomst geven, mee werkgelegenheid creëren en de strijd tegen sociale ongelijkheid aangaan.

Het biedt onze bedrijven kansen om te innoveren: door nieuwe ondernemingsmodellen, nieuwe producten die beter recycleerbaar, herbruikbaar en herstelbaar zijn en nieuwe partnerschappen onder meer voor uitwisseling van grond- stoffen en energie... Op die manier kunnen de bedrijven beter inspelen op de behoeften van zowel hun klanten als de maatschappij en kunnen ze het verschil maken met (buitenlandse) concurrenten.

Vlaanderen Circulair is een breed partnerschap dat bestaat uit relevante Vlaamse overheidsinstanties, beroepsfederaties, verenigingen, steden en gemeenten, burgers en kennisinstellingen. Het partnerschap werkt volgens zes Werkagenda's: circulair bouwen, chemie & kunststoffen, waterkringlopen, de bio-economie, de voedselketen en de maakindustrie. Het team Vlaanderen Circulair binnen de OVAM neemt de coördinatie over de thema's heen voor haar rekening, en verzorgt de transversale werking rond de hefbomen. De Stuurgroep Vlaanderen Circulair zorgt voor een gedeeld engagement en strategische aansturing vanuit de maatschappelijke vijfhoek.

Naast de thematische acties hebben we zeven transversale hefbomen geïdentificeerd die over de thema's heen cruciaal zijn voor de transitie Circulaire Economie, en waar aparte werkgroepen concrete initiatieven voor zullen nemen in wisselwerking met de Werkagenda's. Het gaat hier om beleidsinstrumenten, overheidsaankopen, onderzoek, communicatie, innovatie, financiering en jobs & skills.

Het Intra-Belgisch Platform Circulaire Economie ontving een formeel mandaat samen te werken met de andere regio's en de federale overheid rond de hefbomen productnormering en ecodesign, nieuwe businessmodellen, financiering en fiscaliteit, indicatoren en juridische belemmeringen.

De OVAM neemt haar engagement op in elk aspect van deze constellatie via de Stuurgroep, het team Vlaanderen Circulair, de centrale Projectgroep, de Werkagenda's en hefboomwerkgroepen. Meer specifiek zal ze optreden als trekker van zowel de Werkagenda Circulair Bouwen als de Werkagenda Kunststoffen & Chemie. In de overige vier neemt ze activiteiten op voor wat betreft het materialenluik. Door de toegenomen kennis van en aandacht voor zeer zorgwekkende stoffen bekijkt het partnerschap Vlaanderen Circulair ook binnen haar Werkagenda's hoe deze daar een rol in kunnen spelen

QJ0-AQCE2JA-LO - LONEN AFVAL EN MATERIALEN + EU LONEN ISE J

De personeelskosten worden gefinancierd met de werkingsdotatie QB0-1QCE2JV-IS en de inzet van eigen middelen. De loonkosten bedragen 35.363 keuro VAK/VEK. Hiervan wordt 824 keuro toegewezen aan Lonen EU Afval en Materialen.

Het krediet wijzigt met +2.680 keuro.

- Het krediet wordt verhoogd met de toekenning van de automatisch berekende index op de loonkredieten die de jaarlijkse GZI volgen: +893 keuro.
- Het budget wordt verminderd met -208 keuro als gevolg van de opstap 2024 van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid.
- De OVAM-werkingsdotatie QB0-1QCH2JV-IS valt buiten de indexprovisie. Het loongedeelte is vastgelegd op 86%. Door het systeem van de indexering op 86% van de werkingsdotatie moet OVAM bij elke indexverhoging een deel zelf financieren uit de eigen middelen, idem voor het niet toegekende deel van de endogene groei. Deze endogene groei vertoont jaarlijks een zelf te financieren saldo, doordat de gemiddelde leeftijd van de OVAM-medewerkers toeneemt (weinig instroom door besparingen op koppen, en de gemiddelde leeftijd en duurtijd loopbaan van de OVAM-medewerker neemt toe). De OVAM dient deze

budgetten te zoeken binnen de eigen middelen. Vanuit de extra inkomsten bodemattesten wordt +925 keuro toegevoegd aan het personeelsbudget om het tekort van de index en endogene groei gedeeltelijk op te vangen.

- Het krediet wordt verhoogd met +100 keuro vanuit de inkomsten asbestattesten
- Het krediet wordt verhoogd met +975 keuro actualisatie inkomsten externe medewerkers Vlaanderen Mooi, Bebat, Recupel, handhavers en gedetacheerden.
- Het krediet EU lonen ISE J wordt verlaagd met -5 keuro uit subsidies EU-projecten voorzien voor personeelsinzet.

QJ0-AQCE2ZZ-WT -WERKING EN TOELAGEN

De werkingskredieten worden gefinancierd met de werkingsdotatie QB0-1QCE2JV-IS en de inzet van eigen middelen. Het budget bedraagt 6.788 keuro VAK/VEK.

Het krediet stijgt met 154 keuro:

- Het budget wordt verminderd met -29 keuro ingevolge de opstap 2024 van de generieke besparing op het werkingsapparaat van de Vlaamse Overheid.
- Terugdraaien compensatie van begrotingsartikel SH0-1SAA2ZZ-WT voor de overdracht van 4 VTE van OVAM naar het Facilitair Bedrijf ikv inkanteling vastgoed – terugzetten rugzakje eenmalig +14 keuro
- Terugdraaien afroming in het kader van de uitvoering van het Actieplan Energie-efficiëntie +18 keuro
- Vanuit de extra inkomsten bodemattesten wordt +88 keuro toegevoegd aan het ICT-budget en 63 keuro aan huisvestingskosten.

4.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

Niet van toepassing.

5. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT BODEM EN ONDERGROND

5.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID

OD 1. NAAR VEERKRACHTIGE BODEMS IN VLAANDEREN

De Europese Commissie ambieert gezonde bodems tegen 2050. Dat is ingeschreven in de Soil Strategy for 2030 en is een van de doelen van de ontwerprichtlijn Bodemmonitoring van 5 juli 2023. Ik geef mijn administratie de opdracht om, tijdens het Belgisch voorzitterschap, zo veel mogelijk vooruitgang te boeken bij de behandeling van de Soil Monitoring Law i. Ik geef in 2024 ook de nodige aandacht aan de bescherming van veen in de Nature Restoration Regulation, gezien het grote belang voor bodem en de link met bodemkoolstof en LULUCF. Er loopt momenteel een karteringsoefening over veen die ik in 2024 zal afwerken. Ik blijf de coherentie en het ambitieniveau van de bodemgerelateerde aspecten van de **Europese regelgeving** in voorbereiding en de strategieën bewaken en start de nodige acties voor de implementatie in Vlaanderen. In deze context bouw ik de monitoring van bodemgezondheid verder uit, ontwikkel ik indicatoren om de evolutie op te volgen en onderzoek ik hoe de Soil Monitoring Law het efficiëntst geïmplementeerd kan worden in Vlaanderen. Ik draag ook verder bij aan het Global Soil Partnership van de Voedsel- en Landbouworganisatie (FAO) en stel de Vlaamse expertise ter beschikking van de verschillende werkgroepen waaronder het International Network of Soil Information Institutions.

Wat **LULUCF** (*Land use, land-use change and Forestry*) betreft, geef ik mijn administratie de opdracht om in 2024 via het bodemkoolstofmonitoringnetwerk de evolutie van koolstof in de bodem verder op te volgen en de LULUCF-prognoses te verfijnen. Hierbij geef ik ook

bijzondere aandacht aan veengebieden. Met de minister van landbouw worden de instrumenten van het GLB bekeken en wordt zo nodig het strategisch plan en de uitvoering ervan bijgestuurd zodat ze meer bijdragen aan de LULUCF-doelstellingen o.a. wat betreft veen. Zie verder ook ISE Omgevingsbeleid SD3, OD1 en ISE natuur en biodiversiteit SD 1, OD 2.

Om burgers en besturen te sensibiliseren zet ik verder in op **citizen science projecten**. **Ik zorg er wel voor dat we bv. inzake validatie van gegevens aansluiten bij de meetmethodes en -resultaten zoals we die naar Europa moeten rapporteren (bv. gebruik van afgevlakte gemiddeldes inzake geluid).**

Ook de **programmawerking Grond+Zaken** (zie ook ISE omgevingsbeleid, SD 4, OD 1 en ISE bodem en ondergrond SD 2, OD 2) zet ik verder. Hiermee sensibiliseer ik over het belang van bodem en duurzaam bodembeheer en ontsluit ik kennis en bodeminformatie. In 2024 start ik een Praktijknetwerk Regeneratieve Bodemzorg op bestaande uit een groep van pioniers die mee de praktijk van bodemregeneratie in Vlaanderen wil ontwikkelen en delen.

Ik communiceer over de **rol van bodems in droogte en wateroverlast** met focus op de rol van bodemkoolstof en bodemstructuur in relatie tot waterbeschikbaarheid en infiltratie.

OD 2. EROSIE MAXIMAAL VOORKOMEN

Ik rol het, op basis van de evaluatie van het erosiebeleid, **aangepaste erosiebeleid uit**. Alle landgebruikers worden hierdoor aangemoedigd tot het nemen van gepaste brongerichte maatregelen, zoals onbegroeide bodems voorkomen, aangepaste teeltrotaties, niet-kerende bodembewerking, permanente teelten, bodembedekkers, niet scheuren van grasland etc. op alle erosiegevoelige gronden in Vlaanderen. Het doel is het gemiddelde erosierisico van een perceel lager te houden dan de draagkracht van dat perceel.

Ik geef extra aandacht aan de kwaliteit van het oppervlaktewater door de inspanningen van het erosiebeleid optimaal af te stemmen op de stroomgebiedbeheerplannen, het mestbeleid en het stikstofsaneringsplan. Ik ondersteun lokale actoren door middel van het erosiebesluit en gebiedsgerichte projecten met kennis en middelen om de sedimentproblematiek via mitigerende maatregelen aan te pakken.

SD 2. HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG

OD 1. BODEMKWALITEIT GARANDEREN VIA BODEMSANERING

Ik wil dat tegen **2036 elke risicoground in Vlaanderen is onderzocht en waar nodig de sanering van historische verontreinigingen is opgestart**. Op dit moment is er een sterk verhoogde maatschappelijke aandacht voor PFAS en andere zorgwekkende stoffen, waardoor ik middelen heroriënteer naar dit thema. Naar aanleiding van de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie PFAS-PFOS is een uitgebreide programmawerking opgestart. Zo lopen er in 2024 verschillende projecten die het bodembeleid grondig onder de loep houden en worden de eerste wijzigingen van het Bodemdecreet geïmplementeerd. De 2036-doelstelling zal ik laten herevalueren in functie van de nieuwe realiteit, maar wel rekening houdend met het feit dat de saneringstermijn al eens eerder vooruit in de tijd werd geschoven. We moeten daarbij ook durven kijken of onze inzet van methodes en middelen nog steeds efficiënt is en blijft en of nieuwe technieken (bv. fytosanering; wat langer duurt, maar veel minder duur is) kunnen worden geïmplementeerd. Een Expertpanel is opgezet om het Bodemdecreet onder de loep te

nemen in functie van blijvende uitdagingen zoals het beheer van restverontreiniging, diffuse verontreiniging en zeer zorgwekkende stoffen. Sowieso blijf ik prioriteit hechten aan de sanering van verontreinigde terreinen waar er toxicologische risico's zijn voor de mens, waar er een win-win is met andere maatschappelijke doelen zoals de Blue Deal en waar herontwikkeling en sanering hand in hand gaan. Zo verlicht ik de druk op de open ruimte en stimuleer ik waterberging.

In 2024 zet ik in op de opvolging van de onderzoeks- en saneringsplicht van **PFAS-locaties** met voormalige brandweeroefenterreinen of bij grotere brandincidenten. Op gekende risicolocaties, waar bodem en grondwater mogelijks met PFAS zijn verontreinigd, stimuleer ik derden om het PFAS-onderzoek uit te voeren. We ondersteunen brandweezones, lokale besturen en andere onschuldige gebruikers van pfas-houdende producten bij het onderzoeken en saneren van PFAS-verontreiniging.

In het kader van de herontwikkeling van **brown- en blackfields** leg ik de koppeling met mijn aanpak van stortplaatsen om aan duurzame herontwikkeling te doen. Daarbij introduceer ik maximaal de principes van circulair bouwen.

Ik stimuleer ook **de fondsen** Bofas vzw, Vlabotex vzw en Tersana vzw bij de uitvoering van onderzoeken en saneringen in hun sector. In onderhandel met de Federale en andere gewestelijke regeringen over een fonds voor de sanering van ZZS.

Ik blijf met partners op zoek naar **terreinen met verplichtingen in het kader van het bodemdecreet**, om daar een maatschappelijke meerwaarde te creëren. Zo stimuleer ik duurzame ontwikkeling van stortplaatsen die daarvoor in aanmerking komen. Dit kan gaan over bebossing, energie en waterberging, maar evenzeer over duurzame ruimtelijke ontwikkeling (zie aanpak stortplaatsen). In ambtshalve onderzoeken op stortplaatsen laat ik systematisch nazien of de locatie onderbenut is qua landgebruik, klimaatdoelstellingen of ander beheer. Ik zorg er ook voor dat eventuele mogelijkheden van urban mining verder worden opgevolgd.

Bij **particulieren** blijf ik **ontzorging in de onderzoeksfase** ondersteunen en pak ik via een woonzoneaanpak de gronden in eigendom van particulieren gezamenlijk aan per gemeente. Voor alle doelgroepen waar de huidige eigenaar vrijgesteld is, zorgt mijn administratie met haar ambtshalve optreden (onderzoeken en sanering) voor oplossingen voor mensen, verenigingen, bedrijven of besturen. Scholen krijgen als prioritaire doelgroep nog bijzondere aandacht in een apart project waarbij we werken met sectorprotocollen en verregaande ontzorging.

Ik stimuleer gekende en nieuwe dossiers waar verontreiniging is opgetreden bij het gebruik van een **stookolietank** voor verwarmingsdoeleinden, om zich aan te melden bij Promaz vzw voor tussenkomst door het fonds. Ik stel richtlijnen op voor het gasolietank gerelateerd bodemonderzoek.

OD 2. BODEMKWALITEIT VERSTERKEN VIA BODEMZORG

Om de bodemdiensten maximaal te behouden of te herstellen en optimaal duurzaam hergebruik van de bodem te realiseren, herneem ik de uitwerking van een **kader circulair bodem- en landgebruik**. We werken beleidsvoorstellen uit om bijkomende restverontreiniging te voorkomen en beheren de bestaande restverontreiniging optimaal. Op basis van studies rond de gebiedsgerichte aanpak van grondwater en het grondverzet werk ik een voorstel van kader voor de gebiedsgerichte werking uit. We werken een

praktisch handelingskader voor bodemzorg uit en doen dit samen met onze sleutelpartners.

De PFAS-problematiek maakt eens te meer duidelijk dat we in onze integrale aanpak blijvend rekening moeten houden met nieuwe uitdagingen zoals diffuse bodemverontreiniging en '**emerging contaminants**' of nieuwe opkomende stoffen, zoals perfluorverbindingen (PFAS), gebromeerde vlamvertragers, bestrijdingsmiddelen, farmaceutica, Mijn administratie gaat verder de gegevensbronnen van diffuse bodemverontreiniging inventariseren (emissies, ecotoxicologische en humane biomonitoring, meetgegevens ...) en schat de impact en problematiek in. Prioritaire thema's worden geselecteerd en ik start met de eerste onderzoeken naar diffuse bodemverontreiniging, namelijk ter hoogte van lijntrajecten. We zorgen ervoor dat de belangrijkste (groepen van) stoffen – zoals PFAS - worden aangepakt via bodembeheer en bodemsaneringspraktijk. Tegelijk laat ik de kwaliteit en onafhankelijkheid van de eBSD's garanderen via een robuust controlesysteem.

Overheden nemen een voorbeeldrol op inzake het **secundair gebruik van bodemmateriële** in plaats van primaire delfstoffen. Via de samenwerkingsakkoorden binnen de projectwerking van de 2036-doelstelling stimuleer ik de overheden tot het maximaal hergebruik van bodemmateriële. In samenspraak met de bodembeheerorganisaties wordt een verhoogde circulaire aanwending van grondstromen nagestreefd door onder meer in te zetten op een transparante grondverzetsregeling bij infrastructuurwerken. Voor die regeling bepaalt het recent goedgekeurd tijdelijk handelingskader de omgang met grond verontreinigd met PFAS.

Ik optimaliseer verder het **beheer van restverontreiniging** onder meer via onderzoek op basis van het grondeninformatieregister. Door de vermelding van gebruiksadviezen op het bodemattest bevorder ik een circulair landgebruik.

Via **Soil+Land Stewardship** stimuleer ik dat iedereen zorgdraagt voor de bodem. Ik werk in samenspraak met stakeholders en doelgroepen een set toekomstscenario's voor bodemzorg uit en stellen op maat van de doelgroepen een code van goede praktijk op. We inspireren door de bodemzorgers van nu zichtbaar te maken. Ik zorg ervoor dat er in bodemzorg aandacht is voor ecosysteemdiensten, (bodem)biodiversiteit en de toepassing van natuurgebaseerde oplossingen. Tot slot zoek ik manieren om de waarde van bodem en land in de circulaire economie te valideren en stakeholders aan te zetten om deze te gebruiken. Ik ontwikkel een aanzet voor een wijziging van de wetgeving.

Binnen het **Open Ruimte Platform (ORP)-programma Grond+Zaken** geef ik mee invulling aan bodemzorg, zie hiervoor SD 1, OD 1.

OD 3. DIGITALE ONTSLUITING EN KOPERSGARANTIE BIJ OVERDRACHT GRONDEN

Ik werk in lijn met de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie PFAS-PFOS aan een verdere **digitale ontsluiting en actualisatie van bodeminformatie**.

Ik voorzie informatieverspreiding via generieke platformen (geo-loket, DOV, ...) en platformen die informatie op maat aanbieden (bv. Woningpas). Ik laat bodemdata centraliseren en ontsluiten, zodat bodemkwaliteit gemonitord kan worden en bodemzorg uitgebouwd. Ik bouw omgevingsdata verder uit zodat bodemdata in relatie gebracht kan worden met onder meer water en lucht. Dit is uitermate zinvol voor de holistische aanpak van zeer zorgwekkende stoffen, maar ook voor andere toepassingen die de

SD 3. VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

OD 1. HET DUURZAAM OMGAAN MET DELFSTOFFEN EN BODEMMATERIALEN

Conform het Oppervlakedelfstoffendecreet is in functie van de verzekering van de minerale grondstoffenbevoorrading de evaluatie lopende van het voorontwerp voor een derde **Algemeen Oppervlakedelfstoffenplan** (AOD3).

Gegevens rond verbruik, import, aandeel Vlaamse primaire oppervlakedelfstoffen en alternatieve grondstoffen worden voorzien via het periodiek **Monitoringsysteem Duurzaam Oppervlakedelfstoffenbeleid** (MDO). Continuïteit in de beschikbaarheid van deze basisdata en het opvolgen van trends in de stromen van minerale grondstoffen is noodzakelijk voor de onderbouwing van zowel het duurzaam oppervlakedelfstoffen- als het duurzaam materialenbeleid. In 2024 zullen de resultaten worden verwerkt van de bevraging die in 2023 werd opgezet.

Deze nieuwe MDO-resultaten zullen samen met nieuwe onderzoeksresultaten en met de ontwikkeling van **Stock&Flow modellen** die de toekomstige behoefte beter onderbouwen, de basis vormen voor een verdere update van het voorontwerp AOD3. Deze modellen houden immers rekening met 'urban stock' in gebouwen en wegen waaruit na beëindiging van hun levensduur secundaire materialen vrijkomen en met toekomstscenario's zoals bouwshift, ontharding en renovaties.

Ik voorzie in 2024 verder onderzoek ter voorbereiding van de **Europese Critical Raw Materials Act** zowel rond de natuurlijke aanwezigheid als rond de grondstofstromen in Vlaanderen.

Ik bied via de **Databank Ondergrond Vlaanderen** (DOV) doorlopend geologische informatie aan zodat deze optimaal kan ingezet worden. Een voorbeeld is de gevarenkaart m.b.t. het voorkomen van plastische gronden in relatie tot de woningschade, gekoppeld aan de droogteproblematiek en het klimaat.

In 2024 voorzie ik verder onderzoek over hoe de ondergrond mee sturend kan zijn voor **klimaatadaptatie en -mitigatie**. Gezien de uitdagingen voor de verstedelijkte regio's, zet ik via de VLAKO-referentietask van VITO verder in op de ontwikkeling van een gedetailleerd 3D ondergrondmodel voor de Vlaamse rand rond Brussel die in 2024 kan aanvangen naar het voorbeeld van het gepubliceerde "ondiep model van Antwerpen".

De **Vlaamse Geotheek** bouw ik doorlopend uit met referentiestalen van de Vlaamse ondergrond. Onderzoeksresultaten op boorstalen van de Vlaamse Geotheek bied ik aan zodat bouwheren inzicht kunnen verwerven in de bouwtechnische kwaliteit van het materiaal uit de Vlaamse ondergrond, in het bijzonder waar grote graafwerken gebeuren zoals in de Antwerpse regio. Het geheel van de stalencollectie wordt verder ingezet om geologische kennis in relatie tot het Geologisch 3D model verder uit te diepen.

Geologische kennis zet ik tevens verder in voor het beleid omtrent een **efficiënt ondergronds ruimtegebruik** in de bebouwde omgeving en een beter zicht op ruimtelijk rendement dat rekening houdt met de interactie tussen onder- en bovengrondse processen. In 2024 wordt binnen de VITO-referentietaken verder ingezet op de ontwikkeling van kansencarten die boven- en ondergronds rendement combineren.

OD 2. KENNIS EN DUURZAAM BEHEER VAN DE (DIEPE) ONDERGROND EN HET GEBRUIK VAN DIEPE AARDWARMTE

Vermits de nuttige ondergrondse ruimte beperkt is en de noden groot zijn, zie ik toe op een efficiënt en duurzaam beheer van de diepe ondergrond. Zo streef ik bij de behandeling van de ingediende opsporingsvergunningaanvragen voor **diepe aardwarmte** naar een

goed nabuurschap met bestaande opsporingsvergunningen en met de federale toepassingen in de ondergrond. Om diepe aardwarmte planmatig en efficiënt te kunnen uitrollen, ondersteun ik onderzoek, een onderbouwd vergunningenbeleid en een goede adviesverlening in het kader van de Waarborgregeling. Ik volg de evolutie van de actuele diepe aardwarmteprojecten op via de verplichte jaarrapporteringen.

De resultaten van een maatschappelijke impactstudie van het gebruik en beheer van de Vlaamse diepe ondergrond zullen aangewend worden om in 2024 een eerste ontwerpversie **Structuurvisie Diepe Ondergrond** voor te bereiden zoals voorzien in het Decreet Diepe Ondergrond.

Daarnaast zie ik ook toe op kennisopbouw en monitoring omtrent natuurlijke en geïnduceerde **seismiciteit** in Vlaanderen. De resultaten van een internationale studie in functie van een beter begrip van de natuurlijke activiteit en een veilig beheer van ondergrondse toepassingen, vormen de basis voor afspraken over de rolverdeling inzake seismiciteit met de Koninklijke Sterrenwacht van België voor alle activiteiten in de Vlaamse diepe ondergrond. Hiervoor zal een samenwerkingsovereenkomst worden opgesteld. Ook wordt **beleidsondersteunend onderzoek** gedaan en het **diepe ondergrondmodel** verder ontwikkeld, in het bijzonder voor de meest kansrijke lagen.

Bodem- en ondergronddata en toegepaste geologische tools, kaarten en modellen ontsluit ik via DOV. De netwerkorganisatie die DOV vorm geeft, wordt verder uitgebouwd conform de visie 2030 en het uitgetekende implementatieplan. Er wordt in het verlengde van de uitbouw van de **PFAS-verkenner** in DOV een volwaardig luik m.b.t. de milieuhygiënische data uitgebouwd onder trekkerschap van OVAM die als nieuwe partner tot het samenwerkingsverband is toegetreden. Om de aanlevering en uitwisseling van data en informatie verder te optimaliseren, wordt de OSLO-standaard bodem en ondergrond geïmplementeerd in het algemeen en in het kader van de uitbreiding van DOV voor de grondverzetsdata in het bijzonder. Ik bouw de rol van de DOV verder uit in het kader van internationale rapporteringen van bodemdata en gebruik hiervoor ook Europese financiering.

5.2. BUDGETTAIR KADER

Een eerste deel van de beleidskredieten in dit ISE is gekoppeld aan de middelen die worden toegewezen aan OVAM op de DAB MINAfonds en op de OVAM-begroting. Deze hebben betrekking op de beleidsuitgaven gericht op de uitvoering en verdere uitbouw van een doeltreffend bodembeleid en –instrumentarium, het (ambtshalve) saneren van de historische en nieuwe bodemverontreiniging met inbegrip van de zorg om verlaten terreinen waar mogelijk opnieuw een nuttige functie te geven en het ondersteunen van onze partners.

Een tweede deel van de beleidskredieten wordt aangewend voor het richten van het beleid inzake bodembescherming op de bescherming van de bodem tegen erosie, verontreiniging en verstoring, en het vrijwaren van de waardevolle bodems, en op het beleid inzake de (diepe) ondergrond. Dit betreft specifieke werking van het departement Omgeving inzake:

- beleidsvoorbereidend onderzoek op het vlak van bodem en ondergrond, de verdere uitbouw van de Databank Ondergrond Vlaanderen en de Vlaamse geotheek;
- de subsidiëring van erosiebestrijdingsmaatregelen en –instrumenten;
- het Grindfonds.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2024.

BODEM EN ONDERGROND, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2023	evolutie	BO 2024	BA 2023	evolutie	BO 2024
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	2.747	0	2.747	3.173	0	3.173
Toelagen (interne stromen (IS))	0	0	0	0	0	0
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	2.747	0	2.747	3.173	0	3.173
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Binnen het ISE Bodem en Ondergrond van de uitgavenbegroting worden alle kredieten die het Departement Omgeving inzet voor Bodem en Ondergrond gebundeld. Op het vlak van beleidskredieten (VAK) gaat het in hoofdzaak over de subsidies voor erosiebestrijdingsmaatregelen (1.653 keuro), de middelen voor de werking van de Databank Ondergrond Vlaanderen en de Vlaamse geotheek en voor onderzoek binnen dit ISE (694 keuro). Ten opzichte van de BA 2023 blijven deze beleidsmiddelen constant.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2024.

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

5.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

ONTVANGSTEN

QB0-9QCEAEA-OW - EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit ontvangstenartikel dient ter uitvoering van de ingevoerde waarborgregeling voor projecten met betrekking tot de diepe aardwarmte. Op dit artikel wordt na een

goedgekeurde aanvraag tot waarborg de door de aanvrager verschuldigde premie ontvangen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	400	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	400	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

UITGAVEN

QB0-1QCE2EA-WT - EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel financiert het departement Omgeving uitgaven die betrekking hebben op de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de milieukwaliteit van de leefomgeving voor het thema bodem en ondergrond. Concreet wendt het departement Omgeving dit budget aan ter subsidiëring van erosiebestrijdingsmaatregelen (1.653 keuro) en voor haar specifieke beleids- en werkingsuitgaven inzake bodembescherming en valorisatie van de ondergrond (694 keuro). Voorts wordt 400 keuro voorzien voor de uitgaven in het kader van de waarborgregeling voor projecten met betrekking tot de diepe aardwarmte.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	2.747	3.173
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	2.747	3.173

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

5.2.2. DAB's

DAB MINAFONDS

ONTVANGSTEN

Niet van toepassing.

UITGAVEN

QBX-3QCE2EA-WT - EEN ONDERBOUWD BODEMBELEID VIA HERSTEL VAN BODEMDIENSTEN EN BODEMZORG EN VIA HET VERSTANDIG BENUTTEN VAN DE ONDERGROND

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op 14 september 2007 is VLABOTEX vzw erkend door de Vlaamse Regering als bodemsaneringsorganisatie voor de droogkuissector en dit voor een periode van 30 jaar. Tot eind juni 2015 konden uitbaters van een droog- of nieuwkuis of eigenaars van een terrein waar in het verleden een nieuw- of droogkuis geëxploiteerd werd, een overeenkomst voor overdracht van de saneringsplicht met VLABOTEX sluiten. Na het sluiten van deze overeenkomst onderzoekt en saneert VLABOTEX de als historisch te beschouwen bodemverontreiniging met droogkuisproducten voor een forfaitaire jaarlijkse bijdrage gedurende 30 jaar. De Vlaamse overheid geeft jaarlijks ook een subsidie. In het kader van de erkenning van VLABOTEX als bodemsaneringsorganisatie is naar VLABOTEX toe het principiële engagement gemaakt van de uitbetaling van 1 euro subsidie voor elke euro ontvangen van de leden in het kader van de gesloten overeenkomsten. Zo wordt de helft van de kosten voor bodemonderzoeken en -sanering gesubsidieerd door de Vlaamse overheid. In het door VLABOTEX ingediende voorstel van subsidiëringsprogramma voor 2023-2027 (5-jarenbegroting) was voor 2024 een subsidie voorzien van 1.315 kEUR. Dit wordt aangevuld met 80 kEUR voor een dossier waar de saneringskost hoger uitvalt dan de maximale eigen bijdrage van de saneringsplichtigen.

Op 21 december 2018 keurde de Vlaamse Regering eveneens de erkenning van bodemsaneringsorganisatie voor de sector van de "garage- en koetswerkbedrijven en aanverwante bedrijven", vzw Tersana, goed.

In het bodemdecreet en Vlarebo is voorzien dat de Vlaamse Regering subsidies kan toekennen aan een erkende bodemsaneringsorganisatie voor de gedeeltelijke financiering van de taken en de werkingskosten noodzakelijk om die taken uit te voeren inzake historische bodemverontreiniging die is veroorzaakt door de activiteit waarvoor een erkende bodemsaneringsorganisatie is opgericht. Die bijdrage is maximaal gelijk aan de som van alle bijdragen die de bodemsaneringsorganisatie ontvangen heeft in het kader van de overeenkomsten die gesloten zijn ter uitvoering van het Bodemdecreet. Voor 2024 wordt een subsidiebedrag van 2.086 kEUR voorzien voor Tersana vzw.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	3.731	3.731
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-250	-250
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	3.481	3.481

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QBX-3QCE2EV-IS	-250	-250	Compensatie naar aanleiding van aanpassing subsidieprogramma's Vlabotex en Tersana
TOTAAL	-250	-250	

QBX-3QCE2EV-IS - OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ (OVAM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt OVAM een aanvullende toelage vanuit de DAB Minafonds ter financiering van uitgaven op de OVAM-begroting in het kader van het bodemdecreet, het thema afvalbeheer en materialenbeleid (materialendecreet) en het decreet ambtshalve bodemsaneringen.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	37.982	39.479
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	274	274
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	38.256	39.753

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QB0-1QCE2OU-IS	-100	-100	Compensatie voor uitbreiding VITO-jaarprogramma
Van QBX-3QCE2EA-WT	250	250	Compensatie voor extra bodemsaneringen naar aanleiding van aanpassing subsidieprogramma Tersana/Vlabotex
Van QBX-3QCE2JA-WT	724	724	Compensatie voor versterking subsidiebudget lokale besturen (GFT)
Naar QF0-1QAG2ZZ-LO	-600	-600	Compensatie ter versterking van personeelsbudget bij Wonen
TOTAAL	274	274	

5.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ (OVAM)

ONTVANGSTEN

QJ0-BQCEAEA-OW - VERKOOP VAN GOEDEREN EN DIENSTEN AAN BEDRIJVEN – BODEM

De belangrijkste eigen inkomsten zijn de ontvangsten bodemattesten. In 2022 werden 282.405 attesten afgeleverd. Zowel bij BO2023 als bij BO2024 wordt uitgegaan van 260.000 attesten. In juni 2023 wordt de prijs van het bodemattest geïndexeerd en stijgt de prijs van het bodemattest van 55 euro naar 64 euro. Bij BO2023 werd nog uitgegaan van 60 euro per bodemattest. Hierdoor stijgen de verwachte inkomsten in 2024 met 1.582 keuro, waarvan 506 keuro voor het deel van de inkomsten die voortvloeien uit de invoering van de cofinancieringsregeling en opgenomen worden in het Bodembeschermingsfonds.

Bij BO2023 werd 1.200 keuro voorzien aan inningen van teruggevorderde bedragen. In 2019 werd een dading afgesloten rond voormalige fabrieksterreinen Massive Mortsel en ontving OVAM een 1ste schrijf van 1.456 keuro. De volgende 3 jaar wordt telkens een bedrag van 1.144 keuro verwacht in dit dossier. Dit bedrag wordt opgenomen in het BBF en toegevoegd aan het uitgavenbudget saneringen.

FINANCIERING - EU -BODEM

Er worden inkomsten voorzien vanuit EU-project Narmena en het EU-project PARC. Het subsidiebedrag wordt geactualiseerd: -13 keuro.

QJ0-BQCEAEX-OI - OVERDRACHTEN UIT HET MINA-FONDS - FUNCTIONEEL BODEM EN SANERINGEN

De dotatie wordt aangepast met:

ESR4630:

compensatie naar QB0-1QCE2OU-IS Vito opdrachten PFAS (werkjaar 2024) -100 keuro VAK/VEK

ESR6631:

-compensatie van QBX-3QCE2EA-WT voor Tersana en Vlabotex: VAK/VEK +250 keuro
-verschuiving binnen QBX-3QCE2EV-IS van het luik afval-en materialen beheer +1.300 keuro voor sectorprotocollen asbestverwijdering.
-compensatie naar QF0-1QAG2ZZ-LO ter versterking van personeelsbudget bij Wonen VAK/VEK -600 keuro

QJ0-BQCEAEA-OR - OPNAME UIT HET BBF

Zie uitgaven Spijzing BBF

UITGAVEN

QJ0-AQCE2EA-LO - LONEN - BODEM EN ONDERGROND

EU-LONEN-BODEM

De uitgaven lonen voor personeelsinzet bij EU-Parc en EU-Narmena bedragen 124 keuro: geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

QJ0-AQCE2EA-WT - WERKING EN TOELAGEN - BODEM EN ONDERGROND

Het begrotingsartikel QJ0-AQCE2EA-WT stijgt in met 2.787 keuro VAK/VEK:

- verhoging prijs bodemattesten deel ontvangsten BBF : +506 keuro
- extra ontvangst teruggevorderde bedragen +1.144 keuro dading voormalige fabrieksterreinen Massive Mortsel
- extra middelen uit het BBF van 1.000 keuro VAK/VEK
- compensatie van QBX-3QCE2EA-WT voor Tersana en Vlabotex: VAK/VEK +250 keuro
- compensatie naar QB0-1QCE2OU-IS Vito opdrachten PFAS (werkjaar 2024) -100 keuro VAK/VEK
- actualisatie EU-projecten -13 keuro

Deze middelen worden toegevoegd aan de budgetten bodemsanering, bodemzorg en bodem digitaal.

EU- BODEM

Uitgaven lonen voor expertise en onderzoeken EU-Narmena 56 keuro VAK/VEK: actualisatie -13 keuro

WE GARANDEREN BODEMKWALITEIT VIA BODEMSANERING

Voor het luik bodemsaneringen wordt een budget voorzien van 33.591 keuro VAK en 29.640 keuro VEK.

Een minimale bodemkwaliteit is essentieel voor goed functionerende kringlopen van water en voedingsstoffen, een aangename leefomgeving en een gezonde voeding. Het is een kritische succesfactor om een circulaire economie mogelijk te maken en de gevolgen van de klimaatverandering mee op te vangen. Hiervoor stimuleren we het verder herstel van verontreinigde bodems, in de eerste plaats bij particulieren, oude bedrijfslocaties en stortplaatsen.

Alle historische risicogronden zijn onderzocht tegen 2036 en de sanering van historische verontreiniging is opgestart waar nodig

De OVAM wil dat tegen 2036 elke risicogrond in Vlaanderen is onderzocht en waar nodig de sanering van historische verontreinigingen is opgestart. Dat doen we door een overkoepelende coördinatie, op basis van een prioriteringsmodel en via de op het brede publiek gerichte bewustzijns campagne De Grote Grondvraag. We wensen tegen 2028 alle oriënterende bodemonderzoeken uit te laten voeren en stimuleren verder bodemonderzoek- en sanering. De OVAM voorziet deelprogramma's op maat voor specifieke doelgroepen. Zo stimuleren en ondersteunen we bedrijven in de sanering van het historisch passief op bedrijfslocaties. We stimuleren ook de fondsen Bofas vzw, Vlabotex vzw en Tersana vzw bij de uitvoering van onderzoeken en saneringen in hun sector. Ten tweede ontzorgen we (boven)lokale besturen en publieke instellingen via oplossingstrajecten en een aanpak op maat voor prioritaire gemeenten, bijvoorbeeld via samenwerkingsverbanden. We stimuleren collega-overheden om hun risicogronden tijdig te onderzoeken en/of te saneren. Tot slot ontzorgen we de burger door zelf site-onderzoeken uit te voeren. Voor alle doelgroepen waar de huidige eigenaar vrijgesteld is, zorgt de OVAM met haar ambtshalve optreden voor oplossingen voor mensen, verenigingen, bedrijven of besturen. Scholen krijgen als prioritaire doelgroep nog bijzondere aandacht in een apart project waarbij we werken met sectorprotocollen.

We investeren in duurzame brown- en blackfieldontwikkeling

We herontwikkelen brown- en blackfields en stortplaatsen in het kader van circulair ruimtegebruik. Zulke gronden zijn zodanig vervuild dat het niet rendabel is op korte termijn om deze op te kuisen en opnieuw te benutten. De markt heeft daarom een duwtje in de rug nodig van de overheid zodat we er op langere termijn wel de vruchten van kunnen plukken. Samen met lokale en bovenlokale besturen en andere partners gaan we op zoek naar terreinen waar verplichtingen nodig zijn in het kader van het bodemdecreet (bv. een bodemsanering). Daar kunnen we dan tegelijk een maatschappelijke meerwaarde creëren rond duurzaam gebruik met aandacht voor circulariteit en bodemzorg. We bieden daarbij oplossingen op maat om de partners te ondersteunen.

Voormalige stortplaatsen worden optimaal ingezet voor nieuwe maatschappelijke uitdagingen, in het bijzonder bebossing en natuurontwikkeling

Stortplaatsen kunnen een waardevolle voorraad zijn aan materialen, energie en land. Momenteel is de ruimte die stortplaatsen innemen vaak onderbenut, terwijl maatschappelijke noden als bebossing, natuurontwikkeling en CO2-captatie met

ruimtegebrek kampen. In overleg met de lokale besturen worden locaties geselecteerd die in aanmerking komen voor de uitvoering van een oriënterend bodemonderzoek in kader van bebossing of natuur(her)ontwikkeling. Ook i.s.m. overheidsagentschappen, provincies,... wordt gekeken naar mogelijkheden voor duurzame herontwikkeling van stortplaatsen (energie, waterberging, ...). In ambtshalve onderzoeken op stortplaatsen gaan we vanaf nu systematisch na of de locatie onderbenut is qua landgebruik, klimaatdoelstellingen of ander beheer.

We voorkomen maximaal nieuwe bodemverontreiniging en zorgen voor een minimale impact voor mens of leefmilieu

We handhaven de eerste periodieke onderzoeksplicht waarbij elke risico-inrichting met een laattijdig rapport wordt ingelicht en actief opgevolgd. Daar waar bij een incident bodemverontreiniging ontstaat, volgen we deze schadegevallen snel en van nabij op. Daarnaast stimuleren we de oprichting van een fonds voor de sanering van bodemverontreiniging veroorzaakt door het gebruik van stookolietanks voor verwarmingsdoeleinden.

WE VERSTERKEN BODEMKWALITEIT VIA BODEMZORG

Voor het luik bodemzorg wordt een budget voorzien van 5.664 keuro VAK en 5.074 keuro VEK.

Reeds vervuilde bodems saneren alleen is niet voldoende; ook in de toekomst moeten we voorkomen dat we dezelfde fouten maken. Daarom moeten we inzetten op het behoud van de bodemkwaliteit, en dus bodemzorg.

We versterken het circulair landgebruik

Om de bodemdiensten maximaal te behouden of te herstellen en optimaal duurzaam hergebruik van de bodem te realiseren, werken we een kader circulair bodem- en landgebruik uit. Dit omvat onder andere gebiedsgericht grondverzet, aanpak restverontreiniging en gebiedswerking. De overheden nemen hierbij hun voorbeeldfunctie op. We werken beleidsvoorstellen uit om bijkomende restverontreiniging te voorkomen en beheren de bestaande restverontreiniging optimaal. Daarnaast inspireren we regio's om binnen hun gebiedswerking bodemzorg en circulariteit vorm te geven door mee aan tafel te schuiven en onze inzichten te delen.

Overheden nemen een voorbeeldrol op inzake het secundair gebruik van bodemmateriële in plaats van primaire delfstoffen. Via de samenwerkingsakkoorden binnen de projectwerking van de 2036-doelstelling stimuleren we de overheden tot het maximaal hergebruik van bodemmateriële. Via onder meer een transparante grondverzetsregeling bij infrastructuurwerken streven we een verhoogde circulaire aanwending van grondstromen na.

De PFAS-problematiek toonde het belang van nieuwe uitdagingen eens te meer aan, zoals diffuse bodemverontreiniging en zorgwekkende stoffen. Meer en meer krijgen we te maken met bodemverontreiniging, zonder duidelijk aanwijsbare bron. Vaak werd die veroorzaakt door allerlei kleinschalige ambachtelijke activiteiten, waarvan de gegevens over de bron of de oorzaak verloren zijn gegaan. We gaan verder de gegevensbronnen van diffuse bodemverontreiniging inventariseren (emissies, ecotoxicologische en humane biomonitoring, meetgegevens ...) en schatten de impact en problematiek in. Een nieuw afwegingskader zal bepalen bij welke niet-genormeerde stoffen de erkend bodemsaneringsdeskundige (eBSD) dan wel de OVAM de verantwoordelijke is voor de (projectspecifieke) toetsingswaarden. Tegelijk garanderen we de kwaliteit en onafhankelijkheid van de eBSD's via een robuust controlesysteem.

De OVAM werkt ook in samenwerking met het beleidsdomein Omgeving, het Agentschap Zorg en Gezondheid en in Europese context een plan van aanpak uit voor de selectie en opvolging van de meest prioritaire 'contaminants of emerging concern'. Dit zijn weinig

bekende verontreinigende stoffen in de bodem en het grondwater, waarvan de risico's dus niet helemaal duidelijk zijn. We zorgen ervoor dat de belangrijkste (groepen van) stoffen – zoals de poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) - worden aangepakt via bodembeheer en bodemsaneringspraktijk. Hiertoe bouwen we het EmConsoil platform verder uit met onze partners.

Via Soil+Land Stewardship maken we dat iedereen zorg draagt voor de bodem. We werken in samenspraak met stakeholders en doelgroepen een set toekomstscenario's voor bodemzorg uit en stellen op maat van de doelgroepen een code van goede praktijk op. We inspireren door de bodemzorgers van nu zichtbaar te maken. We zorgen ervoor dat er in bodemzorg aandacht is voor ecosysteemdiensten, (bodem)biodiversiteit en de toe- passing van natuurgebaseerde oplossingen.

DE OVAM ONTSLUIT HAAR BODEMINFORMATIE DIGITAAL

Voor Bodem Digitaal wordt een budget voorzien van 2.115 keuro VAK/VEK.

We blijven bodeminformatie verspreiden als motor voor de realisatie van ons beleid. Denk daarbij aan het bodemattest, waarmee we nieuwe eigenaars beschermen, maar ook aan generieke platformen (geo-loket, Databank Ondergrond Vlaanderen, ...) en platformen die informatie op maat aanbieden, (bv. Woningpas). We onderzoeken het toegankelijker maken van bodeminformatie (bodemkaart, bodemdata) voor diverse doelgroepen met focus op de inzetbaarheid van deze informatie bij bodembeheerpraktijken. Op deze manier laten we bodemdata samen centraliseren en ontsluiten, zodat bodemkwaliteit gemonitord kan worden en bodemzorg uitgebouwd.

QJ0-AQCE2EA-RE -SPIJZING BBF

De inbreng in het BBF bedraagt voor BO2024 in totaal 27.017 keuro. Dit betreft 19.327 keuro vanuit het MINA-fonds, 2.344 keuro via terugvorderingen inzake ambtshalve bodemsaneringen en 5.346 keuro van de cofinanciering bodemattesten. In 2024 wordt er anderzijds voor 28.853 keuro aan middelen opgenomen uit het BBF: 23.060 keuro voor saneringen gefinancierd via het MINA-fonds en teruggevorderde bedragen, 2.000 keuro voor cofinanciering bodemsaneringswerken, 2.293 keuro voor bodemonderzoeken en 1.500 keuro voor het uitgebreider bodemattest en ontsluiting bodeminformatie.

GRINDFONDS

ONTVANGSTEN

Vermits de grindheffing werd afgeschaft voor de grindwinning na 1 januari 2018 en het Grindfonds in de loop van 2020 terug is toegetreden tot het centraal kasbeheer, bestaan de ontvangsten enkel uit het overgedragen saldo eind 2023. Dit wordt geraamd op 847 keuro.

UITGAVEN

De herstructureringskosten van de grindwinningszones worden voor 2024 t.o.v. 2023 gereduceerd van 750 keuro naar 260 keuro. De reguliere uitrustingskosten zullen in 2023 wellicht ten einde lopen evenals de niet-reguliere uitgaven aan de gemeenten Kinrooi, Maaseik en Dilsen-Stokkem zodat enkel nog uitgaven aan Maasmechelen en As overblijven.

Voor de financiering van het Applicatiecentrum Beton is er nog een saldo van 125 keuro dat in 2024 kan worden uitbetaald.

Voor de overige ESR-codes is er geen aanleiding om af te wijken van de ingeschatte uitgaven bij BA 2023.

De ESR-gecorrigeerde betaalluitgaven zijn gelijk aan de intering en bedragen 635 keuro. Het over te dragen overschot van het boekjaar richting 2025 wordt geraamd op 212 keuro.

5.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

Niet van toepassing.

6. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT LUCHT

6.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT

OD 1. VERSTERKING VLAAMS BELEID ROND LUCHTKWALITEIT

Begin 2024 verwacht ik de goedkeuring van de nieuwe Europese **richtlijn rond luchtkwaliteit** (zie ook ISE thema-overschrijdend instrumentarium omgeving SD1 OD1). Dit zal vervolgens de basis vormen voor de **actualisatie van het luchtbeleidsplan** in 2024. Het geactualiseerde luchtbeleidsplan zal onder andere rekening houden met de nieuwe Europese luchtkwaliteitsrichtlijn het PAS-akkoord, de insteek van de adviesraden en andere beleidsdomeinen uit 2023, nieuwe emissieprognoses en luchtkwaliteitskaarten en de tweejaarlijkse voortgangsrapporten uit 2021 en 2023. Ik zorg er ook voor dat de nieuwe richtlijn luchtkwaliteit wordt omgezet in regelgeving waarbij ik tevens de codificatie van het luchtbeleid opstart (o.a. wet 28 december 1964 op de bestrijding van de luchtverontreiniging, luchtbeleidsplan, VLAREM).

Ik ondersteun lokale besturen bij de uitwerking van het lokale beleid via het **platform "Samen voor zuivere lucht"** dat lokale besturen inspireert over de impact die zij kunnen hebben op de lokale luchtkwaliteit. Ik ondersteun de lokale beleidscyclus met generieke/digitale diensten en specifieke dienstverlening op maat. Daartoe ontwikkel ik in 2024 een scenariotool, waarmee lokale overheden de impact van maatregelen in kaart kunnen brengen. Financiering gebeurt mede dankzij het Europese project CityTraQ waarin de Vlaamse steden Antwerpen, Gent en Brugge participeren.

Gebiedsgerichte actieplannen worden verder uitgevoerd. Ik zet in 2024 in op doelgerichte maatregelen om **dioxine- en PCB emissies nabij schrootbedrijven met een shredderinstallatie** te laten dalen. Potentiële maatregelen zullen in 2024 verder worden onderzocht in de herziening van de BBT-studie schrootverwerking en sloperij. Dit loopt samen met een doorgedreven monitoring van de omgeving van alle GPBV-shredderbedrijven. Ik verwacht in 2024 ook een nieuw toetsingskader om de depositie van dioxines/PCB's in de omgeving te beoordelen. In Hoboken blijf ik de situatie rond lood ook in 2024 nauwgezet opvolgen. Daarnaast wordt de verspreiding van PFAS via de lucht nauwgezet opgevolgd en worden de nodige maatregelen opgelegd om de verspreiding van PFAS te beperken, in het bijzonder rond 3M en de Lantis werf (zie ook SD 1 OD 11 ISE instrumentarium en SD 1 OD 1 ISE omgevingsbeleid).

Uit het PFAS dossier is duidelijk geworden dat de overheid onvoldoende zicht heeft op de aanwezigheid van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) in bedrijven en de uitstoot ervan naar de omgeving. Ook blijken er heel wat hiaten in de kennis van de eigenschappen van deze PFAS stoffen, zowel naar toxiciteit als gedrag in het milieu. **Meetmethoden en normenkaders** ontbraken voor het compartiment lucht voor zowel emissie als immisatie. Om te vermijden dat er zich in de toekomst nog situaties voordoen waarbij de overheid niet op de hoogte is van onaanvaardbare uitstoot door bedrijven van ZZS naar de omgeving neem ik in 2024 de nodige maatregelen. Zo maak ik werk van de BBT-studie 'actualisering van de algemene emissiegrenswaarden lucht voor zeer zorgwekkende

stoffen. Daarnaast werk ik ook aan de regelgeving (zie SD1 OD11 ISE thema-overschrijdend instrumentarium) en aan de ontwikkeling en onderhoud van **tools voor registratie en rapportering**, het ontsluiten van informatie, het verder ontwikkelen van meetmethoden voor emissies en concentraties en het opstellen van emissiegrenswaarden en luchtkwaliteitsnormen. Ik werk ook richtlijnen uit voor de inschatting van de impact van luchtmissies op de omgeving.

OD 2. AFVLAKKING VAN DE GROEI VAN HET WEGVERKEER

Ik volg de integratie van de bevindingen uit de milieueffectenrapporten in de regionale mobiliteitsplannen verder op. Lucht en klimaat worden meegenomen als onderdeel van de hefboomen voor de versterkte geïntegreerde werking tussen omgeving en mobiliteit (zie OD2 SD5 ISE ruimte en milieu). VMM werd hiertoe in 2023 als partner opgenomen naast het departement Omgevingen het departement Mobiliteit en Openbare Werken. Ik zet ook verder in op het milderen van de impact op luchtverontreiniging bij grote infrastructuur- en verkeersgenererende projecten, waar deze in het gedrang komt.

OD 3. VERDERE VERGROENING VAN VOERTUIGENPARK

Samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken rol ik **emissievrije distributie** tegen 2025 verder uit conform het regeerakkoord. Op basis van het stakeholderoverleg met de sector en de centrumsteden werken we een kaderovereenkomst uit om Vlaamse steden te ondersteunen in de transitie naar een zero-emissie beleving van hun stad. Ik zorg ook voor een afstemming tussen het LEZ decreet en het decreet rond emissievrije distributie.

In het kader van het Europees voorzitterschap streef ik ook naar een definitieve goedkeuring van twee belangrijke Europese dossiers die het voertuigenpark zullen vergroenen door Europees bronbeleid . Deze nieuwe standaarden zijn belangrijk voor Vlaanderen omdat ze ons kunnen helpen bij het garanderen dat de in het Luchtbeleidsplan beoogde reductie van gezondheidsimpact en milieuschade door luchtverontreiniging gehaald wordt.

Om de **vergroening van de binnenvaart** verder te stimuleren is mijn administratie, in samenwerking met de Vlaamse Waterweg nv, het engagement aangegaan om in het kader van de Green Deal binnenvaart de nodige kennis en informatie te delen met andere deelnemende partijen om zo gedurende vier jaar bij te dragen aan de operationele doelstellingen van deze Green Deal. In 2024 wordt de samenwerking omtrent walstroom tussen verschillende overheidsinstanties en havens verdergezet. Ik zet hier mee mijn schouders onder. Deze samenwerking heeft als doel om kennis met elkaar te delen omtrent nieuwe initiatieven en gezamenlijk toekomstige uitdagingen aan te pakken.

OD 4. EMISSIEFRAUDE BIJ VOERTUIGEN AANPAKKEN

De versterking van emissiegerelateerde handhavingsmechanismen is cruciaal voor een performant beleid tegen emissiefraude. Samen met mijn collega Minister bevoegd voor Mobiliteit en openbare werken, werk ik de regelgeving uit rond uitbreiding van wegkantcontroles naar licht vervoer en de invoering van een NOx test in de voertuigkeuring. Ik rond ten laatste in 2024 het wetenschappelijk studiewerk af om dergelijke test te ontwikkelen en de technische specificaties op punt te stellen voor implementatie in de keuringscentra. Dit moet toelaten op termijn via remote sensing lichte voertuigen met verhoogde NOx emissies door te verwijzen.

OD 5. LAGE EN ULTRALAGE-EMISSIEZONES VERDER UITROLLEN IN STEDELIJKE GEBIEDEN

Ik blijf aandringen om op Europees niveau een wettelijke basis te voorzien om voertuiggegevens uit te wisselen in functie van handhaving van de LEZ en om administratieve lasten voor de steden te beperken. In afwachting van deze Europese oplossing overleg ik met mijn federale collega om reeds de nodige initiatieven te nemen ter bevordering van de uitwisseling van voertuiggegevens met Frankrijk en Luxemburg. Ook bekijk ik verder de mogelijkheden voor een meer eenvoudige evaluatie van de lage-emissiezones aan de hand van de databank.

OD 6. VERMINDERING LUCHTVERONTREINIGING VAN HOUTVERBRANDING

Ik zet verder in op communicatie over de impact van huishoudelijke houtstook op de luchtkwaliteit en gezondheid, goede stookpraktijken en andere oplossingen die de hinder van houtstook kunnen voorkomen of beperken.

OD 7. EMISSIES IN DE INDUSTRIE EN LANDBOUW VERMINDEREN

Het industriële kosteneffectieve reductiebeleid voor de **NEC-polluenten** (de Europese Nationale Emission Ceilings) voor de sectoren energie en industrie wordt onverminderd verdergezet via de milieuvergunningen en VLAREM zodat ook voor deze sectoren invulling wordt gegeven aan de doelstellingen van het luchtbeleidsplan 2030.

Op 10 maart 2023 stelde de Vlaamse Regering de **Programmatische Aanpak Stikstof** (PAS) definitief vast. Ik voorzie in de verder reglementaire doorvertaling van de PAS-maatregelen en -componenten. Ik zorg voor een goede onderlinge afstemming tussen de maatregelen in het zevende Mestactieplan (MAP 7), de PAS en het Luchtbeleidsplan.

SD 2. ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING

OD 1. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR HOUTVERBRANDING

In de 5de cyclus van het **Vlaams Humaan Biomonitoringprogramma** (VHBP) stel ik de relatie tussen ruimte(gebruik) en omgevingskwaliteit (waaronder luchtkwaliteit)- klimaatgezondheid centraal (zie ook ISE omgevingsbeleid SD1 OD 1). Naast humane stalen zullen ook omgevingsstalen genomen worden zodat het belang ervan voor humane opname en gezondheidseffecten bepaald kan worden. De relatie met luchtkwaliteit kan gelegd worden met de biomerker voor blootstelling aan Black Carbon (BC) m.n. koolstof lading in bloed en urine. Voor de omgevingsstalen, en de mogelijke impact van houtverbranding, bekijk ik de mogelijkheden van het gebruik van aethalometers in stedelijke omgeving.

OD 2. VERMINDEREN LUCHTVERONTREINIGING DOOR VERKEERSGERICHTE MAATREGELEN

In 2024 werk ik aan het optimaliseren van het **spreidingsmodel** dat fijnmazigere gegevens over verkeersstromen levert voor de hoge resolutie luchtkwaliteitsmodellering. De bedoeling is te komen tot fijnmazigere luchtkwaliteitskaarten zodat lokale besturen over de nodige wetenschappelijke informatie beschikken om hun beleidsplannen op te maken. Hiertoe wordt het bestaande model geoptimaliseerd voor het onderliggend wegennet en wordt een methodiek ontwikkeld die moet toelaten een stabiele tijdsreeks op te bouwen.

Via het platform "Samen voor Zuivere Lucht" ondersteun ik lokale besturen door een inspirerend aanbod van haalbare, lokale ingrepen met een focus op het tegengaan van verkeersgerelateerde vervuiling.

OD 3. VERMINDEREN EMISSIES LANDBOUW

Om de stikstof emissies en -deposities van de landbouw op te volgen zet ik verder in op een doeltreffende monitoring, modellering en registratie in het kader van de PAS (zie ISE lucht SD 1 OD 7). In 2024 zorg ik voor een verdere verfijning van de **emissie-inventaris** zodat onder andere effecten van gebiedsgerichte PAS maatregelen in kaart kunnen worden gebracht en het effect van emissiereducerende maatregelen voor luchtverontreinigende stoffen en broeikasgassen nauwkeurig kan geëvalueerd worden. Hiertoe geef ik opdracht om zowel inputdata te verfijnen, als de gehanteerde modellen hierop aan te passen.

In een aantal 'specifieke' gebieden voor het PAS-beleid (maatwerkgebieden, knelpunt-habitattypen) start ik een **fijnmaziger meetnet** op, d.w.z. gerichte bijkomende meetpunten bij de reeds bestaande, vaste meetnetten, om zo de stikstoftoestand van een gebied goed op te volgen.

OD 4. KWETSBAARHEIDSANALYSES UITVOEREN EN ONDERSTEUNING LOKAAL KLIMAATADAPTATIEBELEID ONDERSTEUNEN VIA KLIMAATPORTAAL

In 2023 liet ik het **Klimaatportaal Vlaanderen** vernieuwen en uitbreiden.

In de loop van 2024 voorzie ik in de verdere uitbouw van het Klimaatportaal. Daarbij zal onder andere een fijnmazige inschatting gebeuren van het effect van wijzigend klimaat op de luchtkwaliteit in Vlaanderen, wordt de plantool verfijnd voor hitte-gerelateerde impact. Zie hiervoor verder ISE omgevingsbeleid SD 7 en ISE water SD 2 OD 2.

6.2. BUDGETTAIR KADER

De beleidskredieten onder dit ISE Lucht hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de uitgaven van VMM:

- toe te wijzen aan het ISE Lucht (inclusief de lonen);
- voor het meten, inventariseren, rapporteren en modelleren van de emissies in lucht, en adviseren over milieuvergunningaanvragen lucht;
- voor het meten, modelleren en rapporteren van de luchtkwaliteit, en voorspellen en opvolgen van smogperiodes.
- voor beleidsvoorbereidend onderzoek, monitoring en evaluatie op het vlak van het luchtbeleid

- de (uitdovende) uitgaven van het departement Omgeving op het vlak van het gevoerde beleid ter verbetering van de luchtkwaliteit.

Onder dit luik Budgettaire kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Lucht zijn er echter enkel uitgavenkredieten voorzien op de DAB Minafonds. Deze worden verder besproken onder punt 6.2.2.

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

6.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

Niet van toepassing.

6.2.2. DAB's

DAB MINAFONDS

ONTVANGSTEN

Niet van toepassing.

UITGAVEN

QBX-3QCE2HA-WT - WE GAAN VOOR ZUIVERE LUCHT EN ONDERBOUWEN (LOKAAL) LUCHTBELEID VIA INNOVATIEVE MILIEUMONITORING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit betreft een uitdovend begrotingsartikel, als gevolg van de overdracht van het team Lucht van het Departement Omgeving naar de Vlaamse Milieumaatschappij in 2021.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	91
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	-82
BO 2024	0	9

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling na analyse vereffeningskalender	0	-82	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	0	-82	

6.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VMM worden in deze BBT besproken onder punt 7.2.3.1.

De VMM oefent haar taken uit binnen 2 verschillende ISE: ISE D Water en ISE H Lucht. De financiering van de taken die de VMM uitvoert, verloopt voornamelijk via het artikel QB0-1QCE2DW-IS, een artikel dat in de begroting conform de instructies integraal werd toegewezen aan (en besproken bij) het grootste ISE binnen de VMM: ISE D Water.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder het ISE H Lucht ressorteren. Voor de VMM-kredieten voor het ISE Water wordt verwezen naar de bespreking van het ISE D Water.

ISE H LUCHT

De financiering van de taken die de VMM uitvoert, gebeurt voornamelijk via het artikel QB0-1QCE2DW-IS. Via dit artikel ontvangt de VMM een toelage ten bedrage van 11.030 keuro VAK en 11.1524EK van het Departement Omgeving ter financiering van haar specifieke taken op het vlak van de uitbouw van het meetnet lucht en voor beleidsvoorbereidend onderzoek.

Daarnaast genereert de VMM ook nog eigen ontvangsten zoals Europese ontvangsten ten bedrage van 385 keuro (waarvan 230 keuro is toegewezen aan ESR11 Lonen) en andere inkomsten uit samenwerkingsovereenkomsten ten bedrage van 945 keuro (waarvan 513 keuro is toegewezen aan ESR11 Lonen).

De werkingsuitgaven met betrekking tot het ISE Lucht hebben betrekking op de loonkosten, het inventariseren, rapporteren en modelleren van de emissies in lucht, het adviseren over milieuvergunningaanvragen lucht, het meten, modelleren en rapporteren van de luchtkwaliteit, het voorspellen en opvolgen van smogperiodes en beleidsvoorbereidend onderzoek rond luchtbeleid. Het budget hiervoor bedraagt 10.709 keuro (waarvan 7.544 voor ESR11 Lonen).

De investeringsuitgaven met betrekking tot het ISE Lucht hebben betrekking op duurzame aankopen voor het operationeel houden van het meetnet lucht. Het budget hiervoor bedraagt 1.200 keuro VAK en 1.322 keuro VEK.

6.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

Niet van toepassing.

7. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT WATER

Evolutie zuiveringsgraad	
Definitie	De evolutie van de verhouding van het totaal aantal op een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) aangesloten inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners.
Relevantie	De evolutie van deze indicator geeft een zicht op de uitbouw van het zuiveringsnetwerk.
Berekeningswijze	https://www.vmm.be/water/riolering/hoe-wordt-de-riolerings-en-zuiveringsgraad-berekend
Bronnen	https://www.vmm.be/water/riolering/zuiveringsgraad
Meetfrequentie	Jaarlijkse update

Aantal km opnieuw natuurlijk ingerichte waterlopen in kader van de Blue Deal	
Definitie	De toename van lengte aan waterlopen met natuurlijke kenmerken als gevolg van structuurherstel en de herinrichting van oeverzones op basis van natuur gebaseerde oplossingen.
Relevantie	Door de uitvoering van natuur gebaseerde oplossingen zoals het opnieuw laten meanderen van waterlopen, het open leggen van overwelfde waterlopen, het aanleggen van winterbeddingen en het natuurvriendelijk inrichten van oevers wordt de sponsfunctie hersteld waardoor water beter vastgehouden wordt. Door de natuurlijke kenmerken van waterlopen en hun afstroomgebied te respecteren zijn processen zoals waterberging, afvoer, infiltratie, drainage, erosie en aanslibbing in evenwicht. In droge periodes zorgt dit voor meer waterbeschikbaarheid en bij hevige regenval helpt dit om wateroverlast te voorkomen. Het herstel van de natuurlijke

	structuur van waterlopen is één van de basisvoorwaarden om tot een goede biologische kwaliteit te komen. De natuurlijke inrichting van waterlopen draagt bovendien bij tot het herstel van waterafhankelijke ecosystemen in valleigebieden
Berekeningswijze	Via periodieke impactmonitoring waarbij actoren bevroegd worden naar de terreinmaatregelen die in hun projecten uitgevoerd worden en waarbij het aantal gerealiseerde kilometer aan maatregelen in het kader van de Blue Deal opgeteld worden die onder het thema 'Opnieuw natuurlijk ingerichte waterlopen in het kader van de Blue Deal' vallen. Het gaat hierbij onder meer om volgende maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> - Herprofilen oevers en/of herinrichten watergang - Meanderen van waterlopen/aanleggen van waterslinger - Minder diep maken of dempen van grachten en beken - Natuurvriendelijk inrichten van oevers - Open maken van waterlopen - Ruiming van slib en sedimenten - Winterbedding waterlopen aanleggen of verbreden Dezelfde gerapporteerde numerieke waarden voor verschillende gerealiseerde maatregelen binnen één project worden slechts éénmaal meegenomen in de berekening van de cijfers, tenzij dit gaat om maatregelen gelegen in andere projectzones/clusters.
Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> - https://docplayer.nl/54782706-Waterlopen-in-vlaanderen.html - https://bluedeal.integraalwaterbeleid.be/impact - https://bluedeal.integraalwaterbeleid.be/bulletin
Meetfrequentie	Jaarlijks

Aantal m³ hergebruikt gezuiverd afvalwater in kader van de Blue Deal	
Definitie	Het volume [in m ³] aan bijkomend gezuiverd afvalwater voor circulair watergebruik. Dit betreft het volume aan bedrijfsafvalwater en afvalwater van openbare waterzuiveringsinstallaties dat na verdergaande zuivering opnieuw wordt ingezet als proces- of koelwater of als drinkwater.
Relevantie	Om langere periodes van droogte te kunnen overbruggen is het belangrijk om meer in te zetten op circulair watergebruik. Hiertoe is het nodig om te investeren in meer doorgedreven zuivering van bedrijfsafvalwater en afvalwater van openbare waterzuiveringsinstallaties zodat dit bvb kan gebruikt worden als proces- of koelwater in bedrijven of als drinkwater. Het hergebruik van afvalwater moet wel steeds veilig zijn voor mens en milieu. Zo wordt gezuiverd afvalwater een alternatieve waterbron en verhoogt onze waterbeschikbaarheid.
Berekeningswijze	Via periodieke impactmonitoring waarbij actoren bevroegd worden naar de terreinmaatregelen die in hun projecten uitgevoerd worden en waarbij de gerealiseerde volumes aan maatregelen opgeteld worden die onder het thema 'Circulair watergebruik' vallen. Het gaat hierbij onder meer om volgende maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> - Effluentwater gebruiken - 2e waternet voorzien Dezelfde gerapporteerde numerieke waarden voor verschillende gerealiseerde maatregelen binnen één project worden slechts éénmaal meegenomen in de berekening van de cijfers, tenzij dit gaat om maatregelen gelegen in andere projectzones/clusters.

Bronnen	<ul style="list-style-type: none"> - https://www.vmm.be/water/blue-deal/projecten-hergebruik-effluent - https://lv.vlaanderen.be/steun/groeperingen-vzws-organisaties/projecten-relance-2021/projecten-hergebruik-restwater - https://bluedeal.integraalwaterbeleid.be/impact - https://bluedeal.integraalwaterbeleid.be/bulletin
Meetfrequentie	Jaarlijks

7.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. MONITOREN OM TE WETEN

OD 1. DIGITALE KWANTUMSPRONG MAKEN VOOR DE MEETNETTEN WATER

Door verdere digitalisering en implementatie van technologische innovatie maak ik het mogelijk om in 2024 nog fijnmaziger de basiskwaliteit van oppervlaktewater te meten, met een hogere frequentie (automatische meetstations, remote sensing, etc.) en aantal fenomenen en de impact ervan beter in beeld te brengen (bv. verdroging, bedrijfslozing zoals bijv. verzilting-, en overstorten). Ik zal het digitale meetnet versterken waar nodig. Extra multiparametersondes zullen worden ingezet voor verschillende use cases waardoor de impact op oppervlaktewater van overstorten, lozingen, e.a. digitaal wordt bemeaten. In functie van concrete beleidsvraagstukken omtrent waterkwaliteit, zal naast de inzet van klassieke monitoringinstrumenten (terreinmonsternamen technieken en labo analyses, voornamelijk voor zeer zorgwekkende stoffen), de verdere implementatie van vernieuwende technologieën op vlak van digitale monitoring en remote sensing mee in overweging worden genomen middels gepaste testen en evaluatie naar duurzame inzetbaarheid op het terrein. Hierbij wordt samenwerking met het Agentschap van Landbouw en Zeevisserij nagestreefd met oog op ontsluiten van gegevens.

OD 2. UITBOUWEN VAN EEN OPEN STANDAARD DATAPLATFORM

Middels het opgezette dataplatform zal ik **in 2024 verder inzetten op de standaardisatie op basis van OSLO** (Open Standaarden voor Linkende Organisaties) **en op de open source bouwblokken van het VSIDS-ecosysteem** (Vlaamse Smart Data Space). In functie van een verbeterde, betrouwbare, schaalbare en duurzame data-uitwisseling zullen ook de technische standaarden zoals NGSI LDES opgenomen worden in het dataplatform en zullen de nodige afsprakenkaders (governance) rond publicatie en consumptie van data opgezet worden. Hierdoor kan de beschikbaar gestelde data beter en directer door alle belanghebbenden worden geconsumeerd en is dit dataplatform klaar om deel uit te maken van de Vlaamse smart data space voor de domeinen water (en lucht). Hierdoor wordt de interoperabiliteit van de beschikbaar gestelde data een feit.

Ik laat continue en **sensor-gebonden metingen** mee integreren in het opgebouwde dataplatform zodat ook deze data meegedeeld en ter beschikking kan worden gesteld en ook via deze data nieuwe inzichten kunnen worden bekomen.

In functie van samenwerking, co-creatie en participatie wordt verder ingezet op de uitwerking van maatschappijrelevante en beleidsondersteunende **united communications** (tools, modellen, statistieken en visualisaties, etc.) op basis van de data uit de VSIDS data spaces. Een belangrijke meerwaarde zit in de combinatie van data over domeinen heen (cross-domein: water, lucht, gezondheid, energie, ...).

Ik blijf intussen verder inzetten op het inschakelen van nieuwe technieken om nog meer met de beschikbare data te kunnen doen.

OD 3. OPTIMALISEREN LABOWERKING VLAAMSE OVERHEID

Ik geef verdere uitvoering aan de beslissing om het VMM-labo te behouden en te versterken. Het VMM-labo neemt een leidende rol op zich voor de **monitoring van (prioritaire) gevaarlijke stoffen en andere zeer zorgwekkende stoffen in het watercompartment**. Naast de chemische analyses zet ik in op een holistische benadering van het watersysteem en initieer ik in dit verband een **effect gebaseerde monitoring**.

SD 2. DATA & KENNIS AANBIEDEN OM SAMEN GERICHT ACTIES TE KUNNEN NEMEN

OD 1. OPSTAP ZETTEN NAAR EEN WATER DATA INFRASTRUCTUUR (WDI) VOOR VLAANDEREN VOOR MULTI-USERGEBRUIK

De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) werkt in 2024 een visie en actieplan uit om te komen tot een **Vlaamse Water Data Space**. Hierbij worden de lopende initiatieven rond data-uitwisseling in kaart gebracht, de principes en afspraken voor de uitbouw van een water data space vastgelegd in een charter en een concrete use case voor een wervend pilootproject vastgelegd. De Vlaamse Water Data Space, die een onderdeel is van de Vlaamse Smart Data Space, moet op termijn uitgroeien naar dé (virtuele) plaats om waterdata te delen, zowel binnen de (Vlaamse) watersector als met andere sectoren en met buurtregio's en -landen.

OD 2. ONDERSTEUNEN KLIMAATADAPTATIEBELEID BIJ LOKALE BESTUREN VIA VERDERE UITBOUW VAN HET KLIMAATPORTAAL

In 2023 liet ik het Klimaatportaal Vlaanderen vernieuwen en uitbreiden.

In de loop van 2024 voorzie ik in de **verdere uitbouw van het Klimaatportaal**. Daarbij zal onder andere een het effect van wijzigend klimaat op de lokale waterkwaliteit en -kwantiteit in Vlaanderen verkend worden. De plantool laat ik uitbreiden met nog meer specifieke maatregelen t.a.v. droogte en wateroverlast in het buitengebied en een uitbreiding van de scope naar grondwaterstanden. Zie hieromtrent verder ISE omgevingsbeleid SD 7 en ISE lucht SD 2 OD 4.

OD 3. GRONDWATERDATA ONTSLUITEN IN FUNCTIE VAN VRAAGSTELLING

Als gevolg van klimaatverandering treden in Vlaanderen vaker weerextremen op, wat zich vertaalt in zowel perioden van zowel overvloedige neerslag als langdurige droogte. Deze extremen laten zich ook voelen in de grondwaterstanden. Om de effecten op de grondwaterstanden op te volgen, beschikt Vlaanderen over een grondwaterkwantiteitsmeetnet. Met behulp van Blue Deal middelen werd dit meetnet in 2023 verder uitgebreid en aangepast om de dekkinggraad ervan over Vlaanderen te verhogen. Bijkomend werden circa 120 meetputten in 2023 uitgerust met automatische peilmeetapparatuur om over hoogfrequente metingen te beschikken. Als de werking van het automatisch peilmeetnet, na kalibratie en validatie van de peilmeetgegevens, positief wordt beoordeeld, worden in 2024 en 2025 samen nog eens circa 320 putten van **automatische peilmeetapparatuur voorzien**. Parallel wordt werk gemaakt van de toepassing van de meetresultaten voor de berekening van de grondwaterstandsindicator en worden de metingen voor het brede publiek ontsloten via DOV (zie ISE bodem en ondergrond SD 3 OD 1 en 2 in verband met DOV).

De aanpassing en automatisatie van het grondwaterkwantiteitsmeetnet zal bijdragen tot een nog nauwkeurigere berekening van de grondwaterstandsindicator zodat de meest geschikte maatregelen voor een doelgericht waterbeleid in functie van droogte, wateroverlast, watervoorziening en bescherming van kwetsbare gebieden ingezet kunnen worden.

SD 3. PLANNEN MAKEN EN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

OD 1. GEÏNTEGREERD EN GEBIEDSGERICHT UITVOEREN EN OPMAKEN VAN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN EN MAATREGELENPROGRAMMA

Om de acties uit de stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) en de Conceptnota 'De grote STROOMversnelling' op een duurzame en structurele wijze op te volgen, bij te sturen en aan te vullen met nieuwe inzichten werd medio 2023 een programmamanagement voor de uitvoering van de SGBP 3 opgestart.

Door vereenvoudigde procedures, heldere taakverdelingen en meer responsabilisering, zowel voor de bovengemeentelijke sanering (Aquafin) als voor de gemeentelijke sanering (rioolbeheerders) maak ik werk van een verder verbeterde afvalwaterzuivering. In 2024 implementeer ik het besluit rond de **saneringsplicht voor gemeentelijke riolering** (zie hiervoor SD 4 OD 1). Ik bekijk ook de mogelijkheden om lokale overheden en rioolbeheerders beter te ondersteunen in de realisatie van rioleringsprojecten. Daarvoor werk ik een proefproject uit waarbij men op vrijwillige wijze beroep kan doen op de expertise en financieringsmogelijkheden van Aquafin. De uitgaventoetsing over de rioolsubsidies moet tevens inspiratie bieden voor kernvraag of de Vlaamse Overheid voor het thema in kwestie middelen moet uitgeven? En zo ja, of de huidige aanpak daarvoor de meest aangewezen is dan wel of er betere opties zijn.

Door middel van de toolbox (de)centrale zuivering bied ik de lokale actoren praktische handvaten aan om efficiënt keuzes te maken voor de verdere uitbouw en optimalisatie van de saneringsinfrastructuur. Ik pas het hoofdstuk bronmaatregelen van de Code Goede Praktijk rioleringen aan, op basis van de nieuwe Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening Hemelwater. Ik werk ook verder aan de ontwikkeling van een meetnet om de impact van riooloverstorten op de ecologisch meest kwetsbare waterlopen te bepalen.

Bij het verlenen omgevingsvergunningen voor het bouwen of herbouwen van gebouwen, zorg ik voor bijkomende garanties dat afvalwater gezuiverd wordt. In het najaar 2023 leg ik hiervoor een ontwerp van decreet voor aan de Vlaamse Regering.

Specifiek voor de chronische druk door stikstof en fosfor zal ik erover waken dat de nodige maatregelen in **MAP7** worden vastgelegd. (zie hiervoor SD 7 OD 1).

Om de hydromorfologie, het bufferend vermogen en de veerkracht van onze waterlopen te herstellen laat ik het **investeringsprogramma Levend Water** verder lopen. Enerzijds door eigen Vlaamse investeringen, anderzijds door een financiële ondersteuning voor lokale waterbeheerders en lokale actoren voor de uitvoering van lokale projecten, en dit via een projectoproep Levend Water. De oeverzoneverkenner, een GIS-instrument ter ondersteuning van de waterbeheerders, lokale overheden, gebiedscoalities, ... wordt beschikbaar gesteld in 2024 en is een handig hulpmiddel voor de toepassing van het uitgewerkte afwegingskader oeverzones.

In 2024 wordt een tussentijdse balans opgemaakt van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 en de toestand van onze wateren. Via het wateruitvoeringsprogramma (WUP) rapporteren de partners over de stand van zaken van de acties.

Ik start ook met de voorbereidingen voor uitvoering van het Blue Deal decreet en de volgende stroomgebiedbeheerplannen. In 2024 zal de inhoud, structuur en totstandkomingsproces voor de volgende generatie stroomgebiedbeheerplannen verder vorm krijgen, met als doel efficiëntere, compactere en resultaatgerichtere stroomgebiedbeheerplannen. Door middel van een studie die ik uitvoer met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken zullen zowel voor droogte als voor overstromingen concretere doelstellingen worden uitgewerkt. Er wordt werk gemaakt van GAP-analyses (doelafstand analyse) van andere parameters dan stikstof en fosfor om te bepalen welke maatregelen kunnen ingezet worden om de doelafstand te dichten. Voor de hydromorfologische analyse komt er een methodiek en actualisatie van de hydromorfologische kaart.

OD 2. KLIMAATADAPTATIE PLANMATIG ONDERBOUWEN

In de loop van 2024 voorzie ik in de verdere uitbouw van het Klimaatportaal, zie ISE omgevingsbeleid SD 7, ISE lucht SD 2 OD 4 en ISE water SD 2 OD 2.

OD 3. UITVOEREN VAN HET EERSTE VLAAMSE WATERSCHAARSTE- EN DROOGTERISICOBEBEERPLAN

Ook in 2024 zet ik de Blue Deal verder. Via het VAP werd bijkomend 150 miljoen euro vrijgemaakt voor 2023 en 2024 voor de continuering van investeringen in kader van de Blue Deal. Ook de ondersteuning via een programmamanagement Blue Deal is verdergezet.

Op mijn initiatief keurde de Vlaamse Regering het **Blue Deal decreet** twee keer principieel goed. Momenteel wacht ik het advies van de Raad van State af. Het decreet verplicht elke toekomstige Vlaamse Regering tot de opmaak van een Blue Deal en dit binnen een jaar na haar aantreden. Het opzet is een structurele, overkoepelende systeemaanpak waarbij elke Vlaamse Regering de gewenste doelstellingen en concrete maatregelen vastlegt omtrent het inperken van risico's op vlak van zowel droogte als overstromingen, als waterkwaliteit, en de nodige middelen voorziet voor de realisatie hiervan. Hiermee wordt de verderzetting van de principes van de Blue Deal structureel verzekerd.

OD 4. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE LANDBOUW

De SGBP bevatten per waterlichaam reductiedoelen voor de parameters stikstof en fosfor. Voor de sector landbouw geven de plandoelstellingen aan waar de uitdagingen en mogelijke acties voor landbouw zich situeren. Ik zal er dan ook volop werk van maken om in MAP7 de noodzakelijke acties te definiëren die ertoe zullen bijdragen de doelstellingen voor de landbouwsector te realiseren. Zie hiervoor SD 7 OD 1.

Samen met mijn collega bevoegd voor Landbouw werk ik aan een Vlaamse positie in het kader van de besprekingen die moeten leiden tot een vernieuwd Europees kader voor een duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (SUR). De implementatie hiervan moet kunnen leiden tot een verdere vermindering van de druk van pesticiden op oppervlakte- en drinkwater, en voor de bescherming van kwetsbare zones en kwetsbare groep en voor het invullen van de reductiedoelstellingen voor pesticiden onder de Green Deal. Diverse acties die o.a. hierbij aansluiten maken tevens deel uit van een Nationaal Actieplan Pesticiden (2023-2027) waarvan een Vlaams Actieplan deel uitmaakt.

OD 5. VORMGEVEN AAN INTEGRAAL WATERBELEID IN DE INDUSTRIE

Voor de **impactbeoordeling van bedrijfsafvalwater** werd een Wezerstappenplan uitgewerkt. Deze tool zal in 2024 verder ingezet worden om erop toe te zien dat lozingen van bedrijfsafvalwater verenigbaar zijn met de doelstellingen van het waterbeleid. Om een meer duurzaam watergebruik in de industrie te faciliteren wil ik samen met de sectorfederaties inzetten op het aanpakken van de uitdagingen die zich daarbij stellen zoals het spanningsveld dat waterbesparingen en verhogingen van concentraten met zich meebrengen.

OD 6. ACTUALISEREN WATERTOETSKAARTEN

Ik heb sterk ingezet op een optimalisatie van de watertoets in 2022 en 2023. Deze optimalisatie is afrond en wordt geconsolideerd in 2024.

SD 4. NAAR EEN EFFICIËNTE EN EFFECTIEVE INZET VAN MIDDELEN IN DE WATERSECTOR

OD 1. RESPONSABILISEREN VAN ACTOREN

Op mijn initiatief zal in 2024 de **gemeentelijke saneringsplicht** van afvalwater duidelijker omschreven worden via een uitvoeringsbesluit. Dit besluit legt openbare dienstverplichtingen vast voor de verdere uitbouw, het duurzaam beheer en de optimalisatie van de saneringsinfrastructuur. Via dit besluit zal een resultaatgerichte aansturing van de gemeentelijke rioolbeheerders mogelijk worden. Zo geef ik tegelijk uitvoering aan het stroomgebiedbeheerplan.

OD 2. INZETTEN HEFFINGEN ALS BELEIDSINSTRUMENT

In 2024 zet ik verder in op administratieve vereenvoudiging voor een aantal doelgroepen, de toepassing van het vervuiler-betaalt-principe en het stimuleren van circulair watergebruik. Zo realiseer ik ook via deze weg de principes en uitgangspunten van de Blue Deal.

OD 3. OPVOLGEN BETAALBAARHEID VAN DE WATERFACTUUR

De WaterRegulator zal op mijn vraag de betaalbaarheid van kraanwater in 2024 opvolgen door de prijs ervan te toetsen aan de inkomensverdeling van de gezinnen.

OD 4. VERSTERKEN TOEZICHT OP LEVERINGSZEKERHEID DRINKWATER

In 2024 zet ik verder in op het beleid en het toezicht op de leveringszekerheid van drinkwater en dit zowel vanuit kwalitatief als kwantitatief oogpunt. Het nieuwe besluit omtrent de kwaliteit en de levering van drinkwater waarin het risicobeheer van bron tot kraan verdere invulling kreeg met een duidelijke taakstelling naar de waterleveranciers bevat hiervoor de krachtlijnen.

De **strategische investeringsagenda** die in het kader van het strategisch plan voor de openbare waterbevoorrading werd opgemaakt, wordt verder verfijnd. In 2024 wordt deze verder geactualiseerd.

OD 5. VERSTERKEN VAN HET LANDSCHAP VAN WATEROPERATOREN

Ook in 2024 zal ik initiatieven inzake samenwerking, zowel wat betreft uitwerking en afstemming op terrein als het opzetten van gezamenlijke standaarden, tussen de verschillende operatoren maximaal ondersteunen om zo de waterbevoorrading van de Vlaming verder te verzekeren.

SD 5. ACTIEF OP HET TERREIN OM IMPACT TE VERGROTEN

OD 1. INZETTEN OP GEBIEDSGERICHTE PROJECTWERKING

De (uitvoeringsgerichte) samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse overheid en de regionale landschappen werd uitgebreid met een luik rond water (Blue Deal). Een maximale afstemming tussen de werking van de regionale landschappen en de bekkenwerking wordt hiermee voorzien, alsook een verdergaande samenwerking en versterking van de uitvoeringscapaciteit.

Gebiedsgerichte initiatieven moeten de motor blijven om meer integrale projecten te realiseren. Tot de oprichting van de toekomstige waterschappen (zie verder onder SD 6 OD 1) verzekeren de huidige structuren de gebiedsgerichte werking inzake integraal waterbeleid.

OD 2. OPTIMALISEREN WATERBEHEER VAN DE ONBEVAARBARE WATERLOPEN

In uitvoering van de **conceptnota "Beheer onbevaarbare waterlopen"** maak ik werk van een drastische rationalisering in het landschap van het beheer van de onbevaarbare waterlopen. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het regeerakkoord en het expertenrapport Weerbaar Waterland. De organisatie van de waterschappen en de unie van waterschappen wordt concreet voorbereid. Specifieke aandacht vergen de uitwerking van de organisatie en financiering van de nieuwe waterschappen. We zorgen hierbij dat de beschikbare kennis en ervaring van de huidige waterbeheerders en de vele vrijwilligers op terrein maximaal benut wordt in de nieuwe structuren. Cruciaal is dat deze nieuwe organisatievormen over de nodige capaciteit beschikken om de uitdagingen inzake waterveiligheid, droogte en het ecologisch herstel van waterlopen succesvol aan te pakken.

In uitvoering van de Blue Deal zet ik volop in op het realiseren van **groenblauwe netwerken** door gepaste inrichtings- en beheermaatregelen waarbij een vertraagde afvoer en het beter vasthouden van water voorop staan. Zo wordt de Kerkebeek in Brugge terug in een open bedding gelegd, wordt een hermeandering van de Kleine Nete en de Aa gerealiseerd en realiseren we natuurvriendelijke oevers langs de Grote Beverdijkvaart, Koolhofvaart en Vrouwvliet. In het stroomgebied van de Grote en Kleine Gete werken we aan totaalplan voor herstel van de natuurlijke bergingscapaciteit in samenhang met ecologisch herstel in het valleigebied.

Het **afwegingskader oeverzones** is ontwikkeld om op een onderbouwde en stapsgewijze manier de doelstellingen, functies, locatie, inrichting en breedte van oeverzones te bepalen zodat het finale ontwerp zo goed mogelijk aansluit op de plaatselijke noden. Het gaat om een richtinggevend en ondersteunend hulpmiddel als aanvulling op bestaande verplichtingen. Voor een aantal waterlopen (Aa, Velppe, etc.) wordt deze methodiek concreet toegepast als piloot. Om het instrument ruimer in te zetten wordt alle informatie uit het afwegingskader gebundeld in een online toepassing.

Na goedkeuring van het Besluit van de Vlaamse regering over het peilbeheer van de onbevaarbare waterlopen en grachten worden de prioritaire gebieden aangeduid. Binnen

de 2 jaar na goedkeuring van deze prioritaire gebieden moeten de betrokken waterbeheerders een ontwerp van peilbesluit bezorgen. Ik liet een bestek uitschrijven voor de opmaak van peilbesluiten voor vijf pilootgebieden. Het is de bedoeling in deze pilootgebieden de nodige ervaring op te doen die ook nuttig ingezet kan worden bij de opmaak van peilbesluiten in de andere prioritaire gebieden. Via deze peilbesluiten streef ik naar het veel beter vasthouden van water, het herstel van natte natuur en de voorkoming van verdroging in landbouwgebieden.

Er wordt ook maximaal ingezet om de beperking van het **energieverbruik door pompgemalen en andere installaties**. Hiervoor lopen projecten in het Schulensbroek, op de Kalkenvaart en op de Lieve. Daarnaast worden de kosteneffectieve mogelijkheden om alternatieve energiebronnen zoals zon en wind maximaal in te zetten voor het beheer van waterbeheerinfrastructuur uitgewerkt.

Om de ecologische doelstellingen van de onbevaarbare waterlopen te versterken startte ik met de opmaak natuurbeheerplannen voor onbevaarbare waterlopen. De natuurbeheerplannen voor de Zwalm, Rivierbeek-Herstbergebeek, waterlopen van het Schulensbroek, de Dijle en de Kleine Nete zullen in 2024 gefinaliseerd worden. Ik heb mij verder geëngageerd om natuurbeheerplannen op te maken voor meer dan 80% van de onbevaarbare waterloop 1^o categorie.

OD 3. VERZEKEREN VAN EEN 24/7 MILIEU-INCIDENTENWERKING

Door de verbeterende waterkwaliteit vergroot en versterkt de biodiversiteit in het watersysteem, maar vergroot ook de potentiële impact van milieu-incidenten. Het is aangewezen dat bij een milieu-incident snel gereageerd wordt, om deze impact zo klein mogelijk te houden. Het draaiboek milieu-incidenten voorziet reeds een coördinatie wanneer verschillende omgevingsdiensten betrokken zijn bij een milieu-incident. Om de toenemende vragen om bijstand bij milieu-incidenten vanuit de interventiediensten aan de bevoegde omgevingsdiensten, is een 24/7 permanentiedienst bij deze omgevingsdiensten noodzakelijk. Ik zie erop toe dat de aanbevelingen van de systeemaudit voor de handhavingsoopdrachten inzake milieuhygiëne worden opgevolgd. In geval van een ernstige waterverontreiniging waarbij planten of dieren bedreigd of stervende zijn of waarbij de waterproductie uit oppervlakte-of grondwater in gevaar komt, is nader terreinonderzoek en een snelle en kwaliteitsvolle opvolging en nazorg noodzakelijk. Waar van toepassing zullen de bepalingen uit het milieuhandhavingdecreet, of bij verdere escalatie van een milieu-incident, uit het milieuschadedecreet in werking worden gezet.

OD 4. ONDERBOUWEN SEDIMENTBELEID EN INZETTEN OP SLIBRUIMING

De slibruiming van enkele strategisch belangrijke sedimentvangen (Dijle opwaarts Leuven, Jeker te Lauw) staan op het programma. Meer dan 20 slibruiming en/of prioritaire locaties geruimd worden. De sanering van de Grote Laak wordt verdergezet. In het kader van het EU-project Narmena wordt nagegaan wat de resultaten zijn van de meer natuurlijke, minder invasieve saneringstechniek die in het stroomafwaartse deel van de Winterbeek is toegepast.

SD 6. VERSTERKEN VAN DE NETWERKORGANISATIE ROND WATER

OD 1. EVOLUEREN NAAR EEN EFFICIËNTERE GOVERNANCE

Ik start de hervorming van de **CIW** tot een volwaardige kennis- en netwerkorganisatie op, met een strategische adviesrol aan het Vlaamse Gewest die van onderuit gevoed wordt door de actoren op het terrein. De CIW zet zo mee de bakens uit voor een duurzaam waterbeheer.

Met het oog op een drastische rationalisering in het landschap van het beheer van onbevaarbare waterlopen en in uitvoering van de Conceptnota beheer onbevaarbare waterlopen start ik de nodige initiatieven op ter voorbereiding van een decretaal kader. Ik zal deze legislatuur nog een voorstel voorleggen aan de Vlaamse Regering voor de afbakening van de **waterschappen met rechtspersoonlijkheid** gebaseerd op hydrografisch logische gehelen en vertrekkend vanuit de hydrografische grenzen van de bekkens die vanuit pragmatisch oogpunt lokaal kunnen bijgesteld worden en dit op basis van een voorstel van een werkgroep met vertegenwoordigers van de betrokken waterbeheerders.

OD 2. ZORGEN VOOR SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID

De structurele versterking met 20 miljoen per jaar voor het verbeteren van de waterkwaliteit door de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen 2022 – 2027 loopt ook in 2024 verder. Zo blijf ik inspanningen leveren om de Europese waterkwaliteitsnormen in Vlaanderen te realiseren. De prioriteiten zijn vastgelegd via de conceptnota de Grote Stroomversnelling met onder andere een investeringsprogramma "levend water" en het versnellen van de aan Aquafin opgedragen investeringsprojecten. Het programma "levend water" stelt een planmatige en structurele aanpak van waterlopen voorop, gericht op herstel van de hydromorfologie van de waterloop. Ik breng ook de toekomstige investeringsbehoeften in beeld met het oog op de eerste Blue Deal legislatuurnota water en laat werk maken van optimalisatievoorstellen om de financiering van watervoorziening, de afvalwaterketen en het watersysteembeheer meer sluitend te organiseren.

OD 3. BEWERKSTELLIGEN GEDRAGSVERANDERING

Diverse initiatieven dragen bij aan het creëren van draagvlak en bewerkstelligen van gedragsverandering. Onder meer via de Blue Deal website, groenblauwvlaanderen.be, het groenblauw peil, de platformwerking binnen de CIW waar de verschillende actoren binnen een specifiek domein met elkaar in contact worden gebracht, projectgroepen voor specifieke thema's/ dossiers en doelgroepspecifieke communicatie- en sensibiliseringsprojecten zoals tegelwippen, de nieuwe blauwdruk voor de hemelwater- en droogteplannen waarin stakeholderbetrokkenheid bij het gemeentelijk hemelwaterbeleid als belangrijk fundament naar voor wordt geschoven,...

Ook de Blue Deal projecten en projectoproepen bieden heel wat handvaten door stakeholders te ondersteunen om zelf initiatief te nemen voor het beter vasthouden en infiltreren van water of voor een duurzaam en meer circulair watergebruik, etc.

OD 4. VERSTERKEN BELEIDSRELEVANT WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Om op onderbouwde wijze werk te maken van de transitie naar klimaatrobuuste en veerkrachtige watersystemen en naar een meer water-circulaire economie blijft het nodig om blijvend in te zetten op onderzoek, innovatie en kennisdeling. Het **CIW-platform**

Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie Water blijft daarom een bijdrage leveren op dit vlak via een rol als klankbord, een actieve bijdrage in het EU Horizon-partnerschap Water4All met diverse Vlaamse partners, etc. Vanuit de belangrijkste onderzoeksbehoeften (onder andere Weerbaar Waterland, stroomgebiedbeheerplan, onderzoeksagenda water voor bedrijven) wordt de meest gepaste aanpak verder vormgegeven zodat de CIW haar vernieuwde rol als kennis- en netwerkorganisatie ook op dit vlak kan opnemen.

SD 7. DE NUTRIËNTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW

OD 1. ONDERLINGE AFSTEMMING VLAAMS LANDBOUWBELEID, MAP EN STROOMGEBIEDBEHEERPLANNEN

In 2024 breng ik het in 2023 vastgelegde zevende Mestactieprogramma (MAP 7) uit. Ik geef daarbij uitvoering aan het akkoord dat landbouw- en natuurorganisaties hebben gesloten. Ik neem in MAP 7 alle maatregelen om de doelstellingen uit de Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water te halen. Ik neem in MAP 7 maatregelen om de eutrofiëring van het kustwater aan te pakken. Ik kom tegemoet aan het vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg in Brussel om tijdig verscherpte maatregelen te treffen in uitvoering van artikel 5, lid 5 van de Nitraatrichtlijn. Ik zorg voor een goede onderlinge afstemming van MAP 7 met o.a. het erosiebeleid, de PAS en het Luchtbeleidsplan.

OD 2. HERORIËNTERING ADVISERING BEMESTING EN BEGELEIDING BIJ LAND- EN TUINBOUWERS

Ik investeer in de voorlichting en de begeleiding met betrekking tot oordeelkundige bemesting, geïntegreerd bodembeheer en kringlooplandbouw, zodat Vlaamse land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken. B3W, de **begeleidingsdienst voor betere bodem- en waterkwaliteit**, zorgt ervoor dat landbouwers de komende jaren goed voorgelicht en begeleid worden om de waterkwaliteitsdoelstellingen te halen. In 2024 schrijf ik een nieuwe overheidsopdracht uit en ga ik in overleg met de landbouworganisaties en de andere ketenactoren om meer land- en tuinbouwers te bereiken met deze begeleiding. Alle schakels in de keten hebben een verantwoordelijkheid om juiste bemestingsadviezen te geven.

OD 3. HANDHAVING MESTBELEID VERSTERKEN DOOR EFFICIËNTERE CONTROLEMETHODES EN INNOVATIE

Om de naleving te garanderen, hanteer ik handhaafbaarheid als essentieel criterium bij de opmaak van MAP 7. Ik valoriseer de in MAP 6 ingevoerde maatregelen. Ik gebruik de gegevens van de digitale debietmeters om gerichte controles en bedrijfsdoorlichtingen uit te voeren bij mestverwerkers. Ik stimuleer het oordeelkundig gebruik van kunstmeststoffen door gerichte terreincontroles.

Ik ga aan de slag met nieuwe technieken. Aan de hand van opgedane terreinervaringen met de NMR-techniek voor in situ mestanalyses, voeg ik deze techniek toe aan het **meststaalnamecompendium** aan zodat op het terrein sneller en efficiënter opgetreden kan worden.

In kader van de PAS investeer ik in een **automatische elektronische monitoring van luchtwassers** als onderdeel van een gerichte handhaving. Ik zet verder in op de uitwerking van detectiealgoritmes op anomalieën van AGR-GPS gegevens, zodat een slimme handhaving op het mestgebruik mogelijk wordt.

Ik ontwikkel met respect voor privacy methodieken om aan de hand van **luchtbeelden** de bodembedekking, bufferstroken en mestopslagen op de landbouwpercelen te detecteren en doelgericht te handhaven. Dit doe ik in overleg met het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

Ik zet tot slot ook in op een versterking van de omgevingshandhaving, zie hiervoor ISE instrumentarium SD 2.

7.2. BUDGETTAIR KADER

De beleidskredieten onder dit ISE Water hebben in hoofdzaak betrekking op:

- de werking van de VMM en VLM (inclusief de lonen) toe te wijzen aan het ISE Water;
- de VMM-uitgaven:
 - o gericht op het operationeel beheer van watersystemen; het gaat hierbij om taken die noodzakelijk zijn voor de veiligheid (beheer onbevaarbare waterlopen, slibruiming, rattenbestrijding, exotenbestrijding), voor de bewaking en waarschuwing bij overstromingen, en tevens voor de bewaking van de grondwaterkwaliteit door meting en concrete acties;
 - o ter uitvoering van de Blue Deal en de bestrijding van droogte en wateroverlast;
 - o op het vlak van de stroomgebiedbeheersplannen
 - o voor het meten, inventariseren, rapporteren en modelleren van de afvalwater-, oppervlaktewater- en waterbodempkwaliteit;
 - o in het kader van de vestiging en de inning van de milieuheffing;
 - o in het kader van het toezicht en de regie van de (boven)gemeentelijke sanering en drinkwater en in het kader van de WaterRegulator;
 - o voor het adviseren over omgevingsvergunningaanvragen afvalwaterlozingen;
 - o in het kader van de coördinatie en de organisatie van de planning van het integraal waterbeleid;
- de VLM-uitgaven:
 - o gericht op de aanpak van de mestproblematiek en de uitvoering van de mestactieplannen (inclusief de werking van de Mestbank);
 - o voor het uitvoeren van het mest gerelateerde onderzoek ter onderbouwing van het mestbeleid;
 - o gericht op de advisering van oordeelkundige bemesting en de begeleiding bij de land- en tuinbouwers in Vlaanderen zodat land- en tuinbouwers beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken en deze toepassen;
- de uitkering van de werkingstoelage aan de drinkwatermaatschappijen.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2024.

WATER, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2023	evolutie	BO 2024	BA 2023	evolutie	BO 2024
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO),	188	5	193	188	5	193

provisies (PR))						
Toelagen (interne stromen (IS))	123.577	1.841	125.418	123.878	1.841	125.719
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	123.765	1.846	125.611	124.066	1.846	125.912
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Binnen het ISE Water van de algemene uitgavenbegroting worden alle kredieten als toelage overgemaakt aan de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), behalve 1 kleinere dotatie van 193 keuro aan de Internationale Schelde- en Maascommissie.

De VMM ontvangt deze circa 126 miljoen euro aan toelagen in de VMM-begroting, waar deze kredieten aan uitgavenzijde ESR-matig ingeschreven worden. Dit is 1.8 miljoen euro meer dan bij BA2023 en het gevolg van een groot aantal budgetbewegingen. Voor meer detail hierbij wordt verwezen naar de bespreking van artikel QB0-1QCE2DW-IS verder in de BBT.

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

7.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

ONTVANGSTEN

Niet van toepassing.

UITGAVEN

QB0-1QCE2DA-WT - PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel wordt ter ondersteuning van de Internationale Scheldecommissie en de Internationale Maascommissie 193 keuro VAK en VEK voorzien.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	188	188
<i>Index</i>	5	5
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0

BO 2024	193	193
----------------	-----	-----

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QB0-1QCE2DW-IS - VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VMM een werkingstoelage van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken, en haar specifieke taken op het vlak van het operationeel beheer van watersystemen, integraal waterbeleid, uitbouw van meetnetten water en lucht en regie drinkwater- en afvalwaterketen.

Kredietevolutie:

	VAK	VEK
BA 2023	123.577	123.878
<i>Index</i>	3.401	3.401
<i>Compensaties</i>	-837	-837
<i>Andere bijstellingen</i>	-723	-723
BO 2024	125.418	125.719

(duizend euro)

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar CB0-1CBX2AC-PR	-40	-40	Actieplan Energie-efficiëntie
Naar MD0-1MHH2QA-WT	-222	-222	Bruine rattenbestrijding stopzetting SO met AWW
Naar CB0-1CFG2EA-WT	-48	-48	Inkanteling DCB overdracht IT-budget
Naar MB0-1MFH2KB-WT	-28	-28	Project iAsset bijdrage MOW
Naar SH0-1SAA2ZZ-LO	-381	-381	Inkanteling vastgoed bij HFB (deel lonen)
Naar SH0-1SAA2ZZ-WT	-96	-96	Inkanteling vastgoed bij HFB (deel werking)
Naar QBX-3QCE2DC-WT	-22	-22	Bijdrage VMM voor extra takenpakket voor Aquafin
TOTAAL	-360-477= -837	-360-477= -837	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Efficiëntie en kerntaken - Besparing apparaat 2024 (niet loon)	-99	-99	Het budget wordt verminderd met 99 keuro VAK/VEK als gevolg van de generieke besparing op de werkingskredieten van het apparaat van de Vlaamse Overheid.
Efficiëntie en kerntaken - Personeelsbesparing 2024	-624	-624	Het budget wordt verminderd met 624 keuro VAK/VEK als gevolg van de generieke

			besparing van de Vlaamse Overheid.
TOTAAL	-723	-723	

7.2.2. DAB's

DAB MINAFONDS

ONTVANGSTEN

QBX-2QCEADA-OW - PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit artikel worden de ontvangsten uit de heffing op de waterverontreiniging en de heffing op de winning van grondwater begroot.

Kredietevolutie:

	AO	TO	LO
BA 2023	65.234	0	0
Bijstellingen BO 2024	8.796	0	0
BO 2024	74.030	0	0

(duizend euro)

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De totale raming voor de heffing op de waterverontreiniging en de heffing op de winning van grondwater bedraagt 74.030 keuro. Hierna volgt een overzicht van de ramingen van de verschillende heffingen voor 2024: de heffing op de waterverontreiniging 44.467 keuro en de heffing op de winning van grondwater 29.563 keuro.

Er wordt voor de heffing op de waterverontreiniging in 2024 44.467 keuro verwacht waarvan 4.166 keuro heffing kleinverbruikers en 40.301 keuro heffing grootverbruikers. Voor de heffing kleinverbruikers is er een stijging met 459 keuro door een aangroei in dossiers op basis van meldingen van erkende putboorders en het gestegen eenheidstarief 2024 (+10,6%). Voor de heffing grootverbruikers is er een stijging met 6.491 keuro), voornamelijk te wijten aan een stijging van de heffingsgrondslag en het gestegen eenheidstarief 2023 (+ 5,6%) en 2024 (+10,6%).

Voor de heffing op de winning van grondwater wordt in 2024 29.563 keuro verwacht waarvan 6.985 keuro heffing 2023 aan te rekenen in 2024 en 22.579 keuro heffing 2024 aan te rekenen in 2024. De stijging met 1.846 keuro is voornamelijk te wijten aan de gestegen grondwaterindex 2023 (+10,6%) en extra inspanningen bij het opsporen van nieuwe dossiers met grondwater.

QBX-2QCEADB-OW - DE NUTRIENTENVERLIEZEN VANUIT DE LAND- EN TUINBOUW NAAR HET OPPERVLAKTE- EN GRONDWATER VERDER VERMINDEREN

Korte inhoud begrotingsartikel:

De ontvangsten zijn geraamd op basis van de toepassing van het decreet inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen en het decreet houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarisch bronnen. Volgens deze decreten wordt de Mestbank belast met het opleggen en innen van

heffingen en administratieve geldboetes. Vanaf productiejaar 2007 worden er enkel nog administratieve geldboetes opgelegd.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	2.500	0	0
Bijstellingen BO 2024	500	0	0
BO 2024	3.000	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Globaal wordt verwacht dat in 2024 de ontvangsten analoog zullen zijn als een recente herberekening voor 2023, met name 3.000 keuro (2.500 keuro bij BA2023). De creatie van nieuwe vorderingen in 2024 wordt geraamd op 5.812 keuro. Er wordt ingeschat van deze vorderingen in 2024 een bedrag van 983 keuro te annuleren na bezwaarbehandeling. Dit bedrag is gebaseerd op de resultaten uit het verleden. De netto creatie van nieuwe vorderingen in 2024 bedraagt hierdoor 4.829 keuro.

Er wordt bij BO2024 rekening gehouden met dubieuze vorderingen. Alle openstaande vorderingen eind 2023 worden als dubieus beschouwd. Bij BO2024 wordt rekening gehouden met (een gedeelte van) de ontvangsten en annulaties van deze dubieuze vorderingen. Ook de geraamde (oninbare) bijkomende dubieuze vorderingen van 2024 worden in rekening gebracht bij BO2024. De totale correctie met de dubieuze vorderingen bedraagt voor 2024 1.829 keuro.

UITGAVEN

QBX-3QCE2DA-WT - PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit begrotingsartikel draagt de VMM bij aan de uitvoering van de strategische doelstellingen omtrent het verhogen van de milieukwaliteit van de leefomgeving voor het thema Water.

De VMM financiert rechtstreeks beleidsuitgaven (VAK) gericht op het uitvoeren van het integraal waterbeleid. Dit omvangrijke budget wordt nagenoeg volledig ingezet op de subsidiëring van de aanleg van openbare rioleringen, andere dan prioritaire rioleringen en de bouw van kleinschalige rioolwaterzuiveringsinstallaties (met inbegrip van individuele) door gemeenten, gemeentebedrijven, intercommunales, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden of de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening. Bij BO 2024 wordt 122.119 keuro VAK en 61.316 keuro VEK voorzien voor subsidiedossiers ressorterend onder het subsidiebesluit van de Vlaamse Regering van 5 mei 2017, d.i. voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen en de bouw van kleinschalige (met inbegrip van individuele) waterzuiveringsinstallaties.

Daarnaast wordt voor de financiering van de StroomGebiedBeheerPlannen (SGBP) een VAK van 20.216 keuro en een VEK van 19.500 keuro voorzien.

Bij BA 2016 werd een eerste maal extra budget ingeschreven (2.450 keuro VAK en 450 keuro VEK) voor de uitvoering van acties uit het tweede stroomgebiedbeheerplan (SGBP) 2016 – 2021 in uitvoering van de Europese kaderrichtlijn Water en aan de overstromingsrichtlijn. In het kader van het derde stroomgebiedbeheerplan (SGBP3) voor de periode 2022–2027 bleek bijstelling van het bestaande budget noodzakelijk. Bij BA 2023 werd een bijkomend budget ingeschreven van 20.000 keuro VAK en 20.000 keuro VEK. De prioriteiten voor bijkomende investeringen richting gezonde waterlopen heeft de

Vlaamse Regering op 1 juli 2022 vastgelegd via de conceptnota de Grote Stroomversnelling. Die bevat onder andere een investeringsprogramma "levend water" en het versnellen van de aan Aquafin opgedragen investeringsprojecten. Het programma "levend water" stelt een planmatige en structurele aanpak van waterlopen voorop, gericht op herstel van de hydromorfologie van de waterloop. Daarbij wordt binnen gebiedsgerichte initiatieven met meerdere actoren en aan meerdere doelstellingen tegelijk gewerkt in samenspraak met belanghebbenden en betrokkenen. De acties zelf spitsen zich toe op waterlichaamspecifieke acties op het vlak van hydromorfologie, specifieke acties in speciale beschermingszones m.b.t. vernatting, waterbodemsaneringen, generieke acties met eenmalige en jaarlijkse/operationele kosten, beperking nutriëntuitspoeling, erosiebeperking, enz... .

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	146.935	103.014
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-4.600	-6.974
<i>Andere bijstellingen</i>	0	-8.688
BO 2024	142.335	87.352

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QBX-3QCE2OC-WT	0	-1.298	Bijstelling na analyse vereffeningskalenders
Van QDX-3QCE2DA-WT	0	-1.076	Bijstelling na analyse vereffeningskalenders
Naar QBX-3QCE2DC-WT	-4.600	-4.600	Compensatie naar Aquafin in kader van investeringen voor stroomgebiedbeheersplannen
TOTAAL	-4.600	-6.974	

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling na analyse van de vereffeningskalender	0	-8.688	Bijstelling na analyse vereffeningskalenders
TOTAAL	0	-8.688	

QBX-3QCE2DC-WT - ZORGEN VOOR EEN SLUITENDE FINANCIERING VAN HET WATERBELEID - OVERDRACHT AAN DE OPENBARE WATERDISTRIBUTIENETWERKEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Om hun saneringsverplichting uit te voeren, hebben de drinkwatermaatschappijen een overeenkomst met de NV Aquafin. De Vlaamse Regering kent een werkingstoelage omwille van het algemeen belang toe aan de drinkwatermaatschappijen. De rest van de vergoeding die aan Aquafin NV dient betaald te worden, moeten de drinkwatermaatschappijen doorrekenen aan hun klanten.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	150.572	155.502
<i>Index</i>	0	0

<i>Compensaties</i>	4.622	4.622
<i>Andere bijstellingen</i>	13.848	17.997
BO 2024	169.042	178.121

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE2DW-IS	22	22	Compensatie VMM voor extra werklust bij Aquafin
Van QBX-3QCE2DA-WT	4.600	4.600	Compensatie naar Aquafin in kader van investeringen voor stroomgebiedbeheersplannen
TOTAAL	4.622	4.622	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Omgeving: ATOMA opstap 2024 – Aquafin: Waterkwaliteitsdoelstellingen: investeringen via Aquafin	1.500	1.500	In uitvoering van het regeerakkoord wordt er recurrent 1,5 miljoen euro extra VAK/VEK voorzien voor de werkingstoelage aan de drinkwatermaatschappijen
Aanpassing werkingstoelage aan beslissingen Budgetoverleg Aquafin NV	12.348	16.497	Aanpassing werkingstoelage aan beslissingen Budgetoverleg Aquafin NV
TOTAAL	13.848	17.997	

QBX-3QCE2DQ-IS - EIGEN VERMOGEN INFORMATIE VLAANDEREN (EV IV)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt het EV Informatie Vlaanderen een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds ter financiering van het Aquafin-aandeel in de kosten m.b.t. de opmeting van de grootschalige basiskaart voor Vlaanderen (GRB-heffing) en GIPOD (generiek informatieplatform openbare domein) voor het jaar 2024.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	181	181
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	181	181

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QBX-3QCE2DW-IS - VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VMM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds ter financiering van de terugbetalingen sociale vrijstellingen, moratoriumintresten, rechtsplegingsvergoedingen en gearchiveerde ontvangsten in het kader van milieuheffingen met betrekking tot oppervlaktewateren en grondwaterbeheer.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	56	56
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	56	56

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

QBX-3QCE2DY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds voor uitgaven in het kader van het MAP en een aanvullende toelage voor grondenbank "Blue Deal".

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	2.490	5.590
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	-263
BO 2024	2.490	5.327

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling na analyse vereffeningskalender	0	-263	Bijstelling na analyse vereffeningskalender
TOTAAL	0	-263	

QDX-3QCE2DA-WT - PLANNEN MAKEN EN ACTIEF OP HET TERREIN UITVOEREN MET ENGAGEMENTEN VOOR EEN GEZOND EN DUURZAAM WATERSYSTEEM

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit (uitdovende) begrotingsartikel droeg ANB in 2020 bij aan de uitvoering van de Blue Deal.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	0	2.924
<i>Index</i>	0	0

<i>Compensaties</i>	0	1.076
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	0	4.000

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QBX-3QCE2DA-WT	0	1.076	Bijstelling na analyse van de vereffeningsskalenders
TOTAAL	0	1.076	

7.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ (VMM)

De Vlaamse Milieumaatschappij is een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid, opgericht bij het decreet van 7 mei 2004 als rechtsopvolger van de parastatale Vlaamse Milieumaatschappij bedoeld in artikel 32bis, § 1, van de Oppervlaktewaterwet.

Het agentschap oefent de taken uit zoals voorzien in de artikelen 10.2.2. en 10.2.3. van het decreet algemene bepalingen milieubeleid. Het is de opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij om voor de huidige en toekomstige generaties in Vlaanderen de toestand van het milieu te beschrijven, om proper, aantrekkelijk en voldoende water te waarborgen, om gezonde lucht te bewerkstelligen en om de klimaatadaptatie mee te sturen.

Voor de bespreking van de kredietevolucie van de interne stromen wordt verwezen naar de besprekingen van de artikels QB0-1QCE2DW-IS en QB0-1QCE5DW-IS.

De VMM oefent haar taken uit binnen 2 verschillende ISE: ISE D Water en ISE H Lucht. De financiering van de taken die de VMM uitvoert, verloopt voornamelijk via het artikel QB0-1QCE2DW-IS, een artikel dat in de begroting conform de instructies integraal werd toegewezen aan het grootste ISE binnen VMM: ISE D Water.

Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE D Water ressorteren. Voor de VMM-kredieten voor ISE Lucht wordt verwezen naar de bespreking van de ISE H Lucht.

ISE D WATER

ONTVANGSTEN

Via het artikel QB0-1QCE2DW-IS ontvangt de VMM een toelage ten bedrage van 114.907 keuro VAK en 115.080 keuro VEK van het Departement Omgeving ter financiering van haar algemene taken, en haar specifieke taken op het vlak van het operationeel beheer van watersystemen, integraal waterbeleid, uitbouw van meetnetten water en de Waterregulator.

Als gevolg van de stopzetting van de samenwerkingsovereenkomst met het Agentschap Wegen en Verkeer voor de bruine rattenbestrijding daalt de toelage met 222 keuro.

Daarnaast vermindert de toelage met 477 keuro als gevolg van de personeelsoverdracht in het kader van de inkanteling van de kantoorgebouwen in Het Facilitair Bedrijf.

Voor de terugbetaling van sociale vrijstellingen, moratoriumintresten, rechtsplegingsvergoedingen en gearchiveerde ontvangsten in het kader van milieuheffingen met betrekking tot oppervlaktewateren en grondwaterbeheer ontvangt de VMM een toelage van 56 keuro vanuit het Minafonds (QBX-3QCE2DW-IS).

Daarnaast genereert de VMM ook nog eigen ontvangsten zoals Europese ontvangsten ten bedrage van 2.626 keuro, inkomsten voor het Fonds voor de Waterhuishouding ten bedrage van 1.785 keuro en andere ontvangsten ten bedrage van 1.625 keuro.

UITGAVEN

De loonkosten bedragen 76.702 keuro VAK/VEK. Hiervan wordt 7.776 keuro VAK/VEK toegewezen aan het ISE Lucht en 68.926 keuro VAK/VEK aan het ISE Water.

De andere werkingsuitgaven bedragen 34.192 keuro VAK en 34.247 keuro VEK. Hiervan wordt 3.117 keuro VAK/VEK toegewezen aan het ISE Lucht en 31.075 keuro VAK en 31.130 keuro VEK aan het ISE Water.

De uitgaven toegewezen aan het ISE Lucht hebben enerzijds betrekking op beleidsondersteunende uitgaven in het kader van de strategische doelstelling voor het verhogen van de luchtkwaliteit en anderzijds op het inventariseren, rapporteren en modelleren van de emissies in lucht, het adviseren over milieuvergunningaanvragen lucht, het meten, modelleren en rapporteren van de luchtkwaliteit, en het voorspellen en opvolgen van smogperiodes.

De uitgaven met betrekking tot het ISE Water hebben betrekking op:

- monitoring waterkwaliteit: 3.279 keuro VAK/VEK;
- waterregulator en project- en programmamanagement: 1.412 keuro VAK/VEK;
- advisering afvalwater en grondwater: 345 keuro VAK/VEK;
- planning integraal waterbeleid en gebiedsgerichte werking water: 1.145 keuro VAK/VEK;
- inningskosten milieuheffing: 387 keuro VAK/VEK;
- beheer van waterlopen: 9.099 keuro VAK/VEK;
- tegemoetkomingen aan polders en wateringen in het kader van de regularisatie van de DAC-statuten: 917 keuro VAK/VEK;
- andere uitgaven zijn algemene uitgaven zoals vorming, bibliotheek, reiskosten, kantoorkosten,... en de, ICT-kosten, wagenkosten, communicatie met de doelgroepen, energiekosten en geschillen: 14.491 keuro VAK en 14.546 VEK.

De investeringsuitgaven bedragen 22.006 keuro VAK en 22.307 keuro VEK. Hiervan wordt 954 keuro VAK en 1.076 keuro VEK toegewezen aan het ISE Lucht en 21.052 keuro VAK en 21.231 keuro VEK aan het ISE Water.

De investeringsuitgaven omvatten de subsidies aan polders en wateringen voor de verbetering van de onbevaarbare waterlopen, de investeringsuitgaven in het kader van het operationeel waterbeheer, en de investeringsuitgaven voor de aankoop van rollend en varend materieel, installaties, machines en uitrusting, kantoormeubilair en hard- en software.

Subsidies aan polders en wateringen

Voor de subsidies aan polders en wateringen voor de verbetering van de onbevaarbare waterlopen wordt 1.001 keuro VAK en 857 keuro VEK voorzien.

Deze subsidies passen onder het hoofdstuk integraal waterbeheer op het terrein integreren. De bedoeling is om investeringen (zoals ecologische inrichtingsmaatregelen, de plaatsing van oppervlaktewatermeetpunten, brongerichte bescherming tegen overstromingen,...) kaderend binnen de doelstellingen van het integraal waterbeleid ook ingang te doen vinden bij de polders en wateringen. Een specifiek subsidieprogramma wordt opgesteld in functie van de ingediende voorstellen. Dit specifieke subsidieprogramma wordt aan de minister ter goedkeuring voorgelegd.

Investeringswerken aan waterlopen

Voor investeringswerken aan waterlopen wordt 12.189 keuro VAK en 12.737 keuro VEK voorzien.

Deze investeringswerken geven het beleid inzake integraal waterbeheer gestalte: niet enkel de klassieke bescherming tegen overstromingen wordt aangepakt (aanleg pompstations, gecontroleerde overstromingsgebieden (wachtbekkens), kunstwerken, gebouwen, enz), doch ook nieuwe inzichten inzake inschakelen van natuurlijke overstromingsgebieden, bouw van vispassages, enz. worden toegepast. De uitgevoerde werken en bijhorende diensten hebben allemaal een sterk maatschappelijke relevantie.

Overige investeringen

Voor de overige investeringen bedraagt het benodigde VAK 8.816 keuro en het benodigde VEK 8.713 keuro.

Deze investeringen betreffen de aankopen van onder andere rollend en varend materieel. Daarnaast worden met deze middelen duurzame aankopen gedaan voor de monitoring van waterkwaliteit en voor de meetnetten lucht. Ook worden met deze middelen de hardware infrastructuur op peil gehouden evenals de ontwikkeling van software.

Het krediet voor het inhoudelijk structurelement Lucht bedraagt 954 keuro VAK en 1.076 keuro VEK. Het krediet voor het inhoudelijk structurelement Water bedraagt 7.862 keuro VAK en 7.637 keuro VEK.

7.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken.

VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE G Plattelandsbeleid, ISE F Natuur en Biodiversiteit en ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevoluitie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS. Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE D "Water" ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de betrokken ISE verder in deze BBT.

ISE D WATER

Ter realisatie van de doelstellingen en uitdagingen voor dit ISE worden in de VLM begroting 7.850 keuro aan ontvangsten voorzien en 8.825 keuro VAK en 8.753 keuro VEK aan uitgaven. Deze planning brengt een intering van 903 keuro op de gevormde overgedragen saldi met zich mee.

ONTVANGSTEN

De ontvangsten bestaan uit een geraamde 129 keuro ten gevolge verkoop van goederen en diensten (dossierkosten voor erkenningsaanvragen door mestvervoerders en de ontvangsten uit verkoop van invoer- en uitvoerdocumenten voor mestafzet) en 60 keuro vanuit het doorrekenen van kosten aan partners in de grondenbankwerking, dit vanuit de toepassing van het boekhoudschema dienaangaande (-280 keuro t.o.v. BA2023). Er worden 34 keuro aan pachtontvangsten geraamd. De geraamde opbrengst uit de verkoop van gronden is 450 keuro (+70 keuro t.o.v. BA2023) en 350 keuro wordt geraamd uit de

overdracht van gronden aan partners in de grondenbankwerking, dit vanuit de toepassing van het boekhoudschema dienaangaande (-150 keuro t.o.v. BA2023).

Uit ontvangsten van leningen wordt een bedrag geraamd van 1.500 keuro, dit tgv het vertrekt voorschot door De Vlaamse Waterweg voor grondenbank Sigma, ingevolge het toe te passen boekhoudschema.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2DY-IS wordt in een toelage voorzien voor uitgaven in het kader van het MAP van 2.490 keuro VAK en 2.582 keuro VEK (-263 keuro t.o.v. BA2023). Tevens wordt voorzien in een toelage van 2.745 keuro VEK voor grondenbank Blue Deal.

UITGAVEN

De uitgaven bestaan voor 2.920 keuro VAK en 2.848 keuro VEK aan te betalen studies ten gevolge het wetenschappelijk onderzoek MAP, de opdracht van B3W en voor voor de nitratresiducampagne en kosten voor staalnames. De raming wijst op een uit te betalen vergoeding van 720 keuro VAK en VEK voor terugbetaling van bodemanalyses. De jaarlijkse bijdrage aan het VCM bedraagt bij BO2024 80 keuro. Met de middelen van de partners of de verkregen toelagen in de grondenbankwerking wordt voor een geraamd bedrag van 4.735 keuro VAK en VEK voorzien in kredieten voor grondaankopen, vergoedingen en grond gerelateerde werkings- en projectkosten (+1.170 keuro t.o.v. BA2023).

Vanuit de toepassing van het boekhoudschema dienaangaande wordt 370 keuro VAK en VEK voorzien voor de terugbetaling van voorschotten, en dit voor grondenbanken met De Vlaamse Waterweg als partner (-430 keuro t.o.v. BA2023).

8. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT NATUUR EN BIODIVERSITEIT

8.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, OVERAL EN DICHTBIJ VOOR IEDEREEN

In 2024 komt er opnieuw 4 miljoen euro budget bij voor bosuitbreiding alsook 1,25 miljoen euro ter ondersteuning van de doelstelling om 20.000 ha extra effectief onder natuurbeheer te plaatsen.

OD 1. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN NATURA 2000-BELEID

In 2024 zet ik het werk verder ter uitvoering van de **EU Biodiversiteitstrategie 2030**. Wat het luik 'Natuurherstel' betreft, levert Vlaanderen de Belgische piloot voor de behandeling van het voorstel van de Europese Commissie van **Natuurherstelwet**. Het Europees Parlement, de Raad en de Europese Commissie zijn in trilog om tot een gezamenlijke tekst te komen. In het hiervoor voorziene Belgische netwerk zal ik het standpunt van Vlaanderen verder verdedigen voor de interinstitutionele onderhandelingen. Aangezien de Natuurherstelwet één van de topprioriteiten is van het Spaans voorzitterschap, verwacht ik dat het wetgevingsproces afgerond zal zijn voor het begin van het Belgisch voorzitterschap, dat start op 1 januari 2024.

Met **natuurinrichting** focus ik in 2024 op de realisatie van prioritaire Europese natuurdoelen in de natuurinrichtingsprojecten Berlarebroek-Donkmeer, Wellemeersen, Schuddebeurze, Blankaart, Torfbroek, Zwarte beek, en de Liereman, waar de grootste uitgaven voorzien zijn. Verder zet ik ook in op de verdere planvorming van de natuurinrichtingsprojecten Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit, Graafweide Schupleer, Kraenepoel, Van Mark tot Dender en de Maten. Hiermee neem ik een belangrijke aanvang

tot het stikstofsaneringsprogramma dat ook de verdere prioritering zal bepalen voor de inzet van het instrument natuurinrichting.

Ik voer in nauw overleg met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken het recent ingestelde landinrichtingsproject Vlaamse Ardennen uit dat de aanleg van de nieuwe omleidingsweg zal begeleiden en het draagvlak ervan gevoelig kan versterken door kwalitatieve open ruimte en biodiversiteitsdoelen in de onmiddellijke omgeving te realiseren.

Via de strategische projecten van het **Sigmaplan** creëer ik opnieuw 200 ha extra wetland en voer ik prioritaire inrichtingswerken uit die zullen leiden tot meer waterbergend vermogen én meer natuur. Ook in en rond de Antwerpse haven worden de wetlands van de natuurcompensatiegebieden verder aangelegd en heringericht. In het landbouwgebied wordt bijkomend foerageergebied voor bruine kiekendief aangelegd en gewerkt aan een landbouwtransitie naar een natuurinclusieve aanpak.

In 2024 zijn er **10 LIFE-projecten** lopende: BULLFROG, DELTA, DUNIAS, GREEN VALLEYS, NARDUS LIMOSA, NARMENA, RIPARIAS, SPARC, HARWIN en B4B. Het strategisch LIFE B4B (Belgium for Biodiversity) project gaat zijn tweede jaar in, en focust op beleid en beleidsimplementatie. De grote pijlers van dit project zijn: (1) netwerk van beschermde gebieden, (2) ecosysteemherstel, (3) reduceren van milieudrukken en (4) systeemverandering. De acties onder deze pijlers geven uitvoering aan de EU-biodiversiteitsstrategie 2030 en het PAF (Prioritized Action Framework). Verder zijn er ook twee Horizon Europese projecten lopende: BIODIVERSA+ en SELINA.

Ik lanceer ook in 2024 een **projectsubsidie natuur (PSN)** en, bij positieve evaluatie van de editie 2023, een projectoproep 'soorten', voor de realisatie van de Europese natuurdoelen en de soortenbescherming.

Ook via de **advisering** van vergunningsaanvragen en beheerplannen en van ruimtelijke plannen draag ik bij aan de realisatie van de Europese natuurdoelen. Ik blijf ondersteuning bieden aan de gebruikers door (updates van) de praktische wegwijzers en de bijhorende online tools, met name de voortoets en de impactscoretool.

Het herstelprogramma voor de natuur wordt daadkrachtig aangevat, om zo de effecten van stikstofdeposities op de Speciale Beschermingszones te milderen of te remediëren, in uitvoering van het onderdeel **stikstofsanering** van de PAS. Herstel van de natuurlijke waterhuishouding is hierbij de meest noodzakelijke en effectieve maatregel. Hiermee draag ik tegelijk bij aan de uitvoering van mijn beleid voor waterbeheer en klimaatadaptatie. Hiertoe versnel ik lopende gebiedsgerichte projecten en stel ik nieuwe in, volgens de fase I van de stikstofsanering in de PAS. In het kader van de **PAS** zet ik in 2024 verder in op een **flankerend beleid** van de rode en oranje bedrijven, zodat landbouwbedrijven met impact op SBZ-gebieden gesteund worden in het nemen van emissiereductiemaatregelen kaderend in een ruimere transformatie-opdracht voor de landbouw. Ik zet verder in op de vrijwillige stopzetting van de varkenshouderijen met het oog op de reductie van de varkensstapel met 30%. Ik zet tot slot in op een gebiedsgerichte aanpak en flankerend beleid in het maatwerkgebied Turnhouts Vennengebied.

Ik vind het belangrijk om te weten of de toestand van de stikstofgevoelige habitattypen goed evolueert onder het PAS-beleid. Daarom implementeer ik een **programma PAS-impactmonitoring**. Met de PAS-impactmonitoring volg ik de kwaliteit op van deze habitattypen, zowel op schaal Vlaanderen als in de vijf PAS-maatwerkgebieden. Hierdoor krijgen we een goed beeld van de toestand en trend van het natuurlijk milieu van de habitattypen – meer bepaald grondwater, oppervlaktewater en bodem – en van hun

natuurkwaliteit. Ik focus daarbij op de kenmerken die beïnvloed worden door het stikstofbeleid.

Ik implementeer daarnaast een **meetnet PAS-herstelbeheer** om het resultaat van de stikstofsanering te monitoren in een reeks habitattypen en dit te vergelijken met niet-gesaneerde sites. De te nemen herstelmaatregelen moeten op die locaties zorgen voor een verbetering van de natuurkwaliteit en van de kwaliteit van het natuurlijk milieu. Het meetnet PAS-herstelbeheer maakt een inschatting van het resultaat op niveau Vlaanderen.

OD 2. MEER NATUUR EN BOS VOOR DE AANPAK VAN DE KLIMAATVERANDERING

Ook in 2024 ga ik onverminderd door met de uitvoering van het **bosuitbreidingsplan**. De verschillende sporen die in de voorbije jaren werden uitgewerkt, zijn nu op kruissnelheid: aankoop door de Vlaamse overheid en natuurverenigingen, de begeleiding van de lokale besturen bij de aanleg van buurtbossen, bosbabbels voor particulieren en bedrijven, etc. Momenteel bebossen we aan een snelheid van meer dan 500 ha per jaar. En bovendien wordt er geen verdere achterstand opgebouwd in de boscompensatie. Daardoor komt er dus ook effectief bos bij in Vlaanderen. Dat is ongezien in de voorbije decennia. In 2024 wil ik de bestaande bossen maximaal blijven vrijwaren en verder inzetten op een snelle, efficiënte boscompensatie door de bosbehoudsbijdrage te verhogen en de uitvoering ervan te verstrengen. Lokale besturen die als vergunningsverlener voorbijgaan aan het negatief advies van ANB zullen zelf moeten instaan voor de compensatie. Dit mechanisme moet in 2024 op kruissnelheid geraken. Verder werken we ook verder aan een aanpak voor de waardevolle bossen die zich bevinden op een perceel met harde bestemming en de invulling van AGNAS-uitbreidingsperimeters vanuit de werking van mijn administratie, naast ontwerpend onderzoek op beloftevolle locaties, verspreid over Vlaanderen.

Het raamcontract waarlangs mijn administratie en de partners in het bosuitbreidingsproject plantsoen kunnen afnemen, loopt op volle toeren. Dit werd afgesloten door mijn administratie en voorziet ca. 3 miljoen stuks kwaliteitsvol bosplantsoen van een 7-tal belangrijke hoofdboomsoorten.

Voor de domeinen die in eigendom zijn van de Vlaamse Milieumaatschappij wordt er bij de voorbereiding van nieuwe projecten steeds naar gestreefd om bosuitbreiding mee in het ontwerp te integreren. Zo zal langs de Marke in Hoogstraten hermeandering en bosuitbreiding in één project geïntegreerd worden. De mogelijk wordt ook onderzocht om erosie langs waterlopen 1° categorie te voorkomen door daar een gericht aankoopbeleid in functie van bosuitbreiding op te starten.

Illegale ontbossingen zijn voor de natuurinspectie een topprioriteit en die worden krachtig en effectief aangepakt.

Om de natuurwaarden en de ecosysteemdiensten die onze natuur ons levert te beschermen, wil ik het **natuurbeheer** zelf **meer klimaatadaptief of klimaatrobuust** maken. Ik begin aan een versnelde omvorming van de meest soortenarme bossen. Ik zet in op kennisdeling. Ik zet de update van de beheervisie voor openbare natuurdomeinen verder.

In 2024 zet ik het onderzoek verder naar het vinden van **geschikte boomsoorten** en aanbevolen inheemse herkomsten om onze doelstellingen rond bosuitbreiding en klimaatrobuustebossen te realiseren. Ik investeer in de opwaardering van onze zaadboomgaarden. Plantsoen van een aantal boom- en struiksoorten wordt opgekweekt volgens een genetisch divers en robuust design, zodat zaadboomgaarden kunnen worden aangelegd op gronden van overheden en private spelers. Zo garandeer ik het behoud van

genetische bronnen voor de bosbouw en zorg ik voor geschikt uitgangsmateriaal voor de opkweek van bosplantsoen.

Ik werk samen met de gemeente Kalmthout en met Defensie aan de **modernisering van de Vlaamse branddetectie- en -monitoringsinfrastructuur**. Ik investeer ook in de (her)opbouw van de kennis over natuurbranden en natuurbrandpreventie.

In uitvoering van het Vlaams Klimaatadaptatieplan maak ik in 2024 een **meerjarenprogramma voor hydrologisch herstel van valleien en van nature vochtige gebieden** op. Doelstelling is het herstel of de kwaliteitsverbetering van 20.000 ha natte natuur tegen 2030. Het meerjarenprogramma omvat de lopende Blue Deal-projecten en wordt afgestemd met het stikstofsaneringsplan. Voor de doelgerichte selectie van nieuwe projecten maak ik gebruik van het prioriteringskader voor natte natuur dat uitgewerkt wordt door de CIW.

In het kader van **LULUCF** (zie hiervoor ook ISE Bodem en Ondergrond SD 1 OD 1) bekijk ik, in een maatschappelijke dialoog, op welke manier we de klimaatimpact van ontbossing op een maatschappelijk optimale manier kunnen verwerken in de boscompensatieregeling. De verkenning van mogelijke pistes voor de bescherming van andere vegetaties wordt verdergezet. Ik onderneem daarbij stappen voor een betere bescherming en herstel van veengebieden omwille van hun cruciale rol op vlak van biodiversiteit, waterconservering (klimaatadaptatie) en klimaatmitigatie. Hierbij zal ik werk maken van de uitvoering van de aanbevelingen van het CIW-beleidskader voor veenbescherming en -herstel, die binnen mijn bevoegdheden vallen

OD 3. NATUUR OVERAL – DOOR VERWEVING EN VERBINDING, DOOR BLAUWGROENE NETWERKEN EN ECOSYSTEEDIENSTEN

De natuur in Vlaanderen is nog sterk versnipperd. Daarom zet ik in op verweving van natuur met andere functies en op de realisatie van functionele verbindingen tussen bestaande natuurkernen. Via de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (**AGNAS**) wordt hieraan mee ruimtelijke inpassing gegeven.

De uitdagingen op het terrein zijn vaak complex van aard en worden best geïntegreerd aangepakt. De oprichting van **Nationale Parken** heeft in binnen- en buitenland duidelijk zijn nut bewezen om gebiedsgericht, met lokale spelers en beleidsdomeinoverschrijdend de natuur te versterken, te verbinden en te verweven. Voor de vier erkende nationale parken voorzie ik een structurele financiering vanaf 2024.

Oeverzones langs waterlopen vormen een essentieel element van de groenblauwe netwerken. De CIW maakte in 2022 een ruimtelijk afwegingskader op ten behoeve van water- en terreinbeheerders om de realisatie van oeverzones te onderbouwen. In 2024 maak ik werk van het actief gebruiken van dit afwegingskader via de "oeverzoneverkenner" en de "ruimtelijke afwegingstool voor oeverzones", twee door de CIW ontwikkelde online toepassingen die water- en terreinbeheerders toelaten om vlot de verschillende stappen van het afwegingskader te doorlopen. Ik zal ook een sterk vereenvoudigde procedure uitwerken voor de inzet van de bruikbare instrumenten van het decreet landinrichting (beheerovereenkomsten, dienstenvergoedingen, verwerving via grondenbank, ...) voor de realisatie van oeverzones.

Daarnaast wordt ook uitvoering gegeven aan de conceptnota "De grote STROOMversnelling", zie hiervoor ISE water SD 3 OD 1.

Via het relanceplan Vlaamse Veerkracht heb ik de nodige financiële middelen voorzien om een extra impuls te geven aan de **ontsnippering** en verbinding van natuur in Vlaanderen.

Ik zet samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken verder volop in op de effectieve realisatie.

Binnen het kader van het Europese Life-project B4B wordt ontsnippering van infrastructuur ook ruimer bekeken dan enkel gewestwegen. Ik zal mogelijkheden bekijken om samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit kanalen en bevaarbare waterlopen te ontsnipperen, bv. door het maken van fauna-uitstapplaatsen. Ook met Infrabel is overleg opgestart om te bekijken hoe ook daar actieve ontsnippering mogelijk is in functie van kwetsbare fauna.

Ik verzorg laagdrempelige communicatie over het Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering (VAPEO) en ontsnippering in het algemeen via 'Van hier naar daar'. Kunstmatige nachtelijke verlichting, in het bijzonder LED, heeft een aanzienlijke impact op biodiversiteit en ecosystemen. In overleg met de netbeheerder werk ik naar aangepaste brandprogramma's voor openbare verlichting rekening houdend met de verschillende aspecten als biodiversiteit, gezondheid en veiligheid, zodat deze meer op maat kan gedimd en gedoofd worden. Zeker buiten de bebouwde kom probeer ik tot een evenwichtiger afwegingskader te komen of verlichting wel nodig is of dat er andere, faunavriendelijker alternatieven mogelijk zijn.

Ik doe ook aan monitoring van de reeds gerealiseerde ecologische verbindingen. Ik overleg met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken om binnen de Noord-Zuidverbinding in Limburg (N74, N715, N76) quick wins te realiseren om dieren veilig deze grote verkeersas te laten kruisen. Via de aanleg van wildrasters zullen de dieren op de meest kritische plaatsen in eerste instantie naar verkeersluwe bruggen en onderdoorsteken van deze drukke verkeersas geleid worden. Nadien kunnen deze locaties nog verder faunavriendelijk ingericht worden.

Ook in de bebouwde omgeving is er nog veel biodiversiteitswinst te boeken. Het belang van groenblauwe infrastructuur voor klimaatadaptatie en de impact ervan op gezondheid en welzijn kan immers niet onderschat worden.

In mijn opdracht moderniseert de KULeuven momenteel de groennormen (i.e. een houvast voor ruimtelijke planners voor de noodzakelijke **oppervlakte groen voor een leefbare leefomgeving**) uit 1993 op basis van de huidige stand van de wetenschap op vlak van de effecten op klimaat, gezondheid en sociale rechtvaardigheid. In 2024 zal ik bekijken hoe deze nieuwe inzichten het omgevingsbeleid kunnen informeren en eventueel bijsturen.

Ik lanceer begin 2024 opnieuw een **projectoproep 'Natuur in je Buurt'**. Daarin zal worden gefocust op de thema's; Natuur & Gezondheid, Natuurbeleving, vergroening van de bebouwde omgeving en water.

Met de nieuwe **projectoproep 'Natuur in Je School'** blijf ik sterk inzetten op vergroening van de schoolomgeving met aandacht voor biodiversiteit, klimaatverandering, een gezonde leefomgeving en welzijn voor kinderen, het schoolpersoneel en de ruimere omgeving. Omdat de vraag naar vergroening van de schoolomgeving groot is, wordt deze projectoproep bestendigd door een jaarlijkse oproep zodat alle schoolterreinen in Vlaanderen de kans krijgen te vergroenen.

Beleidsconcepten en ingrepen zoals groenblauwe dooradering, groenblauwe infrastructuur en natuuro oplossingen vragen om de aanleg en het onderhoud van groenelementen die de gewenste ecosysteemdiensten genereren of gaan genereren. Om de duurzaamheid en gezondheid van die groenelementen te verzekeren hebben aannemers en beheerders nood aan heldere en goed onderbouwde kennis en informatie. De referentiewerken in Vlaanderen daarvoor zijn de vademecums voor Harmonisch Park- en Groenbeheer. Deze werken worden intussen al meer dan 10 jaar intensief geraadpleegd. Om de intussen opgebouwde kennis over de huidige uitdagingen (droogte, toenemende hittestress, ...), nieuw ontwikkelde technieken en voortschrijdende inzichten op vlak van kennisdeling in te brengen start ik in 2024 met een **modernisering van deze vademecums**.

Ik zet in 2024 verder in op het samengaan van natuur en landbouw. Het **innovatieproject Natuurinclusieve landbouw** zal aan de hand van concrete projecten duidelijk maken waar eventuele knelpunten en lacunes in het huidige beleidsinstrumentarium zitten, zodat we kunnen werken aan oplossingen. Ik richt een stuurgroep op waarin onder andere het Agentschap Landbouw vertegenwoordigd is.

Ik werk ook nieuwe modellen uit om te komen tot meer natuur- en landschapsinfrastructuur in het agrarisch gebied, en test die vervolgens uit in proefgebieden.

Binnen het **LIFE B4B-project** zet ik in drie pilotgebieden versterkt in op natuurinclusieve landbouw.

Ik coördineer de uitvoering van het **Vlaams actieplan wilde bestuivers**.

OD 4. GEÏNTEGREERDE GEBIEDSGERICHTE WERKING VOOR NATUUR EN LANDSCHAP

Ik zet volop in op een geïntegreerde gebiedsgerichte werking waar klimaatbuffering, waterbeheersing en natuurherstel tegelijk worden aangepakt.

Hiervoor ondersteun ik via verschillende instrumenten de brede gebiedscoalities met als belangrijke concretisering het eerste werkjaar van de erkende **Vlaamse Parken** conform de voorwaarden zoals bepaald door de Beslissing van de Vlaamse Regering (zie SD 1 OD 3).

Daarnaast blijf ik inzetten op de realisatie van bosuitbreiding, Europese natuurdoelen, natte natuur en klimaatadaptie binnen de Dendervallei via een **T.OP-werking** op basis van een gezamenlijke programma-aanpak van mijn administraties. In de werf 1 van T.OP Dender (zie ISE omgevingsbeleid SD 5 OD 3) ga ik actief op zoek naar koppelkansen natuurontwikkeling en veiligheid tegen overstromingen

Ik blijf in 2024 doorgaan met bosuitbreiding via een **versneld aankoopbeleid** in de omgeving van bestaande grote boscomplexen en stimuleer bosuitbreiding via bestaand instrumentarium.

Naast de samenwerking met betrekking tot de parken, versterk ik ook op andere plaatsen de **gebiedswerking voor gebieden met een bijzondere natuur- of landschapskwaliteit** (Leievallei, Dender, Demer, Kleine Nete, Westkustduinen,...).

OD 5. WE VERSTERKEN HET NATUURLIJKE KARAKTER VAN DE KUST

We moeten streven naar een veerkrachtige kust, die bovendien kan 'meegroeien met de zee'. Samen met mijn collega bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken streef ik naar een maximale integratie van de kustverdediging en natuurontwikkeling om de snel stijgende zeespiegel het hoofd te bieden en een win-winsituatie voor veiligheid en natuurlijke processen en biodiversiteit te realiseren.

LIFE DUNIAS (DUNe improvement by tackling Invasive Alien Species) draagt bij tot OD 5 op meerdere manieren: het natuurlijke karakter van de Vlaamse kustduinen wordt versterkt door het verwijderen van uitheemse struiken. Door de aanpak van deze uitheemse soorten wordt de inheemse natuurwaarde versterkt wat de veerkracht van onze zereepduinen.

Om deze maximale integratie op het terrein te realiseren, zet ik mee in op een **duurzame samenwerkingsstructuur** met de juiste belanghebbenden. In deze op te richten structuur zijn diverse entiteiten van het Beleidsdomein Omgeving vertegenwoordigd. Een

aantal huidige initiatieven van T.OP Kustzone kunnen hier permanent inkantelen. (*nog te herzien na ruggespraak met collega's Kustvisie, MOW*)

Het in ontwikkeling zijnde **voorstel van INTERREG-project Clim@Dunes voor de grensoverschrijdende kustduinengordel "Westkust-Dunes de Flandre"** door een coalitie van Vlaamse en Franse partners moet bijdragen tot een betekenisvolle toename van de ecologische connectiviteit en een duurzaam waterbeheer in die regio alsook door de verbetering van het onthaal van de bezoekers het maatschappelijk draagvlak voor meer en betere natuur versterken.

OD 6. SPECIFIEKE AANDACHT VOOR GROEN IN DE VLAAMSE RAND

In de verstedelijkte Vlaamse Rand rond Brussel zorgt de **nabijheid van groen voor** een klimaatbuffer en een groene long. Mede in uitvoering van het Territoriaal ontwikkelingsprogramma (T.OP) Noordrand (zie hiervoor ISE omgevingsbeleid SD 5 OD 3), het flankerend beleid van het GRUP Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel (VSGB) en binnen de GRUP's Ruimtelijke herinrichting van de R0-noord en de knooppunten van de R0-oost ontwikkel ik daarvoor een robuust netwerk van natuur, bos en parkdomeinen in deze regio en breid dit verder uit, met aandacht voor biodiversiteit, (be)leefbaarheid, welzijn en gezondheid, klimaat en internationale uitstraling. In samenwerking met de minister bevoegd voor de Vlaamse Rand herhaal ik de projectoproep Groene Rand. Hiermee kunnen lokale besturen in de Vlaamse Rand rond Brussel bijkomende toegankelijke natuur realiseren.

Ik zoek actief naar **ontbrekende groenschakels** en vul deze gefaseerd in zodat de Vlaamse Rand rond Brussel een groener geheel wordt. We concentreren ons in de eerste plaats op de aankoop van gronden die bebost worden, gebruikmakend van het bestaande ruimtelijk en subsidie-instrumentarium. Momenteel zijn er vragen voor nieuwe landinrichtingsplannen in de Vlaamse Rand vanuit Asse-Merchtem (LIP Grote Molenbeek) en Overijse (LIP Zilverbeek & Laan) en in het kader van de visievorming rond Meise-Westrode als laatste open ruimte corridor tussen Brussel en Antwerpen. Die vragen moeten in de loop van 2024 verder worden geconcretiseerd en geëvalueerd.

Ik streef naar 33ha bosuitbreiding in de zuidelijke open ruimte op Vlaams grondgebied bij de herbestemming van de site ex-NAVO/Defensie-KKE in Evere, Brussel-Stad en Zaventem conform de beslissing van de Vlaamse Regering. Een GRUP/PAD in samenspraak met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is in voorbereiding. In het GRUP Ruimtelijke herinrichting van de R0-noord worden de nodige herbestemmingen voorzien om de ecologische verbindingen over en onder de Ring te laten functioneren in een ecologisch netwerk.

Ik maak werk van de verbinding van het Hallerbos, het Zoniënwood en het Meerdaalwood in het project Brabantse wouden. Ik investeer in projecten die het patrimonium en de beleving in de Brusselse Rand een internationale uitstraling geven, zoals de uitbouw - in samenwerking met Toerisme Vlaanderen - van de onthaalpoort Groenendaal. Verwerving van terreinen, ter uitbreiding en versterking van de domeinen in eigendom van de Vlaamse overheid, als robuuste natuurrijke kernen en de verbinding ervan via belevingsvolle groenblauwe netwerken, vormt het sluitstuk

Het **openruimtenetwerk** (ORN) dat reeds werd opgetekend in de Noordrand, wordt ook voor de Zuidrand uitgewerkt. Het vervolledigen van het openruimtenetwerk voor de Vlaamse en de Brusselse Rand binnen de samenwerking in T.OP Noordrand zal worden aangegrepen om een nieuwe opdrachtcentrale op te zetten voor de ondersteuning van openruimtetrajecten in de Vlaams en Brusselse Rand, waarbij de belangrijkste

doelstellingen van het ORN en de operationalisering van de visie in de projecten en instrumenten van de verschillende partners centraal staan.

SD 2. DOELTREFFEND SOORTENBELEID EN -BEHEER

Om een correct beeld van de populatie-evoluties van de Europees te beschermen soorten en Vlaams prioritaire soorten te krijgen, blijf ik inzetten op de monitoring van de populaties van deze soorten via de Vlaamse soortenmeetnetten. Dit teneinde een zo adequaat mogelijk beleid en beheer in functie van deze soorten te kunnen voeren. Om de resultaten en efficiëntie van soortenbeschermingsmaatregelen te verhogen wordt de omvorming naar programma-SBP's opgestart. Beschermingsmaatregelen voor soorten van gelijkaardige habitats en ecosystemen worden hierin gebundeld zodat koppelkansen maximaal worden benut, de administratieve en proceslast verlaagt en personeel en middelen efficiënter kunnen worden ingezet. Reeds lopende SBP's zullen worden ingekanteld is de programma-SBP's.

In een eerste fase wordt werk gemaakt van een programma SBP voor akkerfauna waaronder maatregelen worden genomen voor soorten als akkervogels, wilde hamster en grauwe kiekendief.

Voor de zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw wil ik zowel inzetten op het soortenbehoud als op het beheersen van de overlast die deze soorten soms met zich mee brengen. Dit gebeurt via het uitrollen van een beheerregeling voor de zilvermeeuw.

Ik geef verder uitvoering aan de goedgekeurde soortbeschermingsprogramma's, samen met alle betrokken actoren. Ik geef uitvoering aan het wolvenplan, in nauw overleg met het Vlaams wolvenplatform, de provincies en de betrokken gemeenten. Ik ondersteun dit door gerichte communicatie-initiatieven en zet verder in op overleg met alle betrokkenen. Ik werk verder aan preventie en zet hier bijkomend op in via de samenwerkingsovereenkomst met het Wolf Fencing Team Belgium.

Ik streef naar een efficiënt soorten- en wildbeheer, gericht op het beperken van overlast en schade, waarin alle relevante actoren hun verantwoordelijkheid opnemen.

Ik laat doorlopend de maatschappelijke effecten van beschermde diersoorten en wildsoorten monitoren. Ik zal verder inzetten op preventie en schadevergoeding waarbij gestreefd wordt naar efficiëntie en het verhogen van het maatschappelijk draagvlak voor het samenleven met wilde dieren.

Ik blijf de **jacht** in Vlaanderen nauwgezet opvolgen. Dit gebeurt zowel via het verzamelen en verwerken van afschotcijfers als via de monitoring van de impact van verschillende jachtwildsoorten. De focus ligt hierbij op de duurzaamheid van populaties en op het beheersen van schade. Op deze manier willen we maximaal invulling geven aan de doelstellingen van het Biodiversiteitsverdrag uit 1992 rond het duurzaam gebruik van wildsoorten. De doelstelling is om *human wildlife conflicts* te verminderen en toe te werken naar een duurzamere co-existentie tussen mensen en dieren in Vlaanderen. Ik hanteer hiervoor de recent ontwikkelde richtlijnen van het IUCN als leidraad (<https://portals.iucn.org/library/node/50756>). Via het doorlopend ontsluiten van verwerkte gegevens wil ik de jachtsector verder responsabiliseren om bij te dragen aan een wetenschappelijk onderbouwd en adaptief impactbeheer van wild in Vlaanderen.

Ik rol het **everzwijnenplan** 'duurzaam samenleven met het everzwijn in Vlaanderen' verder uit. Met een evenwichtige inzet op preventie, populatiebeheersing, schadevergoeding en monitoring. Daarnaast werk ik aan een beheerregeling voor everzwijnen om dit plan verder te ondersteunen. Het leertraject in Genk rond

everzwijnbeheer in bewoonde gebieden wordt opgeschaald naar alle gemeenten in het everzwijngebied. Ik werk ook verder aan de wetenschappelijke onderbouwing van het everzwijnbeheer. Binnen de begroting van het jachtfonds voorzie ik mogelijkheden om deze doelen te helpen realiseren.

Er blijft ook aandacht voor het beheer van soorten zoals bruine rat en muskusrat, met specifieke aandacht voor secundaire effecten op andere soorten en op de omgeving. Het beheer blijf ik wetenschappelijk onderbouwen. Voor de bruine rat is er specifieke aandacht voor de resistentie tegen rattenvergif, het gebruik van alternatieve bestrijdingsmiddelen en het verzamelen van bestrijdingsgegevens. Voor de muskusrat worden de vangstgegevens en de populatie in het kader van de beheerregeling gemonitord.

Ik zet verder in op een geïntegreerde prioritering van **invasieve uitheemse soorten**, met nadruk op hun impact op beschermde natuur en op de opstelling van realistische, zinvolle en haalbare beheermaatregelen. Ik werk verder aan een helder afsprakenkader rond gedeelde verantwoordelijkheden bij het beheer van invasieve uitheemse soorten.

Ik versterk de coördinatie van het exotenbeheer en zorg voor een aangepast instrumentarium zoals beheerregelingen voor prioritair uitheemse invasieve soorten. Een gecoördineerde snelle respons op nieuwe of weinig verspreide exoten zoals Chinese muntjak, wasbeer en rosse stekelstaart, is daarbij een prioriteit. Voor gevestigde uitheemse soorten werk ik zinvolle, haalbare beheermaatregelen uit. Gezien het beheer van invasieve soorten de verantwoordelijkheid is van verschillende sectoren en overheden, wordt hiervoor samengewerkt over de beleidsdomeinen heen (Omgeving, Landbouw & Visserij, Volksgezondheid, Mobiliteit en Openbare Werken). Ik voorzie ook de nodige coördinatie via de opmaak van beheerregelingen. Exotische muggen binnen het Vlaamse Gewest worden systematisch bestreden om insleep van infectie- en vectorziektes te voorkomen. Nieuwe haarden worden bij detectie snel mee opgenomen in deze routine. We starten samen met alle betrokken overheden de opmaak van een beleidsplan voor de geïntegreerde aanpak van exotische muggen, vanuit het principe van gedeelde verantwoordelijkheid.

Ik zet verder in op de uitvoering van het samenwerkingsakkoord invasieve uitheemse soorten en de implementatie van de actieplannen rond onopzettelijke introductiewegen van uitheemse invasieve soorten, in samenwerking met de betrokken overheden en sectoren.

Ik zet de monitoring verder van **ziekten bij in het wild levende dieren**. Controle- of preventiebeheer zal worden opgestart waar dat aangewezen is. Indien aangewezen worden bioveiligheidsmaatregelen verspreid naar de betrokken doelgroepen om besmetting van mens naar dier te voorkomen. Eveneens wordt de uitbraak van vogelgriep H5N1 bij in het wild levende vogels verder gemonitord en opgevolgd. Daarnaast loopt er onderzoek naar de ziekteverwekker die verantwoordelijk is voor de verhoogde egelsterfte en naar de ziekteverwekkers die voorkomen bij teken in Vlaanderen. Ten slotte werkt mijn administratie verder aan de operationalisering van het crisisplan voor Afrikaanse Varkenspest.

In samenwerking met de Provinciale Visserijcommissies worden op de begroting van het Visserijfonds tal van projecten uitgevoerd ten bate van de openbare visserij. In samenwerking met de waterbeheerders en met financiële steun van het Visserijfonds worden op diverse plaatsen hengelseigers aangelegd en vismigratieknelpunten opgelost. Het werken met hengelseizers, die instaan voor de sociale controle aan de waterkant en meewerken aan het beheer en onderhoud van hengelwateren, zet ik verder.

SD 3. WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING

Via het **innovatietraject Stedelijke natuur en natuurweefselplanning** zet ik in op de ontwikkeling, beheer en borging van stedelijke natuur. Het nieuwe instrument in ontwikkeling, het Natuurweefselplan, beschouwt stedelijke natuur als een dynamisch geheel van mensen, soorten en ecosystemen, dat op maat van de buurt wordt gemaakt en beheerd in een co-creatief proces. De natuurweefselmethodiek en het bijhorende kenniscentrum stedelijke natuur zal onderdak vinden in het Natuurhuis Brialmont (Berchem) dat zijn deuren opent eind 2024.

Ik verspreid de referentiebeelden, dat zijn **voorbeeldfiches van terreinrealisaties** zoals een speelbos, natuurbegraafplek, etc. naar belanghebbenden zoals lokale besturen, regionale landschappen, LOGO's, etc. Die referentiebeelden maken natuuro oplossingen zichtbaar en ze streven naar een voldoende hoog kwaliteitsniveau om de biodiversiteit te kunnen ondersteunen en verder te ontwikkelen. Ze moeten dienen als bron van inspiratie en motivatie voor al wie natuur wil aanleggen in landelijk, randstedelijk of verstedelijkt gebied. Aanvullend start ik met de opmaak van een 'Nature Based Solutions atlas.' Hierin worden inspirerende praktijkvoorbeelden gebundeld en toegankelijk gemaakt voor een breed publiek. Deze atlas zal het ook mogelijk maken om beleidsrelevant onderzoek te doen op het thema natuuro oplossingen.

SD 4. WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID

OD 1. NATUUR EN BIODIVERSITEIT ALS ONDERDEEL VAN KLIMAATADAPTATIE- EN MITIGATIEBELEID

Voor de monitoring van **effecten van klimaatverandering op onze bossen** blijf ik verder inzetten op het bosvitaliteitsmeetnet. Dit meetnet volgt via een netwerk van permanente proefvlakken de gezondheidstoestand van de Vlaamse bossen in relatie tot luchtverontreiniging en andere stressfactoren. Het diagnosecentrum voor boomziektes is daarbij een belangrijke pijler waar nieuwe ziektes en ontwikkelingen snel gemeld en gedetecteerd kunnen worden. Ook het meetnet onbeheerde bossen geeft me een beeld van hoe bossen reageren op klimaatstress zonder menselijke tussenkomst of extra verstoringen.

De metingen voor het **meetnet bodemkoolstof in Vlaanderen** zullen ons in de toekomst een beter beeld geven van de huidige koolstofvoorraden over alle landgebruiken heen. Ik onderzoek welke effecten herstelmaatregelen hebben op koolstofvoorraden in de bodem en draag zo bij aan de kennis over de opslag van broeikasgassen in onze ecosystemen. In 2024 zijn er specifieke meetcampagnes in bossen, waarbij ik de effecten van bosleeftijd en beheertype op de bodemkoolstofvoorraden laat bestuderen. Zo maken we een inschatting van de boven- en ondergrondse koolstofopbouw bij recente bebossingen.

Venen zijn van cruciaal belang voor de biodiversiteit, de bescherming tegen waterschaarste en wateroverlast, klimaatmitigatie (koolstofopslag) en klimaatadaptatie. Ik plan om tegen 2024 informatie te vergaren over de **veenkwaliteit en de potenties tot herstel** voor de belangrijkste veengebieden in Vlaanderen.

Ik bouw de 11 terrestrische ecosysteem-onderzoekssites in Vlaanderen verder uit om de langetermijneffecten van klimaatveranderingen op de gezondheid van verschillende ecosystemen te onderzoeken. Het potentieel van intern **adaptief natuurbeheer** wordt onderzocht als strategie om de effecten van klimaatverandering zoals droogte en hitte te

bufferen en om typische soorten en habitats te helpen om de klimaatverandering te overleven.

OD 2. VERSTERKEN VAN DE KENNIS VOOR EEN DOELTREFFEND BEHEER VAN INVASIEVE UITHEEMSE SOORTEN

Ik ondersteun verder de **praktijkgemeenschap** rond exotenbeheer via kennisdeling, adviesverlening, thematisch overleg, de kenniswebsite [Ecopedia](#) en het [ExotenNET-](#)platform.

Ik investeer in de ontwikkeling van moderne **informatiesystemen over uitheemse en invasieve soorten**, het ontsluiten van data van professionelen en vrijwilligers, vroege waarschuwingssystemen en registratietools voor het beheer van exoten (bv. [Vespa-Watch](#), [RIPARIAS](#)). In dit kader ondersteun ik ook de citizen science initiatieven die open data over uitheemse soorten opleveren.

Via **horizon scans** voor toekomstige problematische exoten in beschermde natuur in Vlaanderen wil ik een proactiever beleid voeren rond uitheemse invasieve soorten. Daarvoor gebruik ik risicoanalyse-protocollen en methodes die voldoen aan internationale standaarden. Ik bestendig de aanwezigheid van Vlaamse onderzoekers in internationale kennisnetwerken rond uitheemse soorten. Ik stimuleer de integratie van **ecologische risico-inschatting** in vergunningverlening door andere beleidsdomeinen.

Ik ondersteun concrete **projectinitiatieven die uitvoering geven aan het exotenbeleid en -beheer** en aan de Europese Verordening, zoals de Life-projecten

[RIPARIAS](#) (rond besluitvorming en beheer van invasieve watersoorten in de Dijle, de Mark en de Zenne), [MICA](#) (een internationale samenwerking rond het beheer van muskus- en beverrat), [DUNIAS](#) (bestrijding van woekerplanten langs de Vlaamse kust) en [3n-Bullfrog](#) (beheer van Amerikaanse stierkikker).

OD 3. KENNIS OVER DE NATUUR IN AGRO-ECOSYSTEMEN VERBREDEN OM HET BEHEER VAN DE OPEN RUIMTE TE VERBETEREN

Het **Meetnet Biodiversiteit Agrarisch Gebied (MBAG)**, dat uit een toestandsmeetnet, een effectiviteitsmeetnet en een drukmeetnet bestaat, rol ik in 2024 verder uit. Daarbij let ik zowel op de taxonomische als de functionele aspecten. In 2023 werden de vier prioritaire modules van het toestandsmeetnet ofwel verder uitgebouwd (vogels) ofwel gelanceerd (bestuivers, bodembiodiversiteit, Biologische Waarderingskaart) en werden ook de eerste onderdelen van het drukmeetnet (Meetnet Natuurlijk Milieu) op de sporen gezet. Begin 2024 verwacht ik de eerste resultaten. In 2024 tracht ik ook het effectiviteitsmeetnet vorm te geven.

In 2024 zet ik binnen mijn bevoegdheid de zoektocht verder naar landbouwpraktijken die zowel de biodiversiteit ten goede komen als duurzame, rendabele landbouw mogelijk maken. Met het project 'B4B - Natuurinclusieve landbouw' zet ik in drie pilootgebieden versterkt in op **natuurinclusieve landbouw**, rekening houdend met de noden van de biodiversiteit én de landbouw. Ik bouw hiermee voort op in 2023 afgeronde projecten zoals 'Groenblauwe businessmodellen voor landbouwers' en 'Graanboeren met natuur'. Ik heb hierbij niet alleen aandacht voor de biodiversiteit, maar ook voor een volwaardig inkomen voor de landbouwer.

In 2024 maak ik een beleidsscan **agro-ecologie** waarin ik onderzoek wat de huidige opportuniteiten en barrières zijn in het beleid Vlaanderen breed.

In 2024 doe ik ook onderzoek naar **natuurgebaseerde oplossingen voor de stikstofproblematiek**

OD 4. ONDERZOEKEN VAN NATUUR IN DE STAD OM DE LEEFBAARHEID TE VERGROTEN

Door de kennis over stedelijke natuur, verstedelijkingsprocessen en het belang van natuur voor de mens samen te brengen en te versterken, wil ik de **leefbaarheid van steden en van het dichtbebouwde Vlaanderen vergroten** voor alle bevolkingsgroepen, en het natuurbehoud verbreden en inclusiever maken. Door het construeren van een '**Atlas Natuurgebaseerde oplossingen**' bekom ik een robuust overzicht van terreinrealisaties die de publieke ruimte in Vlaanderen klimaatadaptiever en leefbaarder maken, en dit zowel op ecologisch, socio-economisch als relationeel vlak. Naast een online raadpleegbare portfolio, als inspiratie voor lokale overheden en andere betrokken actoren, wordt een achterliggende databank voor deze terreinrealisaties opgebouwd. Het beantwoorden van beleidsvragen en het delen van geleerde lessen tussen praktijk, beleid en onderzoek zal hiermee vergemakkelijken.

Ik verken de kansen die de bindende Europese natuurhersteldoelen bieden voor natuurlijke oplossingen (NbS) binnen ons omgevingsbeleid voor de bebouwde omgeving.

OD 6. KENNIS OM HET BIODIVERSITEITSBELEID EN -BEHEER TE OPTIMALISEREN

Voor de wetenschappelijke onderbouwing van mijn beleid vind ik het belangrijk sterk in te zetten op open, reproduceerbaar en onafhankelijk onderzoek - kortweg **Open Science**. Ik stimuleer de onderzoekers van de Vlaamse overheid om hun data, methoden en resultaten zo veel mogelijk open en reproduceerbaar te maken. In 2024 zet ik in op het verhogen van de **vindbaarheid en zichtbaarheid van data** binnen mijn beleidsdomein en hierbij zet ik maximaal in op het gebruik van bestaande datasystemen.

Het blijft belangrijk om het beleid te ondersteunen met betrouwbare cijfers en wetenschappelijke inzichten. Ook in 2024 zet ik in op de **natuurindicatoren** als vinger aan de pols van het beleid. Waar nodig zal de set van natuurindicatoren herzien worden zodat ze nog beter aansluit bij de kennisnoden van het beleid voor het volgende decennium. In 2024 kunnen we ook terugkijken op **25 jaar Natuurrapport**. Ik wil nagaan wat we hieruit hebben geleerd, en hoe het Natuurrapport in de toekomst het beleid nog beter kan ondersteunen.

In 2024 vindt de **Europese Natura 2000 rapportage** plaats. In functie van correcte Europese Natura 2000 rapportages is degelijke informatie en kennis over status en trend van vegetaties en soorten noodzakelijk. In functie daarvan worden daarom de vegetatie- en soortenmeetnetten, de BWK en de meetnetten natuurlijk milieu verdergezet en geoptimaliseerd.

Een grote uitdaging blijft een **gebiedsdekkende Biologische Waarderingskaart (BWK)** te realiseren. Deze wordt sinds 2013 enkel binnen de Natura2000-gebieden geactualiseerd. Ik onderzoek, op vraag van vele stakeholders, op welke manier de BWK de komende vijf jaar geactualiseerd kan worden voor het hele grondgebied. In 2024 kan met cofinanciering vanuit Europa de meest waardevolle natuur buiten de Natura2000-gebieden in kaart gebracht worden. Ik zet ook in op de actualisering van de BWK in landbouwgebied. Verder verken ik de mogelijkheden van remote sensing voor het systematisch in kaart brengen van kleine landschapselementen en andere biologische en zeer waardevolle structuren in het Vlaamse landschap. Ik verken hierbij ook de mogelijkheden voor het karteren van natuurwaarden in de stedelijke context.

Ik zet de ontwikkeling van het **Vlaams Biodiversiteitsportaal** onverminderd verder. De behoefteanalyse uit 2022-2023 wees uit dat er binnen het beleidsdomein Omgeving een effectieve nood aan biodiversiteitsdata bestaat. Een centraal overheidsportaal kan een

grote toegevoegde waarde hebben omdat alle beschikbare biodiversiteitsdata op één plaats verzameld en aangeboden wordt, met een grote tijdswinst voor de eindgebruiker tot gevolg. Voor 2024 zoek ik de nodige financiële middelen om het portaal verder op te bouwen en in eerste instantie alle biodiversiteitsdata uit mijn eigen beleidsdomein te ontsluiten. Parallel start ik ook overleg met andere belangrijke dataleveranciers.

8.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit ISE Natuur en Biodiversiteit vallen taken, doelstellingen en budgetten die alle verband houden met het beleidsveld 'Omgeving en natuur', en dan meer bepaald met het thema 'Natuur en biodiversiteit'.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- het aankopen, inrichten en beheren van openbare bossen en natuurdomeinen;
- de werking van het Visserijfonds, het Fonds voor EU-financiering, het Boscompensatiefonds en het Jachtfonds;
- het ondersteunen van en samenwerken met partners met het oog op het behouden en versterken van biodiversiteit en ecosystemen;
- de beleidsondersteunende werking van ANB (entiteitscode QD0), INBO (entiteitscode QC0) en het EV INBO;
- de beleidsondersteunende werking van VLM (incl. lonen) inzake natuurinrichting, recht van voorkoop en de Grondenbanken gericht op natuur en biodiversiteit.

In de volgende overzichtstabellen wordt een meer gedetailleerd overzicht gegeven van de uitgaven die binnen dit ISE ingeschreven werden in de begrotingsopmaak 2024.

NATUUR EN BIODIVERSITEIT, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2023	evolutie	BO 2024	BA 2023	evolutie	BO 2024
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	21.173	-1.985	19.188	21.564	-1.985	19.579
Toelagen (interne stromen (IS))	3.603	0	3.603	3.530	73	3.603
Overige (leningen (LE), participaties (PA); geen ESR-impact)	500	0	500	500	0	500
Totaal	25.276	-1.985	25.291	25.594	-1.912	23.682
Aanwending VAK-ruiter						

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Binnen het ISE Natuur en biodiversiteit van de uitgavenbegroting worden alle kredieten die ANB, INBO en VLM inzetten voor Natuur en biodiversiteit gebundeld. Het gaat in 2024 om circa 25 miljoen euro aan ESR-beleidsuitgaven (VAK). Het VEK loopt grotendeels gelijk met het VAK.

Op het vlak van deze beleidskredieten gaat het in hoofdzaak om de onderzoeks- en werkingskredieten van INBO (2,4 miljoen euro), de werkingskosten en gerichte subsidies van ANB ter ondersteuning van de burger, lokale besturen en verenigingen (6,3 miljoen euro), de middelen beschikbaar binnen de Fondsen van ANB (12,5 miljoen euro waarvan 7,2 miljoen binnen het Bossencompensatiefonds) en 3,6 miljoen investeringsmiddelen voor VLM voor natuurinrichting.

Ten opzichte van de BA 2023 nemen de ESR-uitgaven voor dit ISE af met circa 2 miljoen euro VAK. Deze afname aan ESR-uitgaven is in hoofdzaak het gevolg van de terugdraai van de aanrekening van extra middelen in 2023 voor EU-cofinancieringsprojecten (-1,2 miljoen euro) (zie QD0-1QCE4FC-WT) en verlaagde ontvangsten binnen het Bossencompensatiefonds (-1,1 miljoen euro).

De volgende (meer gedetailleerde) budgettaire toelichtingen gaan niet dieper in op de wijzigingen naar aanleiding van de generiek toegepaste indexatieregels. Voor bijkomende toelichting hierover wordt graag verwezen naar de Algemene Toelichting bij de uitgavenbegroting.

8.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

ONTVANGSTEN

QC0-9QCETFG-OW - WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID (FONDS INBO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel van dit fonds kan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek de kosten die het maakt voor de ondersteuning van het Eigen Vermogen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek terugvorderen. Deze ontvangst is gekoppeld aan de uitgaven op artikel QC0-1QCE4FG-WT van hetzelfde fonds.

Kredietevolutie:

	AO	TO	LO
BA 2023	0	25	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	25	0

(duizend euro)

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QD0-9QCEAFA-OW - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het betreft enerzijds diverse ANB-ontvangsten, zoals terugbetalingen, schade voor ongevallen en advocaatkosten, die niet vooraf geprogrammeerd kunnen worden en waarvan derhalve vooraf ook geen exacte bedragen gekend zijn. Een ander deel van de ontvangsten komt voort uit de verkoop van investeringsgoederen, voornamelijk uit de verkoop van wagens die uit gebruik genomen worden.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	115	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	115	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QD0-9QCETFB-OW - EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - VISSERIJFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

De ontvangsten van de verkoop van visverloven (ANB) zijn een uitvoering van artikel 9 van de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij. Naast het gratis jeugdvisverlof zijn er twee soorten betalende visverloven, nl. een gewoon visverlof en een groot visverlof. De inkomsten van de visverloven komen integraal ten goede aan het Visserijfonds op uitgavenartikels QD0-1QCE4FB-WT en QD0-1QCE4FB-LO.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	1.498	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	1.498	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QD0-9QCETFC-OW - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID - FONDS EU COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de inkomsten van EU cofinanciering uit LIFE- en andere EU-projecten bij ANB. Deze inkomsten mogen aangewend worden voor uitgaven voor diensten, werking, exploitatie en uitrusting van de door de EU mede gefinancierde projecten. De inkomsten worden in schijven toegekend afhankelijk van de voortgang van de werken. In de optiek om maximaal alternatieve financieringsbronnen aan te spreken voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, wordt door het Agentschap voor Natuur en Bos samen met haar partners zeer intensief ingezet op de cofinancieringsmogelijkheden door de EU in het kader van Life, INTERREG, PDPO en andere programma's.

Vanaf 2021 volgt het Departement FB een nieuwe generieke werkwijze voor projecten met EU-financiering. Vanaf 2021 worden de ontvangsten in het kader van EU-cofinanciering dan ook via het algemene ontvangstenartikel QD0-9QCEAFA-OW ingeschreven. De ontvangsten op dit artikel QD0-9QCETFC-OW zijn gekoppeld aan uitgavenartikel QD0-1QCE4FC-WT.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	2.000	0
Bijstellingen BO 2024	0	-1.800	0
BO 2024	0	200	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De te verwachte ontvangsten dalen met 1.800 keuro ten gevolge van het wegvallen van een eenmalige ontvangst voor het project BNIP.

QD0-9QCETFD-OI - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de ontvangsten van ANB uit bosbehoudbijdragen van andere entiteiten van de Vlaamse overheid.

Voor het Bossencompensatiefonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QD0-1QCE4FD-WT, QD0-1QCE4FD-PA en QD0-1QCE4FD-WT) gekoppeld aan de raming van de toegewezen ontvangsten (artikels QD0-9QCETFD-OI, QD0-9QCETFD-OP en QD0-9QCETFD-OW).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	70	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	70	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QD0-9QCETFD-OP - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel werd opgezet bij BO 2020 naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingsschema voor de Grondenbanken bij VLM. Via dit begrotingsartikel verloopt de tegenboeking voor ANB bij de overdracht van gronden (initieel gefinancierd door het ANB).

Voor het Bossencompensatiefonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QD0-1QCE4FD-WT, QD0-1QCE4FD-PA en QD0-1QCE4FD-WT) gekoppeld aan de raming van de toegewezen ontvangsten (artikels QD0-9QCETFD-OI, QD0-9QCETFD-OP en QD0-9QCETFD-OW).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	346	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	346	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Voor 2024 wordt er verwacht dat VLM voor geen gronden zal overdragen vanuit deze grondenbank.

QD0-9QCETFD-OW - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Art.90bis van het Bosdecreet van 13 juni 1990 en het Besluit van de Vlaamse Regering van 16 februari 2001 tot vaststellen van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing omvatten de regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing. De ontvangsten bij ANB binnen dit Bossencompensatiefonds zijn afhankelijk van het aantal afgeleverde omgevingsvergunningen tot ontbossing en de wijze waarop compensatie wordt gerealiseerd.

Voor het Bossencompensatiefonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QD0-1QCE4FD-WT, QD0-1QCE4FD-PA en QD0-1QCE4FD-WT) gekoppeld aan de raming van de toegewezen ontvangsten (artikels QD0-9QCETFD-OI, QD0-9QCETFD-OP en QD0-9QCETFD-OW).

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	7.887	0
Bijstellingen BO 2024	0	-1.100	0
BO 2024	0	6.787	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De vorderingen worden geschat op 7 miljoen euro aan vorderingen in 2024, rekening houdende met waardeverminderingen ten belope van 0,3 miljoen euro wordt het krediet op 6.787 keuro geraamd.

QD0-9QCETFE-OW - EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

De ontvangsten op het Jachtfonds (ANB) zijn afkomstig uit de aankopen van jachtverloven, jachtvergunningen en deelnames aan het jachtexamen. Via het Jachtfonds is het de bedoeling om deze middelen terug aan te wenden ten bate van het beleid inzake jacht in

ruime zin. De reglementaire basis voor deze ontvangsten zijn artikel 17 van het Jachtdecreet en artikel 50 van het Jachtadministratiebesluit van 25 april 2014. De ontvangsten van dit artikel zijn binnen het Jachtfonds gekoppeld aan de uitgaven op artikels QD0-1QCE4FE-WT en QD0-1QCE4FE-LO.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	1.988	0
Bijstellingen BO 2024	0	389	0
BO 2024	0	2.377	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

In het kader van de indexering van de jachtverloven en het theoretisch jachtexamen wordt een meerontvangst van 389 keuro verwacht.

UITGAVEN

QB0-1QCE2FR-IS - EIGEN VERMOGEN INSTITUUT VOOR NATUUR- EN BOSONDERZOEK (EV INBO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel kunnen (voornamelijk via provisieverdelingen) bijkomende budgetten toegekend worden aan het Eigen Vermogen INBO.

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Pro memorie.

QC0-1QCE2FF-WT - WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit begrotingsartikel financiert INBO diverse beleidsondersteunende en -uitvoerende uitgaven, die passen in de uitvoering van de strategische doelstellingen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	2.341	2.241
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	43	43
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	2.384	2.284

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QBX-3QCE2OC-WT	8	8	Compensatie ter financiering van de bijdrage aan het wetenschappelijk secretariaat

			Invasieve Uitheemse Soorten (IUS)
Van QBX-3QCE2OC-WT	35	35	Compensatie ter financiering van de Vlaamse vogelatlas
TOTAAL	43	43	

QC0-1QCE4FG-WT - WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING EN EVALUATIE VOOR EEN DOELTREFFEND BIODIVERSITEITSBELEID (FONDS INBO)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit INBO Fonds worden de vaste werkingskosten die het INBO maakt voor het Eigen Vermogen INBO doorgerekend (o.a. energiekosten, kosten aan gebouwen en terreinen, ...). Deze uitgave is gekoppeld aan de ontvangsten op artikel QC0-9QCETFG-OW.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	25	25
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	25	25

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QD0-1QCE2FA-WT - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Onder dit begrotingsartikel ressorteren een brede waaier van subsidies ter ondersteuning van de burger, lokale besturen en verenigingen, naast een aantal specifieke werkingskosten van het ANB. Deze middelen worden ingezet onder de grote noemer van biodiversiteitsbeleid. De focus van inzet van de middelen wordt gelegd bij de implementatie van de Europese natuurdoelen op eigen terreinen en in samenwerking met de partners. Daarnaast wordt ingezet op de verdere uitbouw van groenblauwe netwerken, van stadsrandbossen en van toegankelijk (rand)stedelijk groen, onder meer in de Vlaamse Rand. De grote pijlers waarvoor deze middelen ingezet worden zijn de volgende:

- Toekenning van subsidies aan verenigingen die actief zijn op het gebied van natuurbeheer en bosbouw en die met hun werking een wezenlijke bijdrage leveren aan het verhogen van de biodiversiteit.
- Het bevorderen van de toestand van kritische soorten en soortengroepen door via een bepaalde ondersteuning partners zoals de Vlaamse Vogelopvangcentra te faciliteren een bijdrage te leveren aan het soortenbeleid.
- De ondersteuning van de talrijke initiatieven van privé-eigenaars en openbare besturen gericht op het verhogen van de biodiversiteit, de realisatie van de natuurdoelen en de toegankelijkheid van natuur-, bos- en groengebieden.
- Ondersteuning van innoverende, voorbeeldstellende projecten van openbare besturen inzake de uitbouw van (rand)stedelijk groen. Een deel van de middelen

wordt gereserveerd voor de flankerende maatregelen voor het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel.

- Een waaier aan specifieke werkingskosten van het Agentschap voor Natuur en Bos, waaronder communicatie, beheer van het wagenpark en ICT.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	5.366	6.007
<i>Index</i>	1	1
<i>Compensaties</i>	-566	-566
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	4.801	5.442

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van SG0-1SAC2ZZ-WT	7	7	Terugdraai eenmalige overdracht in 2023 (vanuit AgO)
Naar QDX-3QCE2FA-WT	-573	-573	Compensatie voor de ondersteuning van parken
TOTAAL	-566	-566	

QD0-1QCE4FB-LO - EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - VISSERIJFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit is het loonartikel van het Visserijfonds waarop toelagen in het kader van de Provinciale Visserijcommissies (PVC) betaald kunnen worden. De uitgaven van dit artikel zijn binnen het Visserijfonds gekoppeld aan de ontvangst op artikel QD0-9QCETFB-OW.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	25	25
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	25	25

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QD0-1QCE4FB-WT - EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - VISSERIJFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Het Visserijfonds is bij wet ingesteld om de riviervisserij te verbeteren, de verontreiniging te bestrijden, het toezicht te verscherpen en het beleid inzake de riviervisserij te

ondersteunen. Met de middelen van het Visserijfonds worden verdere initiatieven genomen om, rekening houdend met de ecologische draagkracht, de beleefbaarheid en de toegankelijkheid van de natuurgebieden verder te verbeteren. De responsabilisering van de riviervisserij draagt ertoe bij dat de toestand van kritische soorten en soortengroepen en de biodiversiteit in Vlaanderen algemeen sterk verbeterd. De uitgaven van dit artikel zijn binnen het Visserijfonds gekoppeld aan de ontvangst op artikel QD0-9QCETFB-OW.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	1.573	1.573
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	1.573	1.573

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QD0-1QCE4FC-WT - EEN DOELGERICHTE DEELNAME AAN HET INTERNATIONAAL EN EUROPEES BELEID - FONDS EU COFINANCIERING

Korte inhoud begrotingsartikel:

De inkomsten uit EU-gecofinancierde projecten mogen aangewend worden voor uitgaven voor diensten, werking, exploitatie en uitrusting van de door de EU mede gefinancierde projecten. Deze projecten worden onder andere ingezet voor de realisatie van de Europese natuurdoelen, door de uitbreiding van gebieden onder effectief natuurbeheer. Waar mogelijk sporen de projecten samen met beveiliging tegen overstromingen en bevaarbaarheid van waterlopen (onder meer Sigmaphan en Zwinproject), klimaataspecten (aanleg natuur, bosuitbreiding) en de realisatie van (rand)stedelijke groengebieden. De bestedingen hangen samen met de voortgang van deze projecten.

Vanaf 2021 volgt het Departement FB een nieuwe generieke werkwijze voor projecten met EU-financiering. Vanaf 2021 worden de uitgaven in het kader van EU-cofinanciering van nieuwe EU-projecten dan ook via het algemene uitgavenartikel QD0-1QCE2FA-WT ingeschreven. De uitgaven op dit artikel QD0-1QCE4FC-WT zijn gekoppeld aan de ontvangsten op artikel QD0-9QCETFC-OW.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	1.651	1.651
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-1.251	-1.251
BO 2024	400	400

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling in functie van de ontvangsten binnen het fonds	-1.251	-1.251	herraming verwachte uitgaven voor de reeds lopende EU-projecten

TOTAAL	-1.251	-1.251	
---------------	---------------	---------------	--

QD0-1QCE4FD-PA - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel werd opgezet naar aanleiding van de implementatie van het nieuwe boekingschema voor de Grondenbanken bij VLM. Op dit begrotingsartikel wordt de betaling van het jaarlijkse voorschot voorzien voor de grondenbank die gefinancierd worden via het Bossencompensatiefonds. Daarnaast wordt ook de verrekening van de netto opbrengsten voorzien op dit begrotingsartikel.

Voor het Bossencompensatiefonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QD0-1QCE4FD-WT, QD0-1QCE4FD-PA en QD0-1QCE4FD-WT) gekoppeld aan de raming van de toegewezen ontvangsten (artikels QD0-9QCETFD-OI, QD0-9QCETFD-OP en QD0-9QCETFD-OW).

Kredietevolutive:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	500	500
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	500	500

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QD0-1QCE4FD-WT - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT - BOSSENCOMPENSATIEFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

Volgens art.90 bis van het Bosdecreet kan slechts in welbepaalde gevallen een omgevingsvergunning tot ontbossing worden verleend. De ontbosser moet hier echter voor compenseren op één van de volgende wijzen: in natura (door een compenserende bebossing), door storting van een bosbehoudsbijdrage in het Bossencompensatiefonds (BCF) of door een combinatie van beide. In het Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels inzake compensatie van ontbossing en ontheffing van het verbod op ontbossing wordt het bedrag van de bosbehoudsbijdrage bepaald. Het is noodzakelijk dat de financiële middelen die gegenereerd worden door deze bosbehoudsbijdrage ook daadwerkelijk worden aangewend om nieuwe bebossingsprojecten te financieren. Deze middelen worden als volgt besteed:

- Projectoproep voor integrale bebossingsprojecten door privépartners
- Toelage aan de Vlaamse Landmaatschappij voor de aankopen ten behoeve van compenserende bebossing.
- Aankopen in het kader van bebossing door het ANB.

Voor het Bossencompensatiefonds zijn de geraamde uitgaven (artikels QD0-1QCE4FD-WT, QD0-1QCE4FD-PA en QD0-1QCE4FD-WT) gekoppeld aan de raming van de toegewezen ontvangsten (artikels QD0-9QCETFD-OI, QD0-9QCETFD-OP en QD0-9QCETFD-OW).

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2023	7.804	7.804
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-1.101	-1.101
BO 2024	6.703	6.703

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:**(duizend euro)**

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Aanpassing uitgaven aan verminderde ontvangsten Bossencompensatiefonds	-1.101	-1.101	Bijstelling naar aanleiding van de gedaalde verwachte ontvangsten op artikel QD0-9QCETFD-OW van het Bossencompensatiefonds
TOTAAL	-1.101	-1.101	

QD0-1QCE4FE-LO - EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Op dit begrotingsartikel worden de lonen, een aantal toelagen en vergoedingen en het woon-werkverkeer van de personeelsleden van het Agentschap voor Natuur en Bos aangerekend die worden gefinancierd via het Jachtfonds. De ontvangsten van artikel QD0-9QCETFE-OW zijn binnen het Jachtfonds gekoppeld aan de uitgaven op artikels QD0-1QCE4FE-WT en QD0-1QCE4FE-LO.

Kredietevolutie:**(duizend euro)**

	VAK	VEK
BA 2023	710	710
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	23	23
BO 2024	733	733

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:**(duizend euro)**

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Aanpassing ifv. indexatie lonen jachtfonds	23	23	Bijstelling in functie van de indexatie van de lonen met financiering via de indexatie van ontvangsten jachtfonds
TOTAAL	23	23	

QD0-1QCE4FE-WT - EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER - JACHTFONDS**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Het Jachtfonds werd ingesteld met het oog op het besteden van de middelen uit het fonds voor de volgende doelstellingen:

- het stimuleren van een verstandig gebruik van wildsoorten en hun leefgebieden;
- het stimuleren van de inpassing van het wildbeheer in het bredere kader van natuurbehoud;
- het realiseren van vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen;
- de bevordering en ondersteuning van de werking van de wildbeheereenheden;
- de ondersteuning van de praktische organisatie van de jacht, met name de volgende aspecten:
 - o de organisatie van jachtexamens;
 - o het uitreiken van een jachtverlof;
 - o het uitreiken van een jachtvergunning;
 - o de opmaak en het indienen van een plan als vermeld in artikel 7 van dit decreet;
 - o het bevorderen van de dienstverlening naar de jachtsector;
- het voorkomen en het inperken van maatschappelijk onaanvaardbare schade en impact door jachtwild, invasieve uitheemse soorten en beschermde soorten;
- de uitvoering van wetenschappelijk onderzoek in het kader van de voormelde doelstellingen.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	1.678	1.528
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	866	866
BO 2024	2.544	2.394

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Aanpassing uitgaven aan verhoogde ontvangsten binnen het Jachtfonds	366	366	Bijstelling uitgaven in functie van de verhoogde verwachte inkomsten Jachtfonds (indexatie op artikel QD0-9QCETFE-OW)
Bijkomende intering ifv. Opstart van het everzwijn interventie-568team	500	500	Intering op het saldo van het Jachtfonds ter financiering van de opstart van het everzwijn interventieteam
TOTAAL	866	866	

QD0-1QCE5FY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel worden vanuit ANB budgetten toegekend aan VLM ten behoeve van uitgaven voor natuurinrichting.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	3.603	3.530
<i>Index</i>	0	0

<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	73
BO 2024	3.603	3.603

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling na analyse van de vereffeningsskalender	0	73	Bijstelling na analyse van de vereffeningsskalender
TOTAAL	0	73	

8.2.2. DAB's

DAB MINAFONDS

ONTVANGSTEN

QDX-2QCEAFA-OP - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel werd gecreëerd om enerzijds kosten bij het beheer van gronden in rekening te brengen (bv. grondbelastingen) die de vordering van ANB op VLM verlaagt en anderzijds een ontvangst te kunnen boeken wanneer er door het ANB eerder gefinancierde gronden uit de grondenbank kosteloos worden overgedragen van VLM naar ANB.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	11.165	0	0
Bijstellingen BO 2024	-8.104	0	0
BO 2024	3.061	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Het betreft het technische ontvangstenartikel waar de inkomsten uit de verlening van de voorschotten aan de grondenbanken Sigma, Natuurdoelen en Rivierherstel Leie wordt afgeboekt. Voor 2024 wordt er verwacht dat VLM voor 2.990 keuro gronden zal overdragen vanuit de grondenbanken, 125 keuro aan kosten zal aanrekenen en 54 keuro aan opbrengsten zal boeken. In totaal zakt de schuldvordering van ANB op VLM bijgevolg met 3.061 keuro.

QDX-2QCEAFA-OW - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden diverse ontvangsten van ANB op het Minafonds geboekt. Het gaat hierbij voornamelijk over de ontvangsten uit de vervreemding van onroerende goederen, de verkoop van investeringsgoederen en allerlei diverse ontvangsten, die niet vooraf geprogrammeerd zijn en waarvan vooraf ook geen bedragen gekend zijn.

Daarnaast werd naar aanleiding van een opmerking van het Rekenhof de aanrekeningswijze voor grondenbanken aangepast. Op dit artikel worden vanaf 2020 de opbrengsten uit het beheer van de gronden door VLM geboekt. Het gaat hierbij grotendeels om ontvangsten uit pacht.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	89	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	89	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

UITGAVEN

QBX-3QCE2FY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds voor uitgaven in het kader van het flankerend beleid voor instandhoudingsdoelstellingen en een toelage voor grondenbank bosuitbreiding.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	VAK	VEK
BA 2023	15.336	14.702
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	1.600
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	15.336	16.302

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QBX-3QCE2NJ-WT	0	1.600	Bijstelling na analyse vereffeningskalenders
TOTAAL	0	1.600	

QDX-3QCE2FA-PA - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel van ANB wordt de (ESR-neutrale) betaling van het jaarlijkse voorschot voorzien voor grondenbanken die gefinancierd worden via het Minafonds. Daarnaast wordt ook de verrekening van de netto opbrengsten voorzien op dit begrotingsartikel.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	4.000	4.000
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	4.000	4.000

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QDX-3QCE2FA-WT - WE MAKEN NATUUR EN NATUURBELEVING TOT EEN VERBINDEND ELEMENT IN DE SAMENLEVING, VIA EEN NETTO TOENAME AAN NATUUR EN BOS MET HOGE KWALITEIT, EEN PASSEND BEHEER EN BESCHERMING VAN NATUUR EN EEN DOELTREFFEND SOORTENBELEID- EN BEHEER

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel bevat de gebundelde middelen van ANB op het Minafonds. De middelen worden in hoofdzaak aangewend voor de uitgaven op het vlak van biodiversiteitsbeleid, voor beleidsvoorbereiding en voor de aankoop, inrichting en het beheer van het patrimonium van het ANB. Dit onder meer in functie van de realisatie van de Europese natuurdoelen die, in uitvoering van de Habitat- en Vogelrichtlijn, op 23 april 2014 door de Vlaamse Regering definitief zijn goedgekeurd.

De taakstelling van Europese natuurdoelen die aan het ANB toegemeten zijn, stelt het ANB voor een grote uitdaging. Voor de realisatie van de nodige maatregelen voor het behoud en de versterking van de Europese en Vlaams beschermde habitats en soorten is een behoorlijke financiële inspanning nodig. Een eerste stap naar de realisatie was het focussen van het beheer en de inrichting, waar mogelijk, op de implementatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Er werd over een tijdsspanne van 10 jaar een evolutie afgelegd van algemeen beheer en inrichting in functie van het verhogen van de biodiversiteit naar beheer en inrichting gericht op de realisatie van de Europese natuurdoelen en het behoud en de bescherming van regionaal belangrijke natuur, waaronder Vlaams prioritaire soorten. Concreet wordt voor de uitgaven op de betreffende begrotingsartikels het percentage van de werkings- en investeringskredieten van het ANB dat gaat naar werken in uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen systematisch opgetrokken. Eenzelfde heroriëntering van de bestaande kredieten, resulterend in een verhoging van de middelen die ingezet worden voor de concrete realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, wordt ook van de partners gevraagd. Concreet worden zowel de kredieten voor aankoop, inrichting en beheer als de subsidies voor terreinbeherende verenigingen en andere initiatiefnemers waar mogelijk en nodig geheroriënteerd naar en gefocust op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast is er ook het geactualiseerde SigmaPlan, dat een onderdeel is van de Ontwikkelingsschets 2010 (langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium). Vanuit de vaststelling dat op de Zee- en Westerschelde inrichtingswerken met impact op Speciale Beschermingszones nodig zijn voor toegankelijkheid van de Antwerpse haven en veiligheid, is beslist op diverse niveaus dat ook een stevig natuurpakket als mitigatie nodig was. De langetermijnvisie voorziet daarom in een piste naar een gunstige staat van zowel de

toegankelijkheid, de veiligheid als van de natuurlijkheid tegen 2030. De realisaties binnen het project geven invulling aan de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen zoals voorzien in het regeerakkoord en ook hoger aangehaald. De degelijkheid van deze aanpak werd door Europa al erkend. Deze werkwijze bood ook de mogelijkheid om over langere termijn voor sectoren als landbouw en plattelandsrecreatie duidelijkheid te brengen i.v.m. de verwachte evoluties qua grondinname en om daarbij een passend flankerend beleid op te maken.

Daarnaast wordt er verder ingezet op een verbetering van de beleving en de toegankelijkheid van groene domeinen en de realisatie van multifunctionele stadsbossen. Deze taak wordt zowel opgenomen door het Agentschap voor Natuur en Bos zelf als door de subsidies die worden toegekend vanuit dit begrotingsartikel. De uitbreiding van de te beheren oppervlakte en ook de taakstelling inzake realisatie van een duurzame instandhouding leggen extra druk op de budgetten voor het uitvoeren van werken, waardoor derhalve door het ANB continu ingezet wordt op efficiëntiewinsten.

Naast de bestedingen vernoemd in bovenstaande tekst, wordt het budget binnen dit begrotingsartikel onder andere besteed aan de volgende doelstellingen:

- Het beleid inzake groenjobs is decretaal en bij Besluit van de Vlaamse Regering en Ministerieel Besluit geregeld. Vanuit de natuursector (natuurverenigingen, terreinbeherende verenigingen, bosgroepen, regionale landschappen, maar ook lokale besturen die natuurgebied bezitten) bestaat een belangrijke behoefte aan kwaliteitsvol natuur- en bosbeheer. Omdat dergelijke ecologisch waardevolle werken vaak arbeidsintensief en vanuit louter (micro-)economisch perspectief verlieslatend zijn, én de beheerders over onvoldoende eigen middelen beschikken om zelf de werken te laten uitvoeren, heeft het beleid ervoor gekozen om deze actoren geldelijk te ondersteunen door subsidies in het leven te roepen die ertoe strekken dergelijke werken financieel mogelijk te maken.
- Het Regeerakkoord 2020-2024 voorziet de uitbreiding van de gebieden onder effectief natuurbeheer (erkende, Vlaamse of bosreservaten, andere natuurgebieden onder vergelijkbaar beheerplan). Eén manier om dit te realiseren betreft de subsidiëring van de verwerving van percelen door derden met als doel ze te laten erkennen als reservaat. Volgens het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juni 2014 tot regeling van het Vlaams Natura 2000-programma, de managementplannen Natura 2000, de zoekzones en de actiegebieden voor de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen soorten en habitats moet minstens 75% van dit krediet aangewend worden voor het instandhoudingsbeleid. Het decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu vormt de rechtsgrond voor het aankoopbeleid van natuurgebieden.
- De realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen veronderstelt een forse investering in inrichtingswerken: afgraven, ontbossen, bosvorming, hermeanderen, baggeren, exoten bestrijden, ... Een aantal van deze werken zal via grootschalige natuurinrichtingsprojecten moeten verlopen. Maar er zijn ook tal van kleine inrichtingen noodzakelijk die snel en op maat afgesproken kunnen worden. Er wordt hiervoor door het ANB maximaal ingezet op samenwerking met partners. Naast de interne integratie in het beleid van andere entiteiten, zijn deze samenwerking en partnerschappen met lokale actoren essentieel om de planvorming op Vlaams niveau inzake instandhoudingsdoelstellingen en soortenbescherming te laten resulteren in effectieve realisaties op terrein. Er wordt hierbij sterk ingezet op de projectmatige ondersteuning van alle partners in het natuurbeleid, zoals vzw's, bosgroepen, regionale landschappen en private personen voor beheer- en inrichtingswerken met het oog op de realisatie van de IHD.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	113.479	125.166
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	2.141	1.531

<i>Andere bijstellingen</i>	-2.836	-2.836
BO 2024	112.784	123.861

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QBX-3QCE2NJ-WT	-300	-300	Compensatie ANB voor financiering erkende landschapsparken bij VLM
Van SA0-1SQE5WY-IS	524	524	Compensatie van Toerisme Vlaanderen voor financiering nationale parken en landschapsparken
Naar QBX-3QCE2NJ-WT	-94	-94	Doorstorten compensatie vanuit Toerisme naar VLM voor erkende landschapsparken
Naar QBX-3QCE2NJ-WT	-910	-910	Verschuiving vanuit budget erkende nationale parken naar financiering erkende landschapsparken
Van QBX-3QCE2OC-WT	500	500	Compensatie MINA index voor maatregelen voor exotienbestrijding/vermijding ziekten
Van QBX-3QCE2OC-WT	677	677	Compensatie MINA index voor financiering nationale parken
Van QD0-1QCE2FA-WT	573	573	Compensatie ANB voor financiering nationale parken
Van QB0-1QCE2ND-WT	1.027	417	Compensatie dOMG voor financiering parken
Van QG0-1QGG2CB-WT	144	144	Compensatie OE voor financiering nationale parken
TOTAAL	2.141	1.531	

(duizend euro)

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Technische bijstelling ifv. de overdrachten ikv. werking grondenbanken	-8.086	-8.086	Technische bijstelling volgens schema Grondenbanken
Tabel NBR: Omgeving: ATOMA-opstap 2024 - extra bos	4.000	4.000	Uitvoering regeerakkoord: 4 miljoen extra recurrent voor bosuitbreiding
Tabel NBR: Omgeving: ATOMA-opstap 2024 - bijkomende natuur	1.250	1.250	Uitvoering regeerakkoord: 1,25 miljoen extra recurrent voor 20.000 ha effectief natuurbeheer
TOTAAL	-2.836	-2.836	

8.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER GEZAG

EIGEN VERMOGEN INSTITUUT VOOR NATUUR- EN BOSONDERZOEK (EV INBO)

Het Eigen Vermogen van het INBO (EV INBO) is een aparte juridische entiteit (rechtspersoon) die projecten uitvoert, die met externe middelen gefinancierd worden. Het voornaamste doel van het EVINBO is om het INBO-onderzoek aan te vullen voor zover rechtstreeks toegewezen publieke middelen niet volstaan voor een volwaardig en toekomstgericht onderzoek. Het biedt de mogelijkheid om in te gaan op nieuwe onderzoeksthema's die onmiddellijk of op (middel)lange termijn beleidsrelevant zijn, uiteraard met de belangrijke beperking dat er daarvoor ook externe financiering gevonden moet worden via onderzoeksopdrachten, internationale calls, doctoraatsonderzoek en dergelijke meer.

Ook voor EV INBO, blijft de relevantie voor het biodiversiteitsbeleid een fundamentele voorwaarde voor het verrichten van onderzoek. Het EV INBO voert opdrachten uit voor een breed spectrum aan klanten, zoals Vlaamse en lokale overheden, de FOD Wetenschapsbeleid (Belspo), universiteiten, natuur- en bosorganisaties, landbouw, jacht, visserij. Ook Europa is één van de geregelde opdrachtgevers, met in het recente verleden onder meer FP6-, FP7-, LifeWatch-, Horizon2020-, Horizon-Europe, Interreg-, LIFE+-projecten. De via deze projecten opgebouwde internationale wetenschappelijke samenwerkingen versterken het imago van het INBO en laten het toe zijn netwerk te onderhouden en uit te breiden. Ze creëren kansen voor data-uitwisseling, het delen van ervaring en kennis, en de ontwikkeling van Europese monitoringfaciliteiten. Jonge wetenschappers doen vaak hun eerste ervaring op in een project van het Eigen Vermogen, waarna ze hun carrière verder ontwikkelen bij het INBO zelf, bij andere agentschappen van de Vlaamse overheid of bij buitenlandse onderzoeksinstituten. Het EV INBO heeft, mits beschikbaarheid van langdurige (≥ 4 jaar) externe financiering, ook de mogelijkheid om doctoraatsbursalen aan te trekken voor het uitvoeren van vernieuwend wetenschappelijk onderzoek gericht op beleidsimplementatie.

Sinds 2022 worden verschillende opdrachten van de Vlaamse Regering aan EV INBO toegewezen. De opvragingen uit de provisie verbonden aan deze opdrachten volgen aparte circuits en maken volgens de instructies geen deel uit van BO 2024. Om die reden werden deze cijfers niet opgenomen in deze begroting. Het gaat voor 2024 om volgende momenteel gekende bedragen die in de toekomst nog aangepast kunnen worden: 1.600 keuro voor Meetnet Biodiversiteit Agrarische Soorten (MBAG) binnen het Klimaatplan (VAP), 656 keuro voor PFAS en 293 keuro voor Maatwerkgebied Turnhouts Vennengebied (TVG). Daarnaast worden er nog middelen verwacht vanuit de stikstofprovisie voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), voor INBO bestaande uit monitoring en onderzoek voor de stikstofsanering, ecohydrologische studies, andere onderzoeksprojecten en bijgaand onderzoek naar landbouwtransitie in het TVG in samenwerking met ILVO en Agentschap Landbouw en Zeevisserij. Tot slot werd bij het departement Omgeving een meervraag van 1 miljoen euro opgenomen voor het Vlaams Actieplan Wilde Bestuivers (VAWB). Hiervan zijn recurrent 500 keuro middelen voorzien voor acties die door (EV) INBO zullen uitgevoerd worden. Al deze middelen zullen landen op het nieuw gecreëerde begrotingsartikel QB0-1QCE2FR-IS.

De via externe middelen gefinancierde EV INBO-medewerkers zijn volledig geïntegreerd in de ondersteunings- en onderzoeksteams van het INBO.

Het EV INBO oefent haar activiteiten uit onder de ISE Natuur en biodiversiteit (QF).

ISE F NATUUR EN BIODIVERSITEIT

ONTVANGSTEN

Het overgedragen saldo bedraagt 3.744 keuro, het cijfer dat overeenkomt met de overdracht van het saldo van BA 2023.

De begroting van de verkopen wordt momenteel geraamd op 3.574 keuro. Deze begroting is een prognose van de verwachte projectinkomsten in 2024. Ca. 60% van deze

projectinkomsten zijn reeds vastgelegd. De overige 40% verwachten het EV INBO nog binnen te halen. Er zijn immers momenteel nog onderhandelingen voor nieuwe projecten lopend. Bovendien werden recent nog projectvoorstellen (offertes, proposals) ingediend waarvan de uitkomst nog niet bekend is. Ook zullen er in de loop van 2023 en 2024 nog nieuwe voorstellen worden geschreven en ingediend.

De ontvangen subsidies worden geraamd op 600 keuro. Dit bedrag is gebaseerd op de laatste stand van zaken van de vermindering die INBO zal ontvangen op het betalen van bedrijfsvoorheffing in 2024, rekening houdend met het de gekende arbeidscontracten bij EV INBO in 2024. Dit bedrag houdt een vermindering van 80% in op de bedrijfsvoorheffing van wetenschappelijk personeel. Deze middelen worden integraal heringezet in wetenschappelijk onderzoek door aanwerving van projectvrije onderzoekers.

De inkomensoverdrachten of subsidies die ontvangen worden van EU-instellingen (ESR code 39.10) worden begroot bij BO 2024 op 1.095 keuro.

In 2024 wordt er ook een interne compensatie vanuit FWO van 82 keuro bij de ontvangsten bijgeschreven bedoeld voor specifieke onderzoeksprojecten.

Vermits het EV INBO binnen de consolidatiekring valt, worden interrelaties met het FWO opgenomen onder ESR code 46.70. Voor het project I002021N, "Financiering van onderzoeksinfrastructuur", betreffende de internationale onderzoeksinfrastructuur "LifeWatch", zal het EV INBO in 2024 416 keuro ontvangen van het FWO. Voor het project S006421N, "Spatio-temporal deep learning workflows for transforming remote sensing data into geo-indicators for environmental policy support", wordt in 2024 41 keuro ontvangen van het FWO. En tenslotte zal het EV INBO in 2024 voor het project I001721N "DISSco Flanders" 73 keuro ontvangen.

Inkomstenoverdrachten of subsidies van de federale overheid worden opgenomen onder ESR-code 49.40. Onder deze inkomstenoverdrachten ressorteren voornamelijk de subsidies die ontvangen worden van BELSPO. Dit bedrag bedraagt 398 keuro voor BO 2024.

UITGAVEN

Het EV INBO verwacht het boekjaar 2024 af te sluiten met een over te dragen saldo van 3.544 keuro (VEK). Er zal voor 200 keuro ingeteerd worden op het overgedragen saldo in 2024, voor de financiering van een aantal eenmalige investeringen (o.a. vergroening van het wagenpark en nieuwe laboestellen).

Het EV INBO zal in 2024 een expert internationale ontwikkeling, vier administratief medewerkers, een communicatiemedewerker en een financieel-juridisch ondersteuner in dienst hebben. Daarnaast zijn er wetenschappers en technici in dienst die projectgerelateerde taken uitoefenen. In deze laatste categorie kunnen wijzigingen optreden in functie van aflopende of nieuw binnengehaalde projecten. De loonkosten worden voor 2024 op 5.351 keuro geraamd. Deze begroting is gebaseerd op de verwachte projecten voor 2024, waarmee de contractanten van onbepaalde duur gehandhaafd kunnen blijven.

De begroting van de werkingskosten werd bepaald aan de hand van de reeds vastgelegde en verwachte verkopen in 2024.

Er wordt begroot dat er voor 197 keuro geïnvesteerd zal worden in diverse renovatiemaatregelen op de INBO-sites in Geraardsbergen, Grimminge en Linkebeek.

De begroting van de investeringsgoederen die in 2024 zullen aangekocht worden, wordt geraamd op 160 keuro. In deze raming werden o.a. de vernieuwing van laptops en IT-materiaal en de aankoop van meetapparatuur in het kader van verschillende projecten

meegenomen. Het EV INBO wil mee zijn schouders zetten onder de prioriteit van de regering om het wagenpark te vergroenen. Bovendien dringen enkele dringende, noodzakelijke, éénmalige investeringen in o.a. labotoestellen zich op.

Niet al deze initiatieven kunnen binnen de projectkosten opgevangen worden. Om die reden verwacht het EV INBO in 2024 200 keuro in te teren op haar saldo.

De kredietverleningen worden begroot op 85 keuro (VEK) voor BO 2024. Dit bedrag is een inschatting van het verschil tussen de betaalde borgens (voor nieuwe projecten) en teruggestorte borgens (voor opgeleverde projecten). Voor de nieuwe verbintenissen die aangegaan worden in 2024 zal er tenslotte circa 5 keuro (VAK) aan borgens betaald worden.

8.2.4. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Vlaamse Landmaatschappij (VLM) is een NV van publiek recht. De VLM is opgericht bij decreet van 21 december 1988 onder de vorm van een naamloze vennootschap. De VLM heeft rechtspersoonlijkheid. Door het kaderdecreet bestuurlijk beleid van 18 juli 2003 is de VLM een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap.

Het agentschap heeft als missie bij te dragen tot de realisatie van de doelstellingen van:

- het milieubeleid, bedoeld in artikel 1.2.1, § 1, van het decreet algemene bepalingen milieubeleid;
- de ruilverkaveling, bedoeld in de wetgeving inzake ruilverkaveling van landeigendommen;
- de landinrichting, vermeld in het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting;
- het decreet natuurbehoud;
- het Mestdecreet van 22 december 2006;
- het geïntegreerd plattelandsbeleid;
- het grondbeleid van het eigen beleidsdomein;
- het decreet Vlaamse Grondenbank.

De taken van het agentschap zijn:

- de uitvoering van het mestbeleid, als bedoeld in het Mestdecreet van 22 december 2006;
- de uitvoering van het beleid ter bescherming van de kwaliteit van de bodem dat erop gericht is om die geschikt te maken of te houden voor zo veel mogelijk bodemfuncties;
- op verzoek van de bevoegde diensten van de Vlaamse Regering, de bevoegde agentschappen of, in voorkomend geval, de bevoegde lokale besturen, zijn medewerking te verlenen aan de ondersteuning van de algemene inrichting van het buitengebied en de open ruimte;
- de uitvoering van het geïntegreerd plattelandsbeleid met uitzondering van die aspecten die werden toegewezen aan andere agentschappen of tot een ander beleidsdomein behoren;
- een uniek loket beheersovereenkomsten voor de doelgroep landbouw op te richten en te beheren;
- op verzoek van de bevoegde diensten van de Vlaamse Regering of de bevoegde agentschappen, zijn medewerking te verlenen aan de uitvoering van het grondbeleid;

De VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE G Plattelandsbeleid, ISE F Natuur en Biodiversiteit en ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS. Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE F "Natuur en Biodiversiteit" ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in deze BBT.

ISE F NATUUR EN BIODIVERSITEIT

Ter realisatie van de doelstellingen en uitdagingen voor dit ISE worden in de VLM begroting 31.078 keuro aan ontvangsten voorzien en 30.743 keuro VAK en 31.793 keuro VEK aan uitgaven. Deze planning brengt een intering van 715 keuro op de gevormde overgedragen saldi met zich mee.

ONTVANGSTEN

Uit de opname van leningen voorziet de VLM 4.500 keuro. Deze zijn er naar aanleiding van de toepassing van het boekingschema dienaangaande. Het betreft de bijdrage van ANB voor grondenbankwerking en het uitoefenen van het voorkeepsrecht en de koopplichten in het kader van het Natuurdecreet (grondenbank Natuurdoelen, grondenbank Vinderhoutse Bossen en grondenbank Sigma).

Vanuit de activiteiten van de grondenbanken wordt in 130 keuro ontvangsten voorzien ten gevolge het doorrekenen van kosten aan het ANB. Deze zijn er naar aanleiding van het boekingschema dienaangaande. Vanuit de activiteiten van natuurinrichting wordt in 2 keuro ontvangsten uit pachten voorzien en vanuit de activiteiten van de grondenbanken in 136 keuro ontvangsten uit pachten.

Er wordt voorzien in een opbrengst van 3.350 keuro (-7.500 keuro t.o.v. BA2023) ten gevolge van de overdracht van grond aan het ANB in lopende grondenbankovereenkomsten en ten gevolge het uitoefenen van het voorkeepsrecht en de koopplichten in het kader van het Natuurdecreet. Deze zijn er vanuit de toepassing van het boekingschema dienaangaande. De geraamde opbrengst uit de verkoop van gronden is 3.000 keuro, er worden ook 55 keuro andere ontvangsten geraamd ihkv de projectwerking.. In de natuurinrichtingsactiviteiten worden geen inkomsten verwacht als recuperatiebijdragen vanuit Europa in inrichtingswerken, daar waar dit bij BA2023 919 keuro was.

Via begrotingsartikel QD0-1QCE5FY-IS wordt vanuit het ANB via een toelage een vastleggingsmachtiging van 3.603 keuro voorzien en een VEK van 3.603 keuro wordt voorzien voor de afhandeling van investeringsprojecten inzake natuurinrichting (+73 keuro t.o.v. BA2023).

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2FY-IS, een toelage aan de VLM voor uitgaven in het kader van instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en programmatische aanpak stikstof (PAS) wordt 4.470 keuro VAK en 4.470 keuro VEK (+1.600 keuro t.o.v. BA2023) voorzien. Dit artikel omvat het budget voor de uitvoering van een aantal maatregelen die zijn goedgekeurd in kader van het herstructureringsprogramma PAS – rode en oranje bedrijven. Meer concreet wordt het budget aangewend voor de uitbetaling van studies en vergoedingen bij de inzet van volgende maatregelen: bedrijfsverplaatsing, bedrijfsreconversie, bedrijfsbeëindiging en bedrijfsbegeleiding.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2FY-IS, een toelage aan de VLM voor uitgaven in het kader van instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en programmatische aanpak stikstof (PAS) wordt 8.026 keuro VAK en 8.992 keuro VEK voorzien. Dit artikel omvat het budget voor enerzijds de aankoop van ruilgronden voor landbouwers die worden getroffen door de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en anderzijds de aankoop, inclusief de eventuele

eigenaarstoelage en wijkerstimulus, van gronden en gebouwen in het kader van het herstructureringsprogramma PAS rode en oranje bedrijven.

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2FY-IS wordt tevens voorzien in een VAK en VEK van 2.840 keuro voor grondverwerving voor grondenbank bosuitbreiding.

UITGAVEN

Aan aflossing van leningen voorziet de VLM 3.407 keuro VAK en VEK (-8.104 keuro t.o.v. BA2023). Het betreft ramingen ingevolge de voorziene overdracht van gronden en de voorziene afrekening van kosten en opbrengsten voortkomend uit de grondenbankovereenkomsten met het ANB, aangerekend als terugbetaling van voorschotten. Deze zijn er naar aanleiding van de toepassing van het boekingschema dienaangaande.

De uitgaven bestaan verder voor 4.390 keuro VAK en VEK aan vergoedingen in bedrijfsbegeleiding in het kader van het flankerend beleid IHD-PAS. Er worden voor 310 keuro VAK en VEK aan studies geraamd voor dit ISE.

Er wordt voor een bedrag van 18.807 keuro VAK en VEK aan grondaankopen en verwante kosten geraamd en 100 keuro VAK en 1.150 keuro VEK voor water- en wegenbouwkundige inrichtingswerken. Vanuit de toegekende machtiging en de financiering vanuit het ANB worden tevens 3.603 keuro VAK en VEK aan uitgaven voor studies en water- en wegenbouwkundige werken geraamd.

Er wordt 63 keuro VAK en VEK voorzien voor te betalen onroerende voorheffing en 63 keuro VAK en VEK voor doorrekening van opbrengsten aan het ANB. Deze laatste zijn er naar aanleiding van de toepassing van het boekingschema dienaangaande.

De evolutie van de WT-uitgaven binnen dit ISE is aldus + 225 keuro VAK en + 1.545 keuro VEK t.o.v. BA2023.

9. INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT PLATTELANDSBELEID

9.1. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

SD 1. EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID DE PLATTELANDSUITDAGINGEN

OD 1. HET VLAAMS PLATTELANDSBELEID IS INGEBED IN HET EUROPESE PLATTELANDSBELEID

Na de erkenning van de LEADER-gebieden en de goedkeuring van de Lokale ontwikkelingsstrategieën door de Vlaamse Regering, start ik in 2024 met de **uitvoering van het LEADER-programma**. De Lokale Actiegroepen doen de eerste oproepen naar projecten die bijdragen aan een duurzame economische, ecologische en sociale ontwikkeling van het Vlaamse platteland en in lijn zijn met de lokale ontwikkelingsstrategie van het LEADER-gebied. Ik werk samen met de provincies om de kwaliteit en het innovatieve karakter van de LEADER-projecten te bewaken door waarnemers aan te duiden die de Lokale Actiegroepen opvolgen en via het instellen van een Vlaams Management Comité.

Om te garanderen dat de lopende projecten uit het vorige programma correct uitgevoerd worden en de voorziene subsidies tijdig - i.c. voor het afsluiten van de programmaperiode door de Europese Commissie eind 2025 - worden uitbetaald, maak ik in 2024 verder werk van een **performante dossierbehandeling**. Ik zorg ook voor een goede opstart en uitvoering van de goedgekeurde projecten uit de tweede oproep binnen het Herstelfonds.

Op Europees vlak volg ik de ontwikkelingen rond **de Long Term Vision on Rural Areas** verder op. Afhankelijk van de voortgang die tijdens het Spaans voorzitterschap gemaakt wordt, neem ik dit dossier verder op tijdens het Belgisch voorzitterschap. Ik bekijk hoe we de principes en uitgangspunten van deze lange termijnvisie kunnen vertalen naar de Vlaamse context.

OD 2. INNOVATIEF EN DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP IN EEN CIRCULAIRE ECONOMIE

De bio-economie heeft het potentieel om bijdragen aan de plattelandseconomie en regionale ontwikkeling. Maar dit vergt wel engagementen en investeringen en dient gebaseerd te zijn op goede verdienmodellen en gezonde business cases over de volledige keten waarbij aandacht is dat de toegevoegde waarde ook terugvloeit naar het platteland. Vanuit dit uitgangspunt volg ik de verdere uitwerking van de **werkagenda Bio-economie** in de schoot van Vlaanderen Circulair.

OD 3. LEEFBARE EN LEVENDIGE DORPEN, VERBONDEN MET ELKAAR EN MET HET PLATTELAND

Veerkrachtige en verbonden dorpen en gemeenschappen geven zuurstof aan het platteland. De lokale besturen hebben de regie in handen van het dorpenbeleid. Vanuit Vlaanderen zet ik op het **ondersteunen van de lokale besturen bij de uitvoering van een ambitieus dorpenbeleid** door initiatieven te ondersteunen en capaciteitsopbouw te voorzien die de sociale cohesie verhogen zoals Buurten-op-den-Buiten, toegang tot diensten garanderen en de principes van het BRV in landelijke kernen implementeren.

Ik vertrek hierbij vanuit het model van het **verbonden dorp als een weefsel van dorpen dat alle functies aanbiedt op een grotere regionale schaal** en onderneem actie om dit model uit te dragen naar lokale besturen. Een belangrijke uitdaging is om het verbonden dorp in dialoog met de bewoners te realiseren. Ik kijk hierbij naar de Vlaamse Vereniging

voor Dorpsbelangen om zowel lokale besturen als dorps- en buurtraden hierbij te ondersteunen.

Om de woonkwaliteit te verbeteren en ontmoeting te stimuleren in dorpen, zijn de **inrichting van de publieke ruimte en de beschikbaarheid van kwalitatieve ontmoetingsplaatsen**, zowel binnen als buiten, belangrijke randvoorwaarden. Ik zorg voor capaciteitsopbouw en kennisuitwisseling bij de lokale besturen zodat ze kunnen werken aan een kwaliteitsvolle inrichting en gebruik van de dorpsruimte.

Ik voorzie ondersteuning en begeleiding van gemeenten en andere actoren die aan de slag gaan met het opmaken en uitvoeren van **Slimme dorpen-strategieën** via het LEADER-programma.

OD 4. LANDSCHAPSKWALITEIT EN –ONDERHOUD

In 2024 blijf ik het netwerk van houtige kleine landschapselementen in het Vlaamse buitengebied versterken door verdere uitvoering te geven aan het **houtkantenplan t**. De doelstellingen van dit plan zijn de bescherming en het kwalitatief beheren van bestaande houtige kleine landschapselementen, de realisatie van bijkomende aanplantingen en kennisopbouw en sensibilisering bij de verschillende actoren en burgers. Specifiek leg ik in 2024 de nadruk op het realiseren van bijkomende aanplantingen via een tweede projectoproep houtkanten, het onderzoek naar een kwalitatieve monitoring van houtkanten in Vlaanderen en het opzetten van een sensibiliseringscampagne naar het brede publiek.

9.2. BUDGETTAIR KADER

Onder dit ISE Plattelandsbeleid vallen alle taken, doelstellingen en budgetten die verband houden met het beleidsveld Plattelandsbeleid.

De beleidskredieten onder dit ISE hebben in hoofdzaak betrekking op:

- cofinanciering Vlaams Gewest voor plattelandsprojecten en leedergroepen ingevolge het plattelandsontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen 2014 - 2020;
- subsidies platteland Plus;
- de werking van de VLM inzake plattelandsbeleid (inclusief lonen);
- de beleidsondersteunende werking van de VLM inzake plattelandsbeleid (met inbegrip van projectsubsidies).

Enkel VLM is als entiteit actief op het vlak van de ISE Plattelandsbeleid.

Onder dit luik Budgettair kader is het de bedoeling dat het totaal van alle kredieten uit de middelen- en uitgavenbegroting besproken wordt dat wordt toegewezen aan de betrokken ISE. In het geval van ISE Plattelandsbeleid zijn er echter enkel uitgavenkredieten voorzien op de DAB Minafonds. Deze worden verder besproken onder punt 9.2.2.

9.2.1. DEPARTEMENT EN IVA'S ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID (EXCL. DAB'S)

Niet van toepassing.

9.2.2. DAB MINAFONDS

ONTVANGSTEN

Niet van toepassing.

QBX-3QCE2GA-WT - EEN SPECIFIEK PLATTELANDSBELEID VOOR PLATTELANDSUITDAGINGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit artikel worden de cofinanciering van het Vlaams Gewest voor plattelandsprojecten en leadergroepen ingevolge het plattelands-ontwikkelingsprogramma voor Vlaanderen, projectsubsidies in het kader van het geïntegreerd plattelandsbeleid voor Vlaanderen en Platteland Plus gefinancierd.

De middelen van dit begrotingsartikel worden in 2024 voor het GLB strategisch plan (opvolger van PDPO III) gebruikt.

Kredietevolutie:

	VAK	VEK
BA 2023	2.906	3.191
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	-375	-375
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	2.531	2.816

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar QBX-3QCE2GY-IS	-375	-375	Terugdraaien éénmalige compensatie BA2023
TOTAAL	-375	-375	

QBX-3QCE2GY-IS - VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel ontvangt de VLM een aanvullende toelage vanuit de DAB MINAfonds voor de financiering van het plattelandsbeleid.

Kredietevolutie:

	VAK	VEK
BA 2023	1.036	1.036
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	375	375
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	1.411	1.411

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)			
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QBX-3QCE2GA-WT	375	375	Terugdraaien éénmalige compensatie BA2023
TOTAAL	375	375	

9.2.3. OVERIGE ENTITEITEN ONDER TOEZICHT

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ (VLM)

De juridische opzet, doelstellingen en taken van het agentschap VLM werden in deze BBT reeds besproken.

VLM oefent haar activiteiten uit onder ISE D Water, ISE G Plattelandsbeleid, ISE F Natuur en Biodiversiteit en ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. De financiering van de werking van de VLM verloopt voornamelijk via het toelage-artikel QB0-1QCE2NY-IS. Dit artikel wordt in de begroting conform de instructies integraal toegewezen aan het grootste ISE binnen VLM: ISE N Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu. Voor de bespreking van de kredietevolutie van deze interne stroom naar VLM wordt verwezen naar de besprekingen van artikel QB0-1QCE2NY-IS. Hieronder worden enkel de kredieten besproken die onder ISE G "Plattelandsbeleid" ressorteren. Voor de VLM-kredieten binnen de andere ISE wordt verwezen naar de bespreking van de andere betrokken ISE in deze BBT.

ISE G PLATTELANDSBELEID

Ter realisatie van de doelstellingen en uitdagingen van het plattelandsbeleid worden in de VLM begroting 1.411 keuro aan ontvangsten voorzien en 1.411 keuro VAK en VEK aan uitgaven.

ONTVANGSTEN

Via begrotingsartikel QBX-3QCE2GY-IS wordt in een toelage voorzien voor uitgaven in het kader van het plattelandsbeleid van 1.411 keuro VAK en VEK.

UITGAVEN

Er worden 150 keuro VAK en VEK aan studie-uitgaven voorzien, 980 keuro VAK en VEK aan subsidies voor vzw's en 281 keuro VAK en VEK aan subsidies voor gemeenten en overige lokale overheden.

VI. APPARAATSKREDIETEN

De apparaatskredieten die onder programma QA ingezet worden voor de activiteiten binnen het beleidsveld Omgeving en Natuur worden hier besproken.

TOTAAL APPARAATSKREDIETEN – BBT OMGEVING EN NATUUR

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	2.614	376	0	141.629	141.729
Bijstelling BO 2024	126	0	0	1.838	2.150
BO 2024	2.740	376	0	143.467	143.879

PROGRAMMA QA – QB0 – DEPARTEMENT OMGEVING DEEL OMGEVING EN NATUUR (*exclusief deel BBT Dierenwelzijn)

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	100	376	0	78.248*	78.248*
Bijstelling BO 2024	0	0	0	1.245*	1.557*
BO 2024	100	376	0	79.493*	79.805*

PROGRAMMA QA – QC0 – INSTITUUT VOOR NATUUR EN BOSONDERZOEK

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2023	2.514	0	0	18.048	18.148
Bijstelling BO 2024	126	0	0	281	281
BO 2024	2.640	0	0	18.329	18.429

PROGRAMMA QA – QD0 – AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
--	----	----	----	-----	-----

BA 2023	0	0	0	45.333	45.333
Bijstelling BO 2024	0	0	0	312	312
BO 2024	0	0	0	45.645	45.645

Inhoudelijke toelichting evolutie:

Binnen het beleidsveld Omgeving en Natuur zijn er 3 entiteiten actief met kredieten binnen het apparaatsprogramma QA van het beleidsdomein Omgeving: INBO, ANB en het Departement Omgeving.

De apparaatskredieten van ANB en INBO worden volledig meegenomen in bovenstaande tabel. Aangezien het departement Omgeving ook actief is binnen een ander beleidsveld (Dierenwelzijn) worden in de bovenstaande tabel enkel de apparaatskredieten die worden ingezet voor het beleidsveld Omgeving en Natuur opgenomen.

In wat volgt, worden de apparaatskredieten onder beheer van het departement Omgeving, ANB en INBO meer in detail besproken.

1. Departement Omgeving

ONTVANGSTEN

QB0-9QAEAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Er worden kleine diverse ontvangsten geboekt op dit artikel. Concreet zal het bijvoorbeeld gaan over ontvangsten uit ad hoc verkopen en terugbetalingen die te linken zijn aan de apparaatsbudgetten van het Departement Omgeving.

Kredietevolutie:

	AO	TO	LO
BA 2023	100	0	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	100	0	0

(duizend euro)

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

QB0-9QAETZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel omvat, naast terugvorderingen bij de huidige werkgevers van personeelsleden van het Departement Omgeving met verlof voor opdracht, de loonbijdragen vanuit de EU in het kader van de cofinanciering van Europese projecten van het departement Omgeving.

Kredietevolutie:

(duizend euro)

	AO	TO	LO
BA 2023	0	376	0
Bijstellingen BO 2024	0	0	0
BO 2024	0	376	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA 2023.

UITGAVEN

QB0-1QAE2ZY-IS - SAR MINARAAD

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel verloopt de dotatie van het departement Omgeving aan de strategische adviesraad Minaraad, en dit ter financiering van de loon- en werkingskosten. Zo'n 80% van de dotatie gaat naar personeelskosten.

Een groot deel van de werkingskosten gaat naar de huur van de ruimte in het Herman Teirlinckgebouw, de exploitatie en onderhoud van ICT en de website en naar het organiseren van studiedagen en evenementen.

Kredietevolutie:

	VAK	VEK
BA 2023	1.285	1.285
<i>Index</i>	40	40
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-1	-1
BO 2024	1.324	1.324

(duizend euro)

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Efficiëntie en kerntaken - Besparing apparaat 2024 (niet loon)	-1	-1	Het budget wordt verminderd met 1 keuro als gevolg van de generieke besparing op het werkingsapparaat van de Vlaamse Overheid
TOTAAL	-1	-1	

(duizend euro)

QB0-1QAX2ZW-IS - SAR RUIMTELIJKE ORDENING

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via dit artikel verloopt de financiering van de dotatie van het Departement Omgeving aan de strategische adviesraad voor Ruimtelijke Ordening (en Onroerend Erfgoed), en dit ter financiering van de loon- en werkingskosten.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	415	415
<i>Index</i>	13	13
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	428	428

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

QB0-1QAX2ZZ-LO - LONEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Vanuit dit budget worden de personeelsuitgaven van het Departement Omgeving gefinancierd.

Het totaal voorziene budget op dit artikel bedraagt 72.402 keuro VAK en VEK bij BO 2024. Een deel van dit budget is dus bestemd voor uitgaven binnen een beleidsveld dat buiten de scope van deze voorliggende BBT valt, en deze uitgaven (2.511 keuro) worden zodoende besproken binnen het luik V. Apparaatskredieten van de BBT voor het beleidsveld Dierenwelzijn.

In de volgende tabel wordt dus enkel het budget* gegeven dat ingezet wordt binnen het beleidsveld Omgeving en natuur.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	69.891*	69.891*
<i>Index</i>	1.423	1.423
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-146	-146
BO 2024	71.168*	71.168*

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Efficiëntie en kerntaken - Personeelsbesparing 2024	-364	-364	Het budget wordt verminderd met 364 keuro als gevolg van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid

Bijstellingen ifv EU-projecten	81	81	Het budget wordt verhoogd met 81 keuro in functie van de EU-projecten.
Bijstelling ifv recuperatie gedetacheerden Fost+	137	137	Het budget wordt verhoogd met 137 keuro in functie van de recuperatie van de loonkosten van de gedetacheerden bij FOST+.
TOTAAL	-146	-146	

QB0-1QAX2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Vanuit dit budget worden de algemene apparaatskosten van het Departement Omgeving gefinancierd. Het totaal voorziene budget op dit artikel bedraagt 7.702 keuro VAK en 8.016 keuro VEK bij BO 2022. Een deel van dit budget is dus bestemd voor uitgaven binnen een beleidsveld dat buiten de scope van deze voorliggende BBT valt, en deze uitgaven worden zodoende besproken binnen het luik V. Apparaatskredieten van de BBT voor het beleidsveld Dierenwelzijn (228 keuro).

In de volgende tabel wordt dus enkel het budget* besproken dat ingezet wordt binnen het beleidsveld Omgeving en natuur.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	7.558*	7.558*
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	312
<i>Andere bijstellingen</i>	-84	-84
BO 2024	7.474*	7.786*

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van QB0-1QCE2OS-IS	0	312	Bijstelling na analyse van de vereffeningskalenders
TOTAAL	0	312	

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Efficiëntie en kerntaken - Besparing apparaat 2024 (niet loon)	-84	-84	Het budget wordt verminderd met 260 keuro als gevolg van de generieke besparing op het apparaat van de Vlaamse Overheid
TOTAAL	-84	-84	

QB0-1QAX4ZZ-LO - LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit artikel maakt deel uit van de uitgavenzijde van het Fonds voor de uitvoering van EU-projecten. Vanuit dit begrotingsfonds worden de lonen betaald van de personeelsleden die ingezet worden ter uitvoering van door de EU gefinancierde projecten. Dit uitgavenartikel is gelinkt aan ontvangstenartikel QB0-9QAETZZ-OW.

Kredietevolutie:

	VAK	VEK
BA 2023	376	376
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2024	376	376

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen ten opzichte van BA2023.

2. Instituut voor Natuur en Bosonderzoek (INBO)

ONTVANGSTEN

QC0-9QAEAZZ-OW - ONTVANGSTEN WERKING EN TOELAGEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel werd opgenomen om tegemoet te komen aan de normen aangaande de boekhoudkundige verwerking van de niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers.

Kredietevolutie:

	AO	TO	LO
BA 2023	2.514	0	0
Bijstellingen BO 2024	126	0	0
BO 2024	2.640	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Na een actualisatie van alle gegevens en parameters wordt de totale niet doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers bij het INBO in 2024 geraamd op 2.640 keuro.

UITGAVEN

QC0-1QAE2ZZ-LO - LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Met de kredieten op dit begrotingsartikel worden de salarissen en de sociale lasten betaald van de personeelsleden in dienst bij het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO).

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	16.296	16.296
<i>Index</i>	326	326
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-30	-30
BO 2024	16.592	16.592

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Actualisatie niet-doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers	126	126	Na een actualisatie van alle gegevens en parameters wordt de totale niet - doorgestorte bedrijfsvoorheffing voor kenniswerkers bij het INBO in 2024 126 keuro VAK en VEK hoger geraamd t.o.v. BA 2023. Dit budget wordt toegevoegd aan het loonbudget van het INBO.
Efficiëntie en kerntaken - Personeelsbesparing 2024	-156	-156	Het budget wordt verminderd met 156 keuro als gevolg van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid
TOTAAL	-30	-30	

QC0-1QAE2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Vanuit dit artikel worden de algemene werkings- en investeringsuitgaven van het INBO gefinancierd.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	1.752	1.852
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	4	4

<i>Andere bijstellingen</i>	-19	-19
BO 2024	1.737	1.837

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

(duizend euro)			
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Van SG0-1SAC2ZZ-WT	4	4	Terugdraai eenmalig rugzakje na aansluiting INBO op de gemeenschappelijke dienstverlening van het Selectiecentrum van AgO
TOTAAL	4	4	

(duizend euro)			
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Efficiëntie en kerntaken - Besparing apparaat 2024 (niet loon)	-19	-19	Het budget wordt verminderd met 19 keuro ingevolge de opstap 2024 van de generieke besparing op het werkingsapparaat van de Vlaamse Overheid.
TOTAAL	-19	-19	

3. Agentschap voor natuur en bos (ANB)

ONTVANGSTEN

Niet van toepassing.

UITGAVEN

QD0-1QAE2ZZ-LO - LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de lonen, een aantal toelagen en vergoedingen en het woon-werkverkeer van de personeelsleden van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) aangerekend.

Kredietevolutie:

(duizend euro)		
	VAK	VEK
BA 2023	41.066	41.066
<i>Index</i>	821	821
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-364	-364
BO 2024	41.523	41.523

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

			(duizend euro)
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Efficiëntie en kerntaken - Personeelsbesparing 2024	-364	-364	Het budget wordt verminderd met 364 keuro als gevolg van de generieke besparing op de personeelskredieten van de Vlaamse Overheid
TOTAAL	-364	-364	

QD0-1QAE2ZZ-WT - WERKING EN TOELAGEN**Korte inhoud begrotingsartikel:**

Dit begrotingsartikel wordt aangewend voor de financiering van de algemene werkings- en investeringskosten van ANB. Dit omvat onder andere kosten voor investeringskosten zoals meubilair en IT-infrastructuur en werkingskosten zoals kosten voor vorming, energie en telefonie.

Kredietevolutive:

			(duizend euro)
	VAK	VEK	
BA 2023	3.918	3.918	
<i>Index</i>	0	0	
<i>Compensaties</i>	-6	-6	
<i>Andere bijstellingen</i>	-40	-40	
BO 2024	3.872	3.872	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutive:

			(duizend euro)
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar CB0-1CBX2AC-PR	-6	-6	Het budget wordt verminderd met 40 keuro in uitvoering van het Actieplan Energie-efficiëntie
TOTAAL	-6	-6	

			(duizend euro)
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Efficiëntie en kerntaken - Besparing apparaat 2024 (niet loon)	-40	-40	Het budget wordt verminderd met 40 keuro ingevolge de opstap 2024 van de generieke besparing op het werkingsapparaat van de Vlaamse Overheid
TOTAAL	-40	-40	

QD0-1QAE4ZZ-LO - LONEN

Korte inhoud begrotingsartikel:

Op dit begrotingsartikel worden de lonen, een aantal toelagen en vergoedingen en het woon-werkverkeer van de personeelsleden van het Agentschap voor Natuur en Bos aangerekend die werken op projecten die gefinancierd worden door Europese subsidies.

Kredietevolucie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2023	349	349
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-99	-99
BO 2024	250	250

Inhoudelijke toelichting kredietevolucie:

	(duizend euro)		
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Bijstelling lonen in functie van aflopen EU project	-99	-99	Het budget wordt verminderd met 99 keuro ingevolge het aflopen van een EU-project.
TOTAAL	-99	-99	

VII. LIJST MET AFKORTINGEN

AO	algemene ontvangsten
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
BA	begrotingsaanpassing
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
BCF	boscompensatiefonds
BELSPO	Belgian Federal Science Policy Office
BEN	bijna-energieneutraal
BO	begrotingsopmaak
BRV	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen
BVR	besluit Vlaamse Regering
CE	circulaire economie
CIW	Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid
DAB	dienst met afzonderlijk beheer
DAC	derde arbeidscircuit
EMAV	emissiemodel ammoniak Vlaanderen
EU	Europese Unie
EV	eigen vermogen
ESD	ecosysteemdiensten
ESR	Europees stelsel van nationale en regionale rekeningen
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
GRUP	gewestelijk ruimte-uitvoeringsplan
HFB	Agentschap Facilitair Bedrijf
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IHD	instandhoudingsdoelstelling
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
ISE	inhoudelijk structurelement
IV	Informatie Vlaanderen
IVA	intern verzelfstandigd agentschap
IVC	Interregionale Verpakkingscommissie
LIFE	L'Instrument Financier pour l'Environnement
LO	leningsopbrengsten

LSO	Linkerscheldeoever
LULUCF	Land Use, Land-Use Change and Forestry
MAP	mestactieplan
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
MVG	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
NARA	Natuurrapport Vlaanderen
NBR	netto beleidsruimte
NEHAP	National Environment and Health Action Plan
NV	naamloze vennootschap
OIS	omgevingsmanagementinformatiesysteem
OSLO	Open Standaarden voor Linkende Organisaties
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PAS	programmatorische aanpak stikstof
PDPO	Vlaams programmadocument voor plattelandontwikkeling
RSO	Rechterscheldeoever
RZWI	rioolwaterzuiveringsinstallaties
SGBP	stroomgebiedbeheerplan
TO	toegewezen ontvangsten
T.OP	territoriaal ontwikkelingsprogramma
UNEP	United Nations Environment Programme
VAC	Vlaams administratief centrum
VAK	vastleggingskrediet
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VEK	vereffeningskrediet
VITO	Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek
VAPEO	Vlaams Actieprogramma Ecologische Ontsnippering
VLABEL	Vlaamse Belastingdienst
VLABOTEX	Vlaams Bodemsaneringsfonds voor de Textielverzorging
VLACO	Vlaamse Compostorganisatie
VLAREBO	Vlaams reglement betreffende de bodemsanering
VLAREL	Vlaams reglement inzake erkenningen met betrekking tot het leefmilieu
VLAREM	Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning

VLAREMA	Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMH	Vlaamse Milieuholding
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VSDO	Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling
VSDS	Vlaamse Smart Data Space
VSGB	Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel
VVSG	Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten
VZW	vereniging zonder winstoogmerk
WRF	World Resources Forum
WUP	Water Uitvoeringsprogramma

VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

Titel van initiatief	Korte omschrijving	Indicatieve planning & Betrokkenheid andere entiteiten
Wijziging omgevingsvergunningendecreet	Uitwerken van een oplossingsgerichte modulaire vergunningsprocedure. Invoering van het 'omgevingsbesluit'	Eerste principiële goedkeuring: 17.07.2023 ⇒ Afronding parlementaire behandeling 2024
Modernisering MER	Wijziging DABM en gerelateerde decreten (nav modernisering m.e.r.)	Eerste principiële goedkeuring: 30.06.2023 ⇒ Afronding parlementaire behandeling 2024
Handhaving en opmaak implementatiedecreet	Stroomlijning van de Vlaamse handhavingsregels door het kaderdecreet Vlaamse handhaving te implementeren (KVH: bekrachtigd en afgekondigd 14.07.2023)	Eerste principiële goedkeuring: 17.03.2023 Tweede principiële goedkeuring: 26.05.2023 ⇒ Definitieve goedkeuring najaar 2023 ⇒ Afronding parlementaire behandeling 2024
Blue Deal-decreet	Overkoepelende systeemaanpak waarbij elke Vlaamse Regering de gewenste doelstellingen en concrete maatregelen vastlegt omtrent het inperken van risico's op zowel droogte als overstromingen, als waterkwaliteit, en de nodige middelen voorziet voor realisatie.	Tweede principiële goedkeuring 14.07.2023 ⇒ Momenteel Raad van State ⇒ Afronding parlementaire behandeling in 2024
Afstemming tussen het LEZ-decreet en het decreet rond emissievrije distributie		
Regelgeving inzake remote sensing	Invoering van juridische en GDPR-conforme basis voor de uitrol van Remote Sensing langs openbare wegen in Vlaanderen Faciliteren van de handhaving van emissiefraude	⇒ Afronding parlementaire behandeling 2024

Wijziging Mestdecreet, de VLAREME en andere relevante wetgeving	Wijzigingen van regelgeving naar aanleiding van finaal MAP 7	
Voorontwerp van decreet over de inkanteling van de ruilverkavelingcomités, de ruilcomités, de provinciale comités voor ruilverkaveling in der minne en de landcommissies in de Vlaamse Landmaatschappij en de optimalisatie van het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting	Inkanteling van de ruilverkavelingcomités, de ruilcomités, de provinciale comités voor ruilverkaveling in der minne en de landcommissies in de Vlaamse Landmaatschappij en de optimalisatie van het decreet van 28 maart 2014 betreffende de landinrichting	W&T-advies en advies IF verkregen IKW's gedaan net voor zomerreces ⇒ principiële goedkeuring
Juridisch- technische aanpassing van het oprichtingsdecreet en de statuten van de Vlaamse Landmaatschappij met het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV), het Wetboek Economisch Recht (het WER) en de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO)	Juridisch- technische aanpassing van het oprichtingsdecreet en de statuten van de Vlaamse Landmaatschappij met het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen (WVV), het Wetboek Economisch Recht (het WER) en de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO)	
Wijziging van regelgeving (VCRO, DBRC-decreet, Omgevingsvergunningendecreet) wat betreft de inplanting van windturbines	uitbreiding van de vergunningsmogelijkheden voor windturbines in landschappelijk waardevol agrarisch gebied en buffergebieden Behandeling van geschillen rond grootschalige windturbines bij voorrang	Eerste principiële goedkeuring: 28.04.2023 ⇒ Definitieve goedkeuring: najaar 2023 ⇒ Parlementaire behandeling: najaar 2023-voorjaar 2024
Omzetting Europese regelgeving: - Herziene Richtlijn Industriële Emissies - Nieuwe Richtlijn Luchtkwaliteit - Repower Richtlijn - Herziene Richtlijn stedelijk afvalwater (UWTTD) - Herziene Kaderrichtlijn Water - Herziene kaderrichtlijn Afval	Mogelijk decretale aanpassingen ter omzetting van vermelde richtlijnen	

Aanpassing, optimalisatie en uitbreiding van het bestaand kader voor erkenning en subsidiëring van milieu-, natuur- en ruimteverenigingen	Uitwerking van een nieuw subsidiekader voor erkenning en subsidiëring van omgevingsverenigingen dat inzet op een meer impactgerichte werking en realisatie van de Vlaamse omgevingsdoelstellingen	Eerste principiële goedkeuring: 28.04.2023 Tweede principiële goedkeuring: 30.06.2023 ⇒ Afronding parlementaire behandeling 2024
Beheer onbevaarbare waterlopen	rationalisering in het landschap van het beheer van de onbevaarbare waterlopen De belastingbevoegdheid van polders en wateringen wordt in dit kader op korte termijn decretaal afgeschaft	Regelgevende initiatieven worden opgestart
Verzameldecreet Omgeving	- diverse aanpassingen aan verschillende decreten	Eerste principiële goedkeuring: 18.11.2022 Tweede principiële goedkeuring: najaar 2023 ⇒ Verwachte indiening in VP: voorjaar 2024
Wetgevende initiatieven n.a.v. de PFAS-problematiek en zeer zorgwekkende stoffen	Mogelijke decreetswijziging(en) op vlak van omgevingsbeleid	
Wijziging van het Bodemdecreet	Wijziging Bodemdecreet met Quick wins n.a.v. conclusies parlementaire onderzoekscommissie PFAS-PFOS	Eerste principiële goedkeuring 14 juli 2023
Wijziging van het Materialendecreet	Wijziging Materialendecreet naar aanleiding van verstevigen asbestafbouwbeleid	Opstart najaar 2023
Oprichting Vlaamse Nutsregulator (VNR)	Verdere opvolging van de hervorming VREG en Waterregulator tot één Vlaamse Nutsregulator dat op 14 juli 2023 werd ingediend in het Vlaams Parlement als voorstel van decreet	
Stikstofdecreet	Verdere opvolging van het Stikstofdecreet dat op 27 juli 2023 werd ingediend in het Vlaams Parlement als voorstel van decreet	
Verzameldecreet Waterwetgeving	Dit wijzigingsdecreet bundelt wijzigingen aan de waterwetgeving	Eerste principiële goedkeuring 13 oktober 2023

		⇒ Afronding parlementaire behandeling 2024
Wijzigingsdecreet optimalisatie complexe projectendecreet		1 ^{ste} principiële goedkeuring gepland: november 2023
Wijziging diverse uitvoeringsbesluiten met betrekking tot ruimtelijke ordening (vrijstellingen, meldingen, handelingen algemeen belang, zonevreemde functiewijzigingen, ...)	Uitvoering conceptnota's en aanpassingen ingevolge decreetwijzigingen	Regelgevende initiatieven worden opgestart of verdergezet